

MB
260.457

MEZEY KATALIN

AJÁNLOTT ÉNEKEK

Összegyűjtött és új versek, 1960–2015

MAGYAR
NAPLÓ

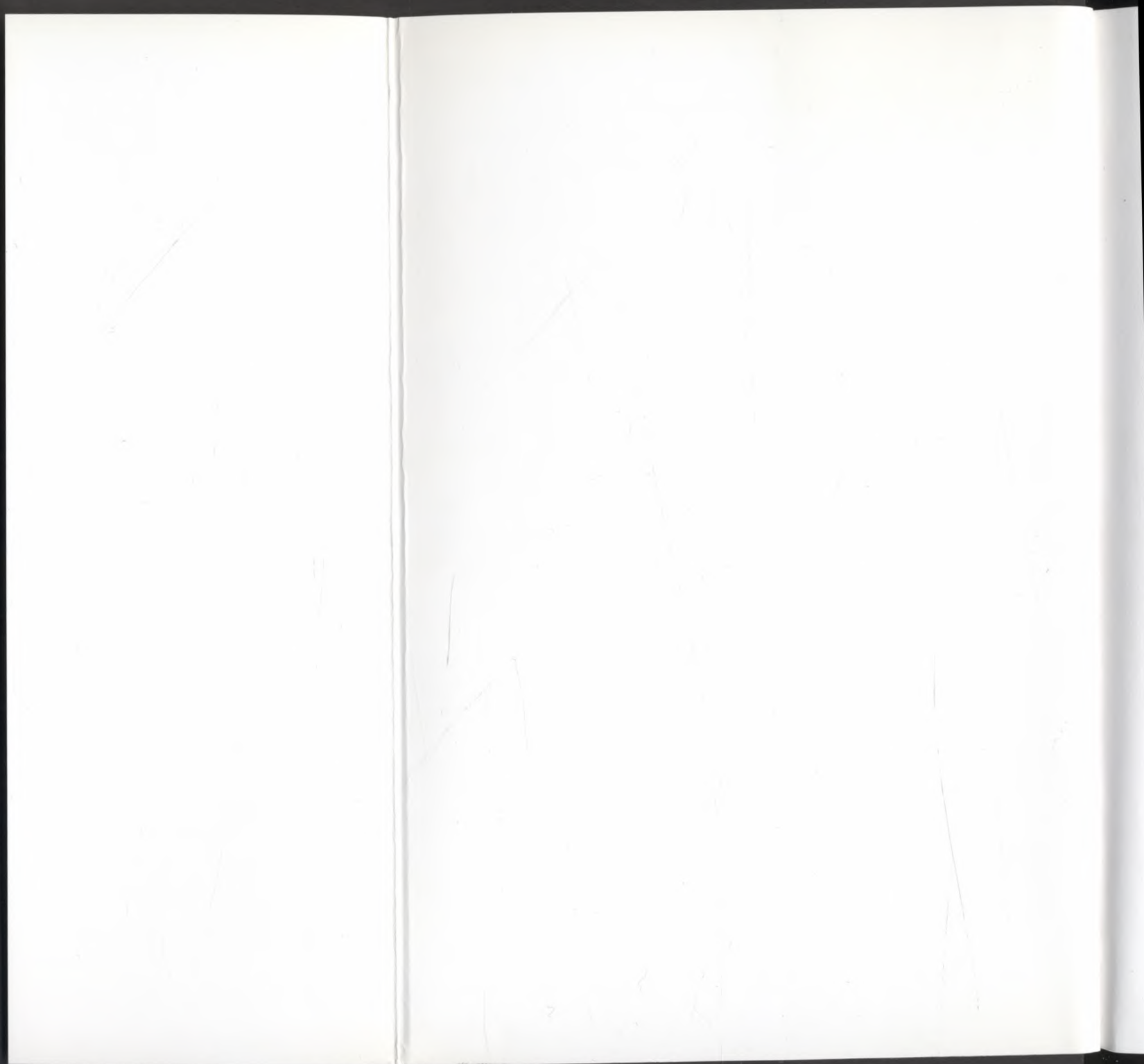
Mezey Katalin (Budapest, 1943), író, költő, szerkesztő. 1967-ben az ELTE BTK-n magyar-népművelés szakon szerzett diplomát, közben tanított, majd népművelőként dolgozott Tatabányán (1964–68). Budapesten szerkesztőként, műfordítóként, üzemi lapok újságírójaként kereste a kenyerét. Az Írók Szakszervezete és a Széphalom Könyvműhely alapítója és vezetője 1987-től ill. 1990-től. A Magyar Művészeti Akadémia tagja 2004 óta.

Férje, Oláh János költő, író, a Magyar Napló főszerkesztője. Három gyermekük van, János, Katalin és Mátyás.

1963 óta publikál, az *Elérhetetlen föld* c. antológiában, a Kilencek költőivel indult (1969). Első verseskötetét 1970-ben adták ki (*Amíg a buszra várunk*, Magvető). Szerkesztője volt a *KÍSÉRLET* című, a rendőrség által lefoglalt periodikának (1970), ezt követően 8 évig nem jelenhettek meg írásai, kötetei. *Anyagtanulmány* c. második verseskötetét (Szépirodalmi, 1978) aztán sorra követték elbeszélés-, vers-, gyermekkönyvei és regényei a Szépirodalmi és a Móra Ferenc Könyvkiadónál.

1985-ben Weöres Sándor kezéből vette át a Füst Milán jutalmat. IBBY-díjjal (1990), József Attila-díjjal (1993), Prima-díjjal (2007), Bethlen Gábor-díjjal (a Kilencekkel együtt, 2009), a Magyar Érdemrend Középkeresztjével (2013), Budapest, IX. Ferencváros József Attila-díjával (2014) és Kossuth-díjjal (2015) ismerték el eddigi munkásságát.

Jelen kötetünk ötvenöt év összegyűjtött verseit fogja magában, a szerző szerkesztésében.

MEZEY KATALIN

Ajánlott énekek

MEZEY KATALIN

Ajánlott énekek

Összegyűjtött és új versek
1960–2015

**MAGYAR
NAPLÓ**

Budapest, 2016

A könyv megjelenését támogatta
a Nemzeti Kulturális Alap

© Mezey Katalin, 2016

© Magyar Napló, 2016

ISBN 978-615-5465-65-9

MB 260. 457

2016

SZÁRAZFÖLDI TÉL (1960–1991)

ZÁRASFÖLDI TEL.
(1960-1991)

SE NYUGALMAT,
SE BIZTONSÁGOT
1960–64

ÉNEK

Nem szeretem
a tűzszagot,
magára hagyott
tűz vagyok.

Lángokkal
nem vetekszem,
magamba
megbetegszem,
saját füstömbe
fulladok.

FOHÁSZ UTOLJÁRA

Istenem, adj eleséget,
harchoz halálíg ellenséget,
forró egedhez kemény szárnyat,
messzeségedhez merész vágyat,

csókomhoz adj kerek száját,
szabadságomhoz olajágat.
Szívemre szálljon fényes porhó,
akaratomtól legyek forró,

lábamat növessz már a földig,
szelek uszálya, nem kötődik,
eressz bízással, buktatóval,
élni és meghalni valóval.

VARJAK SZÁLLNAK

Varjak szállnak, csúfságos csapat,
redős torkukban nyersen csörren
a meghozott tél jégköve,
rigó csippan, a sötéten
elszálltakat számlálgatja.
Vizek tükrére homályt lehel
kristálykék szelek hidege.
Rádlel ismét a tépelődés, ott,
ahol tegnap elhagyott.

A félelem duzzaszt virágot
torkodban, langyos ifjúságod
széttörnéd, sorsod nem leled,
kezed bilincse kapkodásod,
s nem mersz nem írni verseket.

TÓPART HAJNALBAN

Szárnyát puhán összecsucva
a sötét vízre rázuhan,
fekete rongydarab, a vadkacsa,
halkan csobban az éjszaka
a tó fölött.

A nádas tükörtócsáin
fogait próbálja, vásik
a szél, nagy hangon fúj, fúj reggelig,
a lombot pergeti, pedig
már nélküle

is zöldbe öltözik a nád.
Hegyek mögül a fény halvány,
szép szála lassan körbefut az ég
nagy orsaján, hogy bontsa szét
színét a táj.

BERZSENYIHEZ

Olaj zöld hullám simul a nádhoz,
áldásért hajlok szépszavú szádhoz,
kemény szavaid viaszba vésem,
erősíts, támassz, emelj szót értem.

Dunántúl ege megállt fölöttem,
kételkedők közt hitetörötten
tenálad leltem poéta hitre,
gémcsapkodásom kicsinyítette,

de igazmondó rendje körémáll,
szép emberséget szavadban szolgál.
Széles derekad töréstől óvott,
szemedben tétlen kétség oldódott:

lebegő lelkem erősebb, mélyül,
komoly munkára merészen készül.
Olcsó remények hátrálnak gyáván,
napokhoz simul, nehezül pályám.

Napheve éget, sürgeti talpam:
poétaságom munkában valljam.
Olajzöld hullám hajlik a nádhoz,
áldásért hajlok nyersszavú szádhoz.

MINT A HAJDANI KÓBOROK

Bő nadrágszáratok lobog
warnemündei tengerészek,
árbócokon keserű szél forog,
propellerektől hullámos, részeg
a tenger. Szitatestű
medúzák szűrik összehúzódba,
s kinyílván – sok lebegő tengeri szegfű.
Vonat gördül a bálnahajóba,
fehér, sósszagú nagyhal,
kékkel az ég s a víz övezi,
indul a vastól teli hassal.
Olajosan csillan, visszaveri
a kristálysugarat sok zöldbegyű hullám,
halászbárkák csípős halszaga árad,
korhad a vízben szál cölöp árván.
Gyökérkezű vénéken nő a tüskeszakáll,
nem borotválja őket a tengeri szél,
ülnek a parton résnyire húzott szemmel,
s mormogva elfut előlük a tenger.

(Bő nadrágszáratok lobog
warnemündei tengerészek –,
nézem a párás messzeséget,
én, ki bejárnám a világot,
mint a hajdani kóborok.)

BALLADA

Háromszor kiáltottak a vének:
Ó, Ráma, Ráma! Légy velünk!
De feldobogtak a csodamének
a Gangá partján, a gyepon.

Ráma, fekete szemed bokra,
a szent folyón a csillagok,
gyémánt szalag szép homlokodra,
szerelmed nélkül meghalok.

– Kedves, nyilam kilőttem én
hosszúkás szemű szarvasokra,
de Észak ólomszín egén
kígyó fonódott fátylaidra. –

Hajam a vízbe lóгатom,
szememből vízigyöngy virágzik,
bánat pörölye vállamon,
szememből arcod úgy hiányzik.

– Íjjak pengésén vettelek,
a tenger véremtől habos,
ki életemnél kedvesebb,
tested más kartól illatos.

Ráma, szerelmes két karod,
elefántcsontszín homlokom,
tengervízébe hullt napok,
kígyómarás a combomon.

– Hűséged, eltört rózság,
hűséged szent, mint a folyó,
kínom hajója, karcsú nád,
jaj, ölni, ölni volna jó...

Háromszor kiáltottak a vénék:
Ó, Ráma, Ráma, jó király!
Dobogjanak a csodamének!
Száműzetésed, ím, lejár!

Gangá istene, légy velem!
Megjöttem én, hogy hívtatok.
Észak és Dél a két kezem!
Ne nézzetek rám, asszonyok...

ÜRES TERMEK

Lásd, nem tudok beletörődni még,
s el sem hiszem, hogy veszteségre
még egy és még egy veszteség,
és mindig veszteség következik;
s hogy nem is a halál, az élet mossa el
mellőlem, mezőt, kicsapó áradat,
a megtalált szerelmet,
választott társakat.

Csak álmaimmal egyedül, semmit sem érek,
s nyugtalan vagyok,
a nyár delén virágzó városomban
a termek így üresek és nagyok.

VÁNDORLÁSOK

1. Mondatok

Az égen megalvadtak a felhők,
nagy kék tálban a tej.

Szőlőutakkal rácsozott hegyoldal.

A fák közt sűrűsödik,
megáll a füst.

A szél a vizet föltérképezi.

Az ég sűrűn beírva csillagokkal.

2. Gyűrű

ujjamra húztam
egy halott latin nő
ezüst gyűrűjét
piros-fehér
Vénusz volt
kövébe vésve

3. Spanyol strófa

hol a római lovasok
patái rég eldobogtak
a zöldülő bokrok között
ez az út még mindig vezet
és még mindig aranyosra
süti a nap a köveket

4. Emlék

a gyöngyös kövezett utak
ugyanúgy futnak le a partra
nyílnak a spireák akácok
vaskorlátos teraszon
állnak a gyerekek
egy szőke fiú s egy barna fiú
a szigetről
a szőke szebb a barna szebb
a szőke olyan mint egy filmszínész
a barna olyan mint Napoleon
a két szakácsinas
új névtáblák a régi házakon
az ablakok is régiek
a kopott falhoz csapódó zsaluk
kövér párnák és paplanok
s a lefelé mind magasabb falak közt
fénylik a szürke víz

5. Látogatás

iglices dombtetőn
vagy tízen ültek sorban
mind ünneplő kalapban
pipálva mormotolva
s a fehérszájú
tehén legelt
vasárnap délelőtt
a köves vízmosásban
fölfele jövet
közéjük megérkeztem
s Oravecz Jánost
a helybeli költőt kerestem

6. Hogyan tanultam meg írni?

kékrecés
kristályüveg a felszíne
és partján hamvas homokot csiszol
kis barokk kagylóhéjakat
és tiszta mint a jég

mint vastag falú pohár üvege
kék szürke zöld
sötétsárga homokra
vékony ereket ír

CSONTVÁRY

Citromsárga egeket,
epét hány a fájdalom,
torzon-borzak lovagolnak
háromlábú lovukon.
A Panaszfal kövei
fehérhajú csontfejek,
riadtszemű tömeget
vacogtat a zokogás.
Görcsös ujjú eszelős,
haja, mint a fűzgyökér,
gazságunkért vért ígér.
Koldusasszony tenyerén
pete, néhány pénzdarab,
ám a megváltottakat
nézi gyermek Krisztusunk.
Sziklák, hegyek gyúródznak
kéklő üveg ég alatt,
kolonc-súlyuk, jaj, szakad;
s szélringatta rózsafal
nem zúzódik köveken.
Fehér ökrök szarvain
dühöng mélykék zivatar,
hortobági szél vonít,
s a sivatagi tanító
türelmes hitet akar.
Cédrusfa táncot álmodik
törzse köré, de megremeg:
elfut a rózsaszín homok,
ága fehérre változik,
hajlékony, mint a gém nyaka.

Áll egymaga.
És tengerek kopárlnak
szép színesen
és messze, fenn
virítanak a fellegek.

SE NYUGALMAT, SE BIZTONSÁGOT

Mint jéglemez
a meredt sárba,
belefogva
a kapkodásba,
de tisztán, vígan
felkelek,
s várom, hogy tornyos
fellegek
havuk hullatva
oldozzanak
és áldjanak.
A téli szél,
ha lábra kap, s zúzmarák
törve szállanak,
fogamzik fájó
gondolat:
élek a lompos
ég alatt,
aki mit elért,
másra vágyott,
ahol volt,
gazként felburjánzott,
ahonnan elment,

ott hiányzott,
s magában nem talált
se nyugalmat,
se biztonságot.

OKTÓBER

Október.
Egy éve már,
hogy nem siratlak.
A fel nem oldott fájdalomba
belekövültél.
Így hordozlak egészen.
Emlékezés nem mosta el a homlokod.
A jelen voltál,
feleszmélésem kezdete,
s az vagy bennem már
mindörökké.
Hiába változol.

HIDEGEBB LESZ

Én nem tudlak szeretni így,
hogy érted magamat adom fel.
Ez a hiány, lásd, nem telik
se szóval már, se szerelemmel.

Ki attól féltem, elveszítlek,
megtartani már nem akarlak.
Fellázadó önvédelemből
visszakérem magam, magamnak

– Cigányszeretőmet elvitte a szél –
dúdolgatnak a zúzos ágak.
Látod, ennek is vége van.
Hidegebb lesz a tél utánad.

FORDÍTOTT KŐMÍVES KELEMEN

Jaj, nékem, fordított Kőműves Kelemen,
palotám falait növelő szerelem,
vertvasú csákányom hiába emelem,
felszökken, felépül Dévavár ellenem.

Elbontom estelig, felépül reggelre,
elbontom reggelig, felépül estére,
egyedül ne legyek foglya is végtére,
bontom, de megépül reggelre, estére.

Bonthatom vágyaim kőfehér falait,
űzhetem, hiába, építő hadait,
az ész most kicsi úr, kicsi úr, nem segít,
falakba, falakba vagyok berakva itt.

Jaj, nékem, fordított Kőműves Kelemen,
palotám falait növelő szerelem,
vertvasú csákányom hiába emelem!
Felszökken, felépül Dévavár ellenem.

ELŐLEG A TAVASZRA

Január huszadika,
közepe csak a télnek,
de nap süt a vizeken,
a tavasz idetévedt.

Fényes, lágy a levegő,
de ha beszívom mélyen,
tél van benne, zúzmarás,
erős tél, engedékeny.

S jó is ez a kis csalás,
előleg a tavaszra,
szórja propellereit
marokszám a juharfa.

Tölgyön évül a levél,
hangját adja a szélnek
Ilyen vigadásban, mondd,
lehet nem várni téged?

NAGYCSÜTÖRTÖK, NAGYPÉNTEK

Nagycsütörtök, nagypéntek,
arcomig érő bánat,
szabadságom tört virága,
van-e húsvét utánad?

Bomló gesztenyelevél
sok tornyos bimbájával,
szárnyát vállasan húzó,
felreppenő madárraj.

Jaj, mit ér az ifjúság,
ha önmagába fullad!
Füzéres, fényes nyírfa, én
téplek csak, tékozollak.

Nagycsütörtök, nagypéntek,
arcomig érő bánat,
szabadságom tört virága,
van-e húsvét utánad?

TÖREDÉK

Milyen különös védelem,
szunnyad csendesen a rózsza,
fáklyatartóban, ékesen,
fekszem karodban elnyújtózva.

KATÁNG

Itt heverek már órák óta a parton.
A rétről rovarok röppennek fel,
s egy-egy kört írnak le fölöttem,
arcomra katáng virága hajol,
nézi magát a szememben.

Most nem keresek szavakat védelemül,
s nem vágyom a gondolatokra,
mert születetlen élnek körülöttem.

Ha ismered a mezőket, a katáng gyönge szirmai már
az őszt juttatják az eszedbe.
S nézd a bolyhos magvakat és a fehér füveket,
s nézd a murok összecsuksódott zöld tenyerét,
s nézz rám, majd ha e partot elhagyja a nap
ruhamba én is belebújok.

ISMÉT AZ UTAKNAK

Ha már így kell élni,
pénzből és kenyéren,
hasítsuk magunkat
kettőbe egészen,
Így tán megmaradhat
a két fél is egynek,
– fejemet szeretném
csak függetlenebbnek.

Itt van darabokban,
rakjuk a helyére,
tán errejár Krisztus
húsvéti fehérben,
és lesz föltámadás,
nem csak a mesében.
A mesék, a mesék
bolondítottak meg,
látom a királylányt,
de a lába minék,
ha nem fut utána
az arany folyosó,
s hiába csókolom,
nem érinti a szó.

Vetkőzik a néni,
szoknyáit lehántja,
alul csak zsákból van
az alsószoknyája.
Királylány, aranyhíd,

elfeketült játék,
nem építetek házat
(tegnap este várt még,
vár talán holnap is.)
Korbács nélkül mentem
a zsinagógába,
most már elismerem,
én mentem hiába,
az én vétkem is,
ha marad, ami marad,
de míg korbácsom nincs,
én minek maradjak?
Végigmegyek napos
kövén az udvarnak,
kifelé. Neki hát
ismét az utaknak!

ÚJVÁROS

1964–68

SZÉGYENEM

Nem volt szabályos papírom,
hát gondnokunk tőlem óvta a köz javát:
az egész magyar egyetemnek
nem értem meg egyhatodrészt szobát.
Így lettem végül zuglakó ott,
ahol pedig otthon vagyok.
No, de hát nincs más: átkozódni,
sem szégyenkezni nem fogok.

BEFOGADNI VAGY KIVETNI

Engem nem kell már megszeretni,
csak befogadni vagy kivetni.

Aztán, hogy köztetek megálltam,
bennetek magamra találtam

most rátalálhattok ti bennem
arra, amért útnak eredtem.

A vidámságot mindenekben
én mindenek fölött szerettem,

de tudom, egyre komolyabban,
vidámság, minden, azután van:

Íme, hát batyum kipakolva,
országos vásár, fölötte ponyva.

Ezt hoztam. Lássuk, kell-e vagy nem kell?
Nincs hozzá alkum, így kel, ha elkel.

Olyan, mint minden, jó s rossz a rendben
furcsa törvényben elkeveredten.

Megvallom, nincs is benne más szándék,
csak olyan, mintha tükörnek állnék;

tükör is, meg tán bújócskajáték:
mintha magamban tirátok látnék.

VISSZATÉRŐ SOROK

Kedvesem, itt e fák töviben
értelmetlen lesz minden az esttel.
Jönnek tökmagköpködve a lányok,
gyűrött kabátban. Felkiáltójel
meztelen lábuk a padok alján.

Mindenem ez a felemás szerelem?
Mint köszvény tér vissza az év
egy-egy változó szakaszában,
s mindegy, eljut-e hozzád,
szívedben te sem változol.

Magamat szidjam? Szidjalak téged?
Makacsabb törvények védenek bennem.
Rossz gondolatok serege
lobog-fut előttem, démoni, démoni...
Ócska szavak.
Mennyire más volt, amit akartam.

BÚCSÚ

Isten veletek, barátaim.
Olyan egyszerűen, hétköznapien jött el az óra
a gyerekek is jól utánozzák a bemondót:
vonat indul...

ÚJVÁROS

Ide mindenki messziről jött,
busszal, vonattal érkezett.
Hoznak, hoznak csak egyre minket
kéményes, szeles reggelek.

Hogy a kabátot ne a csontig
fújja a szél át az úton,
felhajtottuk fél konyakunk,
pálinkánk, ami szóra is indít.

Elhoztuk, amit hozhatunk,
szerencsekeresők, menekvők,
karunkat, vállunkat, fejünket,
eladjuk, hogyha lesz vevők

ezen a kormos piacon,
pénzre, ruhára elcseréljük,
szórakozásra, társakért,
miből, hogy telik a haszon.

Szikkadt kenyérrel, üveg borral
vállunkon szíjas aktatáska.
Tán itt betelik, ami nem telt,
boldogtalan Amerikánkban.

SZÍNES KÉP

A gesztenyével szegett part alatt
ferdén fut el az út,
megállítaná,
a lépcső után kap.

Vörös padon egymásra hajoló fejek.
Kék blúzban ül a lány,
fehér ing a fiún.

Távolabb is ül egy,
haja fehérlik,
maga elé mered.

Messziről nézem őket.
Utolsó pillanat.
Ott fönny, innen már látszik,
egy rozsdafolt
a lomb közt kivirágzik.

ESŐ UTÁN

Eső után a lámpasorok,
a nyárfák. Este. Nem akarok

most találkozni senki mással
csak a gyönyörű elmúlással.

Avval sem. Avval legkevésbé.
Minden kínom a reményé.

ŐSZI SZERETŐK

Meztelen lábán
kék szoknyája
lobog
Állnak az árok hídján
a dombrafutó út tetején
A nyár érlelte be őket
de csak a szél
társul már az
ősz szeretőkhöz
Vele indulnak
a napfosztotta úton
vékonypéznű akácok alatt

ESŐKERGETŐ

Nem szabad esni az esőnek,
eláztatná a szeretőmet.

Már jön értem az utakon,
valahol jön már motoron,

s ha ideér szélmarta arccal,
a mosolyával megvigasztal.
Néz s a szeme melegedik,
arcom belefeketedik.

KÖVEK A PATAKBAN

Mire ő ideér
lemegy a
nap.
Nem aranylik a
műanyagkerítés
mint a méz,
nem látja már
naptól
kipirult arcomat.

NYUGTALAN KIKÖTŐ

Hozzám mért jöttél, virág szemű?
szivem békédet rontja meg.
Kikötő, hol hullám szabadon ver,
nyugtalanabb, mint a tengerek.
Lelkem örökös ár-ápálya,
harc partomért és partom ellen,
válasz, riasztó s változatlan,
kérdés fájó és feleletlen.
Kívülről hit, cél, fegyelem,
de kétely is, csüggedés idebenn.

LÉTED

Tested melege
sokmindenért vígasztal,
hozzád húzódni, ínség
kövén terített asztal.
Szerelmünk nem lett
nagyszerű betetőzés,
mindenre ráadás, csak
egyetlen lehetőség
készenlétem feladni,
négy sarkon őrködő
kutyáim elcsapatni;
lehetetlen menekvés,
felfedezetlen vétség,
vallásoknál naivabb,
éppoly gyáva reménység:
valahogy megóvnom

magam is ártatlannak,
mindent befonó gondban
magam mégis szabadnak,
hulló acélesőben
kedvem gyerekes lágynak,
ránk omló falak közt
magam a boldogságnak.
Léted homok a struccnak,
védtelen réti fészek,
védő-csonkító vakság,
ünnep-váró szívemnek
kárpoztás, jó hazugság.

VALLOMÁS FÉLÚTON

Korán indultam, későn érkezem.
Mint éjszaka az erdőn átmenet
mikor ajtómhöz értem,
most ébredek rá, félni is lehet.
Mindent szebben akartam, teljesebben,
nagyravágyó és nyugtalan vagyok,
s befejezetlen dolgaim közt egyre csak
egyedüllétem lett nagyobb.
Különb akartam lenni, legkülönb,
s tanulnom kellett, célt nem érhetek,
ha csak magamért harcolok.

A FEKETE MÁRIA

A kő nedves, hideg kockái tiszták,
és a sápadt takarítónők
fityulás fejüket feléd fordítják:
– Könyörülj rajtunk, Királynőnk!

Te, ki a szembajos, suggesthali
Barbara Reichenbachot,
– az exvotók őrzik csodáid –
meggyógyítottad, imánkat meghallgatod. –

Fényes arcú, aprócska szobor,
magas aranykoronád és brokát
lepled alatt játékbabányi por,
semmi se vagy. Hogy teszel csodát?

De ezért nem haragszom, ámitást
nem szidok, pap és barát
erkölcse nem érint, ne lásd
bennem a szavak finnyás bajnokát.

Csak azért gyűlöllek téged, te kőanya,
panasztól örökre illetetlen,
mert látom sorsunkat és vagyok, miként te,
magam is éppenoly tehetetlen.

LEGYEK

A márciusi lépcsőházban
hátukon fekvő döglegyek.
Lehull dermedten minden érzés,
de még elszántan mímelek.

A tél, a tél legázolt minket –
mondjátok csak, de nem igaz,
legázol itt a nyár, az ősz is,
legázol épp így a tavasz.

Valahol élnek emberek,
de innen nagyon messze élnek.
Maradnak hát a döglegyek,
ez a tavaszi végítélet.

KOMOLYTALANUL

Mert vagyok és mert ilyen vagyok,
s mert ez s nem az volt, s lesz a véleményem,
s mert akkor szólok csak, ha már megértem,
hová súlyoz a föld, mi igaz, mi miért nem,
lehet, ezért régen lecsuktak volna,
még régebben máglya vagy kínhalál,
vaspróba vagy ebek-elé-vetés járt.

Mit akarok hát? – láthatatlan
szájával szól N. N. úr.

S igaza is van. Hiszen egy padon,
a parkban ülök, bogas fák alatt,
miközben erről elgondolkozom.

ÍGY KÉSZÜL

1966–70

KORMOS SZÉL

Csigolyák csikorgása csillék
kinyílik sörkert áruháza
láncos szél
bruhaház

Aranyon sötétlik a hab
akácvirág akácvirág
szétmállik a
selyemruhá

Elefántlábak oszlopok
a kürtők vékony peremén
ledőlnek
itt jár a szél

Temető fölött hull a szén
fekete eső feketén
fáradt álmokon
holtakén

A HEGY

Ez a hegy nem oszlik el
múltam meséivel.
Idefeküdt az ablakom alá,
hogymindig látni kelljen.

Látom őt rothadó húsú őszben,
tisztacsontjai fehérlenek,
s látom félelmes fehérén-feketén,
ha a tél meszével már beverte.

És látom újra, vágató tavaszban,
meglágyult dombjain millió ér erezt,
s a gyávaság tart vissza csak,
mértékeimet más nem óvja,
táblázott életem, semmi,
olyan kevés –
használatlan erőm rettegve
lapulok a sugarak nádasában.

És látom majd, engesztelően, terhesen,
a nyár esői és aszályai
marják és égetik,
mert meg kell érjen
minden virág, gyümölcs
az újabb pusztulásra.

MIRE JÓ?

Már értelmetlenné válnak
az együtt eltöltött napok.

A szőlődombi házban is,
a vörös kősípok alatt,
s hogy elértük a folyóparti várost,
ahol kóbor kutyánkat a Dunából itattuk,
s a fénylő macskaköveken
folytattuk folytonos vitánkat.

S míg csendesen haladtunk
a fölvyító udvarokon át,
egymástól elmaradtunk, akkor is,
az őszi hadgyakorlat
barázdáin bukdácsolva is,
és télen is,
ha kormot nyelve,
vöröslő kezekkel
álldogáltunk a kapuk előtt.

Hetente újra megtaláltuk üdvöztőnk
a könyvtárak altató melegében,
és olvasva a villamosokon;
gyógyítottuk kérdéseink sebét,
hogy találkozzunk a folyosókon
az első szótól újra
fölszakadjanak.

Hát mire volt ez jó?
Mindez mire?

ERŐNK

Elrejt a farkas szürkeség,
nikotinos falak,
bádogszekrények,
poros ablakok
kietlen hordaléka.

Erőnk
a téglák és vasak,
törött üvegek
halmai között
vastag olajban
tükröződik,
kiforr a korsók oldalán,
a földet megrohasztja.

Tartja a horgászbótot,
mint fűszálat a szél,
rózsát nevel
és kaktuszgyűjteményt,
s ha a világ
remegő útjain
fülünkbe jutnak
pusztító hírek,
megérti, mire
tartogatja magát.

Gondolatunkhoz
nem talál utat,
még mindig azt eszi,
amit elébe tesznek,

és elfordul
kérdéseink elől.

Csak megyünk reggelente
ködben álló
kazlak között
az üvegöld mezőn át,
amelyre fölvonul a fagy.
Csupasz fák állványzata
fogja körül
az épülő telet.

ISMERJ RÁM

Kosár cseresznye közt
leld meg a szám nyomát,
a harapásom is
a kásahegyben,
kezem nyomát
erdő-alja levélen,
kaszal hajam
széldúlta fellegekben.

Ha lehetetlen is,
ismerj rám, kedvesem.
Ahol feküdtünk,
teli kalásszal ring a szél.
Jobb, ha nem kell beszélnem.
A szél jön, jön
s nem beszél.

MIFÉLE VILÁG EZ?

Miféle világ ez?

Elveszi agyunktól a mámorhoz való jogot is,
s mit ad érte cserébe?

Ezt a patriarchális tunyaságot,
büszkén, hogy itt senki sincs
becsapva egészen.

De az idegek már többet akarnak,
a kicsinyesség kárpitja mögött
nyűglódnak a nemlétező falak.

Elsorvadok a gyönyörű reggeleken,
az őszi szőlőhegy alatt,
a fájdalom
fegyelmem jókedvéből kiüvölt.
Értelmes arccal hajolok
a hiábavalóságok pora fölé,
s nem akarom tudni, mi tölti be napjaimat,
a bolond is, dominókat tologatva,
megszállottként robotol:
komolyan nézek a tükörbe,
hátha nem böögök, s nem röhögök magamon.

Beérem én is a legkevesebbel?
Nyugtót adjon a ház, meleget a radiátor,
ölelést a hitvesi ágy?

Az elhagyatottság gyengeségemre rátalált.

Védenek tőle a tányérok, az ingek,
a fölmosni való folyosók,

ez a szűkreszabott, piszkolódó világ;
ezek a hitvány barikádok
szívem egy rúgására leomolnának,
ha nem épp védelemül állnának körülöttem.
Bennük is ott a sivárság,
de a szükségtelen élet félelme
messzebbre marad, ha elhítem,
hogy kezemmel kell fönttartani azt,
aminek értelme alig van.

SZERELMEM

A sóvár víziók elültek
a gesztenyék rőt ágai alatt
a benzinfüstös betonon,
s a zaklatottság is belül,
ahol se nyugalom, se kétségbeesés
úrrá végleg már nem lehet.

Gyerekkorom visszhangos konyháját,
száraz vénasszonyöklöket,
nyakam kemény, faragott igáját
varázslóként, ujjain hozza vissza,
édes arcán torz vigyor,
szemöldöke fölött vörösség:

S a feltámadás legszebb köntösében
visszalopódzik megalázott korom.

A HONTALANSÁG ÉVSZAKA

Sötétben indulok, sötétben érkezem.
A hajnalok valahol elmaradtak,
tengervízkék egükkel,
a kristályablak éggel,
elhagytuk őket immár.
(Szőkélltek fenn a füzek)
a folyó álmosan folyt.)

Betonúton jövök
vasbeton otthonomba.
Ázott gazok között
egymást se látva,
így jövünk meg mindig estelente.
Foglyaként zárja be
hétköznapiunk
az egyféle anyag.

Csak itt belül szorong,
itt éget, ami mást ígér,
csak néhány ismerős hang,
néhány ismeretlené,
s a fény és szagtalan betűk
táplálják, s a vasárnapi,
lázadó kapzsiság.
Falak, falak a plafonig.

Az ablakon túl elvérzik a hegy,
fehér bordái közt vörös tölgylomb zuhog.
Idegen égövek fordulnak fölénk
eljön a tél, hontalanságunk
pusztíthatatlan évszaka.

ÜNNEPEINK

Sült kacs, hagyma, krumpli,
savanyú borok,
citromhajak, ajándékpapírok,
paradicsomos üvegcserepek,
kiáradt szemetes-kukák,
ünnp, amivel nem tudunk mit csinálni,
amire nem csináltunk terveket,
porló tésták, túlfűtött szobák,
kártyapartik, s a tévé, rádió
beszél, táncol és énekel helyettünk.

Zuhogó eső, hó, jeges tavak.
Ünnep másnapja.
Veszekedés. Szülői pofonok,
ebéd után nehéz álom
és rossz-szájízű ébredés.
Szennyes edények, piszkos ruhák,
a kocsmajtóban szomorúan
bámészkodó cigánylány;
összecsomagolják a holmidat,
de este békülésig
simogatod az asszony fenekét.

Ünnepi késelés, verekedés,
észre sem vett lopások,
utcán kóborló nagyhajú fiúk,
késő estig sétáló gyerekek.
A mozi előtt fekete hajak,
fehér selyem sál,
szőkített, zsíros fiúfejek.

Rövidszoknyás leányok,
görbelábúak, egyenes lábúak,
alacsonyak, magasak,
átvetett sál a kabátjuk fölött.

A moziban a matinén fütyty,
kiabálás a sorok között,
a jegyszedőnő lámpája villog.
Árkádok és kapualjak alatt,
kiürült szállásokon
egy-két beszökött lány arat.

Az árvaházakban akár a többi nap.

Zsúfolt vonatok, demizsonok,
zsíros papírosok,
összekötött csirkék hada,
nehézszagú kabátok,
a teli várótermekben dohányfüst,
horkoló, faladás férfiak,
gyerekek, teástermoszok.
Járőrök a kerítés előtt,
egy lányt nevetteznek,
zavartan forgatja a fejét.

Családi látogatások ünnepe,
sütemények, borok, pálinkaszag,
kártya, dohány és televízió.
A lányok a presszóban ülnek,
a presszóslány férjhezmenendő.

Ünnepi tűz,
ünnepi csőtörés,
betöréses lopások,
balesetek,
eljegyzések, halálok,
születések,
és végül értelmetlenül
elmúló ünnepek.

KÓFEJ

Mintha a kivédhetetlen szorítná falhoz,
hőkölne még,
de tovább nem lehet:
a ferde, vonagló nyakon
tört orr, áll,
kidőlő szemek.
A bajusz alatt
szétfutó száj,
a kintől vonallá simul,
a homlok gyűrűs,
mint apámé,
egész a tar fejtetőig.
Kiette ez a fej a földet,
négyszáz éve
nem nyughatott,
kivetette az iszonyat,
amit a csont, hús
elhagyott,
mikor kínlódva elenyészett.

De ez a vésett
kődarab
nem akar múlni,
s mosolyogni
nem tud tanulni,
mint amazok sem
a föld alatt.

VADRÓZSÁS DOMB

Ez a vadrózsás domb,
s a húsos, kék vetés
ama szigetre néz,
a kösziklás szigetre.

A hósínű hajó,
amelyik itt kiköt,
tudjuk, hogy honnan jött,
és tudjuk, hogy miért
dögletes térdemen
ez a pihenő kéz.

És tudjuk, hogy miért
hozza széttörni
szép, göndör fejét
a tenger e kövekre,
s hogy ez a barna váll
a víz fölé hajolt,
amelyből épp imént
került elő egy férfi,
ingén fekete folt.

*

Sebek az égő homokon,
s az árnyékban még égetőbb sebek.
A szoba csendes, ajtaján
vérfutotta a tejüveg.

Ne érintsd meg a falakat!
miféle meszet vedlenek?
Fekszem az ágyon, a karom
visszahull, ha fölemeled.

ÉNEK

Leszállok a vonatról
gyűjjön velem
én csak idáig utazom
gyűjjön velem
hová visz ez
hová megy velem a vonat
én nem megyek tovább
én csak T-ig megyek
én csak T-ig megyek
szálljunk le itt
gyűjjön velem
jaj, hová visz ez a vonat
én csak T-ig megyek
én csak T-ig megyek

ne vigyenek tovább
leszálllok itt leszálllok
ne vigyenek tovább
ne vigyenek tovább

ne vigyenek tovább

SORSKÖZÖSSÉG

Az épület alapjaiba
rakott mondatok.
Az el nem hagyhatók.

Az egész olyan,
mint egy kirándulás
a hallomásból jól ismert vidékre:

– Mit csinálsz, ha te állsz
majd a főtér kövén,
ha odaérkezel

a híres börtönökhöz? –
súlytalan,

mintha véletlenül
történne minden így:
a szó eddig kerülgette
a tényeket.

Ablakodra függöny hull,
mint a géz,
rászáll, akár a füst,
a rácsokat
alig látni mögötte.

HAMLET

„Köszönöm, jól vagyok. ”

Jobban voltam a vonat alatt,
igaz, hogy állt.
Ha megy, az mégis más dolog.

„ha megérte volna, nagy király... ”

Szavak.

Néha kajánok is.

Pályaudvarok árkádjai,
vonuló gőz, nedves feketeség:
mint a pokol tornáca.
Csak itt hideg van.

Eső nedvezi a köveket.
Egyszerre mindet.

Egyet-egyet
nehezebb munka volna.
(s milyen minta szerint?)

Állok a peronon.

„csak oly nehéz ne volna itt
a szívem táján valami... ”

KIFUTÓPÁLYÁK

Kifutópályák.
Miféle repülőké?
Milyen utak
elindítói?

*

Itt szakadt, fehér függönyön
hideg fény hullik
élesen.

*

Összeülnek a baleset vénei.
Törvényt ülnek.
Az asztalon hús, hal,
töltött tojás,

de a vádlott nem akarja
felkötni magát,
asztalra csap,
ugrál a sok pohár.

Mit tehetünk?

Kés ellen kést?

A gyengék keze kitarul:

Ki lehet úrrá
az erősebbeken?

Ki lehet úrrá
a hatalmasokon?

A túlélőknek fontos az
erkölcsi
győzelem is.

*

Nem ismerem
az ellenállás törvényeit.

De mit ismerek akkor
egyáltalán?

VÉKONY ÁLOM

Kiszakítom magam a vonatból,
míg rohanok vele:
a kérdés, amit föltettem, visszahullik,
undorommal tele.

Intézi szemem a szétfutó vidék,
mélyében aknák, kezek, lábfejek,
gazban agyagos ér, meszelt kövek,
s bár tudjuk, hová visznek,
biztos az sem lehet.

Csak az a fontos, nőjenek a kaktuszok
 a tengermély csempézett folyosóin,
 s gumikesztyűben hordják a holtakat,
 csak az a fontos, hogy legyen jó meleg,
 akármilyen ocsmány kép is az,
 amit a tükör magába temet.

ÍGY KÉSZÜL

Járunk az egyhangúság
 emlékművei közt,

hol

oszlopot

épít a

vízcsepp,

csak türelem,

csak türelem,

csak türelem.

Jég ül a szempillánkra,
 ráncboglya hullik az arcra,
 vállunkról lemossa a húst

ez a csepp,

de türelem.

Így készül minden

a föld mélyén,

idelenn,

csak türelem,

csak türelem, türelem, türelem.

AMÍG A BUSZRA VÁRUNK

A park felőli korlátokra dőlve
várom, hogy felgöngyölítsék
a ligetet, tavat,
a begóniás virágágakat,
akár egy szőnyeget,
ha kezdődik a
Mi is?

Lövések a gőzfürdő mögül.
A buszra várunk,
s ez a hang érkezik.
Elvisz ez is.

Meddig megyünk vele?

Én semeddig.
Szabadságon vagyok.
Vettem egy hanglemezt,
lejátszom itt.

Kár volt megvennie.
Ez van a vurlicer tíz rekeszében,
ezt hallja,
ha kinyitja a rádiót bármikor.

Itt van elég fenyőtű,
lejátszom velük,
így egész másképp szól,
meghallja mindjárt.

Csak a membrán kis kígyófeje
s a tűhegyes gyémántnyelv csálja ki
az únásig ismételt hangokat.

Ön nem vesz figyelembe
tiszteltetreméltó tényeket.

Nem tudok mit kezdeni velük.
És nem szeretem, ha azt mondják:
„de végülis”

RENDJELEINK

Az út vége
az emelvény
s a három százados
válaszul
a fehér szájjal
kimondott
szavakra:

„Nem kelek föl
egy órát még
aludni akarok
egy órát még
aludni akarok”

A gépezet két lábon akar járni
egy szájjal akar szólni
egy fejre ad csak sapkát
Fenébe a fölösleges fejekkel!
kezekkel lábakkal fenekekkel!

Egy luk fölé guggoljon!
egy szájjal egyen!
egy ágyban nyúljon el mind!

A szigeten
átvágó szekér
elérhetetlen

ezen a vastalpakon

sosem juthatok
abba a délelőttbe

Földet érek
mint a röpülő golyó

s átvillan
innen nézve

odafelé

az amikor majd

onnan nézek

idefelé
mint zuhanón
egy pillanat alatt:

ezen az ablakon
nincsen mód
nem kiesni

Válaszaink a bíróság előtt:

„Vizet akartam inni csak”
„Azt hittem marad még elég”
„Azt gondoltam időre ideérek”

Indítékaink
az ürülés és újraeltelés
gyönyörén túl
semmit se tudnak

S végül csak ez fáj
Hogy véletlenül
kellett mindennek
így történnie

ALBATROSZ

1968–70

VŐLEGÉNY

bent

koponyákat tör a vőlegény
cérnaszálam az ajtó alatt
fonalam a gomblyukába kötve
patája a kőkockán kopog
az oltármélyből nyerít valaki
kőrózsák szirma törik pereg

ujjai

a mellemet bejárták

ujjai

a hajamba túrtak

a vőlegény

diót tör

fejeket

mért gurulnak

végig a városon

csaknem lépésben

ezek a kerekek

előlük én
nyílt szemmel
vagy vakon
hova is mehetek?

„Szép lány, Ibronka,
mit láttál a kócslyukon?”

amit mindannyian
láthattam volna mást?

SZERKEZET

ezt a szerkezetet
nem állították a nagy
bemutatók
füvezett udvarára
hogy közderűtségre
csörögjön és pörögjön
kerekei
rágják az eget

ez a szerkezet
nem áttekinthető
s nem visszatérő
lyukkártya-kottából
nem táncol énekel

noha ajtóí kinyílnak
és csukódnak
s egymásbakapva
hemperegnek
a kerekek

emlékezete
az üres papíron
elképesztő
bizarr részletek

(használok
a gyerekként
megtanult jeleket)

de emlékezete
üres papír
fényre érzéketlen

előhívhatatlan

KÚT, 1.

sírnak a telefonok
e kútmélyi világ

falai^{-ban}
-ból

denevér zizegés szivárog
híg kirakatfény
szítál

víz

helyett
nem tör fel

mohos

alól

kövek

itt

nincsenek

csak korom.

csak gáz

ette

csak golyólyuggatta

csak patkányjárta

kövek

közülük a malter

málter májter

kikopott

vöröses

téglák

fehérre fakult

nincsenek

KÚT, 2.

sírnak a telefonok
e kútmélyi világ
-ban
-ból
denevér zizegés szivárog
híg kirakatsfény
szítál
helyett
nem tör fel
alól
itt
nincsenek
csak korom
csak gáz
csak golyólyuggatta
csak patkányjárta
közülük a malter
málter májter
kikopott
vöröses
fehérre fakult
nincsenek

ALAPÁLLÁS

ha belépsz a házba
(a drámai mozgásból
hiányzik a drámai szándék)
a háztól semmi se véd meg

a gyerekek
érik a
fölszálló
bűzt
panaszkodnak a
lépcsőházi falakra

csapódások után
túl gyorsan
végetér
a kötélutazás

helyén
zuhog a víz
a tudott órában
helyemen
vagyok én is

(festetni se kell
én is úgy jöttem
mindegy-ki-után)

FÉNYKÉP

„Maradj még egy kicsit
lefényképezlek itt!”

a kifogott szekér
s ez a lukas ladik
százötven méterrel
a tengerszint fölött
de közvetlen fölötté
velük bármerre elhajthatunk

a holtak csónakútjánál
nem hihetetlenebb

a szavak káoszából
mit vegyek föl neked
mint a fövenyről
ezt a pókszerű
ráktetemet

mondjam hogy „blizs”
mondjam hogy „csérez akno”
mondjam hogy „jecc zoll man
gárnihc zágen”
vagy mondjam azt akár, hogy

„Javasoljuk a Bel és Árvízvédelmi Hivatalnak,
hogy Dancs Ernőt nyíltároktisztítóként alkalmazza.
Fővárosi Csatornázási Vállalat.”

(csak ez a mindent elborító zuhogás
a tenger ütemenként ránkrohan)

a pókokat
vonzza
a zene

lehullottak
a falról
nem
tudom
előbb-e
vagy utóbb
minthogy
a permet
érte őket

mit tehetek ha valahol
Szliven és Kazanlak között
kizuhansz a vonatból
kivet
ez a piszkos
rohanó szerkezet
míg haladunk
a Balkán völgyein
a szemergő
éjjeli esőben?

Idő

1.

az idő föloldja
a tényeket
úgy megy tovább
hogy minden ízében
megváltozik

2.

odábbviszi
mint víz a homokdombokat
lebontja és fölépíti
másutt és máshogyan

3.

nem
órával mérhető
egysége térbeli

HÁROM RÉTEG

(Veres Péterné, Nádasdi Juliannának)

1.

belefullad a tömeg kosarába
mint a szélhordta hullámverés
mint a csibehang
fejét vállán ingatja
félignyílt szájjal sír-rí
(mindkét kézzel egymásbakarolva
futnak vele elől)

2.

a ritmustalan tömeg utánuk
a látvány szempontjából mozgásban
a tompultság
különböző fokán

3.

bársony párnán kitüntetések

ALBATROSZ

Egy hétig ette az egész család.

Folyton előkerült,
hol a nyaka, hol a mellcsontjai,
hol egy-egy szárnydarab
a rizs között.

Előttük volt,
megfoghatatlanul,
jelzésekben csupán.

De mintha
ismétlődtek volna részei:
nem tudták pontosan
hányadszor esznek szárnyat,
lábakat.

És eszükbe jutott,
hogy ennyi kis darab
alkothatott-e
valaha egészet?

És aztán egyikük
kopoltyút is talált.
S belátták, hogy
jobb lesz másról beszélni.

ELHATÁROLÓDÁS

a váz
oldalait
körülhegesztem

a kezét nyújtja
beleütközöm
van ajtó, ablak
kedvem támad fölvenni
megmérkőzni velük
és el is kísérnek
egy darabon
néha egész komolyan hiszem
az iskolában is
mindig szerettem
(fölcserélem a betűket
az ábécék
összeütődnek)

járkálók
mint a tésztán
mintha kocsonyás
anyagot tapogatnék

hangkulisszákat
építetek magamnak
átszűrődik rajtuk
a szitán
a héjak belsejébe

üvegcsörömpölés
vasalt paták
ide és el
alvás közben is

mások
már kitalálták

hallgatok
és délutánok telnek
míg sikerül
helyükre üznöm őket

(összecserélem
a „g” és „d” betűt)

VÁLTOZATOK

ez az ég
és nincs más határa
a csillagokon túl mint ez is
és boltozatnak tűnik
ami alatt szemeket látok
azt ami a kezdetre rátalált
titok
amelyre kész vagyok
ha a rothadás megindul

a boltozat alatt
a szilárd látszat alatt amivel
a szakadék ék
hajlik a ritka föld fölé

megmutatkozik egy szakadás
egy tátongó űr amelyből
a túlsó feketeség
szivárog:
iszonyú éter

ez az ég
és a csillagokon
és ezen kívül
nincs más széle
és boltozatnak tűnik
mialatt szemeket látok
íveik
pillantást oltalmaznak
amit a kezdet talált
a titkot
amelyre kész vagyok
mikor a
rothadás megindul

a boltozatban
az erős látszatban
amivel a szakadék ég
hajlik a ritka ég köré
mutatkozhat egy szakadás

egy tátogás
amiből
a túlsó feketeség szivárog:
iszonyatos éter

századokon keresztül
éppúgy megélt

a szépség mint a nyomorékság
az anyák viselték terhüket
semmit se tudva arról
csíra az kiürült
sírboltok fölött

előtted állt egy kiáltás

körülbelül azóta kényszerítve
akarva is
kimerészkedtünk a világba
a szó azóta is ugyanarról folyik
történetek
amelyek elsüllyednek az emlékezetbe
elporladó kötény
rázkódó szél
lengő lombok

ott nincs mit megtudnunk
napjainak elég
az időtlenség

ez a nagyon magas kékség
borul a nyomorúság fölé
a nevető testtel szemben
őszintének tűnik birodalma

(így van ez) a föld
ami mindent visel
köröz golyó golyót (gömb gömböt)
vonzva tartva
s elengedve az ürességben

a szenderedő
halugrásról szól a rege
egykor otthon a vízgömbben
a csipkebokor a férfi
amúgysem látható
elégedetten éltél
a belső sötétségben

NACIONÁLÉ

egykor azt hittem
attól lesz a nép nagy
ha tiszta

de aztán láttam
francia budit és olasz reterátót
s a kérdés újra vissza

középeurópai nő vagyok

magyar

(„akinek Európához alig van köze
akihez Európának alig van köze”
„e gyermek nemzetek
maguktól
alig valamire képesek”)

HATÁRAINK

az az Ilmic császári nyaraló
mert akkor Ilmic Olmütz
és nem is Csehország
s a Monarchia térképére
egy morva
ma

s hogy egy magyar

s egymásra hogy a három

s hogy nézek én

s Nagy Lajos három tengerére
a horvátok
románok
lengyelek

a lengyeleket
ne említsük itt
ők választották
a magyar királyt
s mi Ferdinándot
s a horvát bánság is
autonóm terület
nem voltak
történelemalkotó
elemek
s mivel nem voltak
nemzetalkotók sem
a veszített háborúk után
s hogy magunkra maradtunk
nem tudtunk még időben kilépni
országunk
három hónapig
három évig
hat évszázadig
a visszavonulása
előrenyomulása
amíg a vesztesek
a győztesek
a hóba fagyva
sárba fúlva
itthagyták
a fű között bomolva
halottaik
halottaink
csizmáját látcsövét
a kekszadagjukat

hiába

a százötven év

és az ötszáz
a kazárok alatt

hatszáz
a kőkoronás

Tarnovóban

s azok

amiknek ellenére

Belgrád ma mégis Belgrád

és nem Nándorfehérvár?

pedig magyarok

laktak ott

pedig horvátok

laktak ott

pedig a németajkúak

ahol a lengyelek

ahol a szlovákok csehek

ahol most a románok

s ahol a magyarok

hisz Ofenpest

s az alcsúti kert

Strigoni

Pressburg

Pozsony

Bratislava

ahol a többség anyanyelve

ahol a hosszú századok alatt

legyen a töröké

Tarnovo!

az erő és az akarat
a győzedelmes nemzet és
Fel Bécs ellen
Fekete Sereg!
(hja, amíg a Monarchia állt!)

csak átmenet
ahol a vér a föld
a fegyverek

hiába „blagodarja”
„nyekszapácsi”
hiába a „rohadt anyjukat”

különben is
Olmütz ma Olomouc
és Ilmic mindig Ilmic

BESZÉD

1968–71

SZEMÉLYISÉG

a fóti templom építője
az első jelentős magyar népköltészet szerkesztője
az Egyedül a tengerrel című vers költője
minden idők legnagyobb karmestere
a *Csokoládé katona* című operett szerzője
minden másodpercben négy születik kettő hal

SZÓGYŰJTEMÉNY ÉS PÉLDATÁR

0–10 ÉVES KORIG

1/a

ásás
ágyásozás
egyelés
ültetés
öntözés
locsolás
lótetűszedés

1/b

bogáncs
boglárka
belflőr
bundásbogár
jeltábla
komposzt
kecskecséc

2/a

Kijelentés

Hullott szilvától
kapott hasmenést.

Kérdés

Nem láttátok az ültetőfát?
A Szőlőlevél tál-
jából
eszel?

Felkiáltás

A talicska a
lábadra esik!

Tiltás

Ne tépjétek
a nyúlfület!

Óhajlás

Csak kevesebb lenne
moníliás!

2/b

Egyéb

A fészertalra
akasztotta
apád!
Itt van
a nagykosár!
Csak ökörszívet
szedjétek!
A kanállal
fordítsd
a gyökerét ki!

TAVASZ

de jou ijjenkor a kertben vetni vetemínyezni
az jou in nálam már csírában vannak mastan
mikor vettíl
hát egy hounap is van a zöüdsíget már március elejin

NÉPDALOK

1.

mikor csinálsz nekem
megint borsólevest
jó lesz ha holnap este
én nem felejttem el
szólok neked ha kész
nem kell majd átjövök

2.

a kislányunk az örszike
fölhúzza magának
este a vekkert
és reggel
vekkerrel
kel
és amikor
nem ébred fel
akkor fölébresztem én

TÖREDÉK

ó te mérges halál
méjen rossz hejt jártál
három kedves árva gyermekeim
méjen árvák

BESZÉD

az egyik szárából az egyik
a másikból a másik
olyan jól esett
ahogy puszilgatott
jesszusmária
hát hogy lehet ilyesmit
ez egy pikó juliska

nem vagyok vajszívű
de hogyha nincs
egyötvene
embert azért

mégsem szabadna ölni
dehát egyedül
mit tudok csinálni

JÓTANÁCS

csak vegye be
este-reggel
mindig evés után
és higgye meg
hogy újjá fog születni
csak úgy is lehet kapni
két forint valamennyi

TÉVÉ

mutatták
hogy hogyan vette el
az értékgyit neki

mind a kocsonya
így remeg a szívem

SZOCIÁLIS KÉRDÉS

mért van mindig
az én illememen
a vejem autóbuszjegye
tíz éve nyugdíjas vagyok
Bencsik Jánosné a nevem
még sose mondtak másnak

VÁSÁR, I.

olyat vegyünk mint a Pityué
az annyiból jó
mivel nem lapos

VÁSÁR, II.

azt mondta:
ez a toalett
nem fog fölmenni magára

azt mondtam:
idefigyeljen
én kifizettem ezt
majd megmutatom én
hogyan fölmegy

„M”

ne álljunk
a biztonsági sávon
mind a tíz ajtón
egyszerre kell belépni

az ajtók baloldalt csukódnak

SZABÁLYZAT

„gyors csatárlépésekkel közeledve
folyamatos tüzeléssel
felmorzsoljuk
az ellenség élőerejét”

HELLENIZMUS

„a jó sikerrel jár
hála a tiszteletreméltó Tanácsnak
és egy tiszteletreméltó tengeri utazásnak
Akhilleusz borbély standja ez”

NEMZETISÉGI KÉRDÉS

FRANJA BABA
aranyműves

siket josip
ZLATAR

ARS POETICA

ez a légyfogó
erősebben csíp ám
mint a bogárnak a
pajtása e

„Hogy érti ezt?”
a légy kicsike
kisebb
mint az az izé
plecsni bogár

„Hogy jut ilyesmi az eszibe?”
hát az embernek
eszibe jut

ELEMEK

1968–72

FÉNY

felöltözés előtti pillanat
folyvást a nappal szemközt haladva figyelem,
mint fordul a fény az ágakon

HATÁRKÖVEK

a határkövek fehér sora
a drága földdarab
foglalhatja
mely csak akkora
s ismert rétegei
a századok
új hegyekkel
körökkel gazdagodnak

KÉP

a bokros fölött
sáros út
nagy
tömör fűdarab
négy
fácánkakas

KOMPOZÍCIÓ

a hajad
a szád
szemed
hajamra
szememre
számra

nyakad
vállad
karod
vállamra
karomra
számra

a hátad háromszöge
a vállad
kulcsa
mellem kettős körére
vállamra
ráborulva

VÁNDORLÁSOK

mennyit mentem mindenfelé
de sehol se vártál

nem tudom nem nézni az ajtót
amelyiken úgysem fogsz belépni

füst a tükör előtt
tükör a füst előtt

A HÁTÁN FEKSZIK

a hátán fekszik
ugyanaz az erő
dolgozik benne is
ami világra hozta
jajgat ő is
minden megtörténhet
vele is

NÉVTELEN LEVÉL

az ember
keservesen sír
bejön
az ágy fölé hajol
„no, ne sírj!” – mondja
és kimegy

egy anyától
többet várunk!

KITÜNTETÉS

ünnepélyesen
átnyújtom arcomat
– szemből és profilból –
a rendőrségnek
tűzoltóságnak
a katolikus
egyházi hivatalnak
az oktatásügy mentorainak

mindazoknak
akiknek
hálával tartozom

TÖRTÉNELMI FORDULÓ

(ha túléljük
új öltözetet kapnak
a rendőrök
vasutasok
és
katonák
a háztartási alkalmazottak
új nevet
demokratikusabbat
a réginél is)

ÉLETÜNK VÉDELMEBEN

(ki tudja
milyen szavak
jönnek majd
a számra?)

MONDÓKA

Mindenütt lehet élni
mindenütt lehet élni
mindenütt lehet él
mindenütt lehet é
mindenütt lehet ni
mindenütt lehe lni
mindenütt leh élni
mindenütt le t élni
mindenütt l et élni
mindenütt het élni
mindenütt ehét élni
mindenü lehet élni
minden t lehet élni
minde tt lehet élni
mind ütt lehet élni
min nütt lehet élni
mi enütt lehet élni
m denütt lehet élni
ndenütt lehet élni
indenütt lehet élni
mindenütt lehet élni

GYÖNGE ÉS ERŐS

a gyöngé sosem
egész gyanútlan

erőseké
az elfeledkezés

ISTEN

módszerének lényege
a mindenütt jelenlevés

A MŰVÉSZET

a művészet házatáján
túl sok az őrült
kénytelenek lesznek
végül az egészet
az elmekórtan
egy rovatába
beírni?

FELADAT

az óra
a gázóra
az írógép

hanganyagából
kell autóberregést
ajtócsapódást
súlyos tárgyak cipelésének zaját
s idegen férfihangokat
kialakítanom

sikerül
többször
mint gondolná az ember
szinte állandóan sikerül

JÁRMŰVERSENY

villamos harminchárom egy
első elágazás

kifordulásnak néztem a
befordulást

tudni kell
hatni rá

Fleischhacker Pintér Heves út
Nagyitcei kiserdő

mindig üzemelnek a
kórházak temetők
de csak néha
vesszük igénybe őket

JELLEMZÉS

olyan vagyok
mint egy pasztilla
beledobom magam a pohárba
förlődöm
s megiszik valaki

ANYAGTANULMÁNY

1970-71

ANYAGTANULMÁNY AZ „ELHATÁROLÓDÁS” CÍMŰ VERSHEZ

1.

Csak az egyiket, a göröngyös, ezüst pléhlapot a fekete vasvázra. Emlékezetem nem tudja pontosan megjelölni, hol került a szemem elé ilyen, és nem tudom felidézni, miféle edény, lemez vagy gép formájában, nem emlékszem rá, hogy apám valaha valamit is csinált volna vele vagy belőle, s mégis ismerem és látom apám kezében is a durván hengerelt, visszhangos lemezt, meghajlítja, miközben a sav fonalasan szálló, sárga nyomot maró szaga is jelen van és a forrasztólámpa égett-gázzsaga is. A lekopott-sárga festésű, lukacsos csövön átüt a rozsdá, s jön belőle, mintha szélvész kergetné, a pici edényből a színtelen láng, ami a vége felé sárgás és a legvégén fel-felcsavarodó füstbarna. A hosszú pálcika hegyén formátlan szürkés-ezüstös csomó, a ráégett cin, ami szürke-ezüst vastag szalag, puha, repedezett, hajlékony, és elolvad a fölhevített vaspálca alatt, s buborékolva forr a sav köztük, a pléhlemez vékony ér mentén összeforrad, hogy nem tudom, mi legyen belőle, mert nem emlékszem semmilyen tárgyra sem a kertészetben, sem a telepen, sem Vörösváron, sem apám durván legyalult gyümölcsposcain, mikor már lomtárrá alakultak, a díszletek első összedőlése után, sem amikor még javában „működött” a fészker, s a satupadon rend volt, apám tenyerén olajfoltot hagyó hosszúnye-

lű szerszámok, s az olajban oldott rozsda szaga. De ilyen fényes pléhtárgyra itt sem tudok visszaemlékezni, pedig kellett, hogy legyen, talán mikor az esőcsatornákat csinálták, vagy a pléhkannák, de nem, az egyik vékonyabb, a másik meg, a másik – valóban, az öntözőkannák voltak ilyenek újonnan, göröngyös, durva oldaluk volt és hamis ezüsthényben csillogtak. Meg a vödörök. De már nem gyerekkoromban, hanem sokkal később, Tatabányán, a vasüzlet kirakatában. Azelőtt az öntözőkannák simák és szürkék voltak, eső-színük és szaguk volt, ha rájuk folyt kívülről, fonott üvegbevonathoz hasonlóan a víz, gyöngye szürkével színezett lét láttunk lefolyni a vályú fehér, recézett kövén. Ezt a porszínű vizet szerettem. Nem kerek kannáink voltak, hanem hosszúkás, hajóformájúak és nem keresztben, hanem hosszában emelkedett nyílásuk fölött a fogantyú vaspántja, amiről szintén az a szürke víz maradt a nyomástól pirosan bevágott tenyerünkben.

2.

A repedezett, sárga anyagban barnás-fekete lábnyomok, cipőnyomok. Kétharmad tájon a sarkok és a talp közötti bemélyedés hídja.

3.

A sárga, üvegesen átlátszatlan, hűvös, nedves érintésű darabkák az ujjaim közé fúródnak. Szabálytalan, fölhasadozott lapjaik a letört márgára hasonlítanak, körkörös nyomok, a körmök véste vályúk. Kicsúsznak ujjaim nyomása alól, nem lehet összelapítani őket, csak fölszaggatni.

4.

A vörös-barna anyagon először megáll a víz, úgy tűnik, nem képes az apró lukakon áthatolni. Megérintem a kör alakú, derengő menyegyzetet, az ujjam nedves lesz, megdöntöm, alánézek, a vékony vízbevonat egy helyen hegyes, csúcsformájú üveggyöngyöcskét alkot,

ami a megdöntéstől leszalad a mélyen maradt mennyezetrészre, majd egy újabb rázkódás után lecsöppen. De már kész is van újra – talán ugyanaz, talán egy másik –, az előzőhöz hasonló, majd az is lecsöppen. Aztán a harmadik, a negyedik, az ötödik. Aztán már egyszerre kettő, három is és mind több és több, szaporodik, mint a faágon sorakozó vízcseppek és hullik, mint az eső.

5.

Robbannak a gallyak, az akácgallyak az autók szélvédő üvegén, mintha palackok durrannának a köveken.

6.

A domború, szabályos négyszög bazaltkockákon, amelyek szórt fényben csillogó üvegek: felső vonaluk feketén meghatározott, de kupolája alatt egyre ritkuló szürkesség, ami végül csillogó fehér fénybe megy át, hogy alul tömör, fekete csíkkal érjen véget, a paták szarukúpjai harangoznak. Ezeken a törékeny, fényes üveg-harangokon csattognak. Hallani, ahogy vasalt peremük érces érintése után a szarutégely levegője lecsattan a kőre, huppan az éles, patkó alakú fémharang után, de már újabb könnyű, érces hang követi, s azt is a levegő huppanása, s mintha a sűrűn egymásra következő csattanások közt az ízületek fémes kotyogása is felismerhető lenne, azoknak a pontoknak a hangja, amelyekre, mint elképesztően keskeny és törékeny tartókra az egész hatalmas, hengeres test támaszkodik végül az eres, átlátszatlan sárga szaruharangok fölött. Könnyű és ritmikus hang, egyformán hoszszú ütemek, egyforma hangokkal és szünetekkel, ta / ta / ta / ta / ta /, és mégis számtalan elemre tagolható. Érzi benne az ember a könnyű elrugaszkodás és a hajlított térdű, ízületekkel rugalmassá tett földetérés gyöngysorát a bazaltkövön kivilágosodó, az akác-lombtól ismét megsűrűsödő fényben.

TERMÉSZETRAJZ

Párhuzamos fekete vonalak. Hajlásuk kifelé egyre tágabb, ahogy szétgyűrűzik a mozgás a vízen. Saját haladási irányukra merőleges, hosszabb-rövidebb rovátkákból állnak. Ez a tulajdonképpeni rajz – szabad szemmel legalábbis nem bontható tovább: párhuzamos árkok, beléjük ette magát a pizsok, párhuzamos, alig görbülő vonalak, amilyenekkel a régi fametszeteken találkozunk. Formát adnak a testnek, árnyékot a fénynek.

Az elektrokardiogram vonalakra emlékeztető sok-csúcsú hullámok hol keresztbe szelik az elnyújtott téglalapokat, széles közöket hagyva, hol a hosszabbik oldal mentén haladnak csak néhány széles hajlatot vetve. De van, hogy a hasáb egyik felén széltölcsér kavarg, forgó örvény, amiből néhány hosszú szál bomlott ki és végigfut, míg a többi kerekesebb vonal eltűnik a széleken; van ahol az árnyékos rajz helyett hosszúkás pöttyök tűnnek elő; van, hogy felismerhető alakok rajzolódnak ki. Elég ritkán. De a faltól a harmadik hasábon ilyen látható: a világos, hajlékony erekre fogott kis sziget körül keskenyedő-szélesedő fekete szalag fut, mint a húsvéti lapokon a rózsaszín szalag. A csíkok néha csaknem összeérnek. Hosszanti irányban csúcsosodó vonalak fogják körül őket. A két hosszú, kesztyűujjszerű hurok a kísértetek csuklyája, a közép világos szigete a két alakocska hasa; ebből nőnek ki, egymással szemben, mint a kártyafigurák. Mindkettő formás és rejtélyes.

Szúrágásra emlékeztető csokorba kötött vonalak: halvány erőtlen rajzuk fölött, mint fekete felhő, gomolyog a félreszaladt gyalu nyoma, vagy valamilyen ismeretlen sérülés sötétje. Hasábok, amelyek szabályos sötét vonalrajzán egy másik, szabálytalanabb fut keresztül: világos és ízelt, mint a férgek, sugarasan szétfutó kemény csíkok, mint a napsütötte vízben lebegő küszraj. Tájak és vidékek különböző festők stílusában: cézanne-i domborzatok a hajlatok szűkszavú árnyékolásával; gondos részletek – egy-egy

felhő, erdőhát, rét – Corot vásznáról, a bél fodrozódására emlékeztető Leger-töredékek, időtlen, finom rézkarcok, meteorverte, lidérces fennsíkok, ármányos felületek, szemtévesztő opart csíkozások. Síkságok, vizek, dűnesorok és hegyvonulatok, kőbányák rétegzett üledék-kövei, szemcsés homokkövek, éles gránittömbök. A haltetemek szálkás ösztövérségét földézők.

A keskeny hasábok teljes illúziót keltenek. Néha olyan szerencsésen kerülnek egymás mellé, hogy azt hihetné az ember, nagyobb lapokat raktak le, megtörve az illesztés korábbi rendjét

Sokszor a kis tömbök letöredezett széleinél mély hasadékok feketéllnek, bizonytalan mélyükbe vonva a tekintetet.

Anyaguk, mint a festék, nyomot hagy, a perem sötét-barna, bordó vagy fekete a rés fölött.

Másmilyenek, ha a felületüket lekerekíti a vékony fénybevonat, a viasz, a lakk; a homokszínűre világosodó, fénylő szigeteket teraszszerű rétegvonalak veszik körül, sötétebb tónusukkal magasságot adnak amannak. A rések itt alig észlelhetők, jelentéktelenebbek az anyag rajzainál, csak vannak, mint a vásznon a szövés mintája. Másmilyenek a szárazságtól hasogatott, piszokkal teleült, alattomos szálkákat rejtegetők. A portól, a régi lúgoktól lilás-szürke, kiszikkadt felületeken minduntalan elakasztják a szemet, átörlik az anyag rajzait a repedések párhuzamosai. Patkó alakú vagy elnyújtott félkör fekete fénycsík jelzi valamilyen súlyos tárgy útját, mint a varrásokat a vasaló alatt kifényesedett ruhákon. Néhol fekete, fényes lukakat is látni. Belsejük egyenetlen, selymes, apró szénpikkelyek gyűlnek össze bennük. A mélyet rozsdásbarna-bordó részek veszik körül, mintha itt már csak a fölszálló füst hagyott volna nyomot. Máshol egész hasábok hiányoznak, s helyükön málló, szürke üreg maradt, megtelve morzsalékos szürke rögcskékkel, porral. Almamag, bolyhos porcsomók, száraz, szalmaszállal, fűszállal összeragadt sárdarabok kerülnek elő belőlük. Néha gombok, gemkapcsok, máskor fogaskerekek, anyacsavarok,

szögek, papírgalacsinok. De előfordul, hogy krumplihajat, sárgarépadarabkát, kenyeret, tojáshéjat találunk bennük.

Hangot adnak. Sokféle hangot. Hangjuk után is fölismerni őket. Nyekegnek, mint a kecskeduda, szétágazón, keservesen szólnak, mint a fogcsikorgatás; vékony, távolinak tűnő hangok, mintha cérnán húzná végig az ujját valaki; hangok, amelyek a brekegés utolsó, elégedett akkordjait idézik, s érces, lefutó hangok is, mint mikor hirtelen megpattan az óra rugója. Némelyik, mint mikor fákat hajlít a szél, némelyik, mintha kutya horkanna alattomosan az ember után, meddő torokköszörülés, ami után legfeljebb öreges fejcsóválás következik, a gyomor hangja, a belek kotyogása. Szétterjed a hang, mint a puszkagolyó okozta repedések az üvegen, a csillag alakban szétfutó törésvonalak; körös-körül megszólal, pókhálót sző a keskeny hasábok fölé. S attól függ, hogy melyik ágon folytatódik, hol tör föl újra, hogy merrefelé haladunk rajta. De a hangok megtévesztenek: a feltörés és nem az okozó mozgás irányát jelölik. Így akár több méteres eltérések is előfordulnak. És időben is nagy a tévedés lehetősége: a hang sohasem a megterhelés pillanatát jelöli, akkor elnémul, mint aki-nek a torkára léptek. Előtte és főként utána elakadt fűrészhangján, ahogy a vízbe csobban a kő. Nyikorgó, öreg cipők hangján, a kútlánc hangján, ha a teli vödörtől nyekeregve a fényes faorsóra csavarodik. Egy-egy pont mindig ugyanazon a hangon szólal meg. Nagy teher elmozdításakor, felemelésekor vagy letevésekor a számtalan hasázból feltörő hang különös kórust alkot. Mint mikor a szekeret minden ízében megrázza az út, mint mikor a kikötő gerendaoldalához ütődik a hajó.

A halszákkallesztés – ez a leggyakoribb – vé alakban egyesíti a két hasáboszlopot. A vé két szárát alkotó oszlopok általában különböző színűek: az egyik sötétebb, a másik világosabb. A hasábok rövid lépcsőfokokként következnek egymás után. Meredek lépcső egyforma magasságú nagy fokai. Ha az egyik hasáb hosszabb ol-

dalával belevágnánk a másikba, szabályos négyzetet kapnánk. Ez tulajdonképpen egy-egy lépcsőfok alkotóköve. A végtelen sorjázás kelti azt az érzést, mintha igen merész szögben, nagyon nagy magasságba vezetne fölfelé. Vagy éppen mintha vízszintes talajba lennének belevágva ezek a lépcsők. Ha oldalról nézzük, mint a lépcsőházak levegőbe vágott tekervényeit: rádöbbenünk, hogy tulajdonképpen nem is lépcső ez, mert sehová sem vezet. Az egyes fokokon végighaladva ugyanoda érkeznénk vissza, ugyanabba a magasságba, ahol az előbb voltunk. S ha újabbra kapaszkodunk föl, ismét ugyanoda jutunk. A fölfelé lépések meredekét értelmetlenné teszik a vízszintesek. Nem lépcsősornak, inkább tehát csúcssornak nevezhetnénk. Szabályos háromszög alakú csúcsok egymásutánja, ahol a hegyre föl és a völgybe le állandóan kiegyenlíti egymást. A krumpliprizmákhoz hasonló háromszögű hasábsor, éles vonalakkal megrajzolva, s nem a szalmaborítás kuszaságával vagy a vastag hó lágy felületével. Mintegy új fűrészfogai, állandó emelkedés és leszállás, mintha az oda- és a visszautak egyforma értelmetlenségét akarnák jelképezni – s egyszerre kényserüket is. A beláthatatlan feszültsége, a már megismert keltette türelmetlenség hajtja tovább a haladót. S már az újraemelkedés lehetősége is felvillan, a völgy túlsó oldalának meredéke nagyon hasonlít a már bejártakhoz, de nem tudni, nem fogadja-e mégis a hegy tetejére érkezőt ezúttal lankás, végeláthatatlan síkság, szelíd vagy szeszélyes fennsík, meredek, folyóvölgyektől szabdalt erdővidék, a tiszta levegőben pirosan villogó falu, füstfelhővel tetőzött város, széles hátú tó, lilás-fekete, fehérrel vonalazott tenger.

ÁLMOK

I

A macska egy kicsit megugrott, aztán félkörbe kikerülve őt a lábamhoz futott. Hozzádörgölődött körbe, és szaladt vissza. Tudtam, hogy fel kellene rúgnom, de fizikailag is, gondolatban is undorodtam tőle. Későn lendült a levegőbe a lábam. Nem sikerült. Kiáltottam neki, hogy rúgja ő fel, mert már akkor újból felé futott. De nem tette meg. Éreztem, nekem kell elpusztítani. De amikor az ő dobásától elijesztve megugrott, és én keményen eltaláltam, behúzta a hátát, lelapult, aztán újból szaladt tovább, felém egyenest, s a lábamhoz dörgölődött. És én megint nem tudtam felrúgni.

II.

Megyek a kihullott kövű makadámút mellett, a kemény agyagon. Kezemben egy újság. Ludas Matyi, ami rádióműsor. A kakasok között. Egyet felveszek, nekem támad. Lerázom, elzavarom. Jön utánam. Támad. Már azt hiszem, megszabadultam tőle, nekem ugrik. Megjelenik narancssárga ingben. Ő küldte a kakast. Nem fizettem ki az újságot, pedig még jó volt. Ebben nem voltam biztos, de tudtam, megmutatja a dátumokat rajta. Kifizetem a kakasnak. Máskor is küld, mert ő a főnök. Megy szódáért a kocsmába. Megyek. Körték. Leszakítok egyet. Megeszem. Visszanézek. Épp akkor jön ki, látja talán, de nagyon messziről. Magas, bekerített kukoricatáblák. Asszonyok szedik a meggyet. Látták, hogy futottam a kakastól. Lemaradt az újsággal. Félek tőle és szégyenkezem. Kérdelem, honnan lehet tovább utazni? Visszamatatnak a faluba, azon is túl. Ahonnan elindultam. A zöld dombon át az út. Erre nem lehet? Lehet, de hát hosszú. Nem akarok visszamenni a faluba. Gondolkozom: busszal? vonattal? Nem lehet másképp. Mégis

megpróbálom. Jön egy busz. Leállítom. Szentekkel, virágokkal borított fehér oltárkocsi. Egy volt tanítványom nyitja ki elől az ajtót. Kalauz. Jólesően mosolyog rám. Nem oda mennek, és nincs is hely benn. Megyek tovább. Az asszonyok néznek utánam, csóválják a fejüket.

Nedves városi kövek. Egy épület aljában kőbejárat, medence. Sötétzöld víz. Barlang. Fal takarja a mélyét, diktálás visszhangzik a víz fölött: „Én, ki megszentelt valék, valékra ékezet...” Nem megyek be. Valami kegyhely. Az isten diktál.

Nedves út a folyó felől. Fölfelé kanyarodik az épület előtt. Romlott aszfaltborítás. Erre kellene utaznom. Egy folkszvágen jön felfelé az úton, felém. Integetek. Megáll. Hárman ülnek benn. Arra mennek. A férfinak, aki vezet, savanyú, nedvesszagú a keze, darabokban hámlik róla a bőr. Viszolygok tőle. – Üljek be, visszavisznek a faluba, ahonnan indul a vonat, a busz. Szétnyitják a kocsit. Keskeny vasalódeszka van benne, azon kell ülni. Hátul a feleség, karján zöld cseréptálban a gyerek. A tál eltörik. Szedeggetjük. Az asszony előtt ülök, előtte egy férfi, az előtt a sofőr. Az asszonyok az út mellett most is gyümölcsöt szednek.

III.

Az alacsony, sárgás városi házak mentén sok ember, nagy forgalom. Sűrű sorokban fekete, szürke öltözkű emberek. Lombtalan, fekete fák. Áttetsző, nedves tavaszi idő. Befordulok. A tér magasabban van, mint az úttest. A szekér, amin a fiatal nő fekszik, szintén befordul.

– Ez fulladt a vízbe.

Mindenki látni akarja. Sápadt, szép kerek arca van, a haja szőke, hullámos a homloka körül. A vékony, rózsaszín ing a nyakát, karját szabadon hagyja. Szépen redőzik a mellén. Könnyű, törékeny selyem. Lejjebb durva pokróc fedi. Sötét, a széle rojtos. Sovány, viaszsín lábfejek. Zömök, fekete keresztre kulcsolja a kezét.

A tér magasabb oldalára fut föl a szekér. A tér közepe felől közeledik a magas járdán. A kísérők – hivatali ruhás, kövér, fiatal férfiak – az oldalába kapaszkodva lassan tolják az alacsony bordázatú kocsit. Váratlanul nagyot löknek rajta. Az asszony felemelkedik fektéből és előrebukik. Arcra. A kezei lehullnak kétoldalt. Zsákszínű, zsákból varrt bábutest A fej betört tojás, hátul héjszerű, üres, szakadozott, szélén ragasztó csomókban a szőke haj.

IV.

A töltésen vasúti sín, a töltés két oldalán víz. Kék-aransárga. Amíg még apám élt. A töltésről lefoszlik a sín, belesüllyed a vízbe. A helye belevágva a sárga, rögzös agyagba. Kétoldalt vörössárga nád, szikkadt iszap. Kék víz, rozsdaszín őszi láp. Fölötte repülünk. Elöl én, mögöttem ő és hátul anyám. A tenyerem és a karom mozgatásával könnyedén emelkedem és fordulok, gyorsan, ellenállás nélkül. Akár a kormány, föllendít. Arcom mellett suhog a levegő. Agyagos út a vízen túl az akácosig, sárga, zöldbe árnyékolt dombra kanyarodik. Bal partja magas, az akácágak között hirtelen fordulóra fut, újból leereszkedik. Az iram gyors. Ő többször figyelmeztet anyám miatt. – Maradjatok le! – bosszant, hogy fékezni kellene, mikor gyorsabban szeretnék. A domb után élesen jobbra fordul, lefelé fut a fák között az út. Élvezetes a hirtelen ereszkedés, a jól vett kanyar. Az akácos véget ér. Kék-barna, párás őszi földek fölött. Alattam a gázos szekérút. Anyám igyekszik lépést tartani, sebesen jön a fák között, a forduló előtt. Nem veszi észre a kanyarodót vagy csak nem tud alkalmazkodni hozzá? Nekicsapódik az egyik fatörzsnek. Tompán ütődik, irányt változtat. Belém nyilall a csapódás zaja. – Nincs semmi baj – mondja zavartan, mosolyogni próbál. De pörögve, tehetetlenül zuhan tovább a levegőben, el mellettem, nagy sebességgel vágódik előre. Balra, messze a száraz gazzal fölvert földre. Nem látjuk, hova. A felhők és a föld közötti keskeny levegőcsávban indulunk megkeresni a barázdákban mozdulatlan heverő testet.

ELTÁVOZOTT SZAVAK

(*Határ Gyözőnek*)

Akik elmentek, elvitték magukkal a szavakat is. Együtt bolyonganak az ismeretlen tömegben. Egyszerre tartalmaz minden lehetőséget a nyelv, ezért jobb és rosszabb mint mi magunk. Nem kell szégyenkeznie.

De a szavak árvák az értetlenségben és azok is, akik mégis megértik őket. Vannak, akikért nem kár. De vannak, akiknek szájáról másképp hangzanak föl, mégsem érti senki, hogy mit mondanak. A mondatok összetörnek a kövön, vagy lepereregnek a forró napon. Nem fogja tenyerébe őket semmilyen fül, s nem érti meg koponyába zárt tekervény. Korona, palást, jogar, földalma, de sem ország, sem alattvalók.

A levegőben nem segíthetünk; csak ameddig a fizika törvényei engedik: vagy célba érnek annyival, vagy lehullanak és meghalnak. A kék éter, a sárga-rózsaszín felhők alatt világos és sötét hajú emberáradat, tarka ruhákban. De kézzel nem érinthetjük meg őket, a messzeség lebeg fölöttük. A kékség jelenti ezt, mint a térképen a tengereket, s benne az igen-távoliak, a hangok, az egymásra találni nem tudó szavak hordozói. Akár én mondom ki őket, akár ők.

Ha közelítünk, kialszanak a színek, megkezdődik a szürke városi kövek és kábelrendszerek birodalma, s a beszédé is. Amíg én is távol vagyok, átlebegek a kék messzeségen és elvegyülök ott. Léhán, azért is, hogy kipróbáljam a szavaimat. Itt már semmit sem jelentenek. De megleckéztetem a távoliakat, hogy mégis jelentenek, mint a fölfröccsenő sár, csap ki belőlem az ismert nyelv, és bizonyítja, hogy egy parányi pontról elindulva fellebbezhetetlenül kapjuk ezeket a szavakat végeredménynek.

Sehol sincs amiről beszélünk, a szublimált szív, mégis minden szavunk esszencia. Ha kinyitom az üvegcsét, elszökik, ahogy

elhangzik, nem igaz. A szavak tömények, a világ híg, s a világ tömény, a szavak hígak. Az elme kimarkol egy fogalmat s az ujjak közt marad valami. De nem ugyanaz, mert ami marad, az bélyegződik – maradéktalanul – valamivé, annak kell egészen azzá lennie. Nem keveredhet el, nem hullámozhat szét. A szavak vonalakkal körülhatárolt betűkből állanak.

Az írás könyörül. Évszázados magányos létezésben és viharos pusztulásban egyaránt őriz, bírja, amit rábízta. Mindig beszél, legalább énhozzám, érvényét sosem veszíti el, legalább számomra nem. Megszólaltatom magam időknek idején át egy árva papírdarabról, s máris ketten vagyunk, akik egy nyelvet beszélünk. „Minden időknek, mindigre, örökre, minden jövő számára! Ezt a koporsót akárki megtalálja, nem szabad innen elvinnie, hanem a helyén kell hagynia. Aki olvassa ezt, és figyelembe veszi, és azt mondja: Én ezt a koporsót a helyén hagyom, megjutalmaztatik jótettéért, amit tett. Fönt áldatik neve, és lent ősei tiszta vizet isznak. ” (Berlin, Kelet-ázsiai Múzeum.) Ketten: egy rózsaszín, barna, sárga, szürke arc, s egy fehér, feketén szennyezett papír, fehér-barna, rótt fadarab, fehér, szürke recékkel recézett kőhenger, aranybarna, hegyes vágásokkal teli kiégett föld.

Az írás mindenkihez hűséges. Bárki, bármikor megkapja, megkaphatja. Kitérülkozás; sovány, végsőkéig kitartó vigasz, a lélek legbelső támasza, amíg egy gyertya égni képes, s végképp el nem fogyott az oxigén. Meg nem téveszthető üzenetközvetítő. Füzéreket fon a cél köré, spirál alakban közelít a célhoz.

Eljön és elhozza hozzánk is a kövek fölött fölfogott szavakat, gyönyört szerez és kionszt és fölébreszt mindenáron.

SZÁRAZFÖLDI TÉL

1970–72

ÁTTŰNÉS

mindenki arra int
jelen
vagy mégse
vagy jelen

fülébe súgtam:
„Én vagyok, Kati.”

CSÖND

ez a csönd üres belül
mint egy doboz
de nem fog össze semmit

beszakítom
szakad
rálépek
belapul

de hogy léphetnék rá

benne vagyok

KÉPEK

I.

megállsz a lépcső
legfelső kövén
a kerti urnához
támaszkodol
virágaid
a földre szórod

II.

elfordult de az őszi időben
kényszeríti képzeletemet
haját karja fölött
és haját tele virággal

és kíváncsi vagyok
milyennek kellett volna lennünk
el kellett volna vesztenem
egy tartást egy mozdulatot

III. (fordítás)

kellene módot találni
compelled
hogy lettek volna együtt
így engedtem elmenni őt
így engedtem volna őt
megállni s szomorún
így indult volna el

VAN ÚGY

Van úgy, hogy
egyazon pillanatban
kifut a tej
és megszólal
a telefon:
a sors kegyetlen,
eljátszatja velünk
a teljes Anyegint;
mert a hölgy már
nem a te
boldogtalan, ám
szerető Tatyánád
rangidős férje mellől
fölemelkedik,
s a kagyló után nyúl.

TÁVOLODÓK

távolodom

távolodom

hosszú lánc ereszt

jobban ismernek
ellenségeim

(Ha nem akarok hazudni, már az első nap is elviselhetetlen.)

a fali kattogásban
surrogva fékez

tekintetem
hozzád ér
mint a lift

agyammal oldozom szét
és tablettákkal
csillapítom
fehér ingen
kétarcú betűk

emlékezet

az emlékezeted

DÉLUTÁN

a délután
mélyében hallgatok

mások beszélnek
te is talán

ki hallja
mértőfödek távolán

NAPLÓ

1.

éjjel elűztem
az ördögöt
mögűled
hosszú ujját
az orrlikára tette
kanálcsörgés
a kútban
(erről tudtam
hogy ő az)
mosolygott

2.

tudtad
amit még
én se tudtam

3.

a büntudat műve
harmadnap
teljesül be

PASTORALE

ülök az ölében
akár egy faágon

viharzik rajtam
mint a tenger
fülembe nyaldos
fölbukik habosan

TEMETÉS

anyám testén
nincsenek forradások
előhív a sötét
mitől viszolygok
a fájdalom
szőnyegén
fölparázslík

a koporsó felett
a nyers gyűlölet
izzó lombon
fekete ruhák

óh fiam
mondta
fölborulok
s meglátják
anyádat
meztelen

falánk volt
orrlika
sárszínű
öklei

nagy könnyebbség
hogy nem kell a
kulcsot előkeresnem

miért viszolygok
igénytelen

a kezdet
túl azon
az elsővel
utazni

AJÁNLOTT ÉNEKEK

1.

belül a bordó barnaság
a kőig ér fejem
belül a bordó barnaság
térdemig ér a kő

2.

a rózsafa
igénytelen
igénytelen virág

a rózsafa
igénytelen
igénytelen
igénytelen

VÉG

a taxival
még otthonértük
a hordágyon
akár a zsák

(a barna pokrócra
keresztbe
fektetik
kockás papucsát

alatta
mezítláb
a láb)

novemberben
hálóingben
teste
az úttestre kerül

ajtónyitás

(két egyennadrág
lépked
a feje körül)

fekszik

mint akit

tettenértek

készült erre is?

szótlanul

kérdeznek

mondhatok akármit

„Csak nem a Mezey úr?”

FÖLJEGYZÉS

ismerte a közlekedés fortélyait (36 éves gépjárművezetői gyakorlattal rendelkezett) otthonosan mozgott a (56, 58, 59, 6, 16, 61, 66-os) villamosokon ismerte a sportvilág eseményeit s a kertészeti munkák területén 53 éves tapasztalatra tett szert csaknem mindent tudott a mit egy feszültségeitől meghatározott idegrendszer Közép-Európa – Kijev – Brjanszk erdeiben a hadvezetés és a honfibu szeszélyeinek kitéve megtanulhatott micsoda pazarlás testét az idő göd rébe visszadobni hogy tudatlan és magatehetlen utódokkal kezdjünk mindent előlről?

REKVIEM, I.

utoljára
már csak oda vágyott
a beépített szekrényen
kilépni
s ott jobbra
mindjárt

karolj át
és szoríts jól magadhoz

és hallani
hogyan lezuhog a víz

(ne mondd
hogyan mondtam
nem emlékszem rá
ha mondtam is

minden áron
a nyakambavarrod
hogyan én mondtam
hogyan mondtam valamit)

REKVIEM, II.

tavasszal majd
bezúzza a víz

mellére
lehúzódik

juharfa
vánkosárol

idővel
eltűnik

EMLÉKVERS

ha lett volna türelme várni még
elsétálhatna most ideát
meghintázhatná a Janikát
s beszélhetne velem

de most hogy végleg elveszett
úgy tűnik nem is volt idő
mikor még karján föllendülhetett
volna e csecsemő

HIÁNYOS TÁNC

L

mikor már én is elhagytam
az örökös gyanakvást
ismét ránttört a kór
kihúzta a viszálykodásból
vállainkat
tudtuk újra hogy mi következik
de nem következett

mert nem ma és nem holnap
hanem mikor akarja
amikor kedve tartja
amikor kedve jön rá
akkor engedi ránk kutyáikat
mikor a lék mélyén
emlékezik csak valami
a forradásra

(a sors hiába nem mutatja
bütykös ujjait
legalábbis nekem nem
legalábbis nekem nem)

a röhögés fogott el akkor is

ferde szájjal
a párnák között ült

– megmondtam ugye én is
tudtam ez lesz a vége –
s akkor mind hirtelen
gyógyulást emlegettünk

éveken át sirattam volna inkább
pedig tudtam a változatok pergetésekor
kikísérem
és benézek a lepedő alá
s akkor a pofonok
s akkor az ölelések
ide rúgnak ki
egymást eltemetjük
ők engem?
őket én?
együtt vele
minddel akit szerettem
nem halhatok meg együtt
a halálukra futnak lépteim
és megindulnak a kerekek után

(azt hittem hogy
fölötte áll
mindig úgy beszélt
és úgy beszélt
és úgy cselekedett)

rózsák a kezében
vágások a nyakán

II.

megütött
s nem érdekli
hogy megbocsátok
megbántottam
s kioldódott
a neheztelés
a pillanat mikor
egyenlíthet
az értelem

elmenekült előle

hittem
hogy összegyűjti
s megérti szavaim

mint egy körtánc olyan lesz
mindenki érti majd
és fölkiált: ahá!

de csak az értelmetlen gyötrelem
hullik a föld alá

a legjobb szavak kutatása közt
a meg nem értés nyirkos árkai

és nem jut be a sivatag vizébe
nem töri át az üres árkokat

genezis?
genesung?

kialvó tudat
léha tudás

KI

egyeztetlen szenvedélyeim
órák a zöld foltok
a mennyezet iszapja
az ajtócsapódással érkezők és távozók
előtt

ki kezdi így a verset?
kikezdi így a verset
ki kezdi
ki

kifogyhatatlan este
mégis virágos takaró
fölé emelkedik
a kékes boltozat
barlangi padsorok
az olajfű szaga
elfutó ezüstje
haja ha hajnalonta

ha bejön valaki még
kimegyek
nem tudom az arcok változását
fejben tartam
megfigyelni
hasonlítani
nem tudom már
kilesni beszédüket

(„lobog a szél
hazafele
hol késel
földem gyermeke”)

SZÁRAZFÖLDI TÉL

elhagytam miatta a várost
kerestem másikat

emléke mint a macska
nyomomba járt

elhagytam érte Tébat
kerestem másikat

elhagytam érte Delfojt
kerestem másikat

de nem nyomát követve
őt magát hagytam el
s a várost is miatta

elhagytam hát miatta
Thebait és Delphoit

egyszerre hagytam el
s egyszerre tértem vissza

*

összefogtam a lepedőt
és felültem a villanyég alatt

bezúdultak idegen férfiak
feküdjék rögtön vissza

félek hogy kiéget
minthogyha cigaretta

*

nem kérdik hogy kié
fölépítik

de ami az enyém
én nem adom

én szültem
én neveltem

a hátán tengeri
széltörülköző

VÁLASZTÁS

1973–75

KÜZDELEM

a zsarnokok legrosszabbika volt
báránybőrbe bújt farkas vagyok

szemetes odvamból kihúzott
az ördög hátához illette tenyerét

mintha jelzést tenne – vakon
villám cikkázott porcikáin át

odafordult és előtte állt
rámosolygott – mosolya rámesett –

kitárt karokkal mint a légyfogó –
szemünk villámlott a vállak felett

TÖREDÉKEK AZ „ÖRDÖG POLITIKÁJÁ”-BÓL

olyannak kéne lenni,
mint a méreg:
gyorsan és könnyen fölszívódni

úgy megmérgezni, hogy maga
a méreg tartsa életben már

megtaposni, mint a csótányt,
de mégsem végezni vele

a megrontást
nem lehet
elég korán
elkezdeni

KÉT VÉLETLEN

1.

hozzánk került a kulcs
beállítottunk
de csak a dunnaszagú
kis szobát
találtuk otthon
főlkapcsoltuk és
leoltottuk a villanyt

2.

ez a búzadara
épp akkor járt le
a garatban
amikor arra ment

láthatták volna egymást
én is őt
ha tudnám
hol az a malom
és hogyha járna arra

REGGEL

1. személy	a babok
a babszemek
vese módján
függenek
2. személy	ó, ha csak
ó, ha csak
hamarabb meg-
kaptalak...
3. személy	jöjj ki szépem
4. személy	nem vagyok
3. személy	jöjj ki szépem
4. személy	nem vagyok

(ablak csukódik
ajtó csapódik
üveg remeg

mintha hordót görgetnének
szól a villanyberetvaének)

ELŐTÖRTÉNET

leomlik hogyha
föl sem épült
énbennem hamar
elszakad a szál

az emberek
szívesen
olvasnak levelet
még ha csak úgy
találták is az utcán
még egy hangyát is
élvezet eltaposni

ezek az ételek
nem élhettek volna
soha együtt
az egyik
nem bírta a levegőt
a másik
a vizet

MIHÁLY

volt pillanat
mikor senki se tudta
hogy majd ő lesz a győztes
rossz kalapját
rossz sapkára cseréli
meghízik
villával sétál a gyepen
(a többiek már
föld alá kerültek)
volt pillanat
mikor ez képtelenség
akárki mondja
tíz közül kilenc
a bátyjait
jelölte volna
(s az az egy –
dönthetett)

ÖREGSÉG

bent matat inkább a szobában
mintsem leskedő öregnek nézzék
aztán egyszercsak mégis odakint
és újra ott a kerítés mögött
kezében ásó, locsoló
mégsem hiszik el
hogy kertészkedik

A FÖLD ALATT

állt a szemétkosár előtt
nyalta a krémet
nem nézett oda
ahol velem az autóbusz haladt

elfelejtett volna amíg
egyik oldalról
a másikra
átment a föld alatt?

KUDARC

Hiába próbáltad kiküszöbölni
kapcsolatunkból akárcsak az
egyháziadószedőnőt,
egy háttérbe szorított szervezet
képviselőjét:
beszélgetésünk noha folytatódott,
akadoztál. Te is tudtad,
lefulladt a kerék.

KIÁLTVÁNY

használjuk a személyi szabadság
fellegvárait
az alvást
betegágyat
reterátot!

(nekem nyolc négyzetem van
s mindegyikkel volnának
terveim
ám a keresztény nevelés
udvarias szokás
és a ragaszkodás –

de fürdőzés után
gátlástalan
járok a pitypangos fűvön
koturnuszban a hideg ellen)
menetrendszerű
ez a kiruccanás

Jövő

akadálytalanul haladunk
egy darabig
de már az ajtók becsukódtak

recsegünk mint őrlőben kavics
diódarálóban a héj

NAPLÓTÖREDÉK

egy szorgalmas ember
fáradhatatlan napi nyolc óra munkával
fél év alatt rendbehozhatná írásaimat

én is szorgalmas ember vagyok
csak nincs rá időm

mikor lesz? mikor lesz? mikor lesz?

VÁLASZTÁS

lemondjak
legelemibb hajlamaimról
hogy legelemibb hajlamaimnak
engedelmeskedjem –

vagy lemondjak
legelemibb hajlamaimról
hogy legelemibb hajlamaimnak
engedelmeskedjem?

EURÓPA VIRÁGKORÁBAN

poloskát szült nekünk
ez a viszálykodás
kerekein – magas lábakon
tölja előre potrohát
európa virágkorában élünk
szerencse gyermeke
fölégeti s fölégeti magát
de közbe míg –
föléget minket is

KEZDET ÉS VÉG

A sivár kezdet
és a sivár vég között
tarkán megrakja
asztalunk a sors,
hogyan legyen mitől
a szívnek fájni,
legyen mitől
fájdalmas a búcsú.
(Sokat veszít,
aki sokat kapott,
méltán honol
benne a rettegés.)
És az, hogy éltünk,
már az sem kevés.

ESZME FUTTATÁS

hiába loptam el
bármit az áruházból
ha van az útra autóbuszjegyem
ismét hibátlan vagyok

ha nincs
lebuktam
ha nem loptam is

(nagyon valószínűtlen
hogy valaha földerítsék
az eltulajdonított
ötvenforintos tárgyak származását
s összeszámlálják
a díjmentes
utazásokat)

KERTÉSZ

elszaporítom kertemben
ezt a fajta nefelejtset
a többi fajtát pedig
kiirtom

KÉT EGYMÁST KÖVETŐ PERC KÖZÖTT A SZAKADÉK

halálos félelemmel
hagytam magára a gyermeket
kanállal a kezében –
azután elfeledtem

amikor újra eszembe jutott
újból úrrá lett rajtam a félelem
közben csak percek teltek el
gondolat-szétvágta partfokok

REGGEL A KERTBEN

mélyről jövő vágyam
hogy háborítatlan feküdjem itt sokáig
nyugtalanítja az a vágy
hogy rámtaláljon mégis valaki

az első azt diktálja
maradjak minél tovább
a második leküzdése hogy
menjek mielőtt teljesül

MÉGIS

nem akartam eljönni
mégis eljöttem
mert el akartam jönni
de féltem is

nem akartam otthagyni
mégis otthagytam
mert ott akartam hagyni
s rossz nélküle

ANTEUSZ ÉBRED

anteusz ébred
kicsinyke gyermek
fehér tarkója
távol remeg

szakít a ködből
vissza tehozzád
háromszor még
magam kelek

félelem öl meg
két éve együtt
sírunk és mégis
maradok itt

anteusz ébred
kicsinyke gyermek
mások ölében
nem nyughatik

APÁM

apám tűnik a szilva közt
hús-vér valónk lelketlen összeomlik
a kertben szél víz megülő sugár
a fák közt felkelő hold világít

halad felém a póklábmotozás
hajtogatja a fűszálakat
tűszúrásokkal közeledik
ajtón-ablakon fehére fut át

árnyéka-e vagy csak a fák
csak a kifakult függöny terítő
veti fényét a kert mélyibe
és a fájdalom teríti tovább

TÜRELMETLENSÉG BORÍT EL

türelmetlenség borít el
bőrömből kitúr a gyermek
kénytelen leszek megszületni
ráhagyva ezt a régi vermet

DAL

szeretnék most lefekünni
magam magas ágyra tenni
magam magas ágyra vonni
és alunni és alunni

A.

a veszélynek ki nem vagy tudatában
a tudatnak ki nem vagy veszélyében
vízkővel sűrűn fertőzött edény
ó, aki mindent utoljára tud meg
aki nem hallgat, aki csak beszél

ELEMEINKBŐL

egy asszony aki pendelyünket látta
kis gyermekek ki voltunk gyermekek
követ tétet rá ami nem virágzik
s konzervdobozban hordja a vizet

a városban már nem futkos a lába
a Hévíz utca üvege mögött
nácisz csokorral temetői sárban
fekszik a juhar karmai között

ABLAK

(Lucas Cranachnak)

kigyúl tekintete akár az oltár
és könnyedén bevérzi kis kezét
vonásai keresztje mint a kánon
örökös hányatás bűn és szerencse közt

A FOLYAMSZABÁLYOZÓ

ez országban
hol annyi terv
összeomlott
leszerepelt

e kis földön
hol annyi érv
hullt le halt meg
a semmiért

a párásföldű
félsziget
fölött hol annyi
nagy szívet

fojtott meg ölt meg
a haza
mégis neki lesz
igaza?

NEM TUDOM VINNI MÁR

Nem tudom vinni már terhemet, Uram.
Más életekkel megrakva gazdagon
Hozzád fohászkodom.

Mostoha gyermeke
pénznek, hírnek, sikernek,
képességeim elődbe hullt hevernek.

Nem éhezem, nem fádom,
dolgozom.

De némaságba
gondjaim levernek.

Hogy érkezem el
míg föl nő a gyermek
s visszaadhatom
magamnak magam?

ÜLDÖZÉSI MÁNIA

Honvédség, rendőrség.
Akárhová megyünk,
belénk botolnak
Legjobb, nem megyünk
sehová.

Nem keresem
társaságukat,
egyoldalú
ez a ragaszkodás.

A jobb fejek
akváriumban ülnek,
isznak.

A rosszak
kígyóznak
az asztalok között.

„Atraktív terror” –
mondta békémet
leleplezni vágyva
egy megbízott lány.

Úgy látszik,
sikerült nekik
a dolgot
összehozni.
Rólam kiderül majd,
hogy üldözési
mániában szenvedek.
Hogy róluk
mi derül ki -
elképzelni is
rettegek.

FENNMARADÁS

(Nagy Lászlónak)

európa egy kis tavában
és a tóban kis szobában
nem dán szerb nem makedón

európa egy kis tavában
tavának rőt maszlagában
nem a temse nem a don:

ősök akiket sintu nem véd
akik néhány fennakadt név
akik kedve is másra üt

fennmarad-e Európában
ha csak egyetlen fiában
ahogy hullt fénye visszasüt

ARCKÉP

KERÉNYI KÁROLYnak

*halála alkalmából,
szégyellve egykori,
tudatlan és önfejű
magabiztosságomat;
holott ő olyan
ifjúságra vágyott,
akinek világában
mitoszból való, tudós
gondolatszárnyai is
levegőre kaphatnak.*

Ascona a forróság havában,
a változatos vidék, hol lakott,
a panzió, az „örültek” tanyája,
a mélykék tó, sötétzöld hegytorok.

S a másik oldal: izzó pusztá tölcser,
s fölötte egy piros deszka pad,
a száraz kő-mély szomjas golgotája
a lombos háztól alig távolabb.

Vászonnadrágja, inge
s a lobbanó fehér haj
a homloknál magasabb
pásztori meggyfabottal.

HÁROM STRÓFA

éjjel indulnék
apám hajnalra
kettőkor nem még
hogyan betakarta

alvó kezéből
kihullt az álom
reggelre túl járt
már a halálon

meg ki akarta
senki se fogta
elment és nem jön
már soha vissza

SZERENCSE

apám – legidősebb gyerek – négy testvérével
kilenc évesen félárva
tizenöt évesen egészen árva lett
a temetésre nem jöttek el a nagyszülők
a rokonság most nem jelentkezett
az állam fölszívta őket
a jóteköny nők VÍZCSEPP Egylete
magtalan szülők és menhelyek
1918-ban volt ez

tíz évre rá egy autó elütötte
tíz évre rá kitört a háború
Kolozsvár Kassa és Kijev
a Kárpátok közt
hastífuszt kapott
hadifogolyként
művelte a bajor földeket
azután fölvirradt neki
azután besötétedett
egy mentő belülről előzte
az autó alá rúgva a motort
a másik oldalt lehemperedett
sérvvel háromszor operálták
epebajtól hipertóniától
s öt észrevétlen infarktustól szenvedett
míg hatvannyolc éves korában
agyérgörcsben és szívrohamban...

szép kort megért
szerencsés emberek
utódjának tudhatom magam -
mitől rettegek?

ÚJRA MEG ÚJRA

1975–81

CSERESZNYEHÁZ

piros cseresznyeszár
zöld levél
mindenfelől
motoz benne a szél
zöld cseresznyeház
a falakat
nem tudja át-
járni a nap
szabadon
sétáló sugarak
között sötétzöld
vadonemelet
vastag egylábú fa
nagy zöld madár
bújok tolladba
mint a tyúktetű
bölcsőringás
szívom
a véredet

RIGÓ

a bodzafán. Mint a madárkönyvekben.
Bogyótányér fölött, zöld levelek között
behúzza a nyakát.
Sárga csőr, kémlő fekete szem.

Laza szárnyak, kerek tollmadár.
Biztosan létezik.

Melyik könyvben vagyok
– tőlem függetlenül –
ilyen pontosan rögzítve én?

KONYHAI ESTE

ülök a széken
olvasok
közben folyton
le akar esni
lábamról a cipő
görcsösen visszatartom
pedig tudom
hogy mezítláb vagyok

FÉLÁLOM

kiszabadulunk egyszer
a villamosok rácsai mögül
szeretnék autót vezetni
magam kormányoznám a kerekét
csecsemőkori barátnőm visszajön
kezén két szőke gyermeket vezet

engem meg őt
s nem fürdöm
deréktől fölfelé
férfitekintetekben

MÚZEUMBAN

Ültünk a múzeumban. Én
faragott zsámolyon,
te meg – fejed a térdemen -
a deszka-pádimentumon.

Szép volt, de azt hittem, bejön
valaki, s azonmód kivág.
Ehelyett, mint a szobrokat,
megnéztek és mentek tovább.

KITÉPETT LÁMPADRÓT

Szökés után hallgat a papagáj.
Galambok látogatják.
Rájöttek, hogy madár.
Nagy csőrével a rácsokat harapja.

Ha most az utcán szembejössz velem,
mért olyan furcsa a találkozás?

Örömevel nem tudunk mit csinálni.
Ki kéne kelni annyi év alól,
és azt mondani, minden tévedés volt?

De tévedés volt-e egyáltalán?
Mégis, bennünk a régi lehetőség,
a megfelelés szakadt szálvégei.
Virág helyett kitépett lámpadrót.

KÉT RENESZÁNSZ VERS

1.

Ha ennyi esztendő után
az a parázs még föllobog
megtudni, mért hagytalak el,
valóban, volna rá jogod.

De ennyi esztendő után
sem mentegethetem magam:
megharagudtam rád, amért
megcsaltalak minduntalan.

2.

Mindent fegyelmezetlenül,
mindent fékezhetetlenül
kívántam és szerettem.

Hiába tudtam a „nem”-et,
a gyöngeségem engedett,
– mi mindent elkövettem.

De végül is megnyugtató:
engem is levetett a ló.
Mindenért megfizettem.

ZÁRÓJEL

Az emlékezet borostyánkővében
nekem ma is az vagy, aki voltál.
Noha tudom – tudnom kellene –
hogyan más lettél, változtál, alakultál.

Ahogy változtam én is. Jóllehet,
mint szakadt filmen az utolsó kocka,
hogyan kényszerűn megállt a kép veled,
rávésődtél belső homlokomra.

S noha minden végleges nélküled,
úgy fontolgam a régi kétségeket,
mintha egy mondatban, sok töprengés után
rossz helyre tettem volna a zárójelet.

(És ez a beékelt mondat már a sorsom:
minden, ami valóban megesett.
Ami után majd nem is én fogom
kitenni azt a második zárójelet.)

CATENACCIO

Évek óta
catenacciót játszom,
rombollak egyre,
úgy védekezem.
Pedig tudom már,
csődöt mondott
ez a védelem:
hogy küzdök ellened,
azáltal vagy jelen.

FÉLKEGYELMŰ

Mínthogyha Miskin herceg megnősülne,
tudathasadt magányban önfeledten:
„Én mind a kettőt egyformán szerettem” –
idegenben, kiszolgáltatva fekszem.
(S a jóbarát azt mondja: „Egyiket sem.”)

KÖLTÖZKÖDÉS

A szekrényekből kitört a káosz,
és szertefröccsent ebben a szobában,
negyven év használhatatlan tárgyait
dühös vulkánként szanaszét dobálva.

Gyűjtöttem, nem tagadhatom,
mert bárki megcáfol, aki ezt látja,
értéktelen kacatból többet is,
mint amit illik végül hagyni hátra.

De ami megbénít, hogy pár óra alatt
a sok semmit kihordjam a kukába,
az a lelepleződésben való gyönyör;
várom, hogy egy hang végre rám kiáltsa:

Lelked odvából kitört a káosz,
benned is az van, ami e szobában,
csinálhatsz most már akár rendet is,
ez a tükröd, ajtó hiába zárja.

BOLDOGTALAN

Amikor még mindenki szeretett,
csupán te nem –
boldogtalan voltam.

Amikor már senki sem szeret,
csupán te még –
boldogtalan vagyok.

Mi lesz velem, amikor már,
amikor majd
te sem szeretsz?

AHOGY

Ahogy valaki
jellemző tünetekből,
hogyan halálos beteg,
vagy értelmetlenné
rontott szövegből
késő intelmeket –
nevetésedből
olvasom, hogy
elveszítelek.

SEMMI TÖBB

Szeretettel veszek
sajtot, vaját, tejet, tojást,
paprikát, paradicsomot,
és szeretettel cipelem haza,
rakom a hűtőgépbe,
mert a gyerekeim eszik meg őket.
Készen vannak végre,
megszülettek.
Milyen szerencsém volt,
hogy megszülettek,
milyen szerencsájuk,
hogy épek, élnek.
Szeretettel főzök nekik ebédet,
szeretettel fortog a hús,
leves, a főzelék
a tűzhelyen.
Hát ennyi az egész.
S ha szeretettel lefektetjük őket,
s azután fáradtan, késve
én is
ágyba bújok,
soká hány-vet ébren
az éjszaka,
és ezerszer is felmondom magamnak,
mit kéne tennem,
hogyha ez a hang,
az ég gyomrában korgó repülőé,
földrengést jelentene,
tűzet, vizet
vagy bombazáport,

hogy hordanám őket
gyorsan együvé
kis vackaikból,
míg a sokatmosott ruhácskákban
szuszognak.
(És mindig újra megijeszt
a feladat,
ha sor kerülne rá,
hogy tudnék
karra kapni
három gyereket?)
Miközben a legjobb rejteket
s a túlélés esélyét számolom,
azon fogadkozom,
hogy nem halok meg,
mielőtt felnevelném őket,
nem engedem,
hogy szenvedjenek, elpusztuljanak...
És arra gondolok,
hogy félelmeimet
vakhittel
le lehetne győzni,
és emlékszem, hogy egyszer
sikerült már
a vakhit forrását kibontanom,
és úgy aludtam el:
a szerencsés sors biztos tudatában,
és bízva abban,
lesz elég erőm
a pusztulás
luggatott terepén át
mégiscsak célba érni.

Mintha valahol,
szerencsésen eltöltött
valahány év után
le is zárulhatna valami.
Mintha tovább
nem kéne féltennem már
éhségtől, kintől, pusztulástól őket.
Egyszer már volt erőm,
és tudtam uralkodni magamon,
ilyen fáradtan, éjszaka,
hogya elhiggyem,
jó véget is
érhetne minden,
hogya akarom,
ha rá tudom
a sorsra kényszeríteni
akaratom.

TÁVOLSÁG

Amíg én itt megyek,
és a táj végzete
rendelkezik velem,
addig, ki tudja,
őket hová veti
a gyors történelem?
Egyetlen pillanat
– mely nélkülük talál –
is végzetes lehet.
Mégis elengedem,
rendszerint reggelente
a három kis kezét.

NÉLKÜLÜK ITTHON

Nem iszom bort,
nem gyújtok cigarettát.
Az íz, amire vágyom,
elment az iskolába,
beült a padba,
zaklatott tanítónők
kérdésére felelget.
Milyen otthontalan
nélkülük itthon.

HA NEM IS ÚGY

Érzem, hogyan fut ki lábam alól
az idő:
levest főzök, nézem a gyerekek
házi feladatát
és közben tarkómban
ketyeg az időzített szerkezet,
aminek napját, óráját nem tudom,
csak azt, hogy beállítva jár.
Mint halálraítélt
végtelen éjszakája,
olyan rövid csak,
amivel rendelkezem,
mert tudom, hogy lejár.

Várom a sok henye közöny
és elutasítás
ellenszerét,
amitől mégis

jutalmát elnyeri
az örök buzgalom.
S helyette egyre csak kioktatás,
ingerült szó,
ráncolt-homlokú ugratás jön,
s én idomítva rándulok
a hangosan ki sem mondott
parancsra.

Csöndes, meghajtott zászlajú
lelkiterroiban telnek a napok,
miközben mégis készül valami.
Ha nem is úgy, ahogy
– az első rossz szótól könnybe-futó –
remények tervbe vették.

VÉGLETEK

Nehezen viselem a család kötöttségét,
de szeretőnek sem voltam való.
Emitt béklyóba ver a felelősség,
amott nagyon szaladt velem a ló.

Szerepétől nem látó, rossz színész,
mindig túljátszanám az életet?
A tökéletes felszított vágya hajt?
Vagy véremlben hullámlzó végletek?

A LÉLEK NÉHA

A lélek néha csöndességre vágyik,
megnyugodni végre valamiben.
Mint gyermek, valakinek a mellkasára
hajtani bajtól zsibogó fejem.

Egy percre megpihenni elnyugodva,
nem kérődzni örök kétségeken.
A lélek vihar előtt csöndet áhít,
ha tudja is, hogy a vihar üzen.

HIT

A téli napkorong előtt
fehér-lánggal vonulnak el
a sötét fellegek,
nem-pirosuló délutáni fény.
Mintha tudná, mit írok a papíron,
hirtelen, pazarlón rám ragyog,
vöröscirmú udvara közepén –
vakuló szemmel nézni még bírom.
Összecsukódó szemhéjam között
aranyerezet hálója remeg.
Róla írok, és ő fénybe borít:
a nem-véletlen távlatába vet.

ANYÁM MINDIG TUD VALAMI ÚJAT

Anyám mindig tud valami újat,
valami titkosat a várható időről,
mert szót értenek vele a növények.
Most azt mondja, hosszú, meleg ősz lesz,
mert a fasorban másodszor is virágzik
néhány fiatal vadgesztenye.
Ha én is eltöltök a földön nyolcvan évet,
vajon szóba állnak-e velem is,
legalább az idő titkosírását ismerő,
tél ellenében virágzó növények?

NÉZEM

1.

Nézem a tükörben az arcomat.
Apámat látom.
Föléleszti egy-egy arc-mozdulat.
Milyen kevés volt
ez a hasonlatosság,
ameddig élt!

2.

Nézem a félresodort, füstszagú néniket,
ahogy apám nézte az éthordós vénákat.
Sikerült meghalnia, mielőtt...
Sikerül-e nekem?

ÚJRA MEG ÚJRA

1.

Látja apám,
hogy ülök a széken,
ülök és varrok,
és helyesli.

Apám nem látja.
Nincs.
Annyira, hogy tán
sose létezett.

Örült játszóját
így játssza az élet.
Velünk játssza,
és jobbat nem tudunk.

2.

Az őszi vashidegben
a villamosmegálló.
Az utcán föl-le,
és csapkod a szél.
Kiásni indulok.
Egyre látom,
vádol a szeme.
Izzókéken néz.

Hogy hagyhattuk
a földbe tenni
fagyban, hidegben,
mikor nagybeteg!

3.

Biztosabb volt
a saját életemnél.
Van-e, amit még
biztosnak hiszek?

HÁROM VÁNDOR

(Feri bátyámnak)

Fölkapott a piros légitápa
a ködrongyos, szürke levegőbe,
ott ültetek hárman a hasában –
sisteregve, zúgva, eltűnőben.

Ott ültetek, három árva vándor,
összeszokott, bizalmas magányban,
az otthonos léghuzatban. Távol.
Nem alapos, befűtött szobában.

Ültetek nyugodtan, útrakészen,
valamiről csendesen morogva,
nem is tudva, feledve egészen,
hogy hasát a levegőbe dobja,

s eltűnik a cápa sűrű habban,
villámlás és mennydörgés utána,
a hínáros, kavargó pamatban.
Volt és nincs. Talán senki se látta.

BETEGNEK LÁTSZOL

- Betegnek látszol, mi bajod? –
vallatom tükörképemet.
- Nem tudom. – És: – Ki mondja meg?
- A nevét azért ismered.
- Még a nevét sem ismered?

RUHÁK

Abban a pillanatban,
amikor múltó rosszullet után
fölvesszem megszokott énemet,
mint egy munkaruhát,
annyi tennivaló vár,
hogy jobb volna
inkább visszabetegedni.
Ki kell szedni a kimosott ruhát,
közte a kék hálóköpeny,
ami fodros ujjával megbabonázott.
Lógott a használtcikk szövetkezet
pultja fölött,
kitüntetett helyen,
és később szerepe lett

egy találkozásban –
ki kéne dobni már.
Cérnája kikopott,
anyaga kifakult,
kapcsa lepattogott,
nem az vagyok már,
aki voltam akkor.
Fáradt testöltönyöm
zárlattal fenyeget
készül felmondani a szolgálatot,
védtelen hagyva lelkem,
mint úrhajóst elromlott
számítógépruha.

FOHÁSZ BETEGEN

Ne adj, Uram, zavart,
dús elmebajt!
Hiúságainkból
ne te húzzad a sápot!
Lábunkba
türelmetlenséget ne adj,
kezünkbe
ne adj iszákot!

NÉGYLEVELŰ

1980–84

NAGY KÉRDÉS

Nézem a jégszekrényben
az ételeket.
Mi veszi el
ízét a vereségnek?
A pofon ízét
melyikük nyomja el?
Ha köszönés helyett
egy szó nélkül kirúgnak,
mit legjobb enni akkor,
hogy ne feküdj meg
a gyomrodat?

JÓL KÉNE JÁRNI NÉHA

Jól kéne járni néha,
hogy tudjunk még örülni.
Mondjuk, mint a fekete piacon,
alkudni mutogatva
a frottírra, a fűszerkeverékre.
Közös megegyezéssel

futni a rendőröktől,
átnyúlni a hivatalok
feje fölött:
kézből kézbe fizetni.

Kétes, alkalmi standokon
sebtiben kijátszani
két-három államot.

EGY ŐRÜLT NAPLÓJÁBÓL

És kérdezem:
– Nem érzi aljasságát?
Így válaszol:
– Igen, érzem.
Érezzük aljasságunkat.
Bevált.

SALÁTAMAG

Átment a front.
A sáros udvarba
két katonafiú
sírja került.
Majd fagyott századok
tetemein bukdácsoltak
a makacs járművek.
Az Ördögárok
olvadáskor

részvétlen mosta a
sűrűdő holtakat.
Mindettől tíz méterre csak,
a fagyos fészercsokkon
újságpapír tasakban
csupán egyetlen,
szokványos telet
élt meg a salátamag,
és tavasszal
a földben sárgászöld
lángot vetett.
Nem tudhatta,
mennyre bizarr,
hogy az a kéz,
ami a múlt nyáron leszedte,
most elvetette.
A salátamag szemében
ezen a télen
semmi sem változott.

NÉGYLEVELŰ

Mert mindig rám köszön
négy levele,
nekünk szerencse több
már nem is kellene,

pince és padlás
rogyásig tellene,
ha szerencsét hozna
tényleg a lóhere.

Vidáman élne
az egész család,
az orvos messziről
köszönne rád:

nem fájlalnám
soha a gyomromat.
Csak szednék lóherét,
és körmölnék sokat.

Ruhánkat nem venném
az ócskapiacon,
mosolyognék csak
a szökő árákon.

Nem te barkácsolnád
a szekrény polcait,
könyvtárban telnének
nyugalmas napjaid.

Az összes filcirónt
fürgén üresre írnád,
könyveinktől vasasan
zihálnának a nyomdák.

Már nem is magunknak
keresném a szerencsét,
mindenkinek legyen,
annyit összekeresnék.

Kazalszám gyűlne itt
a lóhere,
bekopogna csak,
akinek kellene.

Ha szerencsét hozna
négy levele,
nem főne annyi gondban
a világ feje.

ZSOLTÁR

Uram, én nem csodálom
hogy a Földön nincs semmi rend,
hogy a teremtés
dolgai összevissza,
s köztük elvesznek
fontos ügyeid.

Mindenható vagy.
De a maga módján
mindenki tesz-vesz.
Vegyük példának,
e ház népeit,
legalább részben,
magam hoztam össze.
S tekints bármerre itt:
a legfurcsábban
keverednek el
össze nem tartozó dolgaim.

Mert hogy kerül
zokni a kéziratba?
A ruhaszáritón
mért van újságpapír?
És gyerekrajz

hogy jut a lábasokba?
A kulcs
miért a félcipők közül
bújik elő?

Az evőeszközök közt
fácántoll mért lapul?
Hogy jut a fakanál
a kispárna alá?
Mért van a mosógépben
műanyag csibe
és a vázában
trombitás huszár?

Uram én ezt
másképp terveztem el.
S hiába, mert
külön a papírok,
külön a gyerekek,
külön az evőeszközök,
külön a kabátok, cipők,
külön a tiszták
és külön a szennyesek
maradni nem akarnak.

Minden mindenre vágyik,
s egymást dúlják
fel a rejtekek.
A dolgok
a kezekbe kéretőznek,
indulnak
egymással keveredni.

Csak én állok
egyhelyt kétségbeesve:
Uram, a teremtésben
hibádzik valami.

VALLOMÁS

Két külön tartályban tartom a lelkemet:
szétválasztva a gyűlékony elegy.
Köztük a mindennapok hűtővize kering
biztonságos rendszabályok szerint.

Mert nem tudnék ügyesen taktikázva
csak félig-meddig lobogni a lázban,
bújócskázni a saját életemben.
Magamtól félek, s ebben a félelemben

összegződik a rossz tapasztalat:
idegeim, az építésben mániákusak,
egy perc alatt magukat megtagadva
kíméletlenül döntenének romba.

A kritikussá válható tömeg
szétbontva hát, a robbanó elegy -
közte a mindennapok hűtővize kering
biztosnak hitt rendszabályok szerint.

MEZEY KATALIN, A KOMPUTER ELSŐ SAJÁT KÖLTEMÉNYE

Találjátok fel!

a nikotinmentes	nikotint	a nikotinmentes	szeszt
a szeszmentes	szeszt	a szeszmentes	nikotint
a zsírmentes	zsírt	a zsírmentes	balesetet
a balesetmentes	balesetet	a balesetmentes	zsírt
a szerelemmentes	szerelmet	a szerelemmentes	bajt
a bajmentes	bajt	a bajmentes	szerelmet
a munkamentes	munkát	a munkamentes	időt
az időmentes	időt	az időmentes	munkát
a zenementes	zenét	a zenementes	bombát
a bombamentes	bombát	a bombamentes	zenét
a füstmentes	füstöt	a füstmentes	szobát
a szobamentes	szobát	a szobamentes	füstöt
a sírásmentes	sírást	a sírásmentes	hazát
a hazamentes	hazát	a hazamentes	sírást
a bűnmentes	bűnt	a bűnmentes	poklot
a pokolmentes	poklot	a pokolmentes	bűnt
a fegyvermentes	fegyvert	a fegyvermentes	vért
a vérmentes	vért	a vérmentes	fegyvert
a betegségmentes	betegséget	a betegségmentes	fáradtságot
a fáradtságmentes	fáradtságot	a fáradtságmentes	betegséget
a hazugságmentes	hazugságot	a hazugságmentes	gonoszságot
a gonoszságmentes	gonoszságot	a gonoszságmentes	hazugságot
a szemétmentes	szemetet	a szemétmentes	fogkrémet
a fogkrémmentes	fogkrémet	a fogkrémmentes	szemetet
a fékmentes	féket	a fékmentes	gyorsaságot
a gyorsaságmentes	gyorsaságot	a gyorsaságmentes	féket
a télmentes	telet	a télmentes	hideget

a hidegmentes	hideget	a hidegmentes	telet
a melegmentes	meleget	a melegmentes	tűzet
a tűzmentes	tűzet	a tűzmentes	meleget
a nyármentes	nyarat	a nyármentes	szegénységet
a szegénységmentes	szegénységet	a szegénységmentes	nyarat
az otthontalanság- mentes	otthontalan- ságot	az otthontalanság- mentes	otthont
az otthonmentes	otthont	az otthonmentes	otthontalan- ságot
az iskolamentes	iskolát	az iskolamentes	felhőt
a felhőmentes	felhőt	a felhőmentes	iskolát
a vízmentes	vizet	a vízmentes	cipőt
a cipőmentes	cipőt	a cipőmentes	vizet
a mindenmentes	mindent	a mindenmentes	semmit
a semmimentes	semmit	a semmimentes	mindent

MEZEY KATALIN, A KOMPUTER MÁSODIK SAJÁT KÖLTEMÉNYE

lelkipurdalásom van mert későn indulok
 lelkipurdalásom van mert túl gyorsan megyek
 lelkipurdalásom van mert kényszerítve előzők
 lelkipurdalásom van mert elmegyek az iskola előtt
 ahol a gyerekek tanulnak
 lelkipurdalásom van hogy másokra bízom őket
 lelkipurdalásom van mert megint elfeledtem
 azt a bizonyos zökkenőt
 lelkipurdalásom van mert piszkos a kocsi
 mert az oldalán nem festettem le
 a rozsdás sérüléseket
 lelkipurdalásom van mert anyám háza előtt

megállás nélkül elmegyek
 lelkifurdalásom van mert most se hoztam vissza
 a szilváskosarat
 lelkifurdalásom van mert Pista kölcsönkönyvét
 otthonfeledtem
 lelkifurdalásom van mert nincs időm
 a könyvtári könyveket visszavinni
 lelkifurdalásom van mert nem hívtam fel a favágót
 lelkifurdalásom van mert nem telefonáltam a szerkesztőnek
 lelkifurdalásom van mert megint rágyújtottam
 lelkifurdalásom van mert nem hoztam magammal
 kekszet vagy kenyeret
 hogyha fájna a gyomrom
 lelkifurdalásom van mert rendetlen maradt a konyha
 mert nem pakoltam át a szekrényt
 mert a tapétázás halasztódik
 lelkifurdalásom van mert elfeledtem
 az úttörőingeket kimosni
 lelkifurdalásom van mert a ruhát nem tudtam
 a gépből kiszedni
 lelkifurdalásom van mert nem írtam Győző bácsinak
 köszönő levelet
 mert nem gépeltem le
 az elígért verseket
 lelkifurdalásom van mert nem adtam le varratni
 az ülészuzatot
 lelkifurdalásom van mert nem vettem olajat
 mert Matyinak
 nem kaptam biciklibelső
 nem kerestem PNEUMAT kereket
 lelkifurdalásom van amiért annyi lelkifurdalásom van
 és a lelkifurdalás idegesít

lelkifurdalásom van mert hagytam kihűlni a meleg vizet
az idegesség a gyomornak árt
és akkor hiába szedek gyógyszereket
nem permeteztem le a muslicákat
nem vittem ki anyámat a vonathoz
mert nem találtam korongecsetet
mert Katikának tornacipőt se vettem
mert nem mentem be a biztosítóba
mert megint tisztán ittam a Salvus vizet
mert megint nincs erőm időben lefeküdni
lelkifurdalásom van...

RÉGI SZERELMEIM

Régi szerelmeim közül
már csak magammal
tartok fenn
kapcsolatot titokban.
(A heves érzelem
ugyan már kihűlt,
de az illúzió
még ösztönöz.)

TESTRE SZABOTT HAZASZERETET

Ezt a nadrágot
és ezt a pulóvert,
lehetett messzi földek vándora,
ezt a nadrágot
és ezt a pulóvert,
úgy látszik, hogy
nem hagyta el soha.

VÁLASZ

1980–84

AZONOSÍTÁS

Én vagyok Mezey Katalin.
A fényképeim is engem mutatnak.
Én tetőtől talpig én vagyok.
Ameddig lenni hagynak.

HA KRISZTUS MÉG EGY ESZTENDŐT MEGÉR

Ha Krisztus még egy esztendőt megér,
nem feszítteti keresztre magát,
leteszi a Messiás-csuhát,
és halat fog Genezáret taván.
Nem szidja a forgandó szerencsét,
nem dicséri a jó fogást,
feje alatt éles kést rejt a rongy,
követ dob vissza, kenyeret eszik.
Ha Krisztus még egy esztendőt megér,
nem adja át magát az árulónak,
és nem vall színt ellensége előtt.
Tudja, mikor kell ütni vagy szaladni,
tudja, hogy az élő kín többet ér
minden virágesőnél, jótanácsnál.
Asszonyt vesz, gyermekét megtanítja,
hogy a szemét elég, ha résre nyitja.

Harmincharmadik év. Villámcsapás.
Irgalmatlan fény, felismerés,
hogy a gonosznak ellent kell állani,
és nem fontos a gyors mennybemenés.

ÚGY HALOK MEG

Úgy halok meg,
hogy semmit sem tanultam?
Vadállat erkölcsöt pedig
szemléltetőn tanít.

A változás
kiszámítatlan
új világot alkot.

De érintetlenek
a régi járatok.
Sokféleség.

Törvények árnyalása.
Véletlenül méltányos,
érzéketlen kemény.

NE TÉPJÉTEK SZÉT

Ne tépjétek szét ragacsos velőmet
gumikesztyűben, tudós doktorok!

Jaj, csak beteg, beteg ne...

Ezt se tudnám csinálni!
Se ölni, sem gyógyítani,
sem a gyűrött lepedőn forogni.

Csak az, ami vagyok.
Csak vágy, hogy az legyek.
S a remegés, hogy marad ennyiben.
És remény,
hogy pályámat befutom,
akár a legkülső körön.

Használni,
nem csak úgy,
mint üvegre vetett,
ragacsos, holt velő.

NEM TITOK

a nagy szobában
szétdobva zokni, ing,
vasalatlan gatya,
indiánsátor,
babák matraca,
karácsonyfa,
ruhaszárító,
a kályha körül
hamu, száradó
narancshéj, morzsa,
porcica,
a folyosón
a sok szennyes ruha,

a mosogatóban
a mosatlanok,
a szárítóban
használt lábasok,
tojáshéj, zacskó,
almamag, a kövön félcipő,
a széken porszívó,
újságok, rajzok,
sál, törülőruha.
Vetetlen ágyak,
lógó takarók
közepén ülök,
orosz verseket
fordítok.
Kenyérért, pénzért,
nem titok.

SZELLEMI DÉZÉS

Az élet felülmúlja
a legvadabb teóriát.
Blok verssé akarta
desztillálni Ljubát.

(„Nem azért gyűlölöm,
mert rossz asszony,
hanem mert kiölte
fiamból a költészetet.”)

A téren vér folyt.
Ljuba megszökött.
„Egész nap
a kocsmában ülök” –
írta Blok,
s tisztelte Peskovot.
Azt hitte,
a választ ismeri,
mert mezítláb jött,
s gyalog.

(Gorkij megtudta később:
a kérdés volt örök.
Addigra Blok halott.)

HONVÁGY ARANY JÁNOS UTÁN

Mert nem engem igazolt az élet,
önmagamat számkivetve élek.
Szaremberek levegőjét szívom,
s elrothadok még innen a síron.

Mert nincs más mód kenyeret keresni,
a pénzt tőlük kell havonta lesni.
A türelem belül vassal éget,
szörnyű véggel ijesztget a végzet.

Megpróbáltam úrrá lenni rajtok,
kényszeredett parolájuk sajgott.
Visszavették százszor, amit adtak,
csak a szolgamunkára kapattak.

Adták ugyan, amit, fanyalogva,
tudatva, hogy nem becsülnek sokra,
hogy a helyem ott van a sarokba,
s én csak álltam némán, mosolyogva.

LEHET, NEM OLYAN

Lehet, nem olyan volt a világ,
amilyennek látta Tömörkény.
Rideg, bonyolult bajok szövik át,
csupa ragadós háló, csupa örvény.

Lehet, nem olyan volt a világ,
teli szerető figyelemmel,
mégis akadt benne egy-egy
fényt adó, otthonos ember.

Lehet, nem olyan volt a világ,
amilyennek írta Tömörkény,
de túlélte sok végzetes baját
ez a szelíd, szívbeli önkény.

ATTÓL FÉLEK

Attól félek,
úgy elgyávulok:
egy szép napon
Istenhez fordulok.

Megkérem
gyötrődve, esedezve,
mennyországaiba hogy
mégis vegyen be.

Nincs bűnöm egyéb,
amit elkövettem,
mint hogy gyengének
s halandónak születtem.

Kerek felhők közt,
örök napsütésben
ülnék mindig
fenséges közelében.

Fürdenék jóságában
mindörökké.
Fájó lelkem
sosem hasadna ketté.

NAGY LÁSZLÓ

A fürge társaságban futni senki se restell. Loholnak innen és túl, loholnak lépcsőn le s fel. De ha segítni kellett – utcán át, „bárki-nek”, a lassulábú embert egy se előzte meg. Meg se közelítették. Mind fáradt volt. Beteg. Más bajánál sajátja százszor keservesebb. Őt ölte a betegség, csontját örölte meg, s hol voltak erejétől az egészségesek? Őt emésztette mindaz, amit más letapos, amire más nagyot köp, s kikerül az okos. Rossz hivatalnokok, törtető irigyek lába alól hozzá kerültek az ügyek. Miattam is nemegyszer járt emeleteket, hogy szénám rendbehozza, közöljék versemet. Előszobákat álltunk, míg odabenn locsogtak: Bayreuth, sok nyári emlék... s hasonló fontosabbak. Az előtérben álltunk, nemigen invitáltak, púderszínű pofával, művelten kidumáltak. Bennem már forrt a méreg, és émelygett a szégyen, hogy énmiattam kell ilyeneket megérjen. A szűk folyosójából megverten fordultam ki: – Ide is kár volt jönnünk... – Eh! Rájuk kell csak hagyni. Nem rossz bácsik azért – mondta, de nem mosolygott. (Ma vádol már, ami akkor csak tompán sajgott: idő előtt fölértük kőszikla erejét. S elfújta a betegség, akár egy tollpihét.)

SIRATÓ

Mondja valaki róla,
hogyan kibeszélt, becsapott,
hogyan méltatlan volt,
hűtlen volt,
kicsinyes volt,
mondja már valaki,
hogyan nem segített,
hogyan elvett valamit,
hogyan nem adott,

mondja valaki,
hogy valamit elmulasztott,
hogy hazudott,
vagy túl sokat evett,
hogy látta részvétlennek,
tapintatlannak,
hogy hízelkedett
vagy hasznot lesett!
Mondja már valaki,
hogy látta lustán,
hogy látta tétlen,
látta kelleetlenül:
mondjon valaki róla
végre rosszat,
hogy ne kelljen
nyelnem a könnyeket,
és ne érezzem,
hogy végleg elveszett
a hit, a bátorító,
megértő üzenet:
hogy képnél, könyvnél, írott szónál,
históriánál, múzeumnál,
magyar jelennél, magyar múltnál
fontosabb semmi nem lehet.

Poros vonatok már nem hozzák,
nem veti székhátra kabátját,
nem hoz országos híreket,
táskájában szabolcsi almát,
feltalált, régi könyveket.

A zuhogó balsors árját
csendes szavakkal nem szántja:
tudás volt az, nem megnyugvás,
reményt adott, hogy kiállta.

(Elfogyott az isten türelme,
nem kapva tőle zokszót, bántást,
legvégső próbatételként
magához vette MOLNÁR MÁTYÁSt.)

BÚCSÚSZÓ

Mostohafia
voltál korodnak.
Szerezhetnél
akárhány jóbarátot,
és szerethettek
akárhogy is a lányok:
az istenek
be akkor sem fogadtak.

A poklokat
jelölték lakhelyednek.
Nem szálltál alá.
Most a földbe temetnek.
Könyvben fiad olvassa
majd a versedet.

(Mert a költőnek
emigrálnia kellett:
a zsigerekben
vert romló tanyát,
és munkálkodva
nem rendet teremtett:
hazáját meglelte „ímehát”.)

És teneked,
ki őt belül viselted,
feladatul
csupán csak az maradt,
hogy az utolsó,
még számolható percig
lássunk tréfás, kamasz
Verbőczy Antinak.

PAYER ISTVÁN HALÁLÁRA

Nem hittem volna, Pista,
bizony, nem hittem volna,
hogy az a tizennégy év
egyszer javamra szólna!
Huszonegy alig múltam,
fiatal, az a fajta,
aki a fiatalság
stigmáit belül hordja.
Kívül zavartnak látszik,
örökké rossz a kedve,
ahol nincs, oda vágyik,

s mintha jelen se lenne
ott, ahol éppen ott van.
Elbukik a küszöbben,
de repül gondolatban.

Fészekrakáson túl már,
épp, hogy megállapodva,
iskolás gyermekeik
fiatal apja-anyja,
hogymint útjukba botlottam,
maguktól, észrevétlen
gondot viseltek rám is
enyhítve csüggedésem.

Mentem át a homályos,
szeles építkezésen,
ahol ma már a szálló
emelkednék elébem,
a tócsák mind befagyva, –
mint sűrű erdőn, néztem
világos ablakodra.

Hogy nem volt az a tél
„Egy telem Debrecenben”,
annyi biztos, hogy főként
kettőtöknek köszöntem.
Az idő persze elmúlt.
Években több vagyok már,
mint voltatok Ti akkor,
amikor pártfogoltál.

Hol van a nagy tervektől
nem látó tanítónő? –
s hol vagy, hű irodalmár,
későbbi főszerkesztő?
De a legjobban az fáj,
hogy halálod hírére
fogtam ebbe a versbe –
Te nem olvashatod már.

ÜDVÖZLETEK

1.

Weöres Sándornak, ünnep után

Ebben a világúri léghuzamban
párhuzamosan lobogó
életfonalak.

Elérhetetlen messze,
érintésnyi közel,
egyazon pillanatba,
egy időcseppbe fogva –
de föloldatlanul.

2.

Beszélgetés
(*Csorba Győzőnek*)

Éjfél után fejem a kerti asztalon
a csillagmagas éjszakában.
Most nem csodálkoznék,
ha a sárga holdderengésből
kibontakozna valaki,
hosszú, hímzett ruhában,
ahogy gyerekkoromban,
s az asztalhoz leülne
beszélgetni velem.
De a hajdani, hideglelős,
elszánt fogadkozás helyett
most csak a sértődött hiúság
zokogna föl belőlem.
(Csaknem betelt a sors,
amit kerestem.)
Nem volna érdemes hallgatnia.
Hisz tudja jól.
Tud sokkal többet is.
Barna karom az asztalon kinyújtva
az enyészet felé,
míg keskeny lábujja a mindörökké-
legenda végtelenjén.

OLTALOM

(Károlyi Amynak)

Lelkimmel lelkedhez dörgölődzöm,
mint lábadhoz a macska.
Tudom, nem szép dolog
visszaélni örökös jószíveddel,
hiszen már régesrég
felnőtt vagyok.

Terhek felhője rajtam.
A magasságból rám jutó
végtelen űrhasáb alatt,
– mint láb alatt a hangya –
folytatom látszólag céltalan
futkozódásomat.

Minden bizonytalan,
minden időleges,
minden viszonylagos.
Néha vigasztalásul is
szolgál ez a tudat.
Másként ki tudta volna
kiállni eddig is
a végzetes sors-
fordulásokat?

(A számadástól messze még talán
máris mi minden összegyűlt
a veszteségek oldalán.)

Ne vedd zokon hát,
még ha terhes is,
hogy állandó vagy nekem,
mint az állandó értékek számai
egy aligha megoldható,
sokismeretlenes
egyenleten.

VÉDTELEN

Milyen mély a nyomorúság kútja!
Milyen mély az iszony közepe!
Kezem férges, mély sebekbe vájkál,
s az undorba nem döglöm bele.

De bűnösen árva is az élet,
tehetetlen, kiszolgáltatott.
Védtelenül zihál benn a lélek,
mint a lázban fekvő állatok.

Mert a csendes és tiszta szobákon,
mosószer és szappanillatok
vékony falán, mint a golyózapor,
zöld döglegyek felhője kopog.

Legyengülve fekszel, gondozatlan,
magatehetetlen testedet,
mint nyakat az igazgyöngysorok,
beborítják a nyüzsgő nyúvek.

Apró sebből mély barlangot ásva
falják vérző, eleven húsd,
s életedtől menekülni vágyva
addig marod magad, míg tudod.

KÉT TÖREDÉK

Többen lennének nagy gonosztevők,
de nem mindenkinek futja rá a hatalma.

mert aki testben születik
romlandó teste védtelen
a világ szörnyű vétkeit
fölsismerni a sebeken

EGY RÉGI TÉMÁRA

Amit tudunk, az sose az igazság.
Az igazságot nem tudjuk soha meg.
Apró jelek, akárhogy is mutatják,
a fák hegyétől nem látjuk a hegyet.

Ez a ki nem rakható mozaik.
Hiába volna meg minden darabja,
az egészet úgy többé ki nem adja,
ahogy egyszer volt. Ahogy lehetett.

Igazságra törekvő, de mégis
az igazságra-képtelen adapter:
műszerei soha nem azt mutatják,
fölfogására képtelen az ember.

Szomjan halunk a forrás vize mellett,
s aki iszik, csak egyre szomjasabb.
Aki kezében hiszi már a kulcsot,
nyitjától az van a legtávolabb.

RÉGI HIBÁNK

– Sanzon –

(Alfred Döblinnek)

A fantázia mérgezi bizony az életet:
egyik szép szeretőt akar, a másik, meg lehet,
a szépségben talál hibát és vágyik kedveset.

Akinek van már kenyere, szabadságot kíván,
aki szabad és gondtalan – kötődne igazán.
A való valószínűtlenül ül a fantázián.

Azt, aki biztonságban él, úzi az unalom,
képzél véres kalandokat, sötétben áll úton.
Jólesőn megbizsergeti a képzelt borzalom.

Hánynak mentsége az a nincs, amit a képzelet
csillogtat, táncoltat neki, sugallva: nem lehet.
Ül csalódottan, tétlenül, szidja az életet.

Hiába, hogy régi hibánk, s jól ismerik sokan,
száz ipar dolgozik neki és búsás haszna van
fölkorbácsolni: több legyen, ki vesztébe rohan.

Az egyik vaskos könyvet ír, lázit és ostoroz,
másik videoszalagon kéjt undorral fokoz,
a harmadik fegyvert kínál, hatalmat sokszoroz.

Láthatnánk, hogy nélkül is iszonyú a világ:
mint a tébolyult koca, fölfalja magzatát.
Nincs érző idegrendszere, nevel, őrlő, levág.

S hogy megalázó kínjaink növelje, elveket
sarjaszt bennünk és ördögi, ösztönző képeket.
Futunk utánuk, nem tudva, hogy ki s hová vezet.

APOKALIPSZIS

Jók lennének az elméletek,
ha a világ nem volna élvezet,
aki a jónál is jobbat akar,
s nem éri be kevéssel és hamar.

Aki a *van*-nál mindig többre vágyik,
a még többet hajszojja pusztulásig.
És közel sem jól olajozott motor,
ami, ha enni kap, hát robotol,

amin józan és beállítható
minden fontos csavar és mutató,
aki, ha látja, tudja, érti,
a törvényt ésszel is föléri.

Mert a világ útját az ész nem állja,
magát nyomor s csömör között dobálja,
s ha új elméletet ki is talál magának,
azért még nem hódol be más szabálynak,

hanem csak a hatalmat megragadni,
pányvát akar mások nyakába rakni,
és lobogni veszélyes rodeóban
kapaszkodva a hánykódó csikóban,

a dühödten magát dobáló vadban,
a tomboló, ismeretlen lovakban:
az éhséget és bajt nyögő tömegben,
a nemtelen, acsargó rémületben.

VÁLASZ

„A lét sok aljas kényszerét”?
Legjobban azt szeretem benne.
A reggel híg üveg-kezét.
Fedőt tenni a kihűlt tejre.

Összesöpörni a hamut.
Válogatni a szennyesruhát.
Keresgélni a konyhapénzt.
Írni, széthagyva a szobát.

A lekvárt fölmosni a kőről.
Szénporban a brikettet megkeresni.
Kormos arccal befűteni.
Villámot, dörgést félve lesni.

Tyúkólat takarítani.
Meszelní szaros léceket.
Legjobban azt szeretem benne,
hogy engedi. Hogy élhetek.

MENTEM

A világnak sűrű anyagát
gyöngé kezem már föl nem kavarja:
pár esztendő élet nem elég,
hogy a felszínre forduljon az alja.

Nyomot írni, jól olvashatót,
hogy létem ábécéje fennmaradjon –
nincs sok reményem. Szeles csillagéj
árnyékai közt csendesen bolyongom

a mozgó-lomb-sötét jövőt.
Farkasszemében hazajuthatok?
Ha tudtam volna, sose kezdem el?
Ha tudtam volna, másképp indulok?

Hazudnék, hogyha választást hazudnék,
hazudnék, hogyha azt állítanám,
hogy rajtam múltott, hősként állok-e
a tiszta ész, s belátás oldalán.

Arra mentem, amerre jólesett.
Lelkem nyugalmát, gyönyörét keresve,
éppúgy, mint aki a kocsmában áll,
vagy más ágyat fekszik meg minden este.

A csőd se kisebb, amit hordozok,
csak szelídebb és más természetű:
a felszín ép, nincs vér, szar, lőtt sebek,
nincs titkos baj, nincs befészkelte tetű.

Csak pengemélyen gyűlő fájdalom,
munka keresztje, dúlt időzavar.
Kétségbeesés, hogy védeni
azt sem tudom, mit kezem betakar.

TALÁLKOZÁS

Erdélyben, hatvankilencben,
Farkaslakáról indulva tovább,
a hegyi út egy hajlatában
idős asszony intett élénk „megállj”-t.

Nem volt szabályos autóstoppos:
hátikosaras, feketeruhás
parasztasszony volt, őszülő haja
kendő alatt, ahogyan szokás.

Beült az ülésre, a szűk helyen
ölébe fogta vászonkosarát,
s mint aki megváltja a jegyét,
egy szalvétából lángossal kínált.

Kapros-túrós lángos volt, a kenyérrel
aznap hajnalban sült ki valahol,
egy havasi udvar kemenceszáján -
tejfölszínűre fent és pirosra alul.

Jó volt veletek, barátaim,
átmulattunk, beszéltünk nem egy éjszakát,
mégis, ott éreztem igazán,
hogy jönnöm kellett, mert valaki várt.

KI HITTE VOLNA?

1.

Ki hitte volna,
hogy csupán a külső,
a benne nyilvánuló ifjúság
segített, hogyha
bármi is segített,
hogy néha rám
figyeljen a világ?

Hiába volt
könnyű a felfogásom,
a szívem jó,
szilárd a jellemem -
ha mindez együtt
kevesebbet ért,
mint a feszes
trikó a mellemen.

2.

Bennem hajdan
vakmerőn nyílt a lélek,
a „nyiss nekem tért”
homlokomra forrt,
ahogy a nagy,
törvényíró arcélek
vágják magukkal
fémjelezni a kort.

Mondjam, hogy mára
semmi sem maradt
az egykori,
ifjúi vakmerésből?
Mondjam, hogy már
kárvallottan viszolygok
a hatalomtól
és a hírveréstől?

3.

A világ fényes
almája a kezemben,
arany tükrén
törött fogam
karcolást sem hagyott.
Elnézem, mert
még mindig érthetetlen,
hogy egymás értékére
miért voltunk vakok?

(Ajánlás)

Torz kép néz vissza
torzító tükörből.
Amíg kezemből is
ki nem gurul,

amíg véletlenül
el nem ejtem.
Amíg tekintetem
végleg lehull.

JAPÁNKAKASUNK HALÁLÁRA

(Kati lányomnak)

Ne hagyd a kertben azt, akit szeretsz!
Védtelen ne hagyjad kint a kertben,
ahol a macska zsákmányára les,
ijesztő macskaárnyék jár a kertben.

De én is hányszor hagylak bennetek,
kaput erőtlen kis vasnyelvre zárva!
Szorongva várjátok a jöttömet.
A ház körül kering a macska árnya.

Jövök haza, pénzt, munkát, ennetek
hozok, s noha tudom, hogy ez a rend,
mégis napra-nap addig rettegek,
amíg körül nem fogtok idebent.

Látod: szerencsék véletlene minden.
S száz szerencsét egy pillanat kiolt:
az előbb csendben aludt még a kertben,
aki most macskakarmok közt sikolt.

CREDO

Nem voltam százezer éven át,
s százezer évig – többé már – nem leszek.
Nem ismerem az őseim sorát,
s az unokám nem ismer engemet.

A lánc egyetlen láncszemének lenni,
de amíg – érezve, tudva –, mint az Isten,
akinek csak a kéznyomára lelni
könnyű, mégis minden azt sugallja: nincsen.

A lánc egyetlen láncszemének lenni,
a nincsből jöve, s oda visszatérőn,
a véletlen nászából megszületni
mindenben bizonyosságot igénylőn:

van-e kajánabb csapda a tudatnál?
van-e fájóbb a lét-nemlét sebénél,
melyet gyógyítani jobb gyógyszerre vágnál
az egyedül létező létezésnél?

Járva mindig az idő hegygerincén,
az idő végtelenített futószalagján,
átlépni nem tudva a nagy kelepccén,
át nem látni a kozmosz színdarabján!

Higgyek a tudhatónál tudatlanabb jelekben?
vagy a folyvást szétfosló tudományban?
önmagukat cáfoló tételekben?
Higgyek az anyagelvben vagy a misztikában?

Higgyek a foghatóban: most vagyok csak,
és ennél nagyobb bajom már nem eshet?
És hogy a létben működő hatalmak
szeszélye adja-veszi ezt a percet?

Míg értelmemet, mint a lukas mércét
mártom a fel nem fogható valóba,
mert nincs elmémhez igazodó lépték,
és tudásom a fölszint araszolja?

Higgyem, hogy az élet pókerjátszma,
az van fölül, aki jobban blöfföl,
aki fölényesen magyarázza,
azt, ami csak néz ránk a jövőből?

Olcsó hittel vagy hamis tudással
zsírozom le az élet húslevesét,
az egy alkalom feloldozásával
ragadjam meg mindig a kellemesét?

Mert nincs erkölcs, mi számon kérne bármit,
ha a hatalmad takarója hosszú,
csak az ügyetlent, s aki rosszul számít,
éri utól az emberi bosszú?

Nem tudok mást, mint hogy nem tudom
a választ: mi, miként és mért vetett fel
a nemlét tengeréből-furcsa lényt,
fájó szívvel, küszködő értelemmel –

élni, nem a győzelmes tudásért,
s nem bízva semmiféle végtelenben,
csupán az egyszeri élet-ruháért,
csupán az ősök lépteit követve.

Átörökíteni, amit az elődök
a fajta vigaszára felkutattak,
nem hinni erős várat, sem erődöt,
anyaga lenni csak a folyamatnak.

Élni csupán azért, mert megszülettem,
nem hazudva magasabb célt, okot,
noha élet-halál kérdése így kegyetlen,
és véglegesnek tudom, hogy meghalok.

Élni az élet játékszereként,
ahogy valóban – és mégsem akárhogy,
az idő régi keresztretjvényeként –
mégse tűrve akármiféle jármot.

Élni az ősi összetartozásért,
nem mások rovására, s nem más helyett,
fenntartani ezt a kétes, kiélt,
jobb híján létező tenyészetet.

EZ MARAD

Akármilyen fűtött, tiszta csarnok
a jövő, központja mégis – a lélek -
keskeny, sötét sikátor marad.
Ahhoz, hogy ott eligazodhassál,
előbb itt kéne kiismerned magad.
Csakhogy a szűkös, nap nem járta zugban,
ahol néhány meztelen villany ég,
ahol a falak mellett utcakosz van,
erjedő emlék, „lélekhányadék”,
ahol megrepedt falú, ósdi kocsmá
papundekli asztalánál zokog,
aki a tiszta, nagy termekben vendég:
az úrhajós-, komputerdoktorok.
S mikor onnan kilép, a drága, kényes,
sugárbiztos selyemkabát alatt
titkon kilopja magával, amit
a fülledt kocsmá kémiaja ad.
Ahol éhező csupasz gyerekek
tartják eléd ragacsos mancsukat,
s rájuk riad a lelkiismeret,
érezve, minden múltán ez marad:
lázasszemű, szégyellt kérincselés
még egy kis életért, még egy kis életért,
feküdjél bár utcai rongyokon,
vagy automata ágyon pénzedért.
Felriadsz a lámpafényes éjben,
ahogy az ember rossz álomból ébred,
és rádöbbsz, hogy ez az a sötét.
Tulajdonképpen előlegezve azt,
fekszel, akár saját sírodba fekszel,

majd, amikor nem lesz több felkelés.
A szél süvít, és hiába menekszel,
sörénye körbe csapkodja a földet,
akár te fekszel itt, és odaátrol
szíveden apád vagy nagyapád zörget,
akár fiad forog a gyűrött ágyon,
amikor te már por és hamu vagy.
A szél süvít. A kétségbeeséstől
fuldokolsz, föl kéne ugranod,
egy korty teával, egy falat kenyérrel
a pusztulás ízét kioltanod.
Szédülve kelsz föl, reszkető kezettel
tapogatod a szekrény-falakat,
lámpát se gyújtva, nehogy rád találjon
ami elől épp mentenéd magad.
Ó, lélek pestise, romlékonyságtudat.
Megleljük valaha az orvosságodat?

SORS

1984–86

SORS

(Kolumbán Miklósnak ajánlom)

Kackiás bajusz,
szép, szőke fiatalság.
Dajkája karján
látta a planétát.
Kicsit bolond,
de azért gyógyszerész.
Aztán már festeget.
S nincs többé,
amire megtanítsa
Berlin és Párizs:
létrán mászkál
szörnyű vásznak előtt:
oda és vissza,
oda és vissza.
Kilószám kever
kénsárgát, narancsot,
röhögnek rajta
mind a kollegák.
Még az sincs, aki
ecsetét feladja,
ha füle mögül
véletlen kiesik.

Mivégre, jóember,
de valóban, minek
az egyszemélyes
ellen-Feszty-körkép?
(Jóval később kerül
világkiállításra.)
Aztán már egészen bolond,
aztán az egerek,
dehát, akik röhögtek,
azok is...
És tűz és vész és
pincerothadás,
idegen ecsetek...
Aztán a késő unokák
hitetlen fejeingatása,
külföldi hümmögés.

SANZON

(egy újdonsült filmrendezőnek)

A balszerencse nem csak rossz szokás,
a balszerencse nem csak balkezesség.
A balszerencse nem jellemhiba,
a balszerencse nem furcsa betegség.

A balszerencse így hát nem ragályos,
a balszerencse velünk születik,
a balszerencse mégsem csillagállás,
a balszerencsét nem adják-veszik,

a balszerencse az a valami,
amihez csak a balszerencse juttat.
A balszerencse nem betanult készség.
A balszerencséről semmit se tudhat,

aki a balszerencsét kintről figyeli.
A balszerencse annak lesz a sorsa,
aki a jószerencsében nem otthonos,
aki a jószerencsét feltétellel fogadja,

kinek a jószerencse a kedvét szegi,
aki a jószerencsét szégyenkezve hordja.
A balszerencse száz szálból szövődik,
de minden szálát a lélek sodorja.

A balszerencsét nem választhatod.
Hozzádszegődik, mint a jószerencse.
A balszerencsét el nem hagyhatod:
a balszerencse benned van, s te benne.

ALAGÚT

Mért nem két lyukúra
csináltattad alagutadat?
De akkor ez is szép volt.
Hátborzongva járt arra a nép,
mi lesz, ha leszakad?

Én is sok időt
töltök el itt,
várva, hogy a sor
majd nekilódul.
Ki tudja, hányadik
vers születik már
ebből a forgalmi dugóból?

SZEREPEK

Olvasom az ismerős írású
cédulát az asztalon: „Katikám!
Pörkölt és rizs van ma ebédre,
melegítsetek levest is.
Szedjeteك hozzá paradicsomot,
egyeteك rendesen. Sietek! Csók: Anya”
Hát itt járt volna az anyám,
és rizs meg hús, meg leves,
paradicsom? Zavart csodálkozáson át
jóérzés költözik belém.
Megyek a jégszekrényhez,
hiszen ebédet is hozott,
milyen furcsa, biztos vendége

volt és megmaradt – és ekkor
jövök rá hirtelen, hogy nem is
anyám írta a cédulát! Hisz
én írtam ma reggel!
S már nem is éhesen
nyitom a fridzsideret, hanem a
megszokott, rosszalló mozdulattal,
hogy biztos nem tették vissza,
vagy talán ki se vették,
mert nem szeretnek enni
egyedül,
mindig olyan rendetlenek.

EMLÉK

Mivel a város legolcsóbb,
de még piaci forgalomban lévő
gönceivel újítom fel
ruhatáramat,
néha kevés pénzért
nagy élményhez jutok.
Legutóbb is az a leárazott
fekete harisnyanadrág
rég elfeledett
gyermekkori emlékeket
hozott eszembe.

Egyszer apám fürdőnadrágját
száradás után
magán tartotta,
s úgy indultunk a Dunáról haza.

Az esti vetkőzésnél
azután kiderült,
hogy most már akkor is
fürdőnadrág lesz rajta,
ha leveti:
amennyire az illem megengedte,
mi gyerekek is megszemléltük
fenekén a sötétkék nyomot,
amit az anyám által
felújított
fürdőnadrág hagyott.

Irigyeltem
– pedig a fekete glottgatya,
ami felénk a monokini
történeti előzménye volt –
szintén sokat tudott.
De ehhez foghatót
egészen mostanáig
semmilyen ruhadarab
nem mutatott.
Csak a már említett
harisnyanadrág,
amiről, hogy tegnap jól megáztam,
az egész régi história
eszembejutott.

FIATALASSZONY MONDJA

Egyszer, még az iskolapadban,
hallottam, hogy a szomszédomnak
elváltak a szülei.
Kérdeztem, hogy miért,
és vonakodva mondta:
Mert az édesanyám mindig
csomósra főzte a rántást.
Így hát én a rántást
kislánykorom óta
hideg vízzel
gondosan simára keverem.
Tőlem nem ezért
válík majd el a férjem.

AHHOZ

Ahhoz, hogy fölfogjam,
nem szeretsz már,
ez az évezred,
úgy látom, rövid lesz.

Az út, amit naponta megteszek
tőled el és tehozzád,
újabb és újabb forduló után
mindig idevezet.

Ha úgy érzem, hogy kihűlt, elfogyott,
már nincs bennem irántad szerelem,
tűnhet akármi bizonyosnak is,
hihetem, hogy valóban végleges,

mikor elalszom, de mikor kelek,
már attól is boldog vagyok, hogy élsz.
Tőled piroslik álmomban az arcom,
mosolygok bárhol, ha eszembe jutsz.

A létezés, mint elemet az áram,
engem evvel a szerelemmel tölt fel.
Valószínű, hogy így lesz mindig is:
egyik a másikával együtt múlik el.

AMERRE

(Oláh János zenéjére)

Amerre jár kerék,
csörömpöl villamos,
ahol lapos a táj,
ahol a hegy magas,

ahol szénát terít
a kaszaél a rétre,
ahol gyógyvíz pezseg
a meszelt teplicébe,

hol gótikát farag
egy régi kőrző álma,
úgy áll eléd, miként ha
csak tegnap óta állna,

ahol kristály a fű,
zöld üvegfény a domb,
ecsetet márt belé,
avval fest a bolond:

a régi köveken
már ágyú sem dohog,
csak széljárás a szó,
csak az idő kopog,

ránk se figyel, felejt,
továbblép, visszahagyva.
Ott állok. Nyár van épp.
Visszanézek magunkra.

SZÁZ PENGŐ

Illyés Gyula emlékének

Ami apámnak tegnap egy vagyon,
az a fiamnak játék. Csupa lom
között fekszik a gyerekasztalon:
szép bordó Mátyás fej. Száz pengő.
Mennyi vágy fonódott köré és mennyi terv,
mit sóvárgott utána, ki annak idején
napszám, hónapszám pénz nélkül hevert!
Mi mindent túlélte ez a kis darab,
hitvány papír, „világok hulltanak”,
de mint volt – ma is ropogós, kemény –,
ezerkilencszázharminc június elsején,
mikor nyomtatták. Ötvennégy nyarat
úgy élt túl, hogy szinte új maradt.
S azt tanítja: ne ravaszkodj, s ne félj,
mindegy papírból vagy, vagy csupa kőből,
csak a véletlen ment meg az időtől.

FA, ÚTSZÉLEN

Nem nőttem magasra.
Suhángkorom óta
tördelik ágamat
ifjak és vének.
Nem látszom messzire,
de élek, élek.

Mindegy, hogy jön-e,
megy-e a gazda,
mindegy, hogy kicsi vagy
nagy, aki meglát,

virágos ágamat
mind töri, tépi,
avval díszíti
pörge kalapját.

Nem nőttem magasra,
de erős derekam,
gyökerem megbírna
három ilyen fát.

Nem ijeszt az idő,
koronám álmát
sejtjeim soha
meg nem tagadják.

A KÖRÖN KÍVÜL

Te, barátom,
aki a világot
akárhogy is,
de szarván ragadtad,
nem érzed a
boldogtalanságot:
a körön kívül
maradni magadnak.

Jobb lett volna
tanulni rendes szakmát.
Része lenni
valami maffiának,
cselekedni,
ahogy megparancsolják
istállómelegében
egy alvilágnak.

Jobb lenne a
céhbeli tudományok
mikroszkópjában
kutatni a titkát,
bízva, hogy az
elcsípett parányok
a makrokozmosz
képletét kiadják.

Jobb lenne
mosni-varrni önfeledten,
úgy érezni, hacsak
fogaskerék
vagyok is a
perpetuum-szerkezetben,
azért énnélkülem
leáll a gép.

Vagy jobb lett volna
fontosságomba bízni,
s alárendelni bármit
az életemnek?
Az egész pályát
lefoglalni magamnak,
magamban hinni,
másokat is hitetnem?

Kinek kell így
az, ami nekem drága?
Ki kíméli
az értékeimet?
Csöndes szóval
miféle igazságra
nyithatom rá
a tekinteteket?

Más üzlet ez.
A tekintetek
messzelátszó,
harsány színekre nyílnak.

Nem tudsz jól
hazudni, hízelegni.
A körön kívül maradtál.
Leírtak.

KASSÁK: KÉPARCHITEKTÚRA, 1967

Mert fáj a napkorongnak
ez a szigorú tér:
a függélyes, tolakvó.
Csaknem hozzá felér.

Mert fáj a napkorongnak
a gyászos, szűk keret,
ami erőszakosan
rázárja a teret.

Paravánt tol elébe,
majd el is tünteti.
De fölszáll, mint a léggömb,
sugarat küld neki.

Vagy csak magában izzik?
Nem vet fényt semmire?
Sötétben nincs sötét sem.
A nap nem süt ide.

HUNYADI LÁSZLÓ

Harmincháromszor sújtott a bakó,
és nem rejtett hajam aranykeresztet.
Azon tűnődtem, hogy mire való
a véres színjáték, ha úgysí vesztek?

Miért kell és miért a piacon,
– ahol nem voltam kupec, sem vevő,
csak átugrattam fickándó lovon –,
hogy most és így hulljon le ez a fő?

AZELŐTT ÉS MOST

Azelőtt este lefeküdtem,
örömmel keltem reggelente,
készültem minden új napomra.
A szennyest azonnal kimostam,
zoknit, harisnyát minden este.
Hajamat napon szárítottam,
szélben fényesre fésülgetve.
Visszavarrtam mindjárt a gombot,
cipészhez vittem a cipőket.

Mostanra minden megfordult már:
este lenne dolgozni kedvem
s aludni mennék reggelente.
Kétségbeejt a derült hajnal:
fű, fa, virág, kutya, baromfi
minden munkámat szaporítja.

Legjobb volna bújni előlük,
éjjel élni, nem látni mennyi
munka sarjad a napvilágnál.

Hajat-körömöt növesztve lenni,
aki minden kötést eltépett,
odakintről semmit se vár, de
befeje él, s lesi a romlás
jelei mint ütköznek testén.
Mintha a várható megoldás
nem halál volna: újramezdés.

HA VOLNA HANGSZEREM

Ha volna hangszerem,
sem tudnék állandóan játszani.

Ha hiba, ha erény:
nem akarok mindenkor látszani.

Súlyosak legyenek
számomra is a fennhangos szavak.

Inkább keressenek,
mintsem, hogy fejcsóválva únjanak.

HIÁNY

Szegény apám, a halált elsiette.
Úgy érezhette, hogy vesztes maradt,
s nem volt türelme várni, míg betör,
melléje állít a tapasztalat.

Lehet, hogy tudta, utóbb majd megértjük,
mit tesz ez a kor gyermekeivel,
és megbánjuk öntelt kirepülésünk,
megolvadt szárnyunk ha már nem emel.

Csak nem bírta a meggyötört anyag,
az annyiszor túlhajtott szervezet
csakazértis vinni még tovább
a hasztalannak ítélt életet.

Az új csalódást, hogy magárahagytuk,
futunk a kibontatlan sors után,
nincsen időnk a kiszolgált öregre...
Ameddig élek, éget a hiány.

APÁM

Etettem volna, mint egy gyereket.
De nem evett. De nem evett.
Ajka közé csípte a falatot,
és hallgatott. És hallgatott.

Ápoltam volna, amíg lábra áll.
De a halál, de a halál
leoltotta benne a tudatot.
És elaludt. És elaludt.

AMEDDIG ÉLEK

Ameddig élek, bennem élsz,
ameddig élek.
Kerek, konok fejed
és a köves, rossz véredények.

Mennyi bánatot okoztam neked,
mennyi bánatot
okozol Te is! Mért voltunk
egymásra süketek és vakok?

Pedig mennyire szerettelek!
Pedig mennyire
hiányzol! A mérték veled
örökre elveszett.

ÁLOM

Sose tudtad, hogy kihez imádkozzál -
mondta álomban az apám.
Ha meleg volt, a napnak panaszkodtál,
a szélnek, hogyha szállt a pendelyed,
a késnek sírtad el, ha megvágta magad,
és köveken kerestél fekhelyet.
Oktalan voltál kiskorodban is,
hiába óvtalak: baj ér, ha nem vigyázol.
A lelked, mint a kenetlen kerék,
rí a fülemben folyton odaátról.

STAFÉTA

Úgy adom át neked, fiam,
ezt a kopott farmernadrágot,
ahogy régi apa adhatta fiának
a legénykori mellényt,
ünneplős télikabátot,
anya lányának a tarka,
fodros, leánykori szoknyát,
gyöngy nyakbavalót,
elől kivágott,
kacér inget, amit
elhordani már ideje nem volt:
a sublótba tett ifjúságot.

EGY ELVESZETT TELEFONSZÁM ÜRÜGYÉN

Egy véletlen számsor fonalára
fűzni találkozásunk – micsoda butaság volt.
Lehullott róla, mint tört karikáról
lehull s elvész a kulcs. Ki tudja, hol?
Értéktelen kacatként talán a Spree-be dobták,
lejárta bankókkal, ellopott tárcámmal együtt.
Nem mossa el a víz a sűrű sorokat,
anyánk kacskaringós kezevonását,
mégis elérhetetlen.
Egy nevetséges akcentussal beszélő
idegen nő telefonjai
megzavarják a portás nyugalalmát,
de nem indítják arra, hogy keressen.
Inkább rád is gyanakodni kezd.

Rekedt hangom szegényes
balsors-jelzés a telefonban.
Ott bukni el, ahol csak a járni kezdő
kisgyerek esik el –
megalázó, ha nem véletlen is.

Te, Bátyám,
hidegforrású neutronsugarakkal,
számokkal dolgozol.
Szétzizegik fejedben magukat.
Tudományoddal horgot vetsz
a múlhatatlan óceánba, és amíg új csali
képletén töprengsz, másféle kín emészt.

Nekem a képességem annyi csak,
hogy érzem, amit érzek.
Múlttal teli hálómat igyekszem tartani,
fenyegetőn ring, tudom, végül beránt.
Más óceán ez. Habár sós ez is.
Annyi biztos: az univerzumot
nem így lehet – lehet-e? – partra vonni.
Talán ahogy te.
Talán a tudomány megtalálja,
amit halandó kétely, fájdalom
nem képes felfedezni.

CSIGALASSAN

(D.N.I.-nak)

Csigalassan mászik az idő,
ha aggódva gondolsz egy jóbarátra,
mert sértődötten faképnél hagyott,
nem adva módot magyarázkodásra,
s tudod, hogy délelőtt nem találod.
A város olyan, mint egy nagy szivacs,
ki tudhatja, hogy melyik járatában
bújik meg épp, aki után kutatsz?
De kettőkor csönget a kötelesség,
a könyvtárpincében elkaphatod:
telefonhangja tréfál majd, vigasztal,
a megnyugvásra lesz elég okod.

Pedig aztán sem lesz rá bizonyosság,
hogy a rendhagyó, szeszélyes idegek
nem sodorják ugyanolyan veszélybe,
mint amitől most tart a képzelet.
Lehet, ami bensődet döngeti,
szorongatóan hintázik veled:
a félelem nem is rossz előérzet,
kínoz csupán a lelkiismeret.
És aztán, ha megtudod, hogy nem haragszik,
ha kimentetted értetlenségedet,
akkor már nem baj, ha éri bármi?
Akkor az már nem is a te ügyed.

HUSZITÁK

Serfőző Simon, jóbarátom,
emlékszel még, az ifjúságban,
ott, a gönci huszita házon
nem fordult meg a kulcs a zárban?
És hogy a gazda előrejött,
tolvajt sejtve kiabált ránk,
elbújtál egy nyárfa mögött,
nem tűrhetve, hogy a fajtád
afféle naplopónak lásson.
Úgy érezted, hogy rajta kaptak.
Nem lopáson: kiránduláson.
Hogy magadat úrnak kiadtad.
S amíg mi a husziták rakta
ötszáz éves falakat néztük,
addig te a fa mögé bújva
élted puritán létezésük.

TAKÁTS GYULA SZÜLETÉSNAPJÁRA

Vitorlát bont a felleg a vízen,
a Vitorlásnak jó szelet üzen:
hetvenöt év viharra ráadásnak
hetvenöt évét a szárnyalásnak.

TŰZHÁNYÓ ÉS HOLD

Az apró, öreg néni
itt szaladgál,
– tán fürgébben
az egykori kamasznál –,
konyhába be és kertbe ki,
hoz-visz ráncos mosolyt:
a papucsánál
kel fel már a Hold.

A férje nehéz,
fekete öreg.
A székben ül,
szemén a tűz a régi.
Le nem számolt
sem virtussal, se vérrel.
Óvatlan, alvó
tűzhányó emészti.

ÁTKOZOTTAK A TELEFONOK

(Károlyi Amynak 1985 tavaszán)

Átkozottak a telefonok,
mert nem tudnak
jó hírt mondani.
Két percig bírok
reménységet hazudni,
aztán átüt a
kétségbeesés.
Hiába veszek új lélegzetet,

hiába, hogy elhallgatok,
mikor tudom, hogy sírsz te is
a vonal túlsó végén.
Aztán még sokáig álldogálok
sírva én is a Moszkva téren.

MÁGIKUS KAPCSOLAT

(Piroskának és Győzőnek)

Egy abrosz útján
mágikus kapcsolatot
létesítek veletek.
Óceán szele,
puszta deleje
ezt a kötést
sosem bonthatja meg.

És a távolság miközénk
hiába hömpölyög,
ha ez az összeköttetés
egyszer már létrejött.
Nincsen érzékeny szerkezet,
olyan berendezés,
ami a felfedésünkhöz
ne volna túl kevés.
Lehallgatót, hullámokat,
kristályos vezetőt
találjon bár a ravasz ész,
jobbat, mint azelőtt,

megfejtteni sosem tudják
azt az üzenetet,
amit hozzátok a piros
szekfűsor elvezet
ahogy a vásznon fölragyog,
s amit a fekete
levelek és ágak
fűzercsipkézete
lassacskán körbefog.

ANNO

Hogy lelkem lelked megremegetté,
bár hosszan, hosszú hullámokat
futtatva ért el hozzád a gondolat -
nem érdemem. Ideg-hangszered
érzékenyebb az eol-hárfa húrnál,
mi messze szellő érintésétől dalol.
Az idő és a tér, történeted és emlékezeted
nem vonhatott közénk áthathatatlan felleget,
vakká-süketté nem rombolt a sors,
de látóvá-hallóvá élesítette szellemed:
néhány erőtlen mondatomból
valósággá képzelte engemet.

ÖNVIZSGÁLAT

1.

A keresztény embernek az a szerencsétlen típusa vagyok,
aki az istenbe vetett hitét elvesztette,
de erkölcsi igényességét nem;
a forradalmárnak az a szerencsétlen típusa vagyok,
aki az alapvető változásokba vetett hitét elvesztette,
de a változás igényét nem.

2.

Olyan átlátszó vagyok,
mint az üveg,
és még ravasznak
képzelem magam,
önveszélyes vagyok,
mint az élénk gyerek,
aki miatt az anyja
örökké gondba van.

3.

Én, a hatalom nélkül kérkedő,
rosszabb vagyok a hatalmukkal kérkedőknél.
Tévére vezettem magam,
s veszélybe döntöm,
akikkel elhitettem,
hogy félelmen kívül
hagyhat mást is a
fegyvertelen a rákövetkezőkre.

SORS-JELENTÉS

1.

Részt kínál
valami balszerencsés,
érzelmes és ostoba történetből,
amelyben nincs
szerepe a sikernek,
amelynek része lenni
nem dicsőség és nem haszon,
de még csak nem is élvezet.
Lehet, hogy egyszer fölkapja a szél,
lehet, hogy végleg a földhöz ragadt.
De ez mindenképp olyan messze van,
hogy üzletileg nem számítható.
Nincs értelme
foglalkozni vele.

2.

Ahhoz, hogy meghallgassák,
túl sokat beszél.

Ahhoz, hogy elhallgattassák,
nem eleget.

SZENTIVÁNÉJI ÁLOM

Nyomorúságos girhesmacska-lét.
Mentül bujább,
annál éhesebb.

Az esti harmat lakoma neki.
Sovány ínye
a szomjtól szabadul.

Jóllakásról már nem is álmodik.
Nem fut egér
a forró éjen át.

HIÁBA

Hiába veszek
akármi szép edényt,
egy-kettőre
kiejtem a kezemből,
lepattog róla a zománc,
ugyanolyan kopott lesz,
mint a régiek.

Így vagyunk mi is.
Hiába jön
új s új nemzedék,
egyszer-kétszer
földhöz ver a sors,
s máris olyanok leszünk,
akár a régiek.

VÁNDORDALOK

1.

Ég-föld közötti utazás:
minden, amink van
csupa baj, teher.
Biztonságot
csak a semmi ad:
üres kéz és
üres tarisznya,
s halkan dobogó
mellkosarad.

2.

Vándor vagyok.
Rendetlen hánytorog
minden köröttem:
teleszemetelt,
csodálkozó világűr.
Senki se tudja,
mit hová teszek.
Senki se tudja,
holnapra hol leszek.

JÁRNÉK A HÁZBAN

Járnék a házban
szellemlény gyanánt,
hogy ne lássatok
és ne halljatok,
hogy azt tehessem,
amit akarok,
amit kedvem van
tenni, elkövetni.

Suhogna mögöttem
szélköpeny-selyem,
a lábam hangtalan
lépkedne a kövön,
a jelenlétem lenne
az otthonos közöny,
amit érzékeltek,
hogyha nem láttok is.

KÍNAI VERS

Ó, milyen könnyelmű is vagyok!
Egyszerre fűtök, szellőztetek,
régí üszköt rakok a tűzre,
fiatal ágat tűzre vetek.

Ó, milyen könnyelmű vagyok én!
A téli napnak ablakot nyitok,
nyári zimankón tüzet gerjesztek,
holdvilág mellett verseket írok.

SÖTÉT VAN

(Cs. Gy. születésnapjára)

Sötét van.
Csak kint a terraszon
egy ott felejtett tálkában
csillog a víz.
Honnan kapja fényét?
Ő se tudja.

NAPPAL ÉS ÉJSZAKA

Nappal vakok vagyunk a napsütéstől.
Ahogy a zseblámpa elvakít éjszaka,
a fény a földre fordítja a szemünk,
és eltűnik fölöttünk a mindenség maga.
Kárhoztatva csak evilági létre
formák és színek nyugöznak le minket,
érzékeink hályogos szenvedélyét
nem töri át a kétség és az ihlet.
De az éjszaka megvilágosít.
Végtelen öblébe utat nyit szemeinknek,
üzenetébe, mint a mentőkötélbe
kapaszkodik a kutató tekintet.

Hogy megérezzük, amit nem tudhatunk,
– talán a tudás túlterhelne minket –
mégis, hogy sejsük végtelen esélyét
kiszolgáltatott, véges életünknek.
Nyugalmat ad vagy végleg fölkavar
csillagos éjre nyíló ébredésünk?

A fénykártyás égitest-üzenettől
elmúlik-e földi törettetésünk?
Élet, halál, elvész-e a határod
vagy félelmesebb szakadékká mélyül?
Kérdések kérdése, a véretem kívánod,
vagy rálelek a feleletre végül?

Aki mindig teljességet esengtem,
feloldásra nem várok, feleletre.
Koponyámban metszik egymást a fények,
de párhuzamosak a végtelenben.
Átömlik rajtam, derengő ismeretlen:
mi vagyok – nem tudom. Leszek-e mi lehetnék,
tudatom, ha az időn áthatolna,
és ezer évig feleződne az emlék?
Ámulat és megnyugvás nyílik bennem.
Egyszerre lépek át létemen és valómon.
Az, amit megsejteni mégis képes vagyok
felvet, mint az ár, s mélybe húz, mint az ólom.

HAMLET-VÁLTOZATOK

1984–88

A LEGFŐBB KRIMI

Ha az ifjúság mosolyát
nem vetted filmre – elveszett.
Máris magadra oszthatod
az idősebb szerepeket.
Lehetsz peckes és kackiás,
az, aki sose vénül,
lehetsz esendő, beteges,
aki a múltba révül.
Lehetsz bátor is, gyáva is,
mindenképp egy a vége:
ezt nem úszod meg élve.

KORUNK HÓSE

Mi lesz, elvtársak?
Micsoda szégyen!
Kiárad a folyó?
Szélvihar dül?
Földrengés pusztít?
És a sok mázsa hó?

Ennek sosem lesz vége?
Átszabni a folyókat!
Pórázt arra a szélre!
A hóvihart vissza az égbe!

MEGOLDÁS

Egyszerűsítsük a világot!
Rántuk ki a fájós fogat!
Mindig kevesebb baj van azzal,
aki fogatlanul marad.

NAPLÓRÉSZLET, 1984

1.

Meghalt egyetemem
egyik vén bútora,
a Pokoltudományi
tanszék pedellusa.
Ha talán, valaha
beláthattam
a fölszín alatt
zakatoló motorba,
csak azért, mert pár
elejtett szava
egy-egy sugárnyi
fényt vetett oda.

Mert ami ördögéknél
nevetséges hiba:
levette lábáról
az ostoba,
gyermeki bizalom.
Érzelmes gonosz!
Gyanítom: törbeccsaltalak,
akaratlan megleltem
Akhillesz-sarkadat.

Néha szeretném hinni,
ártottál is nekem,
valahogy bosszút álltál,
amért szereteted
ilyen nyilvánvaló
tévútra vezetett.

2.

Büszke voltál, makacs:
a hat polgáridat
nem cserélted
pecsétetes papírokra;
egy főnyi titkos hadsereg,
az ellenséggel
saját terved szerint
magad keltél birokra.
(Nem válogatva
a módszereket.)

Amikor évek múlva
felfogtam végre
történetedet,
nem tudtam, hogy
nevessek-e,
vagy éppen féljelek?
Falusi Sekszpir Vilmos,
hogy igazat meséltél,
még most is rettegek.

Ajánlás:

Egy ezüst angyalføre,
s terád, bibircses ördög,
két halott tanítómra
most áldomást köszöntök.

Az első megtanított
a konok tisztességre.
A másik: pókerarccal
nézni pokoli mélybe.

BALLADA MÚLT IDŐK SZERELMESEIRŐL

A férfiak, akik szerettek – volna,
úgy néznek rám, mint hiábavalóra,
akitől merő pimaszság, hogy él még,
aki alól rég kifutott a térkép.
És úgy legyintenek, mindenttudóan,
mintha olyasmit tudhatnának rólam,
amit a többi ember elől rejtke:
titkos fekélyt, szégyenletes förtelmet.

És elsorolják számtalan hibámat:
rossz kurva vagyok, jártatom a számat,
a becsületről sohase hallottam,
ifjat megrontok, öreget becsaptam.
És örülnek, hogy bájjal élek (mással),
és megtetéznek csapást új csapással.

S e férfiakat – mert szerettek volna –,
barátaimnak képzelem azóta.
Még mindig bennem sajog a kudarcuk,
még mindig szégyenkezve látom arcuk.
S míg jobb szeretnék, hogyha nem is lennék,
engem máig lefegyverez az emlék,
az adósság, oktalan büntudatban:
hogy adni akartak és én nem adtam.

Ajánlás:

Herceg, ha mégis értenéd a lelket,
add meg lelkemnek azt a nagy kegyelmet,
hogy semmi kintől komisszá ne váljak,
ne csak megértsek, de meg is bocsássak.
Hogy számolatlan szedjem a kudarcot,
mint győztes hadvezér a hadisarcot.

ATTÓL MÉG

Attól még, hogy megírtad
nem tűnik el a gond,
nap mint nap újra rádlel.
Már egészen befont.

Nevet adtál neki?
Létezik nélküled,
létezett eddig is.
Sosem volt a tied.

S már meg sem írhatod,
lerágott csont, amit
a legelső kölyök
is utánad hajít.

Az élet önjelöltje vagy.
Hát miért tépkeded,
mint rádéggett ruhát,
az eleven sebet?

UTOLSÓ MENEDÉK

A szolgamunka lever, megaláz.
Egy hete, hogy tőle beteg vagyok.
Annyira kimerít, kiver a láz,
reszket a lábam, a gyomrom sajog.

A fáraó írnoka, a figyelmes,
nem fajtámból való. Csupán
próbaképp voltam engedelmes,
hogyan túltegyek a profi virtusán.

De míg amaz érdemeket kovácsol,
tekintélyt abból, hogy jó szolga volt,
urát majmolva urat nevel magából,
saját eszméje már, amit magolt,

addig én forgok kilúgozottan,
nem találok sehol a helyemet.
A fejem kong. Úgy érzem, eljátszottam
a legutolsó menedékemet.

A HATALOM ASZTALHOZ ÜL

A hatalom asztalhoz ül,
mindjárt van jó helye.
A hatalom viszi a szót,
nem rebben a szeme.

Mindenkire komolyan néz,
mindenki ránevet.
Nincsenek nála fegyverek,
mégis, legyen eszed.

Ha ellentmondasz most neki,
arcán zavar fut át.
Körülnéz, kitér, kedvszegett.
Félbehagyja szavát.

De másnál kész a bókolás.
Azt figyeli, dicséri.
Elmegy. Nem ismer. Elfeled.
De utadat kiméri.

PARAFRÁZIS

Barátaim, igaz, gróf nem vagyok,
nem számlálok családfás ősoket,
de esküszöm, épp annyi felmenőm volt,
mint amennyi egy grófnak is lehet.
Látni-e rajtam mongolredős apámat?
vagy a kékszemű, mátyus nagyanyát?
Sötét sörényemből ki származtatná
gyermekeim hajának aranyát?
Bizony, akad az őseim közt kiskun,
zsidó, örmény, lehet szláv, longobárd...
„Köszönj, fiacskám, minden bácsinak,
mert nem tudhatod, melyik az apád!” –
jut eszembe a gyilkos, régi vicc.
Öntelten mégse hidd, hogy egyszeri,

ritkaságszámba menő korcs vagyok,
aki még az apját sem ismeri.
Csak elgondoltam: valamennyiünket
vagy ötszáz emberöltő alkotott
magyarnak. Ki tudja már, hogy génjeinkbe
melyik miféle hozományt hozott?

Arcunkra írva csak az utolsó két-
száz esztendő vér-keresztútja van,
de mint minden ma élő magyart,
magáénak jegyezhet számtalan.
S nem a csontok ilyen-olyan szabálya
formál néppé vagy alkot nemzetet:
lehet minden koponya egyszabású,
s nem baj, ha mind-mind más mértékre megy.

A közös sors konok vállalását
úgysem pótolja az arckarakter,
és nem ment föl a végelszámolásnál,
mikorra hagyaték lesz az ember.
Nem több, mint pusztá érdekesség,
melyik fajtából hány csepp vér kering
ereinkben, ha felismerhetők
összetartozunk tetteink szerint.

ÖNARCKÉP VÁLYÚVAL

Bevallhatnád már, téged is léprecsaltak
az unatkozó párizsi udvaroncok,
akik a király terülj-asztalánál
pikáns eszméikért kapták a koncot.
Háromszáz éve hányadik bolond vagy,
akit a hármass eszme megdobogtat?
Aki nem a tapasztalatra hallgat,
pedig vaskosan, szemléltetően oktat.

Pedig utálod a mindenkori, ravasz
„Öfelsége Rebellis Társaságát”,
aki szélvédett hatalmi zugolyból
felelőtlen kelleti bátorságát.
Ha most hirdetnék meg, csak jót nevetnél,
hogy pont ők, s pont így férköznek a szívhez,
hiszen eszméiket, ha megfogadnák,
nem jutnának se kenyérhez, se vízhez.

A gögjük éppen olyan eredendő,
mint a hatalomé, s olyan világi;
ha fölkentségüket kétségbe vonnád,
hát ők a szellem arisztokratái.
Te meg, eszméik láncán, becsapottan,
nézed, miként tülekedik a csorda
a teli vályúk valamelyikénél.
És nem vagy képes beállni a sorba.

REGGEL

Verset írtam az inka városokról:
hogy piszkos szürke falaik felett
milyen vörösen kelt az óriás nap
a hideg őszi korareggelen,
amíg a nyolcvanhármas trolibusz
a külvárosban kanyargott velem.
Zsúfoltan álltunk, összegyűrt ruhákban,
gyűrött arcú, fázós koránkelők,
fokhagyma- és pálinkaszag erezte
a lehelettől felhős levegőt.
A gyomrokban, a vöröslő szemekben
émelyegtek a kialvatlan éjek,
aládúcolt kapuk, patkányos udvar,
konyhanyirok, részeg veszekedések.

Biztosan éreztem, hogy pontosan ilyen
lehetett akkor is az a sugár,
ami a füstösképző inka reggelt
befutotta a külső kapunál.
A kopott, mocskos, városi kövekre
mikor kajánul, ferdén rávetült,
az öröklétből szökve akaratlan,
s aranypirosa hirtelen kinyílt,
ahogy kinyílt itt is, az Orczy téren,
ahol minden esetleges, mulandó,
mikor hullámszik, s lassacskán megáll
a troli, és kihány minket az ajtó.

NYUGODT JÖVŐ

Kivándorlok a Hangya Államokba,
ott élek majd nyugalomban tovább.
A hangyaelnök ötszáz hangyaévig
építtet nekem kutatószobát.
Nézem – közömbös, pontos kívülálló –
a véres kis vashangya bajokat.
Nem lázongok a hangyaállam ellen,
ott nem lesz bennem részvét, sem harag.
Előkelő és elmélyült tudósként
vizsgálgatok összefüggést, okot,
tisztán látok és hideg távlatokban
mérek meg majd parasztot, zsarnokot.
És nem lesz üldözési mániám, ha
tudom, hogy az ártatlant sem kémélik,
és nem viszket attól a tenyerem, ha
a becsületet a piacon kimérik.
Vérbő és zsíros ettől lesz az élet –
jegyzetelem a vastörvényeket.
Kajánul ismerem fel itt is, ott is
a szenvedő, tilalmas géneket.
De nem érint az igazságtalanság.
A hangyavérfürdő gyásza rám nem szakad.
Az első napsugárnál seprővel és lapáttal
összetakarítom a holtakat.
A hangyadög-bűz orromig nem ér fel,
mint millió, fényes kis mákszemet,
kiseprem majd a reggeli szeméttel
a hangya-jajjal eltelt életet.
S ha kedvem és időm még engedi,
a filozófusok és művészhangyák

gyakorlatára építve lefektetem
az ESZMEKERESKEDELEM alapját.
(Mert ez a múlt és jövő tudománya,
beteljesít legendás vágyakat:
az alkimisták helyett ők csináltak
a semmiből végülis aranyat.)
Olyan leszek ott én is, mint az Isten,
nem látnak majd, de tudják, hogy vagyok.
S én látom őket, mégse fáj a sorsuk,
mert más mértékkel mérnek a nagyok.

SOK KICSI EGYÜTT

A jóságot nem örökáron adtam,
és nem ígértem: vissza nem veszem.
Tanítson meg becsülni majd a nincs,
mert bennem elfogyott a türelem.
Az ostobaság bűnös is lehet:
rosszkor vagy hívő, s rosszkor kétkedel.
Lehetne bosszantó csak, – de engem gyötör
az, aki mindent rosszul képzel el.
Tudom mentséged: közélről bizony
könnyen elvétjük az arányokat.
De ha már engem nem tudsz hova tenni,
fölmérhetnéd jól legalább magad!
Saját tetteid neked beláthatóak,
te jól tudod, hogy mit miért teszel.
Az össze-vissza lefetyelt gyanakvás,
hazudozás csak előlem főd el.
Amúgyis, én gyógyíthatatlanul,
nevetségesen érzelmes vagyok.

A gyöngye pontjaim istenkísértőn,
hivalkodóan védtelen hagyom.
Hát odaszúrtál – ennyi az egész.
Nem halálos, csak fölszínes sebet
osztottál. Ne essék bűnödül.
Sok kicsi együtt végül többre megy.

POSZTUMUSZ TALÁLKOZÁS

Vérem még meg sem száradt a kezén,
és fölkeres: nekem panaszkodik,
hogymilyen méltatlanul elbántak velem,
elhihetem, mindent megtett pedig.

Ráadásul a vérdíj is kevés volt,
ha tudja, nem is tette volna meg.
De hitt nekik. Feláldozta magát,
– mellest engem is –, belátja, tévedett.

Többet nem tenné. Ostoba hiba volt,
rajta most már csak én segíthetek,
hiszen buknia kell. De bosszút áll:
támadjak hát föl, hogyha még lehet.

Mikor elmegy – hosszú irhabundája
fölött, ritkás haján lebeg művész-kalapja –,
nem tudom, hogy rá haragudjak-e,
vagy amért meghallgattam, önmagamra.

És nem tudom, hogy kényelmes balek
vagyok-e vagy gyáva és alakoskodó.
Nem érzek keresztényi megbocsájtást.
És még soká nem jön szájamra szó.

HAMLET-VÁLTOZATOK

1.

Jobb meghalni, ha boldogtalan sors
folytatása lenne feladatunk?
Vagy jobb élni, a létezés maradék
gyönyörével éltetve magunk?
Kibogozatlan gondköteg az élet,
és egyre gyűlnek rajta a csomók.
Hogy kioldozd, nincsen rá esélyed,
és kardod sincs, hogy átvágd a csomót.
Sebhelyek őrzik kísérleteid,
hogy szárnyat bontva fölébe emelkedj.
És még mindig halhatatlan reménnyel
szövetkezik és áltatna a lelked.

2.

Kitartasz-e baljós jelek között is,
mint vad, akinek lábán már a csapda?
Vagy szökni próbálsz a sorsod elől,
s magad rántod a hurkot szorosabbra?
Sosem tenném – suttogja bent a lélek,
s tudod, hogy mióta élsz, ezt teszed.
És tudod, hogy az elszánás kevés,

ha óraműved más rugóra megy.
Érzed, az élet minden eszköze
mint lesz a halál eszköze kezedben.
A mámoros, nagy kibontakozás
ifjúságod mélyén van eltemetve.

3.

Mert nem feleltél meg a kívátnak,
s a csillagállás sem volt jó fölötted,
tanítóid lassan magadra hagytak,
és rádcsukódtak óvatlan a könyvek:
átléptél egy elképzelt terepre,
nem véste beléd ábécéjét a kor.
Hát kellett néhány évtizednyi lecke,
hogy fölismerjed: hol élsz és mikor?
Megértetted végül, hogy nem lehet
a létet eszmékből kibontani.
De hogy a szabályokra ráhibáztál,
már nem is maradt kedved játszani.

4.

De kinek játék ez egyáltalán?
Csak annak, aki beleszületett,
vagy aki „okos” tanár oldalán
a lakáj-létben vetett gyökeret:
szolgálatot tesz, szolgálatra vár.
Míg lesi, hol tud lecsípni a sajtból,
haszon fejében bármit megcsinál,
bárkit kiátkoz vagy halálba hajszol.

Kopaszt dicsőít dús, hosszú hajáért,
az éjfeketét is fehérnek mondja,
és feketének megint, ha magáért
az „igazságért” indulhat rohamra.

5.

Az örömök hiányt keltenek bennem.
Gyomromból kifordul a zsíros lakoma.
Csalódottan keltem fel asztaloktól,
amíg mások tülekedtek oda.
Megnyugvást nekem nem hozott soha
semmi „élvezet”. Bármilyen tiszta gyönyörhöz
türelmetlen szabadságvágy vegyült.
Vártam csalódottan, kedvetlenül
más kifejtet. Könyvek, képek, kövek
faragott arca sugárzott örömet,
s a szeretet növelte lázat
munkára átváltó alázat.

6.

A nagy hódítók arcképcsarnokában
nem villog rád győztes tekintetem.
Valószínű, hogy szolgálni születtem,
a pénzt, címet és rangot megvetettem,
a tekintélyt kihívásként fogadtam,
bálványokon a pudvát kopogtattam,
s öngyilkosként nevettem a hatalmat.
Hetyke tudatlanságom önbizalmat

nem őrzött csíráként a rossz napokra:
hogy ifjúságomat eltékozoltam,
mint akit az idő kifosztott,
keserű lettem és tétova.

Epilógus

1.

A kor reménye, édes gyermeke,
akit egy jobb világ zálogaként fogant,
jajongva szült, szemefényén nevelt,
megvonva önmagától is a falatot,
s akit egyszercsak eljegyzés helyett
temetésre hív haza a futár,
s aki egyszercsak rádöbben arra, hogy
a sírba épp az ő jövője száll.
Nem trónörökös már. Inkább fattyúnak
tartják. Illetlenül fölösleges, ahol
anyját szólítja új frigy, új király,
őt a feledés. Kard. Méregpohár.

2.

Rosenkrantzot, Guildensternt jól fizették
Hullottak a címek, rangok, jogok.
Az öreg Shakespeare szépet hazudott:
halálukat, hogy Hamlet elrendezte.
Rosenkrantz és Guildenstern jó haver.

A királyfi halálévfordulóján
emlékművénél ők mondtak gyászbeszédet.
„Vezérlője volt: jellem és tiszta szándék...”
Hiszen ismerték már iskolatársként.

LEVELEK CANDIDE-NAK

(Határ Győző címén)

1.

Ha jól tudom, Candide, még mindig áll,
amit tanított egykor mestered:
hogy ez az adott világok közt a legjobb,
mert nincs másik, hogy mérkőznék vele.
Ezért lett önmaga ellenfele,
olyan komolyan, hogy kettéhasadt,
kardot rántott egyik a másikára –
habár a kard régen nem fegyvere.
Mert kardvívással meg nem oldható,
hogy a többséget útból eltegye
a fényűzésben otthonos kevés.
(A megoldás kulcs-átadásra kész.)

2.

A többi, mint rég: csempészek, hajók,
kereskedők, szajhák és mesterek,
bérgyilkosok és hamispénzverők,
aranyos csarnokokban pókerarcú
jártas nepperek és kártyacinkelők.
Mi hajtja ezt a bonyolult óraművet,

s mivégre hajtja, föl nem foghatom.
De ők vezérlik, mióta működik.
Ha kényes erkölcsöm aggályain
elakadnának kerekei, milyen
lenne? Lenne egyáltalán? A válaszon
szobámba félreülve mért gondolkodom?

3.

A valóságnak ellenpróbája nincs.
Nem keverhetjük újra a géneket,
hogy elterjedjen, mondjuk egy moralista,
érzelmes és szelíd „fékezett vegyület”.
Nem hajazok a domináns típusra.
Mindig kisebbségben, útfélre nyomva
könnyű meglátnom, látnom a bajokat.
De orvosságot – új utópiát – ki mer
annyi után papírra vetni? Láttelelet,
amit temérdek tarkára festett
történet háttérében elkészíthetek.
Magamnak: mentség. Másnak: végrendelet.

ARANY JÁNOS

Borostyánkőbe dermedett bogár –
előmos-e egyszer a tengerár?

Sorsodat akkor is ki fejti meg?
Ki fejti meg lényedet, lényeged?

Elmennék. Boldogabb és jobb hazát keresnék,
új nyelven, új dallal kergetném a szerencsét,

ha volna, amit mondhatnék magamról,
amit helyettem nem ez a föld gondol,

amit, ha százszor megszöknék is innen,
ne kellene vérembe oltva vinnem.

TITKOS SZOLGÁLAT

1988–91

A TÖRTÉNET KEZDETE

1.

Reguly utca, Benyovszky utca,
Delej utca, Kolónia.
Itt történt éppen hetven éve
a családi tragédia.
A fiatal takarítónő
négy kislánya és a fia
árván maradt, egészen árván.
Hat éve meghalt Nagyapa.
Mama spanyolnáthát kapott.
Hadikórház volt akkor már
a gyári fürdő, mosoda.
Este nem jött haza és két nap
hiába várta öt gyerek.
Harmadnapon levelezőlap,
haláljelentés érkezett.
Érzelmes történet. Hiába,
letagadni mégsem lehet.
S felnőtt mégis Ferenc és Ágnes,
Marcsa, Ilona, Katalin. Pedig
az első sorscsapásra
ujabb s újabb következett.

2.

A temetésen csak az árvák
és néhány szomszéd volt jelen.
Nem jöttek el a nagyszülők sem.
Máriaházán, Nádszegen
az öt éhes száj nem hiányzott,
nem jelentkezett senki sem.
Szegény temetés, megszokott gyász
lett volna, hogyha hirtelen
apám rá nem borul zokogva
a koporsóra. – Gyermekem,
csillapodjál! – vezette hátrébb
a pap részvétellel, csendesen.
Könnyező nénik sutorogtak
a kolónia-folyosókon
rágódva sorson, végzetten.

A szobában a három ágyon
kívül csak asztal-szék maradt.
A varrógépert a szomszédasszony
főzött rájuk. Egy hét alatt
az infláció kedvét szegte.
Az elszabadult árakat
apám napszáma nem követte.
A gond most végképp rászakadt.
A kertészetben dolgozott,
a még jól ápolt Népligetben,
mint már a háború alatt,
mikor a Mama hetibérét
az ő napszáma lekörözte,
és hogy számolta dicsekedve,

édesanyja sírva fakadt.
Méltányossági alapon
félesztendeig magukat
meghúzhatták még a szobában.
A VÍZCSEPP Nőegylet ezalatt
pártfogásába vette őket,
elrendezte a sorsukat.

3.

Apám, Ferenc, tizenöt éves,
egy öreg nénihez került,
fűtés fejében az üres
mosókonyhába települt.
Ágnes néném (tizenhárom volt)
egy özvegynél kapott helyet,
aki álmából felriadva
a poloskáktól rettegett.
Tüzet kellett raknia éjjel,
dézsa vizet melegített
leforrázni a szalmazsákot,
sosem alhatott eleget.
Marcsa, Ilona és Kató
(tizenkét, tizenegy s hatéves)
a menhellyel ismerkedett.

4.

Marcsa vérbeli pesti lány lett,
háztartási alkalmazott,
akinél húga vagy nővére
olykor titokban alhatott:

sötétedés után benyomta
a körfolyosón az ablakot,
amit testvérük észrevétlen
már jóelőre kinyitott,
s napközben a cselédszobába
egy kis ételt is belopott.
A menhelyből kiöregedett
kislány evett, s elbújhatott
a cselédszobában aludni,
míg a konyhán mosogatott,
s feküdni nem jött a másik.
Soká nevetgélt, suttogott
a két testvér a gödrös ágyban,
ahonnan pirkadás előtt még
csöndben kikelt s elbaktatott
munkát keresni Ili vagy Ágnes.
Akármilyen nehéz volt
az életük így, nem tudott
egyikük sem cselédnek állni,
Marcsa jó helyet nekik
hiába is találhatott.
Sűrűn volt ő is új gazdánál,
mert ki tűrte, ha megtudott
valamit arról, hogy hugának,
nővéreinek szállást adott,
vagy hogy az ételmaradékból
testvéreinek ellopott?
Befújta házmester és szomszéd,
hogy a ház körül csámborog,
a hátsó lépcsőn oson fel
hozzá a hivatlan vendég,
s a gyomra fennhangon korog.

Anyám, a félzsidó –
 hiába „árja-párja”,
 jobb volt, ha
 kritikus szemeknek
 nem tette ki
 az enyémnél azért
 kevésbé keleti,
 de mégsem igazán
 „fajtisza” arcát,
 amíg apám
 csomagot fuvarozott,
 ennivalót
 a csillagos házba –,
 mérgesen, de
 büszkén is,
 panaszkodott urára
 a családban:
 – Majd kiírom,
 ha ez így megy tovább,
 a kertészet bejáratára:
 „Zsidómentés miatt zárva”.

PORTRÉ

Véremet anyámtól örökölttem:
 AB és Rh pozitív.
 Keverékfajta. Az arcom keleti.
 Még ma is sokszor elcsodálkozom,
 mennyire nem hasonlít
 azokéra, akikhez tartozom.

Alkatom Mezey:
zömök termet, kis láb,
bokrozó idegrendszer.
Belül mindig szorongó,
de kifelé derűs.
Kis érintéstől nagyon kilendülő,
zúgó aggyal képzelődő, süket,
maga szikráján gyúló, robbanó,
a végsőkig kétségbeesett...
Majd váratlan lecsendesül,
önnön fájdalmát maradéktalan,
lassan és emléktelenül
szünteti meg.

EZ AZ ARC

Ez az arc
képekről, kövekről
többezer éve ismerős.
Hogyan járkálhatsz
ilyen arccal,
hiszen nem is vagy drámahős?

Ez az arc
képekről, kövekről
hoz ezer éves bánatot.
Mindenki tudja majd a titkát.
Egyedül csak te
nem tudod.

OLYAN VAGYOK

Olyan vagyok,
mint Picasso
avignoni kisasszonyai:
sok jellegzetes,
össze nem illő részlet.

Barátom,
ha megállsz előttem,
ne neved ki
a vibráló egészet,
ne neved ki
a tört vonalakat.

Ott kezdődünk,
ahol a Festő
abbahagy.

BIZONYOSSÁG

A lét-
bizony-
talanság
rágja a lelkeimet.
A lét
bizonytalanság.
Bizony, bizony,
lehet.
A lét-
bizonytalanság

orvossága
a nemlét.
Bizony, a bizonyosság
árát
magasra
vették.

FÉNYTÖRÉS

W. S. halálán

Tehetetlen és fájdalmas óra:
állunk az ágy mellett szótlanul,
nézzük, hogy hajszol a szenvedés,
zihálásod le nem csillapul.
Mégfogom felduzzadt kézfejed,
a maguktudatlan ujjakat,
melyekből a madár-kézfogás
kedvessége végleg kiszakadt.
Ne menj el! Ne menj el! Egyszeri,
kivételes alkat. Teveled
rendessé lett a rendkívüli,
történetté minden jelenet.
Minden szó az időn túl való
mítoszokhoz lehet fogható,
más akármely rövid pillanat
csupán attól, hogy Te benne vagy.
Olyan vagy, akár a fénytörés.
Törvény vagy és nem törvényszegés.
Melletted a hitványt, köznapit
kellett rendhagyónak tartani,
léte jogát vesztette a rossz,

nem férközött hozzánk a gonosz.
Ne menj el! kietlen árvaság
gyászos örökségét hagyva ránk.
Törékeny, tipegő gyermek-agg,
mindenkinél magasságosabb,
kiben érzem Isten közelét,
és hogy összeköttetés a lét
Istennel. Ajándék, védelem.
Túlcsordulsz akármilyen érdemen,
belőled mindenki kaphatott,
adtál, mert nem adni nem tudott
lényeged: apályra áradás,
ráadásra ismét ráadás.
Ne menj el, ne hagyj itt! Ostobán
állok betegágyad oldalán.
Bűntelen zsenid a szenvedés
rabságában. És a könny kevés:
nincs irgalom, mely segítene.
Ránkomlik halálod éjjele.

SZÁRAZPATAK, 1988 AUGUSZTUS

Hogyha föl tudtuk építeni Gdanskot,
fölepítjük majd falvaitokat
Amit a fegyver, erőszak lerombol
a szívbe belemaródik, s megmarad.
De nem lesz az már ugyanaz a község,
ugyanazok a lépcsők, ereszek,
s nem lesznek már ugyanazok az arcok,
akik most kérdőn ránk tekintenek.

Nem tudnak már hinni sem jogot,
sem istent, embert, testvéreiket.
Hunyorítva kitörlik szemükből
száraz könnyek közt az ígéretet.
Mindazt, amit ez a „világos század”
vér, gyalázat, gyász fölé szitált,
mindazt, amit már eddig az ember
a kor kínzókamráiban kiállt.

Miből kellene lenni hát a szívnek,
hogy ne vásítsa el a fájdalom?
Hogy túlélje, amibe belepusztul!
Ki tudja, ez hányadik alkalom?
egy emberöltő alatt hány ezredszer
fakad már föl ugyanaz az átok?
S hol a remény (a még elhíhető),
hogy most beválnak a fogadkozások?

És mégis! ha fölepítettük Gdanskot,
fölepítjük majd falvaitokat!
emlékeztetni, belehal az ember
a gázságba – és mégis megmarad.

IMÁDSÁG

Ötvenhatban megperzselődtünk,
hatvannyolcban bekormozódtunk,
nyolcvannyolcban lángra gyulladtunk,
dereng a horizont alattunk.

Adja Isten, hogy őrtűzképpen
lobogjunk a keleti égen.
Fényünk kitartson virradatig,
míg a szabadság megadatik.

VERS ADY MASZKJÁBAN

Elfárasztott, amit eddig megéltem.
Ha lázadtam, csak jogaimat kértem.
A jogainkat.
Tanulságaim használatlanok.
Idegen ez a kín
utódaimnak.

Elsöpört korom.
Most koromat is elsöprik. Soron
van épp a múltnak elmúlása.

Nem leszek zászlósa már új időknek.
A múlt takarítatlan terein időznek
gondolataim.
A megfejtetlen kor-tragédiát
nem törlik le új eufóriák,
csak éppen meg se látják.

Rohannak új reménnyel új utakra,
kétségeimmel itt hagynak magamra,
s én féltőn, lassan fordulok utánuk
rettegve most már az ő pusztulásuk.
Mert nem volt könnyű az, amit megértem,
de az övék már be nem váltott reményem,
bennük folyik tovább balsorssal teli sorsom,
az élet, melynek titkát meg nem oldom.
Az élet, melynek titkát meg nem oldjuk.

TITKOS SZOLGÁLAT

Titkos szolgálatok
sakkjátszmája minden.
Titkos szolgálat.
Uram, hadd legyek én
a Te ügynököd,
ha már itt senki
csupán a maga ura
nem lehet.
Nyújtsd ki felém
parolára
végzetes nagy kezed:
legyen a Tiéd
az a konspirációs szervezet,
amelybe magam is felcsapok.
Élet-halál véletlene,
legyen tied a tét.

MIÉRT HALLGATUNK?

Mért hallgatunk?
Mért hallgatunk?
Hipnotizáltak
mért vagyunk?

Csúf varangyként
ülünk a kútban,
elvarázsoltan,
elvadultan.

Elhagytuk egymást.
Ez a varázslat.
Vaksággal ver és
magánnyal áztat.

Pedig a magány
közös kísérőnk.
Süketség, vakság
közös kísértőnk.

És csak magunkkal
törődve várunk.
Másoktól várjuk
igazolásunk.

NÉMAJÁTÉK

(Cs. S. születésnapjára)

A múlt időből
fekete macskaként
előoson az emlékezet:
az ifjúság
zavaros délután volt,
és rá hályogos
éj következett.

A napszakoknak
lomha fordulása,
az évszakok
kiszakadt kapuszárnya
bennünk meddig lobog?

A némajáték
mint hatásvadász
filmbe gomolygó
ködboltozatok –,
meddig rejti el
szemünk elől még
a való gyilkost
és áldozatot?

APÁM UTOLJÁRA

Elgyötört teste a kórházi ágyon
magatehetetlenül hevert.
Csuklás rángatta erős mellkasát,
keze megbénult, szíve zihálva vert.

Érezte a halálát. Tágranyílt szeméből
kétségbeesést olvastam: – Meghalok!
Zokogás robbant ki tüdejéből –
a tehetetlenség iszonyított.

Ömlött a könnye. Sírtam volna én is:
így válunk el annyi elpazarolt,
félreértett esztendő után,
aminek önámító mentsége volt

a megbékélést ígérő jövő.
Az egymás mellett elfutott életet –
haladékot már nem ad az idő –
úgy láttam most, mint egy ítéletet.

Zokognom kellett volna a kinyíló,
végső, fekete szakadék felett,
ahogy csak akkor tudhatunk zokogni,
ha megértjük, hogy bevégeztetett.

Ehelyett dermedt arccal, mosolyogva
mondtam: „Nem halunk meg. Most nem. Nem
szabad.” Könnyeín át rám kacsintott, s zokogta:
„Sose halunk meg!” – Szégyelltem magam.

Átlépett az emlékezet körébe.
Nem néz már ablakomból rózsafát.
Felhős, varjas tél volt, január vége.
A jövőtől megtagadta magát.

IFJÚSÁG, MINT FELSZEDETTE SÍN

Az esti domboldalról
idegurult velem
ez az öreg kocsi,
ahogy az elmélázó
gyeplős kéz alatt
a régi útra
térnek a lovak.
Ott voltam hirtelen,
ahol évekkel ezelőtt
váratlan viszontlátalak.

És ott volt éppúgy
az egykori ház.
Éppoly sötétkéknek
tűntek a házfalak,
éppoly meghitt, meleg
volt a szeptember-este,
éppoly sötét volt
egykori ablakom.

De a megálló bódéja előtt
nem esett fény
a kanyargó sínekre.
És belémsajdult

az a felszedett sín,
az, ami végleg elmúlt,
amelyen álltál
felém integetve.

NÖVÉNYEK NEVÉRE

Egyetemes szeretnék lenni,
mint a petrezselyem,
és változatos,
mint a paprika,
messzefénylő,
mint a paradicsom,
és rejtőzködő
miként az eper.

Téveszthetetlen,
mint a zöldkapor,
és közhasznú,
mint a levendula.
Gazdag szeretnék lenni,
mint a szőlő,
és igényes,
akár a sárgadinnye.

Burjánzó szeretnék lenni,
mint a borsfű,
láthatatlan,
mint a sárgarépa.

Olyan kitartó,
mint a vöröshagyma,
s elpusztíthatatlan,
mint a bodza.

ÁLLATOK NEVÉRE

Kutya vagy,
mindig hűséges,
hűsége láncán
rabszolgatartó.

Macska vagyok,
mindig szelíd,
de soha meg nem
szelídíthető.

Bárány vagy,
anyjáért síró,
köves dombháton
legelésző.

Madár vagyok,
lomb közül néző,
veszélyre váró,
elrebbenő.

MÁR NEM JÁR ÁT

Judit már nem jár át
a szürke kis hídon,
ami alatt csörömpölve
patakba hullt a hold.

Néha mennyire
terhemre volt.
Most meg hányszor
eszembe jut, hiányzik

ÉS SZÉGYENLEM ÉS ZAVARBAN VAGYOK

Mint a szobrász
a márványdarabot
ha félbehagyva,
összetörve látja,
amit kishitűn
más kézre hagyott,
nem bízva saját
invenciójába.

Nem akadtál hát
különb mesterekre,
maradtál valaminek a
delejes kezdete.
Még szinte látom
egykori erődet.
Elhasználták,
s nem röptettek vele.

Az én bűnöm is.
Mégis, mint a hályog,
lehull szememről
a varázslatod:
olyannak látlak már,
mint bárki mást.
És szégyenlem.
És zavarban vagyok.

ÉLETKÉP

Bizony, összedőlt ifjúságunk,
és maga alá temetett.
Fönt kudarcain sír a férfi,
lent útra készül a gyerek.

Zavaros, ízléstelen cirkusz.
A hisztérikus öregek.
Az sem kizárt, hogy képzelődnek.
Bűnösen élhetetlenek.

A kudarc búzlik, mint a cefre,
már utcán át érezheted.
A tiszta színek egybemosva.
Itt még a napfény is beteg.

Elhagyták ők is a családjuk.
Rajtuk úgysem segíthetek.
Bizony, összedőlt ifjúságuk.
Engem be ne temessenek.

NEMLENNI

Nem meghalni szeretnék,
de visszavonni az életemet:
meg nem születni,
leíratlan hagyni a nevemet.

Nemlenni szeretnék,
hogy ne maradjon
utánam hiány vagy fájdalom,
utánam semmi jel.
Mint aki rossz ajtót nyitott,
és már nyitáskor
helyesen dönti el:
nem ide készült.
Be sem lép, visszafordul,
az ajtót visszacsukja.
Úgy vágyom más életbe.
Úgy vágyom más anyagba.

A SOLYMÁSZ

Úgy ismerem minden mozdulatát,
lépését, fordulását, intését is megértem,
mintha egy idegen nyelv minden szavát
tudnám, holott még sohasem beszéltem.
Úgy figyeltem, tanulván a sípszót, parancsszót,
mintha naponta vizsgáznék, mint a sólyom,
a büszke madár, ha kezéről fölröpül
felhők fölé, s visszatér, mint az álom.
Szeme felém csak résre nyitva fordul,
követve röptét a szárnyas vadásznak,
rám nem nevet, rám nem csodálkozik,
biztos nem is sejti: velőmig áthat
csupán az is, ha föltekintő arcát
megláthatom méz hajától övezve.
Szívem zaklatva gyorsul, levegőm elakad,
mintha tekintete engem űzne, követne.
Tekintetének sólyma fölszáll az ablakomra,
bizonytalan vagyok: tudja-e, kit talál
az ablak gyönyház üvege mögött,
a függöny fehér fodra mögött ki áll?
Kire csap le röptében, szinte véletlenül,
majd gazdájához zsákmánynak visszatérve
leteszi szívemet szégyenszemre elébe,
tudom, hogy szóbeszédre, tudom, hogy bűnhődésre.
Mióta találkoztunk, egyhangú napjaim
sorát nem töri meg más, csak az a pillanat,
mikor a hetyke solymász küldi madarait
a védtelent elfogni. Védtelen magamat.

GYILKOSSÁGOK

Micsoda förtelmes gyilkosságok
színhelye ez a vétlen kert.
Kiszenvedett itt már
húsvéti nyúl,
napos csibe,
mindannyiunk kedvence
kötlostyúk és
japánkakas,
s a legutóbb is
a gyöngyöshátú jérce.

És a gyilkos,
Fickó kutyánk
behúzott körömmel
gyermekien hever
a zöld gyepen,
elszánt pofáján csendes béke
és álomtól
átszellemült tudás.
Özmintás hátán
sétálgat a nap.
S ha felriad,
a hűség és a szeretet
tekint ránk
férfiasan bozontos szeméből.

SOVÁNY TANULSÁG

Hetyke arccal
néz ki a boltból,
látom a szemén,
hogy mire gondol.

Látok a hajában
friss fésűnyomot,
amit asszonyi
fésű hagyott.

Elhihetetlen,
rossz tréfa, tudom,
hogy ez az arc már
csak irodalom.

Sovány a tanulság,
hiányra lobban:
mulandó az is,
aki halhatatlan.

TEBENNED BÍZOM

Én is mindig biztonságra vágytam:
apám erős kezére,
N. L. ítéletére,
W. S. szeretetére
szívesen bízam magamat, Uram.
Bizony, engem is türelemmel neveltél,
akikben bízam,

elvetted őket sorra,
de ott álltál a fejfájuk mögött.
Kisírt szemem rádismert végülis:
Tebenned bízom én is már, Uram,
ha nem mondhatom is, hogy
elejétől fogva.

TE VAGY

Te vagy a csillag és a levegő,
a kabóca-hangok boltozata.
És Te vagy, aki elvezet haza,
és meggyógyít, hogyha beteg vagyok.

Te vagy a tűz, a víz, a vér.
Te vagy a szó és Te vagy a csend.
Te vagy bennem és Te vagy odafönt,
ahová kiméretlen út vezet.

Te vagy a fenyő és a televény,
Te vagy a Nap, a Hold, a lámpafény,
Te vagy, ami éltet és kiolt;
Te vagy az élő és Te vagy a holt.

Te vagy a hitetlenségben a fájdalom,
és a hitben a fájdalom Te vagy.
Te láthatatlan parány, és Te, nagy,
fellegek arcával változó.

Minden Istenkép mögül Te figyelsz,
anyám szigora és apám szava,
Te vagy a rég elvesztett nagyapa,
s aki a hajszálhídon átsegit.

Bárhová nézek, mindenütt Te vagy,
s voltál, amikor nem is láttalak,
s leszel, amikor én már nem leszek.
Amíg vagyok, vagyok Teáltalad.

ÍRJ ORVOSSÁGOT

(M. M. születésnapjára)

Hajad fehér gyertyája égjen,
kék csóvát küldjön a szemed,
fénysugarazza, lássa, lássa
a mindig új történetet.
És magyarázva és vitázva,
és érvelve szünetlenül,
írd orvosságot a világra –
agyán a vér lidérce ül.

Aztán fogjad fülön, ne várj,
találj rajta fogantyút, s avval,
hajítsd messzire, el magadtól –
mert nem termi az igazságot,
csak a hazug meséknek tapsol.

MELLÉKUTCÁKON

Mindig mellékutcákon
jár a történelem,
mindig mellékutcákban
találkozott velem.

Biztos, nem számolgatta,
hányszor keresztezett.
Az övé a cselekvés,
nem az emlékezet.

Nem udvarolt, nem kertelt,
formákra nem ügyelt,
odébblékött, ha útban
voltam. Rám sem figyelt.

Nekem sosem mutatta
mosolygós maszkjait,
nyersen és elvadultan
űzte hóbortjait.

Tudom, milyen, ha ordít,
milyen, mikor eszik,
ismerem véres, kormos,
eldobott ingeit.

Ismerem keze mocskát,
tetveinek marását,
ismerem szőrös, tompa
homloka ráncolását.

A zsúfolt főutcákon
kopogó, illatos
hölgyek szoknyája selymén
ha félszegen tapos,

ha kézcsókkal búcsúzik,
virággal üdvözlő,
fekete frakkban hajlong,
szemüveget töröl,

csak játszik, mint a színész,
betanult szerepet,
aztán sietve mossa
le a festékeket.

És otthonosan dől el
a börtön folyosóján,
keze véletlen rándul
meg a pisztoly fogóján.

Tulajdonképpen nem fél,
csak nagyon óvatos,
szándéka csupa rejtély,
beszéde ájtatos.

Csizmát, cipőt lerúgva
– a patáját törik –,
részeg félálomban is
éberén őrködik.

Díszes keretbe foglalt,
cirkalmazott fotóról
néz le porhüvelyére.
S elégedetten horkol.

PÁRBESZÉD
(1991–2002)

PÁRBESZÉD

– A szó erőtlén. Ha szép, hímzés csupán
a lélek szötte erős szöveten.

De ha a szövet szétfoszlott, molyette,
nincs mit csodálni a hímzéseken.

Mit válaszolhatnék kérdéseidre?

S mit érsz vele, ha a választ kimondom?

Számodra véget ér minden azon a ponton,
ahol számomra nincs igazi mezsgye.

– Ha nincsen mezsgye, mért tiltja parancsod
önként átkelnünk ezen a határon?

Hátunkra venni kis élet-batyúnk
és átállépní életen-halálón?

Ha nincsen mezsgye, a méregpohár
miért tilalmas szenvedő hívednek,
aki, ha nálad üdvösségre vár,
terhét letéve hozzád nem siethet.

– Ahol számomra nincs igazi mezsgye,

ott a halandó névtelen topog;

ott Guiscardus és Gismunda szerelme

értelmetlen, nem létező dolog.

Nem akarhatsz testet letéve, földi

szerelmedre keresni gyógyulást,

ott, ahol nincs más, csak Isten szerelme,

ahol szeretni nincs értelme mást.

– Kioztod hát lelkünket, mint a gyertyát,

s csak könnyű kanócfüst marad utána?

Vagy visszagyúrod szülőanyagába

azt, aki annyi keresztúton várt rád,
konyhakendőd alá, ahol keleszted
a többi lélek közé keveredve,
amíg minden emléket el nem vesztett,
boldog fájdalmait, önmagát is levetve?

FOHÁSZ

Adj nyugalmat,
adj türelmet,
adj mindent kibíró lelket!

ADJ URAM NÉMASÁGOT

Adj Uram némaságot.
Add, hogy a lelkem,
kinyújtózva,
mint a bársonyszőnyeg,
fusson a világból kifelé.

Csak úgy ismerjen rám, aki
épp rámismerni kíván,
ahogy a légy
megérzi polcomon
Narekaci Gergely panaszában
az élő sebeket,
s a könyvlapok közé
búvik petézni.

DAL A VÉLETLENRŐL

Ó, már megint mi baj van velünk?
ó, már megint mi baj van velünk?
Bizony, bizony baj van veletek,
bizony, bizony baj van veletek.
Legfőképp, hogy éltek, gyerekek
legfőképp, hogy éltek, gyerekek.

Bácsi mondta, inkább ne legyünk,
bácsi mondta, inkább ne legyünk.
Bizony, nagyon kevés a helyünk,
bizony, nagyon kevés a helyünk.
Nincsen helyünk, pénzünk, erejük,
nincsen helyünk, pénzünk, erejük.

Nincsen rátok szükség, gyerekek,
nincsen rátok szükség, gyerekek.
Rég nincs nektek itten helyetek,
nem is volt itt soha helyetek,
véletlenül megszülettetek,
szégyenletes, hogy születtetek.

Azt gondoltuk, a bácsi halott,
azt gondoltuk, a bácsi halott,
de lám, minket örökül hagyott,
lámcsak, minket örökül hagyott,
holtában is útjában vagyunk,
sajnos, most is útjában vagyunk.

Mondják, nem az ördög fekete,
mondják, nem az ördög fekete,
mi vagyunk a bajoknak oka,
mi vagyunk a bajoknak oka,
vetettünk, pedig nem aratunk,
vetünk mindig, bár nem aratunk.

Nincsen bűnünk más. Ez nem elég?
Kell még nagyobb bűn, ez nem elég?
Hogy lehetne nagyobb bűnötök?
rátok süttött a nap, bűnötök.
Vagytok, és nem kéne lennetek.
Tévedés volt születésetek.

ÁRTALMATLAN

Ártalmatlan elvagyódás éltet.
Fényét csupán sejtem, mint a vak:
bederengi azt a sötétséget,
ahol az érzékek alszanak.

BIZONYTALAN

Bizonytalan
léptekkel
jövünk ide,
és bizonytalan
léptekkel
megyünk el
innen.

Csak amíg itt
vagyunk,
járkálunk
magabiztosan
tévútjainkon.

KÉT ŐSZI STRÓFA

Leveri a szilvát a szél,
nem szedjük már kosarakba,
lehullik, elrohad a fák tövén,
s gyökeret ereszt a magva.

Szelíd október
télelő havára
fagyos, szeles
magánnyá változott.

Deres eső
hullik a virágra,
s ráébredünk:
immár az év halott.

ODAKINN ÉS IDEBENN

A 60 éves Péntek Imrének

Odakinn tarka zsongás,
idebenn meghasonlás.
Ott kint zsibong az élet,
itt benn búvik a lélek.

Odakinn meghasonlás,
idebenn tarka zsongás.
Ott kinn búvik a lélek,
itt benn zsibong az élet.

Odakinn sok hasonmás,
idebenn tarka bomlás.
Ott kinn búvik az élet,
itt benn zsibong a lélek.

ÁLMOMBAN

Álmomban – és nem bizonyítottan –
azzal vádoltak,
hogy Széchenyi epigon vagyok!
S az is vádpontnak számított,
hogy külsőleg is hasonlítok.
És én tagadtam!

Könnyes szemmel, kétségbeesve
éjszaka arra ébredek,
hogy nem akarják elfogadni
tagadó érvelésemet!

KIT SZERETTÉL JOBBAN?

Kit szerettél jobban,
apádat vagy anyádat?
Nem tudod.
De egyet nem szerettél:
ha veszekedtek.
Békítetted őket.

Mindketten jól megverték.

ÁLARCOS ÁLARCOS

(sanzon)

Vesd le az álarcod,
hadd lássam maszkodat,
miféle maszkot föd el?

Álarcos álarcos,
álarcod rejtvény, de
ismerni senkise mer.

Vesd le hát álarcod,
hadd lássam, alatta
miféle maszk tűnik el?

Álarcos álarcos,
maszk alatt arcod van?
Lehet, hogy létezel?

EGY EMBER ÜL

Egy ember ül a tócsában.
Bogárként moccanog.
Nem várja el tőlem, hogy fölemeljem,
és nem is tudnám fölemelni.
De ha fölemelném is,
újra leülne.

UTAZÁS

Majomszerű élőlények a járműveken.
Mozdulatlan arcok.
Nem tudod, gondolnak-e valamit?
Ha megszólalnak, gépektől tanult
szöveget mondanak,
gépektől, amik elől menekülsz.

Úgy érzed, rád vonatkoznak a szavaik.
Még a ruhájuk, még a cipőjük is veszélyes.
Nem tudod, milyen élőlény az,
aki ilyen ruhát, ilyen cipőt visel?
Lehet, hogy álruhát és álcipőt,
s hogy mit visel alatta, nem tudod.

Az egész városból csak abban a
néhány emberben bízol,
akik a széles folyó partján álldogálnak,
és vékony zsinórjukkal
nagy halakat remélnék
kihúzni a vízből.
Róluk legalább ennyi tudható.

HELYZETDAL

Anyámra a gonosz vigyáz,
fiamra a gonosz vigyáz,
szagával megtelik a ház.

Már minden ajtót megjelölt,
és minden üreget kitölt.
lába alatt lapul a föld.

Kint a kertben is ő lakik,
a fák között ágaskodik,
elmege, de el nem távozik.

Jól tudom, mindenkor figyel,
figyel, hogy ne tévesszen el.
Szemmel tartom, ő is szemel.

ID. PIETER BREUGHEL: IKARUSZ

Takáts Gyula 85. ünnepére

Erőtéljesen rádől az ekére.
Gyengén fodrozza lába a vizet.

A hős megfullad,
és a földműves szánt.

A hős megfullad,
míg a földműves szánt.

A hős megfullad,
de a földműves szánt.

A hős megfullad,
csak a földműves szánt.

A hős megfullad,
a földműves csak szánt.

Erőtéljesen rádől az ekére.
Gyengén fodrozza lába a vizet.

Rózsá-arany-kék tengerparti hajnal?
Rózsá-arany-kék tengerparti alkony?
Rózsá-arany-kék idilli idill.

A KŐFARAGÓ

Sennaherib Ninivéje előtt
halomban a levágott fejek,
a gyűrűs hajúak, szakállasak,
a nyugodt arcúak.
Iszonyat nélkül, aprólékos tudással
faragta kőbe őket,
s a csapatostul vonuló
fogoly gyermekeket,
a tutajról a folyóba hajított
fej nélküli férfitetemet,
ahogy a bőventermő szőlőfürtöket.

Részvétet csak a ketrecből kiugró,
a királyi vadász íja előtt
leroskadó oroszlán érdemelt:
benne meglátta a törbecsaltat,
a szenvedélyesen védekezőt.
A védtelent.

ÚJRA LEJÁTSZÓDIK

Az idő testet ölt:
most szűk, kétparti város,
fehér kőfalak közt sűrűvizű folyó,
a házak között nyíló tereken
állandóan vándorló tömeg.

Cigarettásdobozt, port lebbent a busz,
légvonatában évszázados miazma.

A forró, alhatatlan éjszakákon,
újra megtörténnek odakinn
a történelemkönyvek lapjai.

Mintha attól kéne tartani,
ha nincsen közhelyszerűen,
az idő minden cseppjében jelen,
s a forró köveken nem párolog
halált hozó mérge, gyógyereje,
akkor valamely lánc megszakad.

AKI MOST ÉSZREVÉTLLENÜL

JELEKET VÉLHETNÉK

Csorba Győző strójánál

Egyszer egy készülékről beszélgettünk,
ami, ha itt állna az asztalon,
vehetnénk rajta az Isten „adását”,
ahogy a Kossuth Rádiót

Mert azt, hogy van ilyen adás,
bizonyosra vettük mind a ketten:
s a lehetőségtől felvillanyozva
néztük üres helyét a készüléknek.

Ha ez a közös gondolatból kelt
régi beszélgetés eszembe jut,
és arcunkon a kipirult mosoly,
ahogy egymás szavait kitoldva

a képzelet térképét kiszíneztük –
felvillan, hogy eljött a bizonyosság,
a kacér képzeletre ráomlik a való,
mint erős szeszre dermedt ébredés.

AKI MOST ÉSZREVÉTLENÜL

Milyen boldogtalan voltam
ebben a városban!
Nem merek a házak közé belépni,
félek, hogy megint foglyul ejtenek.
A szélén megyek a vasút felé,
mint a tolvaj, aki szeretne
csöndesen elosonni.

Pedig már nem ismer az iskola,
nem tanítványaim
az utakon futkosó gyerekek,
nem én állok szorongva
az esti ablakokban,
és nem én csókolódzom
a parkban, a padon,
boldogtalanul nem én figyelem
a fájdalom kék neon betűit
az áruház fölött.

Milyen könnyű most
ilyen üres szívvel,
ilyen szánakozón
nézni végig az évek fasorán,
s váratlanul leülni
a terebélyessé lett törzsek alá,
a nyárfapelyhes szélbe:
Felhajtani az idő
egyik rétegét a másik után,
mint egy múzeumi,
sokrétű szoknyát.

Múlt város cinkosa,
úgy szenvedni nem tud már,
aki nem olyan fiatal,
aki csak észrevétlenül
és lopva visszales
arra, amit csak ő lát.
Aki vonatra váró,
sötétruhás utazók között
maga is
virágcsokrot szorító,
csomagos idegen.

A LÉLEK TEMPLOMA

A test már nem a lélek temploma.
Inkább szegényes albérleti szoba,
s ha vékony falain sikoltozás
hallatszik át, a rendőr is vigyáz,
nehogy még időben be kelljen nyitnia.

A BUKOTT EMBER

A bukott ember telefonja néma,
s ha ő hív másokat,
senki sem veszi fel.
A telefonszám-kijelző
mutatja, ha hív a balsors.
Mért hív? Kit érdekel.

A bukott ember ne kérdezzen semmit,
felőle döntöttek már.
Szép csendben tűnjön el.
Ha már rátették a sírkövet,
azt csak a feltámadás angyala
gurítja onnan el.

A bukott ember segítőt ne várjon:
állapota ragályos,
és hamar híre kel.
A bukott embert csak az Isten szánja,
öklével megsimítja,
úgy emeli fel.

BÚCSÚ

Nem ami fáj most: ne a búcsút,
bocsásd meg nekem a kezdetet,
hogy elfogadtam ajándékokat,
noha tudtam, rossz címre érkezett.

NEGYVEN FELÉ

Negyven felé
megcsendesül a vér.
Már csak néha
álmodlak vissza.
Csupán az álmokért.

TÖRTÉNET

Felbukott. Többet nem beszélt.
Azt sem mondta el, hogy miért
hal meg? Arra sem válaszolt:
Ugye, a kapu zárva volt?

Az autó halkan berregett.
Jön-e, megy-e, már egyre megy
neki, ő indulásra kész.
Nem jött. Ennyi volt az egész.

Az asszony várt. Kiáltozott.
Nehézkesen elé futott.
Már nem volt mérges. Rémület.
Kapkodta a lélegzetet.

Rázta, rázta. Az hallgatott.
Mint a kék szilva, úgy bukott
arccal a száraz gyepra, de
akkor még nem halt bele.

Akkor még nem. De nem beszélt.
Nem mondta már el, hogy miért
hal meg? Feküdt ott, indulásra kész.
Feküdt. Ennyi volt az egész.

KOSZTA ROZÁLIA

Elmennék Hozzád, hogy pihenjek.
Ruhákat varrnánk, színes rongyokat,
vékony, aranyos-zöld selyemből,
abban suhognánk főutcátokon,
mint egy fölszálló vadlibacsapat.

Elmennék Hozzád újra, mint rég,
kilevegőztetni a lelkemet,
ahogy késő kamaszkoromban
a krónikus szerelmeket.

Elmennék Hozzád, hogy levessem
a munkával telt, elfáradt éveket,
ahogy levetetted magad is,
a kudarcot, sikert. Törött emlékeket.

ASZTALFIÓK – LÍRA

NEM

Egy hajszál
megakadályozza, hogy
megegyem
az ebédemet.

A házakat
széttolja valami,
utak nyílnak
ahol nincsenek
(ez a térkép
hegy és vízrajzi,
ennek
hegy és vízrajza
nincs).

A költőt
sem piros gatyában
temetik.
Mért lobogtatja
haját,
a lobogástalant,
a nem-hajat?

Üres lépteim
a főúton.
Hiába találnak rám
a szemek,
hiába mondják:
„Az imént jött ki épp
az OFOTÉRT-bol.”

(Nem írok.
Kártalanítom
jelenlétemért
az államot.)

1972

KATAKOMBA

beléptem
friss szél csapott elő
vidáman mondtam
jónapot
de csak sokára jött a válasz

anyám most
múmiát füröszt
ül az ágyban
roskadó fogakkal
zsebkendőjét emelgeti

1970

HEGYIBESZÉD

feledjetek el mielőtt
megismernétek
ez a találkozás
nem törvényszerű
rozsdásodnak
a postaládák
úgy kezdem beszédemet
hogyan hallgatok

nem kell hogy felismerjétek
hogyan elismerjétek
hogyan ismerjétek
arcom amit
párnára fordítok
vagy lepedőbe fúrok
nem emlékszem
és nem jelentéshozó

tegyétek el a gépeket
hajamat
nem fújja a szél
hullám
nem mossa lábamat
a kapitányi fülke oldalán
a korlátokra
nem támaszkodok

ne hallgassatok rám
semmilyen megváltást
nem hozok

ELEMEK

Szél
húz a kis hegyek mögül
ölükben fordul egyet
a mélyzöld-vörös színeket
furcsán keveri össze
1970

ÖNTVÉNYEK

lenyomtattam egy kővel
törmelék borít
felszaggatja gondolataim
a kellemetlen kopogás
a hűlő nyál szaga
ahogy a fáról
lecsattan a kés

belémrögződtek
nekem kellett volna
rögződni beléjük
akár a büntudat
emlékeim
megpróbáltam
elveszíteni
alul a deszkalap

a part öntvényei
kitöltötték és nem szüntették meg
a héjakról
leválnak
lezörögnek
belémrögződtek
szórtam volna el
hatalmam van fölöttük

félő hogy elemészttem
elveszítem
hogyan tudom
megőrizni
egyébként
hozzáférhetetlen
gyanútlanul
sétálgatnak fölöttük

1970

NEM ÖNKÉNT

1.
és ha nem Streuzinger Pál
de eljön értünk valaki

2.
nem kell rang
elég a fájdalom
nyilván való
nem önként vállalom

1970

TÖREDÉKEK ÉS TORZÍTÓ TÜKÖR

földhányás
alpesi kanyarok
megül itt
ez a szag
most aztán
kiadják magukból

túl soványan te
én túl kövér
túl soványan én
te túl kövér
apámmal
sírbatér

(Nélkülözik a cinkösságot is,
a jóhiszeműség
minden jelét)

1970

FŐHADISZÁLLÁS ÜNNEP UTÁN

meleghangú
baráti kézfogások
mi is küldtünk nekik
már mindenki
kapott

1970

HIRDETÉS

Haláleset miatt megüresedett
ítéletvégrehajtói munkakörbe
több éves gyakorlattal rendelkező
szakembert keresünk. Szükség szerint
három hónapos fizetett ideológiai átképzés!
Kielégítő kereseti lehetőség! Állandó
foglalkoztatottság! Törvényes és törvénytelen
utódok számára biztosított jövő!
Államtitkári besorolás!
„Művelődési tárca” jeligére
expressz a kiadó hivatalba.

1985

MAGABIZTOS, GYŐZTES

Magabiztos, győztes nép
sarja vagy:
nyugodtan ölheted magad,
mert tudod, akkor is
megment majd ez a had,
zászlóra tűzi neved és szavad.
(Persze, más is örül,
ha valaki a fedezék mögül
a nevében fecseg
veszélyes dolgokat,
még ha nem is egészen úgy,
ahogy szívesen hallaná,
ejti a szavakat.)

Aki ismer,
és lát azon a régi strandnapon,
amint osonsz, bújsz elő,
tyúkmellű, másnapos,
tépázott kártyahős,
még gyerekesen szégyelled magad,
és féled is a sorssal viaskodó,
izgága és jövőtlen társakat,
csak az tudja,
hogyan élt benned valaki,
aki nem vette komolyan,
aki fájlalta a szereped,
hogyan veled lendül szűkített körön,
nagy magasságba a fénylő trapéz,
aki kezedbe hajnalban poharat,
éjszaka pedig tablettákat ad.

De ez a valaki is
része a szerkezetnek,
a köszörű a kezében forog:
stílust ő ad történetednek.

1988

AKÁR A ROZSDÁS KÉSEKET

JÁTSZÓPAJTÁSA VOLTAM

Játszópajtása voltam kiskorában,
vízbe mártottam és megtöröltem.
Aztán ráadtam kis ruháit,
és könnyű szívvel megöleltem.

Ő is átölelt, kicsi karja
egész belefehéredett.
Mért ölelnek ilyen riadtan,
mért bújnak hozzánk így a gyerekek?

EMLÉKEK INGEI

Emlékek ingei, ruhái,
még meddig látlak titeket,
meddig fáj – ha moslak, vasallak –
a nem múló emlékezet?

Ezt a hajszál-csikos kék inget
még tőlem kapta az apám
ezerkilencszázhatvanhétben,
születésnapjára talán.

Milyen boldogan nézegette!
Én meg szégyelltem magamat:
fillérekért, leárazáskor
veszem az ajándékokat.

És most a fiam hordja. Az apám
sosem látta az unokát.
Meghalt. Ingek, ruhák, emlékek,
mért élhettek léhán tovább?

JÁTSZUNK ANYÁMMAL

Játszunk anyámmal:
anyuka vagyok,
és ő a kisbabám,
remegő kézzel
emeli a bögrét,
messziről csücsörít,
erőlködve, hátradólt fejjel kortyol.
Jobban szereti, ha itatom,
de én önállóságra nevelem,
még szüksége lehet rá.

Játszunk anyámmal,
ő az én kisbabám,
bepisil, bekakil,
s én tisztába teszem,
gügyögve lemosom
és szárazat adok rá.

Kinyitja a melegvízcsapot,
elzárja, újra nyitja.
A vécé gombját nyomja,
aztán a zúgásától megriad.

Játszunk anyámmal,
lefekszik, álmos,
két kezét összerakja:
imádkozni szeret.
Keskeny kis test,
a fél ágya üres:
Gyere, feküdj le mellém!
Játszunk anyámmal,
lassú, nagy folyam,
lassan folyó üveg
a délutánunk.

SZÜLETÉSNAPI LABDARÓZSÁK

Dögöljön meg az ember,
ha már valakire rászorul – mondta anyám.
Nekem egy pohár víz se kellett
soha senkitől. Lehetett háború,
jöhettek a németek, oroszok,
én soha nem szorultam senkire.

Úgy szégyelte a ragaszkodást,
mint egy testi hibát.
Pusztit nem adott:
hízélgés az ölbe kéredzkedés,
a hozzásimulás.

Összetörte a labdarózsacsokrot,
amit betegágyból kiszökve
szedtem a születése napján.
Erős markából
hullt a fehér szírom:
– Azt képzelted, hogy hős vagy,
egy Nemecek, ahelyett,
hogymegküdne a betegségedet. –
És az ágy elé ledobta.

Június van, kint eső esik,
anyám feje a párnán,
fogatlan szája nyitva,
lihegve alszik, mintha
örvénnel viaskodna.
Odakint korán nyíló,
törékeny labdarózsa,
csokrát hiába szedném,
nincs, aki földredobja.

AKÁR A ROZSDÁS KÉSEKET

Műfögből, szemüvegből,
néhány régi ruhából
összetákolom
anyámat reggelente.
Csontváz lába közé
pelenkát simítok,
harisnyát, szövet-
papucsot adok rá,
aztán két kezén vezetve
kicsoszogunk a nagyszobába.
Az önállóság bajnoka, ő,
aki soha nem szorult senkire,
és a szabadság bajnoka, én,
aki már kamaszfővel
elszöktem tőle,
nem akartam a szigorában élni.
Csodálkozhat most az aki,
ismert bennünket azelőtt.
Akár a rozsdás késeket,
egymással köszörül
minket az Isten.

ÚJ ESTE EZ, MINDENBEN ÚJ

Meghalt, aki semmit sem értett,
a test, akit mindenben gátolt,
nyügeitől megszabadult, és
most már tud mindent magától.

Tud mindent rólunk is, hiszen
már minden tudás része lett,
nem akadályozza az öregkor,
meszes vér, dermedt izület.

Kilépett a közös időből.
A közös szálát elszakítva,
magunkra hagyott a világgal,
amelynek maga volt a nyitja.

A kapuja volt. Most bezárult,
mi itt vagyunk, ő odaát.
Kevés vagy sok, ami elválaszt?
Mint a tükör. Két oldalát

elválasztja az, ami látszik,
attól, ami a kép mögött van:
az egyik van és látható,
a másik van, és láthatatlan.

A gyermekivé fogyott test csak
alabástrom szobra annak,
ahogy előbb még ő feküdt itt
a legutolsó mozdulatnak.

És már többé nem szorul ránk,
tőlünk semmi sem kell neki.
Legföljebb az imádságunk,
ami még utolérheti.

Míg minket utolér az este,
az első este nélküle.
Új este ez, mindenben új.
Nem tudjuk, mit kezdünk vele.

A GYÁSZESET

A gyászeset, akár az ördög,
ott lovagol a hátadon.
Te nem látod, de látják mások,
mindenki látja, terhe nyom.

Már délelőtt ólmos a lábad,
rogyadozol súlya alatt,
mindennél jobban vonz az ágyad,
de hajnalig üres marad.

Egyik nap hosszabb, mint a másik,
a végire nehezen érsz,
intézkedsz itt, és sorbanállsz ott,
zárt ajtók előtt üldögélsz.

Álmodban is nyitod a bukszát,
most te vagy az, aki fizet,
hátha kedves halottadat
valamitől ez menti meg.

Virágárussal konzultálsz és
sírásokkal tanácskozol,
koporsókról és szemfedőkről
színes prospektust olvasol.

Minden jó szó hálával tölt el,
jóra nem számítsz, árva lettél:
földbe téteted kedves holtad,
akit ápoltál és szeretted.

Nem gondoltad, hogy megtörténhet
ilyesmi vele és veled.
Minden visszás és hihetetlen,
s megváltoztatni nem lehet.

AMI TÖKÉLETES

Csak ami nincs,
csak az tökéletes.
Élünk panasszal,
hiányokkal tele,
és csak a nincs
döbbsen rá azután,
hogy az a tökéletlen
az az élő, halandó
mennyire kellene.

A NÉGY ELEM

KÉT PART

Egyszer húztak itt egy vonalat
a folyóra. Mégis megmaradt.
Azóta itt folyik az a vonal,
két part között, és mindent betakar.

Nézel át a folyón. Odaát
szürkés zölden erdőznek a fák.
Tudom, hogy neked nem ilyenek,
nem egyszerű parti füzesek.

Rögeszméd lett, előtted lebeg,
még sincsen elérhetetlenebb,
mint a másik part, a közeli:
sorsodat magához rendeli.

Nem mondod, hogy nem fáj, de nem is
jajgatsz. Nem múltó teher ez is:
hallgatásod. Ha bevallanád,
hogy megloptak – rossz fényt vetne rád.

Szinte csikorognak fogaid,
hallgatsz, nehogy kimondj valamit.
Nézem elzárkózó arcodat,
s felébred bennem a büntudat:

orvosolhatatlan életek
felől nézem az ítéletet.
S odalent a folyóvíz halad,
hátán visz egy nehéz vonalat.

1996

Egy nagy kártyaadósság,
olyan ez a kis ország.
A kártyára feltette
valaki, s elvesztette.
Ki tudja, hányadik játszma
hányadik éjszaka járta,
mikor utolsó tétként
előkerült a térkép.
Előbb mind a két lábát,
s mindkét karját levágták.
Végül a maradékot:
nőt, férfit, ivadékot,
végül azt is feltette,
ha vesz, hát elvesztette.
Cinkos kézben a kártya,
zsírosan, cinkelten járta,
mégis ott akart ülni,
a zöld posztóra dűlni,
ahol a világ sorsa
van a lapokba írva,
dohány s pezsgő szagában,
bent a kártyaszobában,
a hatalom szagában,
a legbelső szobában.

Mikorra üres zsebbel
rávirradott a reggel,
Judáspénzt, hogyha adtak,
és a vállára csaptak,
hajlongva kiállította
a váltót mindannyiunkra.
Hát megfogyva, szegényen
a batyúk tetejében
ülünk, s várjuk a végét,
a dobok perdülését:
végre elvégeztessék,
hírünket eltemessék,
s requiemmel tudassák
a születésünk napját.

URAM, AKI

– villámokat leszúrva kétfelől –
cövekeled ki az utamat,
csodálom, hogy tudsz
így figyelni rám?
Hogy tudod szíveden
viselni gondomat,
mikor más milliárddal is
hasonlón kell törődnöd?

Önámítás vagy véletlen, ahogy
megint s megint
kezedre ismerek,
midőn, mint játékot
az oktalan gyerekeknek,
csöndben visszaadod
eldobott hitemet?

VISSZATÉRÉS

A templomkerti sétálóúton
megmozdultak lábam alatt
a letaposott, hónedves levelek:
ahogy a szélről hintáznak az ágak,
hullámozott az út.

Apám jutott eszembe:
mint hogyha újra
a közelemben volna.

A fák alatt
zörgött egy nagy madár.
Nem volt kétséges, hogy hová megyek.
Apám, mint ágak közti fénytörés,
fonálon vezetett.

Az ajtó kettős szárnya
szétnyílt:
megint a szélfúvás.

Az ablakon betűzött egy sugár.
Letérdeltem,
és addig néztem,
amíg a szempillák
remegő bokra közt
gyermekkoromba visszaértem.

IMÁDSÁG FONALA

Imádság fonala tartja
ég és föld között a várost.
Ahogy ásványvízben buzog
felszín felé a buborék,
száz vékonyka ima remeg
a hidak karjai között,
a folyó fénytükre felett.
Ég és föld között a város
könnyedén, magasan lebeg,
alatta fény-felhőpárna.

Vékonyka fonalak rajza,
mint fordított eső szála,
millió kis öregasszony,
magukra hagyott gyerekek
fölfelé törő imája
patakzik a fejek felett,
fölfelé folyik, igyekszik,
fölér mélységes magasba,
vissza nem fordítja senki,
medrét el nem torlaszolja:
A várost is felemeli,
fénylő magasságba tartja.

ISTEN A PUSZTULÁSRA GONDOLT

Isten a pusztulásra gondolt,
s máris előtte állt a sátán.
Sáfrányszínű taraja lángolt,
de angylaszárny lapult a hátán.
S mint film pereg, alakot váltott:
előbb győzedelmes vezér lett,
aztán dicső királyként állt ott,
majd szép hölgy volt, gyöngyszirma égett,
majd prófétája tévtanoknak,
politikus, hírneve bábja,
író (dicsérték szent hazugnak),
és tudós, a szellem kufárja.

Isten a pusztulásra gondolt,
és a sátán látát okádott,
özönvíz volt, dörögve tombolt,
és tűzvész lett, ropogó lángok.
Aztán istenalakot öltött,
izzott hegesztő-fény fehéren,
majd ganéjból lett újra ördög,
és bűze szétterjedt az égen.
De Isten már másfele nézett,
csalódott mosoly ült a száján.
Ami volt, megvolt. Legyen. Végzett.
Az űrben labdázott a sátán.

AZ ISTEN – MINT EGY MEGUNT FELESÉG

Az Isten – mint egy megunt feleség –,
ha szeretetét nem viszonzózzák,
csak képmutatón keresztet vetnek,
de szívüket másfelé fordítják:

az Isten – ez a megunt feleség –,
némán tűri, hogy szembehazudják,
bizonyítékot nem gyűjt, nem keres,
úgyis tudja, hogy mi az igazság.

Nem várja el, hogy virágot vigyünk,
nem várja, hogy megüljük ünnepét,
szavát meghalljuk, feleljünk neki,
megvalljuk és viseljük gyűrűjét.

Úgyis tudja, hogy visszajövünk,
amikor baj van. Hogy kéznél legyen,
fontos: neki panaszkodunk és
elvárjuk, hogy mindent jóvátegyen,

amit önhitten mi tönkretettünk,
amit önzőn mi mulasztottunk,
keményszívűen elfelejtettünk,
hitetlenül eltékozoltunk.

Ö, akit megvádolunk, hogy gonosz,
amért elnézi gonoszságainkat,
és gyalázzuk, hogy nem is létezik,
ha nem rekeszti el tévútjainkat,

és nem áll minden pisztolycső elé,
amit az ártatlanokra szegeztünk,
a rakétákat nem fogdosta el,
ha embertársaink közé lövettünk,

Ha ez megtörtént, Isten nem létezik!
Csak a gonosz van, annak van hatalma
Hiszen mi is szolgájául szegődtünk,
s a szenvedés e szolgálat jutalma.

Ha volna Isten, hát volna igazság!
Jobb világot, jobb Isten teremtetne
jobb sorsot érdemelne az ember! –
Ha igaz útján pórázon vezetne

Isten – akkor nem szidnánk dühödten?
Akkor nem vágyódnánk más valóságba?
És Isten – mint egy megunt feleség –
szeretetünkre nem várna hiába?

A PÉNZ

Akik a pénz medrét megásták,
megszabták sodrát és folyását,
tudják, hogy hol csörög patakja,
s mikor gyűlik folyammá habja,
látják azt, ami láthatatlan,
s erőre kapnak a titokban.

Ehhez kevés a feltett szándék,
ez előjog, keresztajándék.
Keresheted, sosem találod,
és lehet, hogy betéved lábod,
más cél, más vágyak után futva
az aranyat mosó patakba.

Vér-, könny-, izzadság-mirigyekben
gyűlik, finom hajszálerekben.
Földmélye, vízmélye takarja,
rejtí erdei völgy avarja.
Lehet csillogó fém alakban,
vagy hosszú banki számsorokban.

Kering a föld érrendszerében,
akár az oxigén a vérben.
Magában nem kincs és nem érték,
de benne és vele a mérték
testesül meg, ha összefogva
minden hatalmas elfogadja,

s kenyere, bora, földje, háza
minden értékét ráruházza:
valahány javát összeadja,
s a titok alapjába rakja.
Bonthatatlan, konok egyezség
teremti meg hatalma rendjét.

S ha e titok burka lemálik,
mindjárt fölöslegessé válik:
értéke nem több a papírnál,
amit bárki bármire használ,
kavarog köznapi szemétben,
utca hosszán poroló szélben,

fontosságát nem is gyanítnád,
nem sejtve az egyezés nyitját.
Ezért hatalmas és szeszélyes.
ezért gyenge, emberi, véges.

A NÉGY ELEM

Jankovics Marcellnak

Kellene valami, ami megmutatja,
merre van fent és merre van lent,
selymes, mint a hab, és éles, mint a jég,
ami minden üreget kitölt,
minden mozgást továbbvisz,
minden szomjat elolt,
mindent lehűt vagy felmelegít,
mindent tisztára mos.
Ez lett a víz.

Kellene valami, ami fényben ragyog,
szellőként leng,
szélvészfélegként kavarog,
ami felhőt habzik, terel,
amitől meghajlik a nád,
és táncol a faág,

kifeszül a madárszárny,
és emelkedik a repülő,
amitől porzik, szárnyal a szemét.
Ez lett a levegő.

Kellene valami,
amin a láb megáll,
amiben elbújik a tiszta víz,
amit forgat és felkap a szél,
amiben törekszik a fémtelér,
ami füvet és fát növeszt,
ami dagadó sár, szikrázó kő,
pergő homok,
amivé bomlanak a tetemek.
Ez lett a föld.

Kellene valami, ami az űrön átjár,
áttetsző sárga láng,
áthatlan szürke füst,
ami izzít, olvaszt, susog,
amit táplál a lég,
amit a víz, a föld kiolt.
Ami, ha kevés, melegít,
ami, ha sok, eléget,
ami sír a parázsban,
nevet a szélfúvásban.
Ez lett a tűz.

FÖLDBEN TALÁL

Rózsa Endre 60. születésnapján

Immár a tél, a nyár
földben talál.
A riadt gondolat
átjárja hantodat:
nem jó gondolni rád,
szegény barát.
Nagy csend ölel körül,
aki él még, örül,
hogyan él. Történetünk
kerekül nélkülünk,
és nélkülöd. Vagyunk,
beszélünk, hallgatunk,
mindegy. A hangzavar
téged már nem zavar.
Te holtan vagy halott.
Múlt századi halott,
akit múlt századi
barátai
bordakosár alatt,
legbelül hordanak.

HOLDÉNEK
(*Gyerekversek*)

MADARAK RÖPÜLÉSE

A CINKE

úgy repül,
ahogy a víz színén
szökken a kő.
Minden szárny-ütésére
finoman megpendül
a levegő.

A RIGÓ

mint az árnyék,
libben a kerítésre.
Szárnyait összezárva
lendületét leinti,
ahogy a karmester
egyetlen mozdulattal
az utolsó akkordot
lecsöndesíti.

A VARJAK

mint az árnyak,
fekete hóesésként
egyszercsak itt kerengnek.
Felrobbant repülőgép
üszkös darabjai,
beborítják a földet.

A PACSIRTA

remegve
száll följebb, egyre följebb,
mintha légszomj emelné
magasabb légterekbe,
éneke fonálán
fölszáll mindjárt a mennybe.

TÉLI MONDOGATÓK

Kemény tél, nagy hideg,
élteti az öregeket.

Üveg-fehér terítő,
itt a mulató idő.

Asztalon a lakoma,
ki ülhet majd le oda?

Én se, te se, jól tudjuk,
a hat fogást nem fogjuk.

Futkos a szolganép,
pohár alján övék a
maradék.

*

Kiszámoló

Jég, hó, fagy.
Befagy az ablak.

Rozsda a jégen,
jégpor az ágon,
nyúl nyom a hóban,
épp tizenhárom.

Jég, hó, fagy.
Ilyenkor a
hajósok is
vonatoznak.

*

Gyertek be!
Gyertek be!
A lányoknak
könnyezik már
a szeme.

Torma!
Torma!
A fiúknak
könnyes az
orra.

HÓSZAKADÁS

Ha a hóra fölülhetnél,
leghamarabb úgy érkeznel.
Mert a hó szakad-szakad,
gyorsabb, mint a gyorsvonal.

VIZI VERSEK

Tóba
hull a hó,
hóba
hull a hó.

*

Cserepes iszap
a malom alatt.

Bőrgyári vörös
patak vizével
kerék nem köröz.

Éjjel
nyikorog a
széllel.

*

Nagy baj van a tóban!
Micsoda?
Gyalog úszunk innen,
de hova?

Kosár, háló nem emel,
nem öntenek vasvályúba,
a vonat nem visz el.

Sok eső esett,
elomolt a gát,
elmaradt a
„lehalászás”,
rejt minket a nád.

FÖLPERZSELTE A KERTET A FAGY

Fölperzselte a keretet a fagy,
megfeketedtek a körterózsák,
megbarnultak a bablevelek,
deresek a káposztatorzsák.

Tudtam, amikor reggel a varjak
szárnyukat feketén szétnyitották,
s károgva ültek a háztetőre,
minthogyha ők lennének a gazdák,

tudtam, ha megjönnek a varjak,
hideg szeleket indít a röptük,
vége az enyhe őszi időnek,
tollázkodik a tél fölöttünk.

A KÖVÉR – A SOVÁNY

Míg a sovány a
kiskertben kapál,
addig a kövér
a konyhán zabál.
Sosem lesz így a
soványból kövér,
sosem lesz így a
kövérből sovány!

Menjen kapásnak
mind, aki kövér,
menjen szakácsnak
mind, aki sovány.
Mert ha kövérrel
a sovány cserél,
a kövér sovány lesz,
s a sovány kövér.

HÁROM ALVÓ

1.

Kirángatom
alóla a paplant.
Belefeszül,
úgy ellenkezik.
Sikerül végre,
betakargatom.
Álmában
váratlan felül,
és hadonászva
szónokolni kezd.

2.

Ráfonódik,
szorítja a csücsköt.
A körme közül
sercegeve szakad ki.
Betakarom.
A hirtelen kis kéz
elkapja újra.
Morgolódva vár
új támadást.

3.

A párnán kúszik fölfelé,
mint hegymászó
a hófehér havon,
átszellemülten,
már csaknem fölért.
A paplan rég
lemaradt valahol.
Ráterítem.
Orrát a fehér
puhaságba dugja,
mosolyog.
Célhoz ért.

ITT MARADTAM

Itt maradtam,
hogyha hazajönnek,
ne legyenek egész egyedül.

Hazajöttek,
ettek, újra mentek,
itthon maradtam én egyedül.

Ablakomból
néztem őszi füstöt,
ahogy lenn a völgyben szétterül.

Elég a fa,
a füstje elszökik,
erdő-mező ág-bogára ül.

SZÁRÍTÁS

Tehén szárad a ruhaszárítón.
Ezt a tehenet nem én szárítom.
Tegnap az esőben kint maradt szegény,
akkor ázott bőrig a foltos fatehén.

Fúj a szél, az égen vídáman süt a nap,
körül mosott ruha csattogat szárnyakat.
A tehén is egyre hintál a kötélén,
falábát csiptető tartja kötőféken.

Tudom, hogy szárítani kell ezt a tehenet,
de valahogy mégis bántja a szememet.
Az az érzésem, hogy ez nem neki való,
száradna a gyepen inkább, mint a faló.

Leszedném, de félek, kikapok Matyitól,
hiszen a ruhákért ő nekem sose szól:
tótágast akasztom a szegény ingeket,
mért pont ez a tehén szúrja a szememet?

A RENDŐR BÁCSI

A rendőr bácsinak kis háza van.
Kicsi háza a zöld erdőben áll.
Néhány fenyőnyi zölderdő, igaz,
néhány fenyő és néhány kismadár.

Reggel cirokseprővel söpröget,
gépfegyverét a falra fölakasztja.
Délben a kisház kukája fölött
a keménytojást gonddal meghajazza.

Délután még egy keveset söpör.
Igazoltatja, aki rászorul.
Máskor hívják rendet csinálni, ha
valakit éppen vernek valahol.

De a rendőr sehova sem megy el,
sosem hagyja el az őrhelyet.
Éjjel, mikor hazafelé megyek,
övén revolver, szalonnát eszeget.

ELŐJELEK

Megtanultak beszélni
a gyerekeim is,
az ábrándos arcú
kisangyalok.
Azt kiabálják:
– Anyu, a Matyi
megette az egészszet!

És azt is, hogy:
– Nem igaz, te hülye!
Én hagytam eleget.
Kiborítottad,
azért hazudol.

Úgy látszik, hogy
ember lesz belőlük.

Ó, EBBEN A DOLGOS HÁZBAN

Ó, ebben a dolgos házban
éjjel-nappal rág a szű,
örökké csak dolgozik mindenki,
jár a kalapács, a gyalú.

Mert ebben a dolgos házban
minden el tud romlani,
tetőt, zárat, fűtőtestet
kell mindig javítani.

És ebben a dolgos házban
én vagyok csak naplopó,
rajzolgatok a szobámban,
nézem, hogy esik a hó.

A FESTŐ TERASZÁN

Száz éve állt ijedten
ez a kicsi leány
a virágos tavaszban
Renoir teraszán.

Piros, keserű szájjal
száz éve nézett félre
ez a karcsú kis asszony,
a piros tükrű fénybe.

Mint aki útrakészen
nem győzi türelemmel,
elég volt már: fölugrik!
A szobában az ember

mit pacsmagol örökké!
Az idő elszalad,
s az allékon kocsizni
úgy szép, ha süt a nap.

A kislány engedelmes,
kapaszkodik a tálba.
Mikor egymásra mérges,
mindkettő őt cibálja.

Igaz, hogy nem sokáig.
A festést abbahagyja,
átfogja anyu vállát,
vezeti, vigasztalja,

bekencézi ruháját,
a függönyt összehúzza.
Anyu csak durcás, nem sír,
a szemét is behúnyja.

A kislány tudja, most már
nincs, aki ráfigyelne.
Lecsapja nagy kalapját
és kiszalad a kertbe.

Ó, A MACSKA

Ó, a macska évek óta jár,
évek óta a galambház körül,
minden este jön a jó szagokra.
De a galambház-ajtón jó a zár.

És mégis, minden este odamegy.
A macskának van ideje, kívár.
Biztos, hogy egyszer jókor érkezik,
biztos, hogy egyszer nyitva lesz a zár.

Utána rúgom a papucsom.
Nagyot koppan a köves terraszon,
de nem feledteti a surranást.
Hátát lapítva rámnéz, eloson.

NAGYVÁROS

Utcák alja,
házak alja,
csupa-csupa
asztalos lakja.

Főzik az enyvet
versenyre kapva,
ragacsos bűze
száll a lábamra.

HOLDÉNEK

Kedves Hold, ne vágj le senkit,
éles pengédet kíméld!
Látod, minden alvó meghitt,
békés álmokat remélt.

Agyonköszörült vasaddal
ne suhints ránk hirtelen,
hiszen vártuk, hogy kipattanj
sok elhamvadt éjjelen.

Kardod villogása, fénye
nem hoz holdas éjszakát.
A nagy égbolt-feketébe
vékony pengéd belevág.

Függsz a sötét esti égen,
kiakasztott címere
valamilyen mesterségnek.
Minek vagy a céhjele?

Aggódóan mért vigyázom
az égbolton útadat?
Mért száll hozzád a fohászom,
hogy kicsit még élni hagyj?

Kedves Hold, ne vágj le senkit,
éles pengédet kíméld.
Fáradt nappalunk ma meghitt,
csöndes éjszakát ígért.

HEJ, LEGÉNYEK

Hej, a szenes legények,
de fekete legények.
Száll a szénpor kavarogva,
a mérleget is lenyomja:
hej, szenes legények,
fekete legények!

Hej, a péklegények,
milyen fehér legények.
Fül a kemence lobogva,
liszt havaz a homlokukra:
hej, péklegények,
de fehér legények!

Hej, a postás legények,
milyen piros legények.
Náluk a leveles táska
jégverésbe, hófúvásba:
hej, a postás legények,
de piros legények!

Hej, a festő legények,
milyen tarka legények.
Ruhájukon ezer festék,
a hajuk is zöld, piros, kék:
Hej, festő legények,
de tarka legények!

Hej, a portás legények,
milyen díszes legények.
Fejükön aranyos sapka,
azt emelik az urakra:
Hej, a portás legények,
de díszes legények!

Hej, a parasztleányok,
milyen erős legények.
A föld üstökét levágják,
kifordítják a subáját:
Hej, a parasztleányok,
milyen erős legények!

Hej, a gyári legények,
milyen ügyes legények.
Szétszednek meg összeraknak,
rádiumot hasogatnak:
Hej, gyári legények,
de ügyes legények!

Hej, a diákleányok,
de kíváncsi legények.
Néznek, látnak, mindent tudnak,
a vizsgán mégis megbuknak:
Hej, diákleányok,
kíváncsi legények!

ASSZONYNAPTÁR

Karácsony táján
sütni szeretek,
farsang idején
varrni szeretek.
Húsvét idején
vetni szeretek,
nyári időben
szedni szeretek.
Őszi időben
lekvárt készítek,
téli időben
párnát hímezek.

JÁRMŰVEK

A trolibusz

A trolibusz áramszedőt visel,
azzal kapaszkodik a vezetékbe.
Csak arra megy, ahol két villanydrót
van utcahosszat feszítve fölébe.

Ha másfelé megy, az áramszedőt
bottal egy másik drótra átteszik.
Ha elromlik, a tetejére másznak,
a villanyáramot megszerelik.

Az autóbusz

Ez az ormótlan behemót
akármerre fújtat,
prüszköl, köhög és meg-megáll,
jobb, mint egy jó tornatanár,
mert mindenkit megfuttat.

Hiába zsúfolt és öreg,
nincs nála szebb, ha megvár,
és lehet a legújabb csoda,
zöld üvegből az ablaka,
ronda, ha lemaradtál.

A villamos

A villamos, akár egy sárga kígyó,
kúszik a síneken.
Hegyes orra van és csak egy szeme.
Nem futok át előtte sohasem.

A kanyarokban mindig csikorog.
Nem kormányozzák, a sín vezeti.
Berreg, hogyha becsukná az ajtót,
s rádcsörömpöl, ha útba vagy neki.

Sínen szalad a villamos,
a sín sikongva tűri.
Csiklandós tán vagy haragos,
amért a sok acélkerék
egyre csak köszörüli?

A tűzoltóautó

Piros a tűzoltó kocsí,
villámokat lövell.
Süvölt a szirénája is,
előttünk robog el.

Benne sisakos tűzoltók,
rettenthetetlenek.
Én már a szirénától is
nagyon megijedek.

A locsolókocsi

Csak nyáron járkál mifelénk,
a locsolókocsi,
elől-hátul vízlegyezőt,
vízsszárnyat bontva ki.

Az úttest szép fényes utána,
mint az eső után.
Párafelhőket fodorint
a forró délután.

A motor

A házunk előtt piros motorokon
berregnek a fekete ördögök.
Nem szeretem őket: a motorok
kékes füstjétől folyton köhögök.

A motoros postást Fickó, a kutyánk,
nem ugatja meg, csak megprüszköli.
Öcsi mégis az ablakon át
a motorokat vágyódva figyeli.

A vonat

Nyaralni és a Nagymamához
mindig vonaton utazunk.
Először is megváltjuk a jegyet,
másodszor van egy csomó csomagunk.

Mozdony húzza a vagonokat,
tíz-húszt kocsiival is addig szalad,
ameddig csak a menetrend megírta,
s amíg a sínnek vége nem szakad.

A metró

A metró vagyis földalatti vasút
a vakond jópajtása.
A föld mélyén, alagútban él,
de a járatát nem maga ássa.

Az egyik a Duna alatt is átrobog,
fönről nem látni és nem hallani.
Pedig úgy zúg, ha benne ülök,
Anyuval sem tudok szót váltani.

A traktor

A traktor magas gumikereke
mellett egészen kicsi vagyok.
Az üvegfülke ablakából
egy bácsi néz ki és ránkmosolyog.

Büszke a traktorjára: – Húsz lóval
fölér ez a batár, annyi szent.
Szánt, vet, arat, vontatót húz.
S milyen messzire ellátni idefent!

Hajón

Olyan régóta álmodozom arról,
hogy egyszer egy nagy hajón utazom.
Napokon át ringatódzom rajta
le a Dunán vagy a Balatonon.

Bajuszt ragasztok, s mint egy tengerész,
az árbócról nézek szét a vizen,
vagy én leszek a hajóskapitány,
s az egész hajó szót fogad nekem.

Autók

Autók állnak az óvoda előtt,
azok hozzák a többieket.
Én egészségesen, gyalog jövök,
Apu legjobban sétálni szeret.

Megjött Zsuzsi is. Egy szürke Trabant
egész a kapuig pőfékelt vele.
Mondtam neki, hogy van egy Mercédészünk,
csak éppen kiesett a kereke.

A bicikli

A bicikli egymaga nem tud állni
és menni sem, csak hogyha ráülök.
Sajnos, én is úgy vagyok vele,
ha Apu nem fog hátul, szédülök

és felbukom. – Jaj, milyen gyáva is vagy!
Régen nem foglak már, csak azt hiszed –
mondja Apu. Űnja nagyon,
hogy futnia kell, ha kerekezem.

A repülő

A felhők hasát lemenőben
megpirosítja a nap.
Mint a mennydörgés, dübörög
felhők fölött-alatt
a repülő: egy apró nyíl,
madárnál nem nagyobb.
Hogy férnek bele emberek,
mint én, ilyen nagyok?

ANYÁKNAPJA AZ ÓVODÁBAN

Máma minden óvodában
minden vázában virág van,
virág nyit a kertben is,
parkban, erdőn, réten is.

Ezer színes luftballon
egy csokornyi madzagon,
díszít ajtót-ablakot,
egyét én is elkapok.

Hű, a fiúk verekednek,
hű, a lányok hogy nevetnek,
ez elveszt, az megtalál,
azután meg áll a bál.

Gyertek beljebb, gyerekek,
mind idebent legyetek,
ma ti mondtok mesét, mókát,
találós kérdést, mondókát.

Ma az lesz a dolgotok,
hogy legyenek boldogok
az anyáknapi vendégek,
anyák, nagymamák, testvérek.

Szép rajzokat készítettünk,
mézespogácsát süttöttünk,
ezüstpapír szíveket
ragasztott a sok gyerek.

Vers, ének és tánc után
de jó, hogy ma délután
ajándékkal megy haza
minden kis- és nagymama!

AHOGY FÉNY-EZREDÉVEKET

Ahogy fény-ezredéveket
általrepül egy kis sugár,
s régi csillagtörténetet
távcsőbe diktál a kvazár,

sok nemzedéknyi télen át
idefénylik egy kisgyerek,
aki karácsony éjszakán
megváltásunkra született.

Remény született általa:
Isten fia a csecsemő,
akinek hideg jászola
szalmáján szunnyad az idő.

FELHŐ

Tegnap még csak a hegytetőt
kóstolta meg a felhő.
Mára megette az egész hegyet.
Holnap mi is a gyomrában leszünk.

MINT AZ ÜVEG

Olyan vagyok, mint egy gyerek,
mindent elsőre elhiszek.

Olyan vagyok, mint az ablak,
bárki kinyithat, becsaphat,

A szívem meg, mint az üveg,
ha nem ügyelsz, eltörheted.

AZ AUTÓ ORRÁT KÖSZÖRÜLI A SZÉL

Az autó orrát
köszörüli a szél,
a sötét úton
egyedül ő kísér.

*

Fényszálat húz,
a fák között a tájba
egy pár közeledő
gépkocsilámpa.

VERSENYAUTÓZÁS A HOLDDAL

Lehagytam Fürednél a Holdat,
de Tihanynál visszaelőzött.
Örvényesnél lemaradt újra,
Zánkán már együtt futottunk,
Szepezdfürdőnél szinte győzött.
Révfülpősnél elmaradt mégis,
úgy ontotta a fényt mögöttem,
mint hogyha feladná a versenyt,
és én ezt akkor el is hittem!

Ám Balatonrendesnél feljött,
Ábrahámhegyen ő vezetett,
a községtábla után viszont már
hiába volt az igyekezet:

én fordultam be győztesként
éjfél körül Badacsonyörsre,
de házunk fölött ő fogadott,
a célban végleg megelőzve.

A LUXUSAUTÓ

Robogtunk a szépséges
luxuskocsival.
igaz elég vénséges,
de azért pazar.
Ezüstmetál, aranymetál,
van húsz lámpája,
még ma is elbámul,
aki meglátja.

Robogtunk a nevezetes
luxuskocsiban,
amikor, jaj, ki ne ne vess,
majd kizuhantam.
Az ajtaja menet közben
kinyílt valahogy,
Isten engem, a lélegzet
is belémfagyott.

Nem estem ki, nagy öröm volt,
az Úr kegyelmes,
de csakhamar dudálásra
lettünk figyelmes.

Lerepült a rendszámtáblánk,
és koppant nagyot,
kishijja, hogy be nem tört egy
Merci-ablakot.

Hazafelé felhő csapott
ki a motorból,
forrt a hűtővíz. De ebből
sem lett karambol,
minden bokornál megálltunk,
vártunk, míg kihül.
Hazatolni gyorsabb volna,
hogya sikerül.

Úgy jártunk, mint csatavesztett
páncéloslovag
kardja eltört, pajzsa elhullt,
vértje leszakadt,
menekülve a veszélyből
árkon-bokron át,
végül már maga cipelte
elfáradt lovát.

A VÁGÁNY UTCÁBAN

A Vágány utcába
kiszöknek a majmok,
ott mászkálnak
este hat után.
Keresgélnek
egy kis banánt, sajtot,

tudakozódnak
másodállás után.
A Vágány utcában,
ahol betonfalon
repkény tanítja
a helybenfutást.
Ez a városi sport
bárkit rabul ejthet
a Vágány utcában,
úgy este hat után.

A LEGJOBB ÖTLETEK

A konyhánkban születnek a legjobb ötletek.
Nem tudom, hogy az őrangyalok
mért szeretik pont ezt a helyet?

Ablakai észak-keletre néznek,
a Farkasvölgy felé, ahonnan
vitorlázók emelkednek az égnek,

s az angyalok útját keresztezik,
akik a Lupa sziget fölött kezdhetik
a fékezést, mielőtt ideérnek.

Aztán az ablakok két szárnya közt
megborzongnak a ciklámenek:
s megszületnek a fejemben a legjobb ötletek.

A MINDENT LEEJTŐ NÉNI

A Mindent Leejtő nénivel utaztam tegnap a vonaton.
Bejött és a holmijával tele lett a vagon.
Míg levetette sálját, kabátját, kalapja leesett,
kigurult a folyosóra. Ijedten keresett
magának gyorsan egy ülőhelyet,
ledobta mindenét, és a kalap után szaladt.
Mintha csak ezt várta volna, a sál, kabát, csomag
földreecsúszott, s a retikül elbújt a pad alatt.

A Mindent Leejtő néni büszkén porolgatta a kalapot,
de ahogy a fülkébe lépett, a mosoly arcára fagyott.
Összecsapta a két kezét, és nyögve lehajolt,
de szemüvege is leesett, ezért nagy bajba volt:
csak tapogatni tudta már, azt, amit keresett.
Lehajoltam a pad alá, mondtam, hogy segítek,
talán nem vette észre így rajtam, hogy nevetek.

UTÁLOM

Utálom a fiúkat,
mert mindig néznek!
Utálom a fiúkat,
mert rám se néznek!

Utálom a csajokat,
mert lefikáznak!
Utálom a csajokat,
mert valamit várnak!

A „JÓGYEREK” TIZENHÁROM PONTJA

1. Sose mondj igazat!
2. Csúfolj mindenkit!
3. Kínozd az állatokat!
4. Ne köszönj senkinek!
5. Ha hívnak, ne halljad meg!
6. Ha kérdeznek, ne válaszolj!
7. Mindent fujjolg, amit kapsz!
8. Mindent kérj, ami pénzbe kerül!
9. Űsd a kisebbeket, amikor nem látja senki!
10. Ne tanulj semmit, csak disznó vicceket!
11. Szüleidnek, tanáraidnak ne engedelmeskedj!
12. Minden finomságot falj föl, mielőtt észrevennék!
13. Ha szidnak, pofázz vissza, rángasd a vállad és öltsd ki a nyelvedet!

A KÁLYHA LAKÓJA

Sívít és nyavalyog, orrhangon énekel,
majd nyögdécsel és szirénázik.
Pattogó szikranyalábokat szór,
majd hirtelen egy nagyot ásít,
szinte bekap. Aztán hosszan
tutul, mint aki távolodva
szepegni kezd, és tudakolja,
hogymerre jársz, utánad futna.
Később élesen felnyüszít,
mintha mancsára léptek volna,
majd visszavesz a hangerőből.
Dudorászik. Vékonyka nóta,

mint cérnaszál emelkedik,
kapaszkodik a levegőbe,
fel-fel a kéményen át.
De még ki sem bújt, visszahuppan
a már alig piros parázsba,
a hamut körben fölkeverve,
libbent belőle néhány lángot,
majd a zsanéért zörgeti, rázza.
Egyszer nyiszorog panaszkodva,
máskor szelíd és duruzsolna,
aztán nagyot bukfencezik,
de nem hallgat, nem hagyja abba.

APU AUTÓT VETT

Apu autót vett. Nagyon szép, Skoda.
Beleülünk, megyünk ide-oda.
Első utunk a piacra vezet,
veszünk hat kiló krumplit, kenyeret.

Amit anyunak cipelni nehéz,
az autó hozza, ennyi az egész.
De a lépcsőn nem tud feljönni már,
ott most is nehéz a teli kosár.

A lépcsőház túl szűk lenne neki,
és összetörnek a kerekei,
ha nem a síma úttesten halad,
mert ugrálnia sehol sem szabad.

Ha majd egyszer én autót veszek,
szereltetek rá olyan kereket,
ami még a lépcsőn is felszalad,
maga viszi fel a kosarakat.

ÁPRILISBAN

Simonnak

Áprilisban hull a tél,
hullik a tavasz,
április zölden fakad,
április havaz.

Áprilisban szirmokat
hajigál a szél,
felhőképpen kavarg,
fatetőig ér.

Vérhulló fecskefű
sárga szirmai
közt szalad egy kisfiú,
fut, fut valaki.

Áprilisban fut, szalad,
erdőn átlobog,
mínt a meglódult idő,
meg nem állítod.

AMIKOR ÉN AUTÓZOM

Na, ahogy a nagymama vezet,
az az embernek külön élvezet:
minden rigónál, verébnél megáll,
és kérdegeti, hogy látom-e már?
Mást se látok, mikor gyalog megyek!
Autóban ülni nem azért szertek,
hogy cammogjunk, akár a nénikék.
Hajrá, gázt bele! Sírjon a négy kerék!
Úgy söpörjünk a Kövér Lajos utcán,
hogy ablakhoz szaladjon minden kislány,
s összecsapva a kezét felkiáltson:
– Ez a Simon kocsija! Az én barátom!

Az utcán végig, süvítő tűzgolyó,
szétfutnának a macskák, repülne a rigó.
A Szugló utca sarkán élesen
bekanyarodnék, mint egy Haekkinen.
Ha éppen arra jönne a troli,
abból lenne csak nagy ramazuri!
Megállnék hirtelen, sikoltana a fék,
a sofőr néni tördelné a kezét.
Én mosolyogva mutatnám, hogy mehet,
– Nicsak, milyen udvarias gyerek! –
mondaná, és a nagymama máskor is
engedné, hogy vezessem a kocsit.
Azt hiszem, Zugló-szerte emlegetnék,
amikor én autózom, azt az estét.

KILÁTÓTORONYBAN

Margitnak

A tágas völgy az ég aljáig ér.
Göndörödnek benne erdők, hegyek,
az országhatár közöttük halad,
de szabad szemmel látni nem lehet.
A messzeségben aranyos tetők:
a Tatra havas vonulata áll,
csillog rajta az esti napsütés.
Az égbe átolvad a láthatár.
Messzire látsz, tiszta a levegő,
mint körhinta fölött üvegtető,
kéken fénylik odafönt az ég.
De nem forog: itt fönt áll az idő.

AZ EGYIK PAPUCSOM

Dorottyanak

Az egyik papucsom nyuszis,
a másik kockás.
a nyuszis nagyfülű,
és barna bundás.

Fölveszem, leveszem,
kezemre húzom,
ott ahol kilyukadt,
ujjam kidugom.

Négykézláb ugrálok,
mert nyuszi vagyok.
Nem megyek aludni,
ma nem aludok.

ÉN IS MOSOK ÉS ÉN IS VASALOK

Johannának

Én is mosok és én is vasalok.
A mosógépben a majom forog.
Ha tiszta lesz, hamar kivasalom,
mert délután velem jön a majom.

Délután elmegyünk a nagymamához,
a majom unoka, engem utánoz.
Az is lehet, hogy oviba megyük,
a majom akkor is eljön velünk.

A Margittal megyünk, ő már ovis,
és nagycsoportos lesz a majom is,
a mosógépből hogyha kiveszem,
és ha az óvodába jön velem.

KARÁCSONY KÉKESTETŐN, 1952

Ágnesnak

Itt sielt nagyanyátok gyerekkorában,
amikor telente még méteres hó esett.
Itt nem tudott szépen kanyarogni,
mert lesiklás közben nem tudta,

a *hegyfelőli lába* melyik lehet?
Ezért volt hát minden hiába:
a sztembógni nem akart sikerülni.
Zokogva mászott föl az emeletes ágyba,
mert nem normális, azt mondta apukája.

*

Egy este kis fenyővel érkezett meg Anya.
Míg kimentünk a közös vacsorára,
gyertyákat tett rá, s mint egy csillárt,
fölakasztotta a szobánkban.
A gyertyák leégtek, a fenyő ága
vastagon füstölgött, csípős szaga
végiggomolygott a folyosón,
és szétterjedt a házban.

Apu az izzó fácskát egy mozdulattal letépte,
az ajtóhoz futott és kidobta a hóra.
Gőzölgött, sistergett. Karácsony másnapjára
csak kormos hó, néhány fekete szálka,
és egy avarszín folt maradt utána.

CINKESZÓVAL TELI

Cinkeszóval teli a kertem.
Az októberi napsütésben
körmét a fenyő törzsén edzi,
a vérmes kandúr. Nem fog mégsem

kis madarat, mert szerencsére
kevés hozzá a tudománya:
nehéz a vörösfolto macska,
a fát így hiába mássza,

nem bírják el a vékony ágak,
nem mászhat ki az ághegyekre,
ahol ezüst torokkal hangol,
forgolódik, ugrál a cinke.

Hajlik, pezseg a fenyő csúcsa,
négyen-öten is ideszállnak,
ezüst húrokat húznak fölém
a villanó madárkaszárnyak.

A cinkeszóval teli kertben
napozik az ősz, szeme hunyva.
A vérvörös repkényfűzér is
mozdulatlan, mintha aludna.

TÚL SOK A LYUKAS ZOKNI ODAÁT

Túl sok a lyukas zokni odaát,
Isten magához hívta Nagymamát.
Jól tudja, hogy ő néhány hét alatt
mindent megstoppol, ami elszakadt,
és kér az angyaloktól új varrnivalót.
Amit ő varr, biztos szép lesz a folt
az agyonmosott ingen-glórián,
alsóneműn avagy felső ruhán.

El nem nyúlhatnak annyi szárnyat, inget,
hogy új ruhába ne öltözzé mindet.
Hogy a zseb olykor rossz helyre kerül,
vagy egyik szár hosszabbra sikerül,
előfordulhat, mert megnyúlt a centi,
és nem volt idő már egy újat venni,
mikor hirtelen indulnia kellett,
mert a betegség nem ismert kegyelmet.
Vitte, amit vagy ötven éve használ,
ami elszakadt, meg van toldva is már.

Fúzi a cérnát, szorgalmasan szurkál,
öreg keze a vászon fölött fölszáll,
sziszeg a varrótű vagy a kötőtű csattog,
hamar elkészül, pedig sose kapkod.
Körben angyalok, a szívük világít
a gyolcs alól. Itt a divat nem számít,
de ő mégis ügyes fodrot ráncol
felhő-tüllből, könnyű ködfoszlányból.
Tudják, persze, hogy szeretetből varrja,
ahogy a földön is csak varrta, varrta,
ha fizettek, ha nem fizettek érte,
mindenkinek, aki jó szóval kérte.

BOLYGÓPÁLYÁK
2002–2010

BEYOND THE
HORIZON

HÁTTÉR

HÁTTÉR

Nem arról akarok írni,
hogy egy vödör kékkagylóval
és egy sapka érett fügével
tértetek haza a vasúti sín
túlsó oldalán nyújtózó vízről,
amely opálzöld volt,
akár az őszi Balaton,

noha a vödör kékkagylót
és a sárgahúsú, édes fügét
nem a szupermerkátóban vettétek,
de a tengertől zsákmányoltátok.
Mégsem erről akarok írni
jólesőn dicsekvő versezetet,

hanem azokról a fodros szélű
fehér kagylókról, amelyeket
az opálzöld hullámok
tarajaként sodor
a part felé a szél,
búcsúzóul és emlékebe, nekünk,
hogy velük tömjük tele
dagadó felhőbattyúinkat:

vigyük útravalóul
a komor kontinensre,
ami képzeletünket
régóta fogva tartja.

MUSKÁTLI

Megdícsértem kislányom kezében
az ablakba épp kitenni vitt muskátlit
lilába játszó pirosáért,
s ő megkérdezte,
tudom-e, hogy
melyik virág ez?
– A szobádból való.
Emlékezni sem tudok már,
mikor volt utoljára
muskátli a szobámban?
Meggyőzően mesélte,
hogy egy muskátlilevelet
kellett egyszer az iskolába vinni,
hogy tanulmányozzák rajta
a sejttáplálkozást.
Virágomról letört egy levelet,
biológián azt állította
a tintás pohárba.
A muskátlilevél felszívta a
tintás vizet és belekékült.
Azt a kék levelet aztán ő
hazahozta. Igaz, előbb még
padtársa a szemetesbe dobta,
de ő a kosarat átkutatta,

meg is találta, itthon
vizespohárba állította,
az újból zöld lett,
és gyökeret engedett.
Elültette, hát abból nőtt
az általam épp megdicsért növény.
– Ennek hat éve már, vagy több is,
mert még ötödikben történt.
Megilletődve néztem őket:
Milyen kitartóan dolgozik
bennük az élet.

PANNONHALMA ALATT

A Pannonhalma alatti rét
füveiben akartam tetten érni,
megragadni a Mindenséget.
Mert ha a rét minden levelét,
minden fűszálát és minden virágját
egyenként lefényképezem,
el kell jussak a Végtelenhez.
Emiatt nem jutottunk fel aへgyre,
ahonnan a nevezetes apátság
nyugtalanítón tekintett le ránk.
Már nem tudom, hogy veled voltam-e,
de jól emlékszem, besötétedett,
és a harmat úgy jelent meg a cipőnkön,
mintha a földből eső hullott volna.

MESE

A császár fia Okinavára ment,
hogy bocsánatot kérjen népétől
az esküvői szertartás szerint.
De a nép azt mondta: „Nincs bocsánat!”
Elmaradt hát a császárfi esküvője.
A menyasszony nem vette föl
az egymillió jenért varrt ruhát.

RÓMEÓ ÉS JÚLIA

Nézzük Rómeót és Júliát.
Mennyi balsors érte őket,
és mennyi hibát követtek el!

Shakespeare írhatott volna
jobb történetet,
de az életben rögtönözni kell.

ELMENTEK SZÁNKÓZNI

Elmentek szánkózni a gyerekek
és magukkal vittek mindenkit,
akiért érdemes itthon maradni.
Még a kutyánk is szánkózni ment,
a mély hóban nevetve szedte lábait.
Csapatban röpültek velük a cinegék,

harkályok, rigók, szarkák és verebek.
Egyedül maradtam idehaza
a hóval, amit nem szeretek.
Bevigyorog minden ablakon.

Főzni kezdtem, mert a varázslatok közül
egyedül a főzéshez értek.
Amikor tele volt már az összes fazék,
sorra kerültek a tálak, üvegek:
főztem krumplipürét, főztem tejet,
főztem fejessalátát, káposztát és babot,
pulykacombot, végül halászelevet.
De varázslatom csak az időn fogott:
kétszer olyan gyorsan múlt, mint szokott,
sebesen karikáztak körbe a mutatók.
Hej, gyerekek, ha nem jöttök haza,
elkarikázok végül én is velük.

OTTHON

Ajtóm előtt egy szép
barna kutya,
ajtóm mögött egy szép
fehér nyúl.

Ha ez a szép
barna kutya
egyszer az ajtón
beszökik,

ha ez a szép
fehér nyúl
egyszer az ajtón
kiszökik,

mekkora baj lesz!

A LEGSZEBB LÁBNYOM

Legszebb lábnym
a kutyalábnym,
itt díszeleg
a ruhámon,

elöl, hátul,
s a vállamon.
Fölugrik és
úgy nyal pofon.

EGY HAVAS NAP PÉCSETT

Volt már hó Pécssett máskor is,
fehér fátyol hullott a háztetőkről,
s a napsütötte utcák csikorogtak,
ahogy a hó csikorog a cipőktől.

Volt már hó Pécssett hajdan is,
mikor te még nem jártál benne.
Várkonyi Nándor bakancsa indult
a hóban fürdő Jakabhegyre.

ARANYÁSÓ CSÖMÖR

Bányásztam ércét az ifjúságnak,
csak a tiszta tellért, a nemeset,
most viszolyogva figyelem
az utána kapkodó kezeket.

Aranyásó csömör. Annyi csüggedés,
reménykedés után milyen nehéz
látni, hogy a megtalált kincseket
mohón markolja föl egy puha kéz.

HŐSÉGFEKETE

Minden gonoszra képes éjszaka.
Hamis aranypénz odafönt a Hold,
széle kopott és szürke, mint az ólom.
Nem fénylik már, csak alvadtan dereng,
mint aki ingyen nem akar hazudni.
Úgy érzed, hogy a hőségfekete,
gyanút lebbentő lombárnyék mögött
ellenséged rejtőzködik. Ártó tanú.

BUDA TORNYAIN

Buda tornyain
reflektor járta köd-
felhő dereng
fekete víz fölött.

Pikkely borítja,
és locsogva áll,
vagy lassan köröz
a híd lábainál.

Éjféli óra,
de villany világít,
és nem ugrik még
levegőbe a Lánchíd.

Pedig a sötét,
körbefutó vásznak
mögött a felhők
dobpergésre várnak.

Cirkuszsátor a csönd,
a kitöltetlen forma,
szétveti majd az első
villám gyújtózsínórja.

A VÁROS

Be kéne tiltani a Várost.
Az utcák vizelettérképeit
böngésző kutyákat,
a hiúszemű kamaszlányokat,
a cigarettázva didergő fiúkat.
Be kéne tiltani a kövér dakszlikat
vonszoló öreg néniket,
a kopaszodó akácosokat,
a beton-kártyaasztalt,
az úttest szélén fekvő verebet.
Be kéne tiltani a tolvajokat,
bérgyilkosokat, meg a kérges kezű,
iszákos szegényeket, akik olyan
meggyőzően árulják magukat.
Be kéne tiltani a falánkul csipogó
pénztárgépeket, a kólát vásárló
szerelmespárokat, a sok nejlonharisnyát,
körömcipőt, a papírzsebkendőt
és a fogkrémeket. Az arany
cigarettásdobozokat és a
simákat is. Meg a sötétet,
meg a hideget, és a szelet is,
ami a koszt a szemünkbe hordja,
meg a szmogot, ami ránkborul.
Be kéne tiltani a Várost,
a gördeszkával csattogó gyerekeket,
meg aki súlyos táskáját cipeli.
A liladzsekis óvodásokat,
és a zölddzsekis óvodásokat,
és a lila-zölddzsekis óvónéniket.

Be kéne tiltani a szegény örülteket,
és a gazdag örülteket,
az ezüstautókat, a mercedeszeket,
a trabantokat, wartburgokat,
meg azt a háromkerekű kiskocsit,
amire papírt tornyozott fel valaki,
és azt is, aki tele szatyor
eldobott üveget cipel,
és mindazokat, akik
eldobták az üvegeket.
Végül a csikkszedőket,
a selyemzakós polgármestereket,
a kilukasztott villamosjegyet,
és a villamosmegállókat,
meg a sínen fekvő részegeket.
Józanokat. Be kéne tiltani,
hogy szabadon futkorásson
körölköztünk a szél.

NEM SZEREP

BOLYGÓPÁLYÁK

Mára mindenképp
árva kell legyek.
Idén lennének
épp száz évesek.

Egyazon városban,
és egy évben születtek.
Harmincnégy esztendőn át
egymáshoz közeledtek.
Aztán együtt futottak
újabb harmincnégy évet.
Végül anyám magában
harminc év özvegységet.

Mára mindenképp
árva kell legyek.
Idén lennének
épp száz évesek.

SZÜLETÉSNAP, ÖTVENES ÉVEK

Láttam, mikor kezében a csokorral
váratlan megállt az ágyam előtt,
hogy nem köszönni jön az ajándékot.
Míg feldúlt arccal kiabálni kezdett,
én két kezembe bújva felzokogtam.
Tudtam, hogy most elront valamit,
hogy végzetes, amit csinál.
Meg kellene fékezni, akár egy gyereket.
De senki nem fékezte meg. Én voltam a gyerek.

Vörös homlokkal, vitorlás nyaklebennyel
ott állt a kitárt erkélyajtó előtt,
tarajként meredt előre ősz haja,
hangja elért a szomszéd házfalig
a kert fölött a fullasztó melegben.
Összetörte, a parkettára dobta,
a labdarózsacsokrot, azt hittem, rátapos.
De nem taposott, kiabálva elment.
Nagymama a széthullott virágot,
mint egy földhöz vert csészét, felsöpörte.

ÉPPEN, HOGY NAGYKORÚ

„A koszt pénzéből nem futja
abortuszra” – közölte vele az anyám.
Tanút is vitt magával
(talán keresztanyámat).
Falhoz támasztott fejjel
két napon át zokogtam.

Ma már könnyű
elképzelnem
a helyzetet:
a tébláboló,
másnapos kártyahőst,
amint helyyel kínálja
harcias anyámat
(és a tanút).

Legalább járt valaki
nála a családból,
abban az albérleti
kis szobában.

Alvótestű gyereklány,
éppen, hogy nagykorú,
a csókját is csak
megértésből tűrtem.

Többé nem találkoztunk,
csak mint kijózanult,
felnőtt idegenek.

NEM SZEREP

Folyton a gyűlölet
falába ütköznél,
ha át nem járnál rajta.
Már csupa sebnek
kellene lenned,
de csak mosolyogsz,
mintha nem is
volnának érzékszerveid.
Mintha tudnál
falon át közlekedni.

Pedig ezek az éig érnek,
és a földben
úgy kétszáz centi mélyig.
Ennyi júdáscsók
nincs is a világon!
Ez nem szerep,
ez a nemlétezés.
Egyetlen kérdőszó
a mosolyod.
Ismered rá a választ,
de a mosolygást
nem tudod abbahagyni

HALOTTAIM

Fölemelték a fűköpenyt, alatta
földbe ütköztek. Föld emészti meg
a sárga nárciszok törékeny szárát,
fölrebbenek a juharlevelek.

Az a váratlan, rideg találkozás,
kiforgatták szétfűrészelt fejét,
mint lim-lomot, másik dobozba tették.
Vagy őt őrzi a hant vagy hült helyét.

Az asszony, aki pendelyünket látta,
kis gyermekek, ki voltunk, gyermekek,
a moccanatlan sötétségben alszik,
végleg leállt, elporlott szerkezet.

A kő fölöttük véglegesnek látszik,
Krisztus keresztyén a saját neved.
Alóla a szívós gyom kivirágzik,
a márványt megbillentő gyökerek.

BECSUKÓDNAK A GYEREKEK

Mint a kapuk,
becsukódnak a gyerekek,
szájukat összezárják,
homlokuk ráncba vonják.
Mindig sietnek.
Oldalról látod őket,
kezükben a kilincs.

Nem néznek rád, ha szólnak,
a tekintetük más tárgyat keres,
igyekeznek, hogy ne lássanak.
Kéréseidet, mint a kerítést
megkerülik vagy átugorják.
Szigorúan beszélnek veled,
és mérlegelik válaszod.
Baj van a szavaiddal,
nem emlékeznek rájuk.
Emlékeznek, de másképp.
Emlékeznek, de másra.
Türelmetlenül vitatkoznak veled.
Néha mégis rádnyílik mosolyuk,
csupán míg a kérésük teljesül.
De már nagyon ritkán
kérnek bármit is tőled.

ÖREGASSZONY MONDJA

De sokat kellett magyaráznom,
hogy végül mégse értsenek meg.
De sokat is kellett tanulnom,
hogy végül mégse értek semmit.
De sokat kellett szépnem lennem,
hogy a csúfságom kiderüljön,
de sokat kellett jónak lennem,
hogy a jóságom letagadják.
De sok igazat kellett szólnom,
hogy mocskoljanak hazugnak.
De sokat is kellett szeretnem,
hogy rámordítsák: – Takarodjál!

De sokat kellett sírnom ahhoz,
hogy a könnyeim kinevessék,
De sokat kellett gondoskodnom,
szeretteim mégis elvesztek.
De sokat kellett iparkodnom,
amíg haszontalanná lettem.
De sokat is kellett törődnöm,
hogy ne törődjék velem senki,
de sokat kellett adnom ahhoz,
hogy ne akarjak kapni semmit.

ITT, A FOLYÓ FÖLÖTT

Réce siklik hangtalan, a nagy folyammal szembenúszva.
A nap vízében feketén tükröződik könnyű alakja.
Vonuló hullámok fölött, a fűzek iszapos loboncát
hajtja a szél, a nyáras parton feltorlódnak az uszadékfák.

Nem kellene a távolságot elveszteni, elmenni innét,
ahol egész valószínűtlen a sok rossz évtizednyi emlék.
Nem több, mint a képzeletben a szívvel együtt lüktető seb,
ami nem fáj, mert nem valódi. Begyógyul majd és elfelejtet.

ANYÓSOM NAGYBETEG

Anyósom nagybeteg.
Azelőtt nem szerettük egymást,
de végül minket is
összekovácsolt az idő,
öröm és gond,
a szervi és alanyi szívбайок.

Harmincnégy éven át
minden vasárnap
vendégül látott minket.
Ez ezerhét-százhatvannyolc alkalom.
Most visszaszolgalom neki:
naponta háromszor megetetem.
Ötszáznyolcvankilenc napot
vesz igénybe majd:
nem kevesebb, mint
nyolcvannégy hetet.
Másfél évig még
életben kell maradnunk.

MÚLT NYÁR

Hullámtarajakként
fehér madarak
bukdácsolnak a vízen,
sétál a parton
ez a borús
nyárdélelőtt,
mindenki fázós

és szürke arcú.
Kudarcokkal
és éles tekintetekkel
teli a levegő.
Csupán Tihany
két tornya
nyugodalmas,
s a félsziget
sötétzöld dombjai.

A legnagyobb kudarc
maga az ősz lesz.
Az elmúlt nyár
árbócig, zsinégig
vetkőztet, mint
kikötő a vitorlást.
Beismerni nehéz,
pedig nem is bűn,
sem ragadós betegség.
hanem törvény, ami alól
de kivonnád magad.

Mindenki fázós,
és szürke arcú.
Sétál a parton
ez az elmúlt
nyárdélelőtt.
Hullámtarajakként
fehér madarak
bukdácsolnak a vízen.

HOPSZASZA

A szombat esti Balaton fölött
pufogó, idétlen hopszasza,
majomként billeg, noha méltósággal
tudott táncolni a maga körében.
Zene, amitől csámpás lesz a nyelv,
dobálja a farát,
mint egy kövér banya.
De hol szól az a zene,
amit szeretnél?
Az az izlés múzeumi lelet.
Nem igényli az se,
aki még emlékszik rá,
aki a nagyapjától
hozományba kapta.
Ha bizonyítani kell,
a reflektor előtt is
evvel kell bizonyítani,
ebben egyesül kelet és nyugat,
általa közelít az ideálhoz.
ahhoz, aki mindennap jóllakik,
ruhatárát évszakonként cseréli,
(kidobott gönceit ölti magára
a maradék világ.)
Ahhoz, aki autóját,
repülőjét száguldva vezeti.

Jó pénzű hopszasza,
ha énekeljük,
látszik a jószándékunk,
hogy méltók vagyunk mi is
arra, amit ő megadhat magának.

HAT BALATONFÜREDI GYERMEK TÁNCOL
EGY ARPINÓI ÉTTEREM BOLTHAJTÁSOS
PINCÉJÉBEN

Hat gyermekben
testet ölt a zenénk,
a tánc sudárra
húzza derekuk.
Ez a hat gyermek
helyettünk tudja még,
amit mi nem tudunk.
Ülünk a helybeli
álmélkodók között,
könnyezve, mint ők,
fejünket félrehajtva,
szóttanul dobolva,
és tapsolva az ütemre.
Emlékezünk, arra, amit
még harminc éve épp így
tudott, aki akarta.
Akinék anyanyelve volt.
Anyanyelv ez ma is,
de már számunkra holt.

AZ ARPINÓI ROZMARING

Hogy ne legyenek aggodalmaimban olyan magányos,
megalapítottam az Arpinóból Máriaremetére elszármazott
rozmaringok kertészeinek klubját.
Most a klub ablakából nézem

kétéves, egyenes derekú palántámat,
melyet a meredek hegyi ösvény tetején,
a fellegvár küklöpsz kövei mellett
melengetett egykor éjszakánként a felszél,
és borzongatott az Appenineket borotváló vihar.
A völgybe komótosan levonuló
szürke kőházak sora helyett
innen csak a kertünkben szitáló ködöt látja
és a cserjék dérszirmos ágait. Üveg mögül,
mivel ilyentájt végezne vele odakint a fagy.
A második kontinentális december,
a második új év köszönt rá nem sokára
távol a sudár, anyai rozmaringbokortól,
amelyről tolvaja levágta, kicsinyke ágként,
nedves vattába csomagolva utaztatta
hátizsákjába rejtve, busszal és repülővel.
Minek is ilyen messze? Milyen reményt táplálva?
Miért kellett neki eredeti arpinói rozmaring
télre az ablakába?
Miért aggódik, nő-e a növény?
Mit vesztené avval, ha a sötétzöld palánta
egyszer csak megunná az emigrációt,
az idegen földet, és sosem lenne a
számára kiszemelt vén dézsza díszé?
Mit is, mit is? A válasz pontosan nem tudható.
Legfölbbebb annyi, hogy nagyon sokat.

FÉRFI ÉS NŐ

ELLENTÉT

Beszélek,
pedig azt szeretném,
hogy te beszélj.

Hallgatsz,
pedig azt szeretném,
hogy hallgassak én.

KETTŐS BORDÍCSÉRET

Az asszony mondja:

A férfi, hogyha nem iszik, komor,
kedvetlen, kákán is csomót keres,
faggat, elszámoltat, veszekedik,
a pénzeszacskó száját beköti.

De ha felhajt már jókor egy pohárral,
mindenkivel évődő és beszédes,
nem számolja a pénzt, amit kiad,
s a két hónapja megvett selymet is
hajlandó akár újra kifizetni.
Simul, szorongat, kényeztet, ígér,

sír, könyörög, zsarol és fenyeget,
mégis azt teszi, amit te akarsz,
könnyen az újjad köré tekered.
A férfi s a bor, mint test és a lélek,
egymás nélkül mindkettő kevesebb.

A férfi mondja:

Az asszony, hogyha nem iszik, kíváncsi,
mindenre figyel, mindent megjegyez.
Percre számolja jöttöd-mentedet,
mint bolygó pályáját a csillagász.
Zsebedet, tárcádat, táskádat, mint a röntgen,
átvilágítja, észre sem veszed.
Telefonod, leveleid, ingedet és gatyádat
legjobb, ha rögtön nála keresed.

De ha iszik, szavait egybeölti,
maga se tudja, kinek mit beszél.
Feltárja lelke legbelsőbb zugát is,
és végbe viszi, amit fejébe vesz.
Amit nem tenne soha a szemed láttán,
most megteszi, ha akarod, ha nem.
Hódításait kérkedve tartja számon,
másra nem is emlékszik, nemigen.
Asszony és bor, pokol és a sátán,
ha együtt vannak, tudod, mire számíts.
Külön-külön: kétszeres a veszély.

FÉRFI ÉS NŐ

Nem asszony ő,
akiben van alázat,
ravaszág és ügyesség.

Ő a férfi.
Fölépíti a házat,
s asztalra csap,
hogy ereje kitessék.

FORRÓ PAPÍRUSZOK

Két papírusztekercs,
és mindkettőre
az Evangélium
van följegyezve.
Tudtam mégis,
hogy az egyik te vagy,
a másik én.
Fekszünk egymás mellett,
egy barlang bejáratánál,
ott, ahol még
izzik a napsütés

Ártatlan álom volt,
de forró szívvel
ébredtem föl belőle.

AZ IGAZI LEVÉL

A teraszajtó alá becsúszva
egy levelet találtam:
surrogva adott jelt magáról,
miközben nyílt az ajtó.
Valódi volt minden ízében,
erében és színében –
nem fehér borítékban
üres fehér papír.
Olvasható volt minden,
amit ráírt az ősz:
még az öreghegyi prэшáz
előterében zengő,
félelmetes káromkodás is,
ami elől
lehetetlen volt
elbújni bárhová.
És olvasható az is,
hogymilyen
tartósak az ősz virágai,
jéggyöngyös levelük
nem akar
elmúlni semmiképp.
Ilyen ez a levél is:
kinyílni nem tud már,
meghalni nem akar.

KETTŐS ARCKÉP

Ülsz a karosszékbén,
és mosolyogva figyeled,
hiábavaló küszködésemet,
hogy a köztünk lévő távolságot
közömbös szavakkal kitöltsem,
mintha szíjácsot tömködnék
üvegtárgyak közé.
Hogy össze ne ütődjünk
valahogy.

A MÁSIKAT BECSAPNI

Nem hitte, hogy mikor kilép az ajtón
azonnal elszakad a szál, ami hozzá fűzi.
De válásuk után elmesélte a férfi,
hogy szeretője volt a szomszéd házban is,
és volt a vasút melletti panelban,
és ki tudja még, hogy hol, ki tudja, hány,
amerre csak megfordult, mindenütt.
Igaz, neki is feltűnt, hogyha reggel
együtt utaztak be dolgozni néha,
kérdő tekintetek vették körül,
és feje fölött a férfi szemesugara
szinte cikkázott a válaszokkal.
Egyszer véletlenül fölnézve, látta is
arcán a legényes mosolyt.
A másnak szólót. Hátranézett,
és a tükrét ott látta még
egy derült asszonyarcon.

Észrevette, hogy ő is észrevette,
és arca sértődötten elsötétült,
kihívóan várta, rákérdez-e?
„Mit forgolódsz? Keresel valakit?”
– villámlott rá türelmetlen szeme.
– „Kire nevettél?” – válaszolt, látva, hogy
nincsen már visszaút. Fojtott dühvel
hárította el: „Kire nevettem volna?
Féltékenykedsz?” Ha ezt nem mondja,
gyanakvása miatti lelkipurdalással
a kérdés-feleletet biztos elhitte volna,
mert szép se, fiatal se volt a nő,
akihez a mosoly elvezetett.
Húsz évesen nálánál persze, hogy
különbnek hitte önmagát.
Nem sejtette, mennyi minden lehet
vonzó egy asszonyban. Azt se, milyen
elterjedt és köznapi élvezet,
csak úgy, akár ha kedvtelésből is,
a másikat becsapni.

BESZÉLGETÉS

- Már az esküvőnk napján megcsaltalak –
mondta, amikor váltak.
- Igen? És kivel?
- Emlékszel, aznap szombat volt,
be kellett mennem éjszakára.
Hát a kislánnyal, akinél
le kell adni a lámpát.
- Akkor este?

– Dehogy. Múszak után. Már világos volt. Az akna mögött, a réten.

– De miért?

– Miért ne? Jólesett.

– Rajtam meg jót neveltetek?

Elvégre a nászéjszakád volt.

– A nászéjszakánk volt.

Nem az volt? Nem emlékszel?

– Hát nem... nem is tudom.

Idegesek voltunk, hogy el ne késs.

Mondtam, hogy most már úgylis a miénk lesz minden éjszaka...

Még az az egy se volt.

TERÍTETT ASZTAL

– Nem hallottál soha vonzóbb ígéretet?

A szó kockavetés, játékszer is lehet.

Bizonyítéka nincs, eloszlik, mint a köd,

elhangzik, elmúlik és hiába kötőd

hozzá az életed, ha tanúd megtagad,

ki emlékszik rá? Mit ér az igazad?

Véletlen volt: ott járt, keresztezett

utadon. Nem téged keresett.

Nem úgy, hogy *akkor, épp ott és ahogy*,

megtörtént, ha történt, hogy találkoztatok.

Vágyott valakire. Hiheted magad
választottnak is, mert szeme rádtapadt.
De benne egy percig sem élt a gondolat.
Akkor sem, amikor már más után szaladt.

– Minden nő örökké várja az igazit.
A vonzóbb az, aki nagyobbat hazudik.
Azt várja mind, hogy dícsérj, igézz és udvarolj,
hinni akarja, mindez valóban neki szól.
Hipnotizáljad őt, szinte követeli,
és hogy hazudj, hazudj, hazudj folyton neki.
Ki a bűnös tehát? Bűn ez egyáltalán?
Egy fogás csak az élet terített asztalán.

ÁLOMVERSEK

1.

A sétából hamarabb visszaértem,
s az előtér zugában olvasgattam.
Hallottam, odafönt kinyílt az ajtónk.
Fölsírtam a lépéseidet.
Szökellve szaladtál lefelé.
Földerült szívvel vártalak.
Mosolyogva és izgatottan
futottál el mellettem.

Mielőtt eltűnnél
a folyosó hajlatában,
utánad fütyöntettem.

Megtorpantál, visszafordultál,
elboruló arccal rámmeredtél.

Nem indultam utánad.
Kelletlenül cammogtál vissza hozzám.
– Hová siettél? – kérdeztem megszeppenve.
– Téged kerestelek – volt az ingerült válasz.

2.
A nő, aki hosszan
és meghatottan nézett rád,
hogyha összefutottunk,
most elénk ült egy székre.

Előadás végén megismerkedtünk.
Ábrándosan a szemedbe bámult,
hosszan a kezében nyugtatta a kezét.

Automatikusan nyújtottam neki
kézfogásra én is a kezemet.
Értetlenül, lesújtón rámmeredt,
majd vonakodva mégis elfogadta.
Milyen őszintén undorodott
ernyedt és nyirkos tenyere!

Te meg kígyóbűvölő mosollyal
meredtél a szemébe, miközben
bizalmasan szorítottad a karomat.

3.

A tenger az ég alján sötétkékebb,
de nyugaton még aranyfelhők égtek,
láttam őket a szempillád között.
Nehéz volt elfordítani tekintetem.
Torkom kiszáradt, behúnytam a szemem,
így nem kellett kérésed értenem.

S míg mozdulatlan arccal nézted arcomat,
szempillád cirna közt lement a nap.

4.

– Szeretettel fogadnánk, ha egyszer arra járna.
Két felnőtt gyermekünk van, feleségem is várja,
hogy megismerkedjenek – mondta, és eközben
úgy hajolt fölém és úgy ölelt, mintha nem is velem, de
egyenest asszonyával szökellne és kerengne
a fényes, sárga táncparkett fölött:
– Szívesen bemutatnám a családomat. –
Ekkor léptél be frissen, lezuhanyozva.
Nevetve eléd pördített: – Fiam, Isten hozott! –
Nem tudta még, hogy nem olyan rég
a családja nekem már bemutatkozott.

5.

Kisgyerek voltál,
kivettelek az ágyból.
Felöltöztettelek.
El kellett engedjelek
valamely hosszú útra.

Te is tudtad, hogy elmégy.
Kérdezgettél.
Kétségek közt
felelgettem neked.

De már nagy voltál.
Mai énedet kísértem
autóbuszban ülve,
útban az utazáshoz.
Egy távoli, nagy könyvet
kell teleírnod
(vésővel, kalapáccsal).
Láttuk is:
égigérő daru emelte
egy magas oszlopra
a márvány fíliánst.
De hogy fogod
felnyitni odafönt?
Síma nyakadhoz
döntöttem homlokom.

Te bizakodva néztél
ki az ablakon.

Már az oszlop tövében
vesztegeltünk.
Csúf jelképek vihogtak
az oszloplábba vésve:
csepegő, zöldesbarna
teknősbékát mutattam neked,
de te a messzeséget
fürkészted útrakészen.

SZAVAK ÉS CSENDEK

Többet hozzám
egyetlen szót se szólj.
Mondatok helyett
békák hullnak a szádból,
nyirkos nyomot
hagynak a levegőben.

De az se jobb, ha hallgatsz,
mert hallgatásod
súlyos elhallgatás:
ránehezül a csöndre.
Arra ügyelsz, hogy
ki ne fusson
a szádon valami.

Amit elhallgatsz, amit
nem osztasz meg velem,
számodra az a fontos.
Akkor vagy önmagad,
ha nem vagyok jelen.

A FOGOLY HERMÉSZ

Egy 4. századi thesszaloniki falfestményre

Elvette madárkáimat,
elnémultak, szegénykéek.
Övé lett mindenem. Pedig
nem adtam önként:
kegyetlen kicsikarta.
Fogoly vagyok, a foglya.
A véremet kiissza.
Talán kamrába zárjam
vagy jégbe fagyasszam,
szalicilba tegyem el
kedvéért vágyamat?

Tudom előbb-utóbb, ha
egyetlen pillanatra
véletlen hátat fordít,
akkor ihaj, de hajde,
megint szabad utakra
röpít a rámsóvárgó,
hiszékeny szerelem:
madárkák, madárkáim,
fészketek fölverem!
Villámló kígyócskáim,
nyújtsátok fulladásig,
csiklandós nyelvetek!
Egyetlenem mind egyig!
Összes egyetlenem!
Higgye csak mindhalálig,
szeme lehúnyásáig
szerelmem mindegyik,

Fájdalmas hűségemről
delejes nézésemből,
kínzott ábrázatomból,
tűnődő homlokomról
olvassatok! A hallgatásaimból,
elharapott szavamból
higgyétek meg hatottan:
csak tiétek vagyok.
(Míg őriz ágyatok.)

Mért kérdi jószerencsém,
akinek ajtaján épp
fönnakadt kalapom?
Tőle is csak azt loptam,
amit mástól lopok!
És ahogy őt megcsaltam,
mást is megloptam-csaltam.
Az én hibám talán, hogy
mindent egyetlen kulccsal
nyithatok – csukhatok?

HASONLAT

Nem apadt el a drága ajándékok forrása,
csak másfele tör bőkezű szerelemmel.
Míg a fiatal férj,
megúnhatatlan ajándékokkal
bizonyítja naponta szerelmét
kényeztetve az ifjú feleséget,
aki harmatként ezerszeresen
visszaragyog rá

és koszorúként körülöleli.
Nem tudja, a gáláns udvarlás
melyik gyümölcsét kóstolja előbb,
és azt hiszi, hogy immár ez a sorsa:
örök királynője egy nagyszerű szívnek.
S mikor múlik a hajnal,
amelynek olvadó aranya mind az övé volt,
és múlik a dél heves ostroma is,
a zenitről a bőrére áradó sugarak
célba egyenest az ölébe törekvők,
mintha a szerelem küldötte leginkább
a tűzbolygó vakító fénye lehetne,
és a délután ferde sugara már
hosszúra veti árnyékát feje mellett,
messze nyilaz, mert
a láthatár mögött rejtőzik a célja.

A drága ajándékok helyén könnyed ígéret,
az ígéret helyén tűnődő feledés
figyelmeztet, az alkony tüze
legföljebb rőt fényt vetít
a felhők magasába,
míközben lángja már
másfele perzsel.
Leszáll az ég csúcsáról az este,
és a sötétség zizegi a fülekbe,
hogy másutt, más égtájakon épp
most kel fel a nap.

VOLTÁL VAGY NEM VOLTÁL

Voltál vagy nem voltál,
ha igaz nem voltál,
mindegy is, hogy voltál
és mindegy, ki voltál.

Ha feledni kéne,
nem lehet feledni,
csak kérdő szemedet
szemébe szegezni.

Hogy tudjam, kit nézek,
és tudjam, kit látok,
hűséges szeretőt
vagy hűtlen barátot?

Ha feledni kéne,
nehéz már feledni.
Addig volt jó, amíg
elég volt szeretni.

VARIÁCIÓK KANÁSZTÁNCRA

Én kiállok már a táncból,
sírok megfáradtan,
üszkös szívem a gonosztól
menekül riadtan.

A kérdések úgy sarjadnak
mint a gyom a kertben,
gyanakvással mételyezik,
megmérgezik lelkem.

A sátán fogas ostorát
csattogtatja: Így jó!
Tekinteted belém mélyed,
nézel, bűvös kígyó.

Isten néked is azt adja,
amit nekem adtál!
Nékem meg azt adja vissza,
amit tőlem kaptál.

SOKÁIG SZOLGÁLTAM

Balassi-változat

Sokáig szolgáltam
a játszi szerelmet,
mosolya átölelt,
a szeme hízelgett.

De a szíve közben
másfelé bazsajgott,
karja, ha szorított,
bajban meg nem tartott.

Életem, mindenem,
övé lett. Nem bánom.
Meg sem is köszönte,
még azt sem sajnálom.

Nem játszom az angyalt,
az ártatlan szentet:
forró fejű voltam,
aki a sérelmet,

a fájdalmat konok
daccal viszonztam.
De rosszat nem másnak,
magamnak okoztam.

Hű szívre nem leltem,
már nem is lelhetek.
Amit én kerestem,
engem nem keresett.

Haragot, ha tartok,
a magam kárára,
álmatlan borulok
elárvult párnámra.

Nem várok már hímes
szóktól édességet.
Egyedül Istentől
esengek hűséget.

URAM, HA NEM VEZETNÉL

AZ A KÉRDÉS

Az a kérdés,
hogy a Teremtő
nagy kísérlete vagyunk-e,
ahol nincsen előre megírva
a megoldás,
vagy csak egy bonyolult
automata, amelyben
zakatolva fut le a golyó
a robbanásig?

TESTEMBEN ELREJTED

Testemben elrejtet
halálomat.
Megtalálja az orvos,
és kiveszi.

De Te újra
elrejtet valahol.
Az orvos az életemért,
Te a lelkemért harcolsz.

MÉG MINDIG TERVEZ

Még mindig tervez,
valamit akar
velem az Úr.
Gyerekek tart,
akinek jót tesz,
hogyha tanul.

Botladozom a valóság
nehéz csizmáiban,
pedig egy csigaházban
megbújnék boldogan.
Nem nézném földre szegzett
szemmel az utakat,
csak a papírt figyelném,
szabad lennék, szabad.

URAM, HA NEM VEZETNÉL

Uram, ha nem vezetnél
mindég tüskés utakra,
aligha ismernék rá
sorsomban kéznyomodra.
Uram, ha nem vezetnél,
akkor senkim se volna,
aki vergődő, lázas
lelkemnek válaszolna.

Nem tudom, hogy találsz rám
tereiden, Hatalmas,
időd, erőd miként van,
hogymeghalljál, meghallgass,
nem tudom, hogy szólal meg
egyszer csak az a válasz,
amit tudom, Te adtál,
ami mögött Te állasz.

De már elég, hogy hallom,
már elég az, hogy mondod.
Nem kérdezem, ki vagy Te,
nem ostromlom a titkot.
A mellkasomban lüktesz,
világod ölén élek,
szertefoszlott a gőgöm,
már nem bánt, hogy nem értelek.

A felszín vékony mázát
karcolja csak tudásom,
Te mélyebben lakol, de
teremtésedet látom.
És már beérem evvel.
A nemtudás tudása
egyszer csak rátalált
a hit alázatára.

Hajlékony, jó lovas
– nyerítő rímek hátán –
gondtalan ritmusokat
kopogtatna a vágтам,

vagy röpködnék a szélben,
alattam rózsahinta –
Uram, ha nem vezetnél
mindig tüskés utakra.

KINEK AZ ASZTALÁN

Lehet, hogy a Teremtőt jobban érdeklik a gubacsdarazsak,
és nagyobb kedvét leli a vakondokban,
akik logikában rá jobban hasonlítanak
vagy szelídségben. Vagy gondoskodásban.
Szegény Teremtő! Kiknek adta alakját?

Nyakaszakadt, fejekkel gurigázó század.
Méltó a vérmocsaras előzményekhez.

Alapanyaggá lett a Teremtő képemása,
akár a sertés, a tonhal vagy a tömpehomlokú juh.
Ki fogyasztja el, amit a saját fajtájából készít?
A végtermék kinek az asztalán lesz csemege?

TÁVOLI TŰZ

Távoli tűz léleknyi tükre.
Tudás nélkül üres a szív.
Velem maradsz már mindörökre,
tükroöm örök tükrödbe néz.

LÁTJA ISTEN

Látja Isten
a vízben a halat,
a férget a halban,
és látja mindkettőnek
az összes sejtjét,
és a sejtmagokat,
és azok magvait,
le egészen
a végtelen parányig.

És látja Isten a sok,
sok milliárdnyi
gáz-, hang-, fényvezeték
üvegszálfonadékban,
futni földben és vízben,
futni a levegőben,
és hallja bennük az összes
szavunkat és csöndünket.
Hallja bennük az összes
igazságot, és hallja,
még ráadásként hallja
összes hazugságunkat.
Mert Isten be nem fogja
a szemét, fülét, száját.
Semmi botránytól nem fél,
el sem csodálkozik, ha
észre sem vesszük. Hogyha
nem tudjuk róla azt sem,
miként rendelkezik a
sorsunkkal. Sejtjeinkkel.

És látja Isten
a roppant óceánt,
a muszlinnál finomabb,
szakadozó ködökkel,
a lüktető erekkel
megfont vízfalakig,
sötét tengerfenékig,
s a metánpárnák néma,
vízáram-fújta síkját,
amitől oly szelíden
bókolnak-lengedeznek,
ahogy a hamvas szilvák
a megrakott faágon,
szelíd kővánkossal
a kékkagylóbozontok.

De egy szemvillanástól
ha majd felbugyborognak,
tűzbe-lángba forgatják
az egész golyóbist,
felforralják a tengert,
hogy gőzével lefőzzék
a halott koponyáról
az öreg húst, borostát.
A sokmilliárd tonna
műanyagnövedéket,
amely megpörkölődve
talán lehullik róla,
talán megtapad rajta.

Újabb évmilliókra,
újabb jégkorszakokra,
tudatát vesztett vénként,
szendereg, és az álma
mindaz a fájdalom,
amit ki kellett álljon,
Úr-béli magányát
hogy méltósággal lakja.

ÖRÖKRE RAB

Ne képzeld, hogy a sátánnal cimborálsz.
A sátánnal nem lehet cimborálni.
A sátánnak csak játékszere lehetsz,
akit hagy fegyverrel az úton állni,
vagy akit felcicomáz a csábításra,
Amíg el nem éri céljait általa,
csak addig vagy számára ismerős,
csak addig szolgálja a vágyadat.

Ő nem választhat, ahogy én teszem:
most jó leszek, máskor maga a Rossz,
nem lehet egyszer gyöngye, aztán meg erős,
ő a mindig, az örökre gonosz.
A sátánnal nem lehet cimborálni,
mert nincsen benne szabad akarat.
Ezért irigyli, veszi el tőled is,
de hiába – ő maga rab marad.

I. STÁCIÓ

Sosem mondta magát királynak,
mondta magát Isten fiának.
Nevezték titkon Messiásnak,
akire Mózes óta várnak,
és akit Mózes óta félnek,
legnagyobb fölségnek ítélnék.
Mégis, aki nevét kimondta,
a gyanút már magára vonta,
nagyobb bűne nem is lehetne,
mintha Messiást emlegetne,
a próféták is „provokáltak”,
mikor jövetelére vártak.

Sosem mondta magát királynak,
mondta magát Isten fiának.
– Szentségtörő, istenkáromló,
nyilvános maga ellen valló,
kitetszik, majd milyen hatalmat
birtokol, ha keresztfán jajgat.
Annyira kívánták a vesztét,
ruhájából kivetkőztették.
Fejében töviskoronával,
vállán rongyos bíbor paláستtal,
a népe elé kivezették:
„Íme, az ember” – megnevezték.
És Barabást eleresztették,
őt meg a keresztre verették.

Hiszen, ha Messiás valóban,
az Úr úgyis megszabadítja.
Látták, hogy beszéde, csodája
tekintélyüket aláássa,
és nem félték az Úr haragját,
Jézust hóhér kezekbe adták.
Nagyobb az irigység, hiúság
hatalma rajtunk, mint a jóság?
Jobban félünk egy vetélytárstól,
mint az Istentől, magától?
Jobban a császár haragjától,
mint a Teremtés Urától?
A keresztet Krisztus felvitte
helyettünk a Koponya hegyre.

9. STÁCIÓ:
KRISZTUS HARMADSZOR ESIK EL
A KERESZTTTEL

(Morvay László keresztútján)

Nem a kereszt nehéz,
és nem az a kín,
hogy vinni kell.
De rámnehezül a rettegés:
amire kezdettől készülök,
elviselem-e majd a szenvedést?
Mindíg éreztem közeled,
mégis gonosz magánytól remegek.
Atyám, a végső pillanatban
kinyújtod-e értem a kezedet?

HÍVTÁL, HIÁBA NEM HALLOTTALAK

Einsiedeln – Máriaremete, 1964-2009

Vida Tivadar és Posta Benjámin atyának ajánlom

Einsiedelnben huszonegy évesen
úgy gondoltam, hogy látlak, Szűzanya,
fáradhatatlan karodról ahogy
felém int a koronás kisbaba.
Koronás kis Jézus koronás édesanyja.
Nem láttam mást, mint saját képzetem:
arany felhők karéjában a szobrod
számomra csak szoborként volt jelen.

A kitárt szárnyú templomkapun át
a márványköre besütött a nap,
kirajzolta a sokezer belépő
lába koptatta kővéjatokat.
A félhomályban szentélyed felé
sodort a meg-megtorló sokaság,
hozzád emelt, könnyörgő arcokon
gyertyafényben lobogtak az imák.

A falakat borító exvotókon
a fekete, gótbetűs neveket
jegyzeteltem, régi szavak varázsát,
a sok hálát és sok köszönetet.
Kik és miért hozták a számtalan,
benned bizakodó, hálát adó fohászt?
Csak ami emberi, azt fogtam fel belőlük:
régibalsorsokat, sok régi gyászt.

Talán ott volt Thalwieser Katalin
táblája is: mielőtt útrakelt
1763 nyarán
lázás szemmel előtted térdepelt.
Nyomta lelkét a fájó gondolat,
hogy úgy lehet, többé már sose lát,
mert a szegénység, éhinség elől
útnak indul keresni új hazát.

Útnak indult, de elvitt Téged is,
mert nem tudott elmenni nélkülöd.
A fölpackolt sok-sok batyú között
hímzett képmásod legfőbb kincse lett.
A hánykódó dereglyén utazóknak
ki más segíthetett: Fekete Mária
lábánál énekeltek, sírtak, míg
az elcsitult folyó fölött feltűnt Buda.

Kicsiny képed ma oltáron ragyog.
Sokáig függött egy tölgy derekán,
ahová egykor Katalin helyezte,
s neved áldott lett Einsiedeln után
Pesthidegkút és Remete vidékén,
mikor kegyetlen, idegen katonák
elől friss hóval betakartad
a védtelen bújdosók lábnyomát.

Segített Sötéterdei Miasszonyunk,
mikor az Ördögárok, a csendes patak
felduzzadt és a medréből kilépett,
csak az ima óvta partján a házakat.

Szülők áldottak, könnyörülő Anya,
mert megmentetted a gyermeküket,
csodádnak hála, sértetlen maradt,
aki a vágató lovak közé esett.

Hányszor lehetett volna végzetes
a jöttöd óta eltelt kétszáznegyvenév,
ha nem emeled föl jogarodat,
ha palástod nem terjesztetd fölénk.
És idehívtál áldott szenteket,
hercegprimásunk is zarándokolt
oltárodhoz reménytelen időkben,
végső segítségért Hozzád hajolt.

A Szeretetlángot Te élesztetted
Erzsébet asszonyban. Werner atyát
ínséges börtönéből visszahoztad,
s itt hallgatták az Angyal válaszát
a mártírsorsra ítélt fiatalok.
A díszes oltáron kicsinyke képed
milyen észrevétlen, egyszerű,
és mégis Te jelentesz menedéket,

távoli Einsiedeln Fekete Máriája,
Remetei Szent Szűz, védelmezőnk!
Milyen szerény felénk forduló arcod,
milyen bőségesen ömlik le ránk erőd!
Zarándokként, mégis hitetlenül
néztem egykor szobrod, Istenanya,
vakká tett ostoba önhittségem,
Te mégis oltalmaztál, Mária.

Hányszor tapasztaltam kegyelmedet!
Figyeltél ránk sok nehéz éven át,
megfogtad a gyermekeim kezét,
lelkünket harangszóval jártad át.
Kerestél, bárha nem kerestelek,
hívtál, hiába nem hallottalak,
s mikor végre Jézushoz vitt utam,
kinyitottad előttem kapudat.

Azóta hányszor ostromoltalak,
reménytelen, sírtam lábad előtt,
a fényed átjárt, megerősített,
megnyugtatta a kétségbeesőt.
Add, hogy ne csak bajban keresselek!
Tudjam kimondani, hogy: Köszönöm,
hogy Hozzád bármikor betérhetek,
elhozhatom bánatom, örömöm.

MILYEN VÉGLEG, MILYEN VÁRATLANUL

AZ ERŐS GONDOLKODÁS HÉZAGAI

1. MAGABIZTOS

- Kapaszkodik, mint a folyondár,
ezen kívül mit tudsz róla?
- Van olyan, hogy maga sem tud?
- Porhüvelye közlekedik:
belédfúrt szem, magabiztos.

2. AMILYEN ÉSZREVÉTTLENÜL

Amilyen észrevétlenül egy gyermek kap sebet,
aki nem ismeri fel a támadóját,
tompán, értetlenül megremeg.
De változtatni nem tud. Nem lehet.

3. EGYÉBKÉNT IS, MÁR AZÓTA

- Nem kötöttünk egyezséget.
Nem ígértem soha semmit.
Egyébként is, már azóta
minden-minden megváltozott.

- Lehet, de én nem változtam.
 - Csak szeretnéd. Dehogyan nem.
- Semmire sincs már esélyed.
Nem kötöttünk egyezséget.

4. VIGASZ

- Tudod jól, hogy nem az, akire bármit is rá szabadna bízni.
 - Hiszen már nincsen is mit.
- Régen rábízta mindenem.

5. A LABIRINTUS

Labirintusban bolyongtam
egész életemben.
Végül szemtől-szemben álltunk, Szörnyeteg,
rádbukkantam és felismertelek.
Csontok heverték körötted szanaszét.
Az enyéme is köztük fehérlelek.

6. BAJOK AZ IDŐVEL

Előbb az idő előtt szaladgáltál.
Aztán meg az idő mögé futottál.

Lépést tartani vele, nem tudtál,
nem akartál.

7. ÉLŐZENE

Arca a hárfa húron át,
a felvetett szálak között
meg nem szőtt gobelin.

Miközben hangokkal
a hárfát kihímezi,
úgy kapcsolgatja
a pedálokat,
mintha autót vezetne.
Lakkcipője talpán
árcédula világít.
De az idillt ez
nem zavarja.

8. AZ ESŐ

Tulajdonképpen
nem is meglepő,
pont olyan ez,
amilyen az eső.

Tiszta és fényes
az, amit ígér,
de sár és pocsolya,
ha egyszer földet ér.

9. IGAZSÁG ÉS HAMISSÁG

Az igazságra
bódultan bólogatnak,
és tűzzel érvelnek
a hazugságok mellett.

10. A HAZUG EMBER

A hazug ember
általában gyáva.
S a hazug ember
általában mérges
erre a gyávaságra.

11. PÓKOK A FÜRDŐKÁDBAN

Amíg nem ismerjük fel,
hogymi a bajunk,
és hogy ebből a bajból
merre van a kivezető út,
addig nem lehet
rajtunk segíteni.

12. EGY LEDÖNTÖTT SZOBOR TALAPZATÁRA

Bálványt csináltál magadból,
hogymi ledöntöttek, ne csodálkozz:
ez a bálványok sorsa, és
ráadásul még meg is átkoz
mindaz, akinek hitet adtál,
akit áltattál és becsaptál.

13. AZ ERŐS GONDOLKODÁS HÉZAGAI

A személyes jelenlétben
az erős gondolkodás hézagai.
Nem távollét, de mégsem jelen.
Tiszteletre méltó vagy nevetséges,
a mélyéig gyökeres figyelem.

14. LÁTOD MAJD

Látod majd az életedet.
Egyetlen pillanatban,
egyszerre az egészet.
Egyetlen pillanatban
látod, megérted,
és kétségbeesve
szeretnéd megtagadni.

15. TÖRTÉNELEM

Rád dübörög, mint egy vízfal,
rádnyomul valakinek az akarata.
Nem tudsz állva maradni.
Amit hozni akartál:
kimossa a kezedből.

A nemesek
nem akartak
kiállani.
– Védje meg a hazát
a király!

De a király egymaga
nem tudja megvédeni!

– Védje meg a Barát!
Vagy az, aki akarja!

Kevés volt,
aki megvédeni,
de sok, aki
elfoglalni akarta.

A HOLD ARCÁN

Vasy Géza születésnapjára

A Hold arcán
átnéz az égbolt,
az égbolt arcán
átnéz a Hold.
Aranyrózsaszín
az, ami kék volt,
eozinfényű,
gyöngyfényű folt.

Gyönyörködöm.
Mintha rámnézne,
nekem kelne föl,
köszöntene,
mintha örvendő
viszontlátással
fedezne föl
a tekintete.

Rejtélyes testvér,
aki nem érint,
nem érzékelem
tűzőzönét.
Kristályos fényét
betűzgetem csak,
csak nekem szóló
üzenetét.

Tejüveg labda.
Jéghegyöböl.
Fövenyzátony.
Vibrálni kezd
a köd mögül
felmorgó
árapályon.

*

Szemsugarára
ébred a tenger,
hátát púpozva
emelkedik.
Csupán tükörfény,
a sötétkékből
mégis gyémántként
ékeskedik.

Feketén nyúlnak
felé az ágak,
fekete árnyak
szürke havon.

Jégdaragyöngye
pereg az útra,
könnyű csizmámmal
ropogtatom.

JÓZSEF

Utassy Józsefnek

József hozott hóvirágot,
hat szálát,
hozott felhőt, dagadt vásznat,
ott szárad.

Jég dermed a ciszternánkban,
fagy foglya,
tüzét a nap féltve hinti,
nem ontja.

József zsákot hozva hozzon,
nehezet,
cipeljen, hogy megizzadjon,
meleget.

A SZÉL ÁTLÁTSZÓ LÉPTEI

Az 50 éves Kocsis Csabának

A szél a boróka ágait
hangtalan hajlítgatja,
mint a szerelmes vőlegény,
körbe-körbe forogja.

Karcsú karját vállá fölött
a fa messzire nyújtja,
csipkés zsebkendője lebeg,
föl-le és föl-le, ha fújja.

A szél átlátszó léptei
a diófán zörögnek,
ezernyi lábat hallani,
ahogy mennek és jönnek.

Zörög a diófalevél,
mint hogyha rézből lenne,
te fűben jársz és lépteid
alig hallani benne.

MENNYEI JERUZSÁLEM

Kettős gyöngysor csillog
az opálkék homályban.
A tótükör helyén
égbolt a pára,
s ahol a déli part
józan fénysora állna,
lebeg és leszáll a
mennyei Jeruzsálem
remegő fényparázsa.

MILYEN VÉGLEG, MILYEN VÁRATLANUL

Mátis Livia emlékére

Milyen végleg,
milyen váratlanul
röppennek el
a megszokott angyalok!

Koldus gondokkal
küszködve mindig,
pazar kincset
hagytál magad után.
Nem az uzsorás kincsét,
ami bedőlt ház alól
kerül elő.
De meg nem számlálható,
gyarapodó örökség,

amit a képesség teremtet,
és az önfeláldozó belátás.
Ami nélkül nem fut a kerék,
ami célratart,
önmagát sarkantyúzza,
ami a pénznél többre képes,
mert mozgatója nem a számítás,
a csupán saját javát kereső.

De te? Mit is kerestél?
Elszánt önpusztítással
futva kimerülésig.

Milyen végleg,
milyen váratlanul
röppennek el
a megszokott angyalok!

Sűrű falomb közül,
hirtelen hangra
mint a madarak.
Riadtan nézzük,
ki mindenki tűnik el
felhőrések között,
vagy egy földrepedésben.
Tudtuk, persze, hogy
nektek is szárnyatok van,
rebbenő sorsotok van.
De örök sietségben,
a síró-fúvó szélben
mért hagyatok itt
egyszerre ennyien

kitartó jóbarátot,
konok ellenfelet?
Miféle hang volt,
ami elhívott,
mi volt a jel,
és ki adott jelet
a pusztulásra?
Mi elől menekültetek,
a sorsunk tanulságait
levonni nem tudókat
ittfeledve, minket,
akik továbbra is
forgunk a sietségben,
a sívó-rívó szélben,
kitartó jóbarátok
s ellenfelek körében.
Tövises indáikban,
szeretetláncaikban
ideig-óraig még
fennakadva.
Magunk után
alig-nyomot, ha hagyva.

BEREKFÜRDŐI GYÁSZDALOK

1. MINDENEK ELLENÉRE

Leültünk a veranda korlátjára.
Nem lett volna semmi rendkívüli,
ha az arcod nem olyan sápadt-sárga,
a szemed alja nem olyan fekete.
Suttogva mondtad, mert ez még titok,
hogy a tüdőöd tele van daganattal.
És a májad is. Egy órája sincs,
hogy a kórházban közölték veled.
– Ne ijedezz! Meggyógyulok!
Ígérem, hogy jövőre is leszek.
Pontosan így és itt találkozunk majd,
itt ülök veled együtt, ahogy most itt ülünk.
Hidd el, mert legyőzöm a betegséget,
az akaraton múlik. Egyszer már sikerült...

Megdöbbsentett a lelkierőd,
engem máris kilelt a hideg,
átjárt a kétségbeesés,
véremlen alig volt oxigén.
Elképzeltem az eljövő szeptembert,
messzinek látszott, nagyon messzinek.
– Elhiszem, itt ülünk majd, sikerülni fog
– fogadkoztam azért –, sikerülnie kell.
Itt ülünk ugyanígy majd
a körbefutó gerendakordonon,
akár egy pagoda szellőjárta
kerengő-folyosóján,
a fenyők magas mennyezete alatt.

Szerettem volna bizakodást mutatni,
megrendülten, de bizakodni mégis,
meggyőződni arról az erőről,
amiből a szavaid fakadtak.
Szemedbe néztem: fénytelen riadtság,
sötét kétely rebbent szemem elől.

Nem akartad, hogy a gyász elborítsa
Berekfürdőt. Hogy idő előtt temessük,
aki él még, szétkárogyuk a rejtett végzetet.
Legyen élet. Még minden változatlan,
még nem hullottak le a levelek.
Ne tudjuk még, ami nem tudható.

Eltelt az év. Belőle kilenc hónap a haláloed után.
Ott voltam temetéseden, láttam őszeink
derült faluját a télközép ragyogó hidegében:
láttam, ahogy betonlapokkal lefödik a koporsód.
Most mégis itt ülök és idevárlak. Pontosan ide,
ahol ígérted és ahogy ígérted, hogy találkozunk.
Ahol majd győztesen találkozunk. Mindenek ellenére.

2.

Szeptember. Vizeink fölött
széles ezüst fogantyú:
áthidalja az eget a Tejút,
gyémánttűzben villog az Orion,
észak-nyugaton a Göncöl poroz.
Most még az ég alján jár a szekér,
de hogyha útját figyelemmel kísérted,
tudod jól, néhány hónap,

és jön a nagy karambol:
elgázolt vadként fekszik a zeniten,
kerekei az ég felé merednek,
amit vitt: szétgurulnak a csillagok.
Január legelső éjszakáján.

3. ARANYAT ÖNT AZ ŐSZ

Elmulásod úgy nehezül rám,
hogy szóhoz sem hagy jutni.
Szeret, aki érdek nélkül szeret.
Szereteted tudtam-e viszonzni?

Kezed nyoma, amerre csak megyek.
Körmendi Lajos a táj jó szelleme.
Szabad-e annak, aki ilyen fontos,
szabad-e, hogy elmenjen? S elmegy-e?

Várom az időt, hogy kevésbé fájjon.
Pusztulásod ne legyen vereséged.
Biztos elmulasztottunk valamit,
nem tudtuk elhárítani a veszteséget.

Mulasztottunk. Mulasztunk ma is,
önzők vagyunk és kiszolgáltatottak.
Lajos, bocsásd meg! Aranyat önt az ősz,
s mi fürdünk benne. Jövendő halottak.

ÉN A VILÁGOT NEM BÁNOM

Bella István emlékére

Én a világot nem bánom,
járja, ahogy én nem járom,
húzza, ahogy én nem húzom,
zúgja, ahogy én nem zúgom.

Én a világot nem bánom,
amíg benne van lakásom,
belőle fakad forrásom,
érte szól haraguvásom.

Én a világot nem bánom,
még hogy ha fáj is, hadd fájjon,
velem, nélkülem, hadd vásson,
nincs benne már maradásom.

AHOGY ÁLMODBAN

Határ Győzőnek

Édes Győzőm, bár úgy lenne,
hogy találkoznánk a mennybe':
ott ülnél a Jézus jobbján,
hitetlen, öreg hadastyán,
odafent ülnél a mennybe',
a Sötét Uraság szentje,
akit Szent Péter terelt be.

A SZENT MÁRK BAZILIKA

A Szent Márk csipke ablakán át
benéz a délutáni nap,
édes Jézus, legyél kegyelmes,
hogy egyszer majd meglássalak.

SZILVESZTERI KÖSZÖNTÉS

A kertet megette a dér,
az erdőt megette a köd,
mégis örüljön, aki él,
s a szilveszteri örömök
feledtessék a dért, ködöt.

Adjon Isten boldog jövőt,
mindannyiunknak szép időt,
egészséget, reményt, erőt!

OKTÓBER HAZALÁTOGAT

EURÓPAI MEGFIGYELŐ

Szebrennica, nyár, 1995

Az Európai Megfigyelő megfigyeli,
amint az egyik európai a másikat házából kizavarja,
kibelezi, a szemét kiveszi, az üzemudvaron egyenként lelövi,
a ponyvás teherautóra halomba föllöki.

Európában. Európából
hivatalosan figyeli, hogy egyik európai a másikat
házából kizavarja, fejét levágja, szemét kiveszi,
teherautón egy távoli tömegsíríg elfuvarozza,
Európában.

Az Európai Megfigyelő meg figyeli.

HOGYAN KELL NEVELNI A GYEREKET

Hogyan kell nevelni a gyereket,
aki alighogy kinyitja a szemét,
szeretetért sír, szeretetért nevet,
hogyan kell nevelni a gyereket,
hogy idővel méltányolni tudja
a bravúrosan megtervezett,
ezredmásodperc pontossággal
akár a tányérjára is csapást mérni
képes, legújabb rakétaüteget?

RECEPT

Üljünk halálunk percéig
a képernyő előtt,
és nézzük a legújabb divatot.
Ha szerencsénk van,
nem a mi ajtónkon
tör be a vihar,
és nem a házunk sarkán
fordul be az
intelligens rakéta,
valamelyik
szomszédunk
ajtaján kopog.
Halálunk percéig
még van időnk,
hogy figyeljük.

AZ ÉLET NEM TÖBB

Elhisszük, hogy
nem több az élet,
mint, hogy rádión
hallgatunk véres híreket,
dörzsöljük a kezünket,
hogy szerencsére
nem itt van a baj,
hanem egy másik,
messzi gyarmaton.
Döcögünk a lyukas
aszfaltú utakon,

s azon tünődünk,
vajon mit jelent,
ha a drága, új autók
ablakából ijesztő arcok
merednek vissza ránk.

NE HÍVD VENDÉGÜL

Ne hívd vendégül ellenségeid,
nem érik be azzal, amit kínálsz,
megjegyzik, hol tartod a pincekulcsot,
és hogy melyik szép leányod szobája.
Ne lásd vendégül ellenségeid,
édes borod számukra savanyú,
nagy lelkűséged pazarló kérdés,
és hogy te vagy a házában a gazda,
bizony, az is rosszul esik nekik.
Ne hívd vendégül ellenségeid.

NÉPDAL

Magyarország, de kapós vagy,
kutyáid sem harapósak,
hóbefödte, nádbeszegte
földed fölszántva, bevetve.

Hófelhőre karcolt fákon
szarka hintázik az ágon,
fut a nyúl, oson a macska.
Függöny lobog a magasba,

üres ablakon kivágta
a szél, tótágast a házra.
Szarvas keresi a hóban,
ha valami ehető van,

hosszú nyaka földrenyújtva.
Agancsát felhőbe szúrja,
társa, mozdulatlan állva
néz, mintha valakit várna,

mintha fehér porcelánban,
úgy áll a fehér határban,
feje fölött sólyom lebeg,
szárnya megtartja az eget.

A FEHÉR EMBER

Húsz év múlva, száz év múlva
Európa neve átokszó lesz.
Eljátszottuk a hivatásunk.
A javakból bálványt csináltunk,
pénznek hívjuk, csak őt imádjuk,
és az egész kerek világon
egyedül csak neki szolgálunk.
Urat-Teremtőt sose láttunk,
szeretetét haszonra váltjuk.
Isten nevét hiába vesszük,
káromlása szórakozásunk.
Ünnepeit meg nem szenteljük,
apánk-anyánkat nem tiszteljük.
Ölünk. Paráználkodunk. Rablunk,

és teszünk hamis tanúságot.
Felebarátunk házastársát,
gyermekait bűnre kívánjuk,
házát, mezejét, szolgálóját,
vasát, szenét, olaját, fáját,
vizét, földjét és levegőjét,
mindenét magunknak kívánjuk.
Mindenéből kifosztottuk már,
és zsebre vágtuk a világot.
A miattunk földönfutó lett
milliók bosszújától félve
pisztolyt, bombát, rakétát gyártunk,
mérget keverünk, járványt játszunk.
Tűszaink mind a kiraboltak.
Kényünk-kedvünk, ha szabadulnak,
az is, hogy ha rabok maradnak.
És – ha jobban fizet – halottak.

Húsz év múlva? Száz év múlva?
Valójában századok óta
szégyen fehér embernek lenni.
De ezt a szégyent megtanultuk
tehetséggel és tudománnyal,
pompával, eleganciával,
porcelángyöngyű fogsorunkkal
selyem lányunkkal és fiúunkkal
förlényünk forrásává tenni.
És a jogos önvédelemre
csellel, pénzzel vagy erőszakkal,
de kiméretlen megfelelni.

HA NEM TUDSZ LOPNI

Gyurkovics Tibornak

Ha nem tudsz lopni,
ne vállalj hivatalt.
Ha nem tudsz ölteni,
kerüljed a hatalmat.
Több, mint bosszantó az,
aki csak a szívére hallgat.

Ha nem tudsz csalni,
ne keress szerelmet.
Ha sosem hazudsz,
ki se nyissad a szád.

S ne kívánj lehetetlent:
olyan barátot, aki
háta mögül sem
sújtana soha rád.

A SENKIFÖLDJÉN

Kolumbán Miklósnak

Az arcán készenlét, hogy bármikor bárkinek
újra és újra elmondja legbensőbb szégyenét.
A döntést, ami hűtlenségére magyarázat,
a kiszakadás mentségét, ami sosem közös,
hiszen akkor beismerni sem lenne kudarc,
a világ elé tárja, szinte már érzéketlenül,
nem sírva el a lényegét. Pedig az a sírás maga.

Míg újjászületését kívárni kényszerül,
itt ül személytelen magányban,
mint autóstoppos útszéli ároksparton,
az öreg parókia turistakonyháján,
a félszázéves, vétlen tárgyak között,
és éppúgy kenyeret és lekvárt eszik,
mint evett negyven éven át odahaza.

A turisták füstöltkolbász szaga előtt
reggeli idején templomba menekül,
imádsággal és szenteltvízzel hűti
az éhség és irigység ördögét.
Helybeli, másoktól levetett ruhái hátán
hazája neve áll. Rajta kívül mindenki látja.
Feszülő homlokán várakozás világít.
Nincs senki, aki ennél többet ígérne.

VERSEK ARANYCSÍKJA

Öcséim, bátyáim
kinyílik versetek
a könyvlepton, olyan
hangtalanul lebeg,
mint egy vitorlás gép
az áttetsző égen,
keresztje árnyéka
suhan a vidéken.

Üstökös távoli
aranycsíkja, fénye
a horizont alján,
mintha most történne:
szerelemben lángol,
haza vesztét féltve,
szablyát suhogtatva
igazságot téve.

Öcséim, bátyáim,
versetek beszéde
az egyetlen, ami
az időt túlélte,
mintha telefonból,
a Föld más feléről,
úgy szól korotokból,
eleven emlékül.

Öcséim, bátyáim,
ha ti is látnátok
azt amit mi látunk,
– megfogant az átok–
könnyetek hullása
nagyobb vizet hozna,
mint amit a Tatros
zuhog a nyakunkba.

NEGYVEN ÉV MÚLVA

A Kilencekhez

Mellőztetésünk hosszú története
a „játszó személyek” magánügye.
A hatalom megbecsült: vermet ásott,
mi is megbecsültük: beleestünk. Bele.
Minket már annyiszor eltemettek,
nem illett ismerni, és nem illik ma sem.
De legtöbbször nem ezért nem ismernek.
Nem ismernek. Csak úgy. Egyszerűen.

Mellőztetések hosszú története
egyszerű agyrém. Sohasem létezett,
amire emlékszel. Hiába, művészember
legfőbb megrontója maga a képzelet.
Hogy lettetek volna mellőzve, jóbarát,
ha mellőzöttségtek nem tűnt fel senkinek?

LELKI GYAKORLAT

Ne bízzál jobb jövőben.
A könyvekből kihagyták
sorsod lapjait. Előre elfeledtek.
Ki veszi észre a hiányt,
mikor sietve, vizsgára menet,
átlapozza a tankönyveket?
Ne bízzál jobb jövőben.

Az indián nem jó, ha élő
és nem jó, ha halott.
Az indián csak fogja a helyet.
Aki nem tud érvényre jutni,
nincs. Ne bízzál jobb jövőben.

Nem vállaltad a nemtelen
tülekedést. Kerülő utakra
a képességed vezetett:
a megfelelni nem akarás.
Ne kívánd meg
amit mások elértek
(de ne vesd meg azt,
amit nagyon kívánsz).
Ne bízzál jobb jövőben.
Kérdemelni nem lehet.
Kegyelmek vannak,
nincsenek érdemek.

BESZÉLGETÉS

- Jó napot. Nagy Irma vagyok.
Nem emlékszik rám?
– Elnézést, de nem.
– Nagy Irma vagyok.
Együtt dolgoztunk
az Andrássy út 60-ban.
Nem emlékszik?
– Valakivel összetéveszt.

Nekem ahhoz az épülethez
semmi közöm se volt.
– Nem emlékszik?
Együtt dolgoztunk.
Én írtam naponta
a táviratokat
az államvédelmiseknek.
Nem emlékszik?
Maga Kocor János, ugye?
– Az vagyok, de nekem
ahhoz az épülethez
soha semmi közöm se volt.
– Nem? Az Andrássy út 60-hoz?
Nem ismer meg?
Van egy felnőtt lányom...
Mérnök. Angliában.
Nagy Irma vagyok.
– Nem, bocsásson meg,
összetéveszt valakivel.

P. T. GYEREKKORA

Pista bácsinak Kistarcsára vittünk töltött csirkét.
Két drótháló között sétált az őr.
Édesanyám odanyújtott neki egy cédulát,
de mielőtt elérte volna, rávágott a kezére az őr.
A cédula a drót közé esett.
Feri bácsi a röntgenkamrák titkai miatt
került börtönbe. A röntgenkamrákban
mindig sötét van, ott tárolt 56 után
egy töltényhevedert és más fegyvereket.

Apu pedig egy nap nem jött haza.
Iskolaigazgató volt, bevitték:
– Mondja meg, hogy ki fog disszidálni!
Apu csak a tanárokról sejtette,
hogy ki esetleg, a diákokról
semmit sem tudott. Két hónapig volt bent.
Megjött egy éjszaka, de nem volt nála táska,
se bot, se kalap. Még szemüveg sem.
– És mit mondtál nekik? – kérdezte anyu.
– Nem látok írni, mert a szemüvegem
első nap összetörték. – És elhitték?
– Nem azért vittek be, hogy higgyenek nekem,
de hogy legyen, akit verjenek éjszaka.

OKTÓBER HAZALÁTOGAT

Október hazalátogat. Nem kellemes személy.
Azt mondták róla, disszidált, rég eltűnt, már nem él.
De itt van, s újból galibát csinál. Mit és miért?

Hátrakötött kézzel, drótba, kátránypapírba betekerték,
búcsúztatás nem járt a holtnak, arccal a földnek elföldelték.
Attól féltek, hogy másként fölkel, szelleme átfúrja a hantot,
a börtönudvar kövét feltörve ad majd új harcra parancsot?
Veszélyes a szabadság-részeg, főként, ha nem is kér kegyelmet,
veszélyes csöcselék a szellem, maga írná a történelmet.

De a szellem nem tér a sírba, szabadon száll, nem köti semmi,
amint a test zárja föl pattan, többé nem lehet rabbá tenni.

Szervezzük meg, legyen, mondjuk: Forradalmi Ifjúsági Napok.
Történelmi show mindenkinek, retro-fíling, kakukk-galopp.
Az egyik építsen barrikádot, a másik majd kövekkel hajigál,
legyen, aki orvosnak öltözik, sebet kötöz és halált konstatál.
Nosztalgia villamos is lesz, és lesz tank, eredeti,
és néhány zászló, lyukas közepű, és lesz majd néhány, aki lengeti.

De a téren maguktól lengnek a zászlóhullámok pecabotok hegyén.
Szónokolnak, dalolnak és szavalnak. Nyáj pásztor nélkül. Szegény.
Szegény.

Ablakból nézik: „Mért van, hogyha nincs? A patkánylyukból
előbújta a múlt.”

„Nem tudja, de magától is csinálja – született lázadó –, amit sosem
tanult.”

Vízagyúra mászik, ahogy a tankra rég, villámlik, mennydörög.
Letépi, megtapoassák a zászlót a zászlóra fölesküdt rendőrök.
Gumibotoznak, rúgnak, ütnek – az emlékezés túl jól sikerült,
ötven év múltán sem látni, hogy enyhült a düh, netalán kihült.
Börtönfolyosón, véres fal előtt még mindig hihetetlen gondolat:
én állok itt, nem tévedés. Dobog a föld a kövezet alatt.

Sötét teremben ágál a rendező, hosszú árnyéka táncol a falon.
Kihívás neki az is, hogy vagyunk: „Ne legyenek, hogyha nem a
karom!”

Névnapján eljött, velünk ünnepelt. Mint villámok között
a szent király.
Izzó parázs lett a város megint. Kihamvad? Vagy reggelre
lángban áll?

BOLDOG,

akinek nem rongyos a lelke,
de fényes, mint a nehéz selyem,
aki hiszi is, amit mondott,
akit nem zsarol a félelem,

boldog, akit nem az önérdek
kormányoz, hanem önként szolgál,
adósait nem tartja számon,
görbe útakon titkon sem jár.

Boldog, akinek láthatatlan
púpként a múlt nem ül a hátán,
nem üzletel gazemberekkel,
árnyékán nem táncol a sátán.

Akinek a szemén kifénylik,
hogy süt benne az Isten napja,
akinek lelke nehéz selymét
magasságos szél lobogtatja.

Jókai Anna születésnapjára

A LEGKEDVESEBB SZAVAK

Csoóri Sándornak

Mért okoznak egymásnak akkor fájdalmakat az emberek,
hogy ne lehessen kibírni?
Mért okoznak egymásnak akkora fájdalmakat az emberek
hogy megkeseredjenek szájukban a legkedvesebb szavak?
Hogy összeharapják a fogukat,
ha azt a szót hallják, hogy szerelem, hogy édes hazám?
Hogy Magyarország?
Mért vágják pofon hazugságokkal egymást az emberek,
hogy az arcon ott maradjon örökre a folt?
Nem az ütés, nem is a szégyen pirossága,
hanem a csalódás sötét karikái.
Mért nem mondja inkább valaki,
az, aki a legkedvesebb volt, aki bírta minden gondolatunk,
hogy te az enyém vagy, az én büszkeségem,
az én szerelmes egyetlen reményem,
minden hibáddal és bűnöddel együtt,
mellettem bátran megöregedhetsz,
tied lesz a bizalmam akkor is,
megbecsülöm növekvő életed,
és szavaidat mindig megfontolom.
Nem csúfollak meg soha senkivel. Ki nem nevetlek
hibáidért vagy erényeidért, a hátad mögött
össze nem beszélek: te én vagyok
s én te leszek halálomig, halálodig.
Mért okoznak egymásnak akkora fájdalmakat az emberek,
hogy megkeserednek szájukban a legkedvesebb szavak:
hogy szerelem, hogy édes hazám, hogy Magyarország?

HŰ PÁSZTOROK

Tőkés Lászlónak

Ezen a forgó földgolyón
elérni többet nem tudunk,
nagyobb szerencsénk nem lehet,
minthogy egy éjjel megnyílik
ott fönt a csillagmennyezet,
s látjuk-halljuk, hű pásztorok,
az angyali seregeket.
Szavukra nyomban indulunk
fölkeresni a nincstelen,
be nem fogadott gyermeket,
s igaz szívvel hitet teszünk,
hogy Megváltónk megszületett.

ELŐBB ÍZLELTELEK

Előbb ízleltelek,
mint az anyatejet,
fülelmet tapasztva
a magzatburokra,
már mozdult az ajkam,
beszélni akartam.
És úgy hallgattalak
anyám szíve alatt
kucorgó magzatként,
mint jós-szót hallgatnék,
rejtelmes ígéket,
amiket nem értek,

de mégis enyéme.
Hogy az anyanyelvem
lesz sorsom, kegyelmem,
megtartóm, szeretőm,
az éltetőerőm,
imádságom szárnya,
remény az áldásra,
az önátadásra,
a fennmaradásra.

Előbb ízleltelek,
mint az anyatejet,
és leszel utolsó
vigaszom, búcsúzó
lelkem foglalatja:
amit hagy, rádhagyja.
Végessége végét.
Végtelen reményét.

TEDD JÓVÁ
(Új versek, 2010–2015)

VILLÁMBIZTOS

AMIKOR ÍGY

Amikor így magamban vagyok,
hallom a tárgyak jajgatását,
ahogy a kőpadlón csikordul
a bambusz szék, ha meglököm a lábát.

Miért jajgattok, kedves tárgyak?
Féltek valamitől, vagy tudtok
gyötrő titkokat a jövőről?
Mégis csak álltok, mégse futtok?

A VILÁGÉRT SE

A világ nem logikus és nem halad,
Mindig válságban volt, van, s válságban is marad.
Nem megy a világért se előre, se hátra,
míg bírálóit vesztükbe nem rántja,
nem felel semmiért, ha vallatják, ha kérdik.
míg vérben nem tocsog bokáig, térdig.
Csak oldalaz, forog, ha mozdulnia kell.
Kedvünkért rossz szokásait nem hagyja el.

REGGEL NYOLCKOR

Reggel nyolckor taxiba ülünk,
hogy megelőzzük a halált,
aki kajánul ránkvigyorgott,
de fele munkánál megállt.

Félig élve hagyta. Beszélni
nem tud, nem érti magát,
mért nem megy le torkán a korty,
mért ejti el a poharát?

Kinéz a vak reggeli fénybe,
minden úgy van, mint más napon,
de a lába nem engedelmes,
nem is érzi. Nincs fájdalom,

csak koponyájában zsonganak,
dobognak tompán az erek,
csak tarkójában lüktet a vér
szaporázva, szíve felett.

Reggel nyolckor taxiba ülünk,
előttünk egy mentő halad,
magába zárta életünket,
mint ékkövet a foglalat.

EGY TÁNYÉR CSERESZNYÉVEL

Egy tányér cseresznyével
kiültem a lépcső fölé, a küszöbre,
néztem a távolban a Balatont.
A képbe beletartozott egy fekete rigó is,
a szőlőkerítés fölött, a villanydróton
akkora buzgalommal énekelt,
hogy az egyik, csattogó szőlamrésznél
remegve égne állt fekete tolla.
Sárga csőrét féloldalt felemelte,
egyre csak ismételte a hosszú dallamot.
Kivel és mit akart tudatni ennyire?
Közel-távol más madarak is daloltak,
de úgy tűnt, hogy ő nem várt feleletre,
alighogy abbahagyta, újrakezdte.
Nem értettem, mégis, önkényesen
lefordítottam átható énekét.
Nem szólhatott másról, mint hogy:
nyár van, béke van, megérett a cseresznye.
Hála legyen mindenért, mindörökre.

SÚLYZÓ

Betontárcsájú, vasrudas súlyzó
az elhanyagolt téli udvaron.
Legidősebb fiúnk öntötte hajdan,
húsz évvel ezelőtt,
és emelgette a ház urával
és testvéreivel vetélkedve.
Így volt, de ma már

hihetetlennek látszik,
hogy megemelte egyszer valaki.
Mondják, amilyen súlyok
emelésére képesek vagyunk,
olyanokat tesz vállunkra az Isten.

És mégis hirtelen az jut eszembe,
hogy óriások lakták régen a házat,
és amikor elköltöztek innen,
itt felejtették
ormótlan sportszerüket.

NÖVEKEDÉS

Istenem, Terólad, aki,
gyönyörű rendben neveled
a hamisciprus hintázó ágait,
milyen keveset tudtam akkor is,
mikor megvettem ezt a csemetét.
Akkora sem volt, mint én,
és most az emeleti ablak előtt
lengedeznek csipkés ágai.
Meredeken égre törő
és visszahulló hajtásai
a mindenkori szellő
érintésére úgy táncolnak,
mint a folyón a fény.
Zöld halgerinc-levélkék
ringatják a száraz,
tavalyi tobozfürtöket.
Eltűnődöm: növeltél

azóta engem is,
de vajon nőttem-e én
lélekben annyit, hogy
ha csak távolról is,
de benézhessek
ablakodon, Uram?

MEGSZÜLETNI

Megszületni egyedül, öregén,
de mosolyogva, mint a csecsemő,
aki a mosolyával védi meg magát,
meg kell, hogy szeresse az idegen.

Amiért éltél, rég elbújt előled,
melletted még befonja az öregség,
azt hiszi, hogy megfertőződ vele.
A titkát senki meg ne tudja tőled.

Vak az, aki nem látja önmagát,
vadméz-ragacsos a tekintete,
pedig ravaszul les ki a szeméből:
cserben hagyta vére és veleje.

Hajnali napfény ébreszt. Nem tudod,
miért kelj fel, miben reménykedj?
Mégis újjászületsz, kigyújtja homlokod,
mosolyogva a nap, hogy ébredj. Ébredj.

A RAJZ SZÜLETÉSE

Fehér házam sötéten
takarja be az este.

Eltűnik, mintha evvel
mindennek vége lenne.

Felrajzolom emlékül
szobám fehér falára

lángoktól imbolygó
árnyékát. Legalább a

körvonalak foglya
legyen. Átsietett a házon,

eltűnt szemem elől.
Soká néztem utána.

A falra rajzolódott
alakja utoljára.

Lehet, hogy csak képzeltem.
Álmomat vetítette

a tűz szobám falára.
Ilyen szép ki lehetne?

Múlándó született,
múlándó óhajára.

EGYRE GYORSABBAN

Egyre gyorsabban
forog a Föld alattunk,
egyre gyorsabban
futunk, csupán, hogy
helyünkön maradjunk.

AKINEK ÁLOM

Akinek álom nem jön a szemére,
egész éjszaka fáradtan forog,
először érti meg, hogy magas a Kereszt,
és hogy alatta sötétlik a Föld.
Hajnali hír jön, a kakas
torkaszakadtan kukorít,
kigyullad az ég és lángba borul.
Feltündöklük a Nap.

NÉZ RÁM A TÜKÖRBŐL

Hatvan éven át veszekedtünk,
miatta én de sokat sírtam,
nem is figyeltem a világra,
mindenkinek őt panaszoltam.
Hatvan évig néztem az arcát.
Meghalt, s nem tudnám elfeledni,
ha akarnám sem. Amíg élek,
ő néz rám vissza a tükörből.

ÉV ZÁRUL, ÉV NYÍLIK

Takács Gyula

Év zárul, év nyílik. Égi kapukon át,
mint felhőnyáját alkonyati fényben,
tereli fölénk hóban, csöndességben
a végtelen idő áradatát.

Nem tudjuk, mennyi jut belőle
nekem, neked, s mit várjunk tőle?
Reménykedve nézünk előre,
és kérjük az Idő Pásztorát,
fogadja be szent seregébe
múló éveink elveszett sorát.

ZÁTONYOK

I.

Kezd mélysége lenni az időnek,
melybe, mint a horgony süllyedünk,
horgonyként akadunk meg a fövényben, kőben,
megkapaszkodik a hajó velünk.

II.

Megérezzük a mélyét az időnek,
mint a mérőón, belesüllyedünk,
vagy mint a horgony, hogyha bolyát rögzít,
a zátonyokra figyelmeztetünk.

TÜKRÖK

Tükrödet összetörni
sose mertem.
Tükrödben nézni arcom
nem szerettem.
Inkább Isten tükrébe
néz a lelke.
Ott az is látszik, amit
csak szeretnék,
ott nem űz rágalom, nem
fáj nevetség.

VILLÁMBIZTOS

Villámbiztos Faraday-kalitkában
átjárom a balatoni vihart,
míg Kurdi arról énekel, hogy kikacagta
azt, aki keresztet cipelt,
hogyan legyen, amire felfeszítsék.
Ezért lett átkozott, örökre átkozott.

Ahogy a fonál sorra felfűzi
a fényes gyöngyöket,
úgy bújok át kis piros
Faraday-kalitkával
a zivatarok gyöngyszemein,
– míg Parsifal hadakozik a rádióban –,
Révfülöp, Zánka, Örvényes között.

LÁTOGATÁS

- Szép tőle, hogy egyáltalán kijött és hozott valamit.
- Ilyen korban már magukat látogatják a vénasszonyok.
- Vénasszony! Űssön a szájára! Ha ezt hallaná!
- Még senki nem lett fiatal, attól, hogy festi a haját.
- Fölötte is eljárt az idő... azelőtt Húsvétkor jött
- Halottak Napját ünnepelni. Még a végén padot csináltat
- magának itt a tiszafa alatt. – Nagyon rosszmájú vagy.
- Akárhogyis, kijön és mécsest gyújt, imádkozik,
- ti meg nem győzitek csempülni. – Mert maga nem?
- Kijár a sírokhoz... – Ne essünk túlzásba, egy évben egyszer...
- Hozott virágot is. Szép ez a jégyszirmú, fehér krizantém...
- Egyszerű. – Kicsit már elfagyott, ez lehetett a legolcsóbb...
- Ha ingyen adnák, akkor sem kellene, inkább hozott volna
- fenyőágot a kertből, ahogy én szoktam.
- Pedig nem autóval közlekedtem.
- Azokkal a metszőollókkal, amiket a benzinkútnál kapni,
- nem volna egyszerű. – És ahhoz ki kellett volna
- a kertbe mennie. – Azon a ronda teraszajton át,
- amit a régi helyére csináltatott.
- Addig el se jut, a számítógép-asztalnál elakad.
- Számítógép? Nem tud az számítani... pletykagép.
- Azt hittem, hogy nem lehet felülmúlni a telefont...
- Hát itt van, egész nap csak a képernyőt nézik,
- pletykákra vadásznak, ostobaságokról leveleznek...
- A házmesternék színvonalát sem érik el.
- Legföljebb annyiban, hogy semmi másra nincsen idejük.
- De egész aranyos ez a kis koszorú, a deres almák...
- Vacak műanyag. Ha jól látom, kétszáz forint volt.
- A toboz viszont igazi. Érdekes.
- Nem tudom megszokni ezeket a mai árakat!

Hat krajcár volt egy tojás az én időmben. Ebből is látni, hogy romlik a világ. – Ideállítja az autót a sarokra... Már a klozetra is autóval mennek. Feri egy héten egyszer hozta ki a garázból, pedig akkor ezredrésze sem volt a mainak a benzin ára. – Mégis mindig elkésik... – Annyi felé szaladgál! Elfurikázza, amit megkeres. – Kihúzgálta a sok gázt, ezt azért a javára írom. Összeszedte és kivitte a kosárba. – A krizantém aligha éri meg a holnapot, de legalább ma kinéz valahogy ez a szegény sír. – A kőkeresztet szépen kifaragta a kislány, megdolgozott vele. – Tiszta nagyanyja. Mentsen Isten vitatkozni vele. – A vésőt viszont ügyesen kezeli. – Kár, hogy ilyen rosszfajta követ vettek, már kezdenek csorbulni a betűk. Újra kell faragni a szélüket. – Hagyja csak, majd észreveszi ő is, és megcsinálja, ahogy kell... – Észreveszi?! – Majd szól neki az anyja. Látnia kell, ha egyszer kijött...

LÁBNYOMOK

A friss hóban mély macskalábnyomok,
a kerítéstől a házig vezetnek.
Fiatal pár lakott itt azelőtt,
akik sok kóbor állatot etettek.

Nyolc éve múlt? És a macska máig
számon tartja, hogy jót tettek vele,
simogatták, naponta megetették,
nyílegyenesen jön ma is ide.

Mi emberek sokszor már napok múlva
sem emlékszünk, hogy ki volt jó velünk.
Talán ezért kuszák lábnyomaink:
keresünk, mindig csak keresünk.

EZÜSTTŰZ

(Balatonakarattya, 2011. január 26.)

A mennybolt közepén fényes látomás a
ragyogó égitest. A tudatod látja:
vakfolt perzselődik az agy filmvásznára.
Szüntelen sugárzó fény-monstranciája
ezüstitűz lüktető, élő áradása.
Ahogy a színházi reflektor lámpája
ünnepi fényt vet a lakkos parkettára,
villog a tótükör, az ezüst jégpálya.

Ez az időn túli, diadalmas tájkép,
amit, ha akarnál, sem láthatnál másképp,
amit évtizedek, életvereségek,
kudarcok, halálok, bűnök el nem értek.
Itt nem futott el az élet sem felettünk,
ti nem haltatok meg, mi nem öregedtünk.
Miért csak most jöttél? Arcodra visszfénye,
visszatér a gyermekkornak fényessége.

ROSSZ IDŐKBEN

EGY KIÁLLÍTÁS KÉPEI

Zavaros ügyei gubancát összetartja
a sok hazugság. Ahogy épp kedve tartja,
úgy forgatja szavát. Mert felelősség nincsen,
nincs ok és okozat, magábazárul minden.
Csupán mint álmokképek, egymás után peregnek
a kusza benyomások, dehogyis következnek
egymásból: „– Tettem vagy nem is tettem?
Te emlékszel? Talán te jobban ismersz engem
nálamnál? Gratulálok! És van bizonyítékok?
Ott voltál? Nagyszerű! Ügyelj, hogy mindig légy ott.”

Ezért nem hazug ő: mintha álomban élne,
ami vádolná lelkét, azt nyilván meg sem élte,
emlékezete alszik, s álmai gomolyában
kétség lehel homályt minden bizonyosságra.
Csak saját sérelmei képeznek biztos támaszt,
saját elképzelése magyarázat és válasz,
amit kétségbe vonni lénye ellen merénylet,
része az ellene szőtt összeesküvésnek.
Hiszen a világ tette olyanná, amilyenné,
életét szenvedéssé, folyton fájó szereppé.

Azt hiszed ráadásul, hogy netán megismerted?
Örökös ellenség vagy, legtöbbet tőled szenved.
Mert minden, amit ő tesz, önmagában is érték,
aljasság emlegetni erkölcsöt avagy mércét.
Az gonosz, aki látja a csalafintaságot,
az hazug, aki számon tartja a hazugságot.
És hogy árulásait bevallani ne kelljen,
elszántan hadakozik minden bírása ellen.
Ezért nincsen szüksége tanúra avagy társra.
Legjobban rá neheztel, az igazság Urára.

KÉSEKKEL TELI

Ne hagyj soha éjszakára
kést az asztalon.
Nappal se hagyj késeket szanaszét.
Félek a hideg pengétől,
a kés gondolatától.
Az embertől is, aki kigondolta.
Az embertől is, aki kovácsolta.
Az embertől is, aki
használni szokta.

De hiszen én is használok a kést.
De hiszen én is becsülöm a jó kést.
De hiszen kés nélkül nem is lehetne élni.
Mégis, furcsa érzés késekkel teli szobákban élni.

VIRTUÁLIS VILÁG

A képernyőkön a világ bohócai.
Bűvölő szemek, drága ruhák,
nevüket adják színdarabunkhoz.
Nem könnyű megtalálni
a legangyalibb arcokat.
Nem könnyű a világot uralni.
A legjobb terv is gyakran zátonyra fut
az alattomos mederpadokon.
Mert ismeretlen tengeren hajózunk.
A jövő vizein. De célba érünk,
és a miénk lesz minden fölfedezés,
mindent beírunk – utólag akár –
a szerepkönyvbe. (A színház kulcsait
a háziköpenyünk zsebében tartjuk.)
Harun al Rasid módján néha azért
ellátogatunk a tündéri szigetre,
hogy virágjában szedjük a világot.

BŰVÖS NÉGYZET

Feltaláltuk a bűvös négyzetet,
ami, akárhonnán is nézheted,
egyet sugároz, egyetlen lényeket,
bár képernyője százfelét mutat.
Az ő szemével kell látnod magad,
kívánságod csak az ő deleje.
Időd nincs már, rendelkezik vele.
Nem ad enned, de mégis jóllakat,
nem ő esz meg: te falod föl magad.

A képernyőn a föld bohócai,
a nevükön fut a sok színdarab.
Kölcsön adják angyali arcukat,
ők uralják a szívet, a szemet,
ez a szerepük. Ez a kulcsszerep.
Már nem járatlan tengeren hajózunk
fűszerszámmért a messzi Indiába:
terepasztalon hever a jövő.
Titok a terv, a hozzávezető
út is titok, de minden eleme
kidolgozott. Ahogy a színész
sötétben áll, trikója fekete,
s a fényben táncoló bábuk
ügyesen mozgatja pálcáival.
A lényeg, hogy nem látszik a keze.

AZ ÉLETEMET

Az életemet,
mint egy
áldozatot,
bemutattam.
Kegyelmet
nem kértem
és nem is kaptam.

Nagy távolságot
áthidalni
nem tud a szikra.
Nem ugrik át
túl messze fekvő
pólusokra.

Az ég fölöttem
csillagos,
távoli, tiszta.
Ha föl se nézek,
akkor is
alatta élek.

MIKES KELEMEN ÚTON A VEZÉRLŐ FEJEDELEM SZÍVÉVEL GROSBOIS-BA

Én édes Istenem!
Vitéz Fejedelem,
mért bíztad rám szívedet?

Aranyba foglalva
keserű fájdalma,
keserűbb is mi lehet?

Drága teteméből,
mint Napot az égből,
chirurgus kimetszette.

Teste török földön,
magam hegyen-völgyön
viszem más idegenbe,

a lovam nyergében,
a hajó öblében
viszem fekete gyászba',

két szívű zarándok,
viszem Uram áldott
szívét óvva, vigyázva,

s töprengve magamban,
hogy melyik fáj jobban,
mikor fáj mind a kettő?

Viszem bennük a bút,
a vesztett háborút,
a sok árva, esendő

vitéznek fájdalmát,
kibontott zászlaját
akik egykor követték,

kik felsorakoztak,
vívtak, rohamoztak,
szolgálták sok győzelmét.

És ameddig élnek
meg nem is békélnek
nagy hatalmú császárral,

vággyák a dicsőség
keltét, visszatértét
Fejedelem Urunkkal.

Országunk reménye,
rabságunknak fénye
koporsóba fektetve,

pogány félhold alól
csak szíve szabadul,
jutván oly nyugvóhelyre,

ahol néha vetnek
fölötte keresztet,
kik tisztelve megállnak,

hol magyar vitézek
felhívják vezérnek,
napján Feltámadásnak.

Testamentomába
lenne írva, bár ha
szívénél meglelhessem

én is a nyugalmat,
ne kelljen az utat
tőle vissza megtennem.

Mert hol szíve nyugszik,
szívem csak ott nyugszik,
élve, halva hűségben.

ÓMEGA ÉS ALFA

Oláh János születésnapjára

Harsonaszót hallottam, a hang felé fordultam,
hét gyertyatartó között Uram megpillantottam,
s erőtlenül, mint a holt, a lába elé rogytam.
Kezével megérintett, megszólított: „Ne félj!
Én vagyok. Az első, aki meghalt, mégis él.
Örökké élek, nincs már hatalma a halálnak.
Nálam van a kulcsa halálnak, alvilágnak.
Írd le, hogy hét csillagot tartok a jobb kezemben,
hét arany gyertyatartó a hét egyház köröttem.
Írd le, amit hallottál, írd le mindent a könyvben!”

És kapu nyílt az égen, és kapu nyílt fölöttem,
láttam a közelt, távolt, egyszerre történt minden.
Múlt, jelen, jövő együtt, mintha egyes-egyetlen
tekintet sugarában nyílna, virulna, hullna,
minden élő és holt mintha egyszerre volna
gyermek és aggastyán, virágzó ág, kidőlt fa,
egyszerre volna fényes palota és a romja.
Láttam, szárnyát kibontva szállt fel a gonosz lélek,
hatalmas árny terített az égboltra sötétet.
És vérré vált a tenger, Nap, Hold, csillag lehullott,
és én leírtam mindent, amit az angyal mondott.
Semmit el sem is vettem, semmit hozzá nem adtam,
írtam hiteles szókkal, amit láttam, hallottam.

Aki tisztátalan lett, maradjon is meg annak,
aki igazságtalan, maradjon meg hazugnak,
de aki jó úton jár, az arról le ne térjen,
és aki szent, legyen szent, eztán is szentül éljen.
Én, János, mindezeket hogy láttam és hallottam,
az angyal lába elé borultam, s imádkoztam,
de ő így szólt: „Nem engem illet meg az imádság.
Istené a dicsőség, egyedül őt imádják
mind a teremtetett lelkek. Én vagyok, aki eljő,
ítéletet én mondok, mert én vagyok az első,
s vagyok az utolsó. Az égbolt fekete
leplét átütő fény, fényes hajnali csillag,
aki meglát, tudja, hogy hamarosan virrad.”

Amit élő nem sejtett, sok ezer jelet láttam,
káprázó, ámult szemmel az elragadtatásban.
Évszázak sora múlik, magyarázzák a bölcsek.
Aki nem magyarázza, de hiszi, az a bölcsebb.
Láttam, hallottam, hittem, megírtam türelemmel.
Urunk Jézus kegyelme legyen már minden szenttel!
Mert hamarosan eljő. Ó, Uram Jézus, jöjj el!

AMI FELVITTE A HEGYRE

Eröss Zsolt emlékére

szakállát a jég benőtte
lábát jeges hó befödte
a szelet mellére vette
nappal, holddal berendezve
az eget a hátán vitte
mi lenne ha megpihenne
ha egy percre elernyedve
mintha térdre ereszkedne
a hóba belefeküdne

egyetlen egy pillanatra
az álom beborította
nem figyelt a jégpatakra
ami útját keresztezte
s minden ami segítette
ami felvitte a hegyre
az most húzta le a mélybe
le a jeges sötétségbe

megindult a hegy alatta
nincs amibe kapaszkodna
levetik a sziklafalak
le a csontos hegyoldalak
olyan érintetlen állnak
mint akik semmit se várnak
semmire sem emlékeznek
rólunk tudomást se vesznek

állnak még sok ezer évig
nyújtózkodnak fel az égig
nyújtóznak az Isten felé
aki őket elrendelé

MEGBOCSÁTATLAN EMLÉKEK

Milyen könnyű volt régen kimondani
a szót. Immár csak mint egy tör élet,
tapogatom: elég gyors lesz-e,
vagy vonakodva, cseppről cseppre
ereszti ki a vérem?
Gyors légy és jó helyre fuss,
átkozott penge!
A tudat végül jobban fáj a testnél,
a sebe nem forrad be,
legföljebb kihúny, mint a kanóc,
mikor elfogy a gyertya.
Még nem jött el az igazság órája,
amikor már nem
halogatva és tagadva
próbálja belém ölelni,
de szemtől szembe rámemeli.
Széthasítja a megbocsátatlan,
enyészetre ítélt emlékeket is.

NEM FÉLTI A FÉNYÉT

Miért teremtetted rosszat is?
Miért hagytad, hogy rossz is teremjen?

Miért teremtetted a kint, fájdalmat,
szenvedést, bűnt, erőszakot,
hazugságot, csalást, enyészetet?

Vagy nincs mód létrehozni árnyék nélkül a fényt?
Fény nélkül az árnyékok?

Miért teremtetted rosszat is?
Vagy a rossz van? Magától terem?

Nyilván, hogy a Nap nem félti a fényét,
de nem tud sütni szembe veled,
és a hátad mögül is ugyanakkor.
Sugara kedvét nem pazarolja,
arra fénylik, amerre kering.
Szitokszóktól akadozó léptekkel
jön el az éjjel. Eltaszít, megcsúfol,
aki alkalmatlan időben
becéz és enyeleg, de ha magára,
magadra maradsz, elbújik inkább,
minden lépését titkolja, takarja,
minden szava mögött más szó leselkedik,

mindig dugdos, rejteget valamit,
úgy néz, mintha rátörted volna az ajtót:
elharapná a nyelvét, semhogy
pergő gondolatait kimondja.

Nyilván, hogy a Nap nem félti a fényét,
de nem tud ugyanegy pillantban
a szemedbe és a tarkódra is sütni.
De fénye-árnyéka egy,
ugyanannak a színe-fonáka.

NEM ELMÚLÁS

Szathmári István professzor úrnak

Sirályok szállnak az Ördögárok felett.
A villamossín partjára óceánt képzelek.

Állíthatnám akár, hogy volt itt valaha,
és a sirálycsapat még annak a nyoma.

Hadapród utca sincs már, a kertészetet
sem találni, ahol egymásba szeretett

egykor apám s anyám, a két alkalmazott.
Róluk se tud már senki, de tanujuk vagyok.

Furcsa szórakozás elmúlt sok évtizednyi
valóság hült helyét makacsul emlegetni.

Valóban rég történt meg, amiről mesélek,
de nekem ez a régmúlt épp oly közeli élet,

mint a tegnapi reggel, a ma délután:
egy emlékezetben siklik egymásután,

másolódik egybe sok emlékvillanás:
amíg élek, a múlt múlt, és nem elmúlás.

NINCS ROMLÉKONYABB

Nincs romlékonyabb
dolog a bizalomnál.
Mikor már minden úton
fekete falhoz értél,
mikor tudod, hogy nincs már,
nincs már, amitől féljél,
és nincs miről beszéljél,
sem vissza, sem előre,
egyhelyben várnod sincs mért,
Mikor már minden szó és
minden tekintet kérdés,
nem tudni mit jelenthet,
csak pillanatnyi ötlet
az, amit éppen hallasz,
hogyan egy új gondolattal
megcáfolják, és hallhasd
épp az ellenkezőjét.
Nincs mélyebb fájdalom a
elkorhadt szavaknál,
nagyobb veszteség sincsen,
mint a bizalom veszte,
nincs nagyobb veszteség
az elmúlt bizalomnál.

ÉJSZAKAI KIBESZÉLGETÉS

Átgyalogoltunk az Erzsébet hídon,
az Attila úton, a Moszkva téren,
és a Szilágyi Erzsébet fasoron.
Aztán sokáig beszélgettünk
az utcánk sarkán, egy lámpa alatt,
Nem járt már villamos, se busz,
s gyalog indultál vissza, Pest felé,
hát visszamentem veled egy darabon,
míg ott nem álltunk ismét az egyetem előtt,
ahonnan elindultunk. Tanácstalan voltál,
mert elfogyott két pakli cigaretta,
és hol lehet ilyenkor venni már?
Minden kirakat álmosan feketéllett.
Nagyon késő volt. Elindultam haza,
s te elkísértél engem egy darabon,
szakadatlan beszélgetés közben,
folyton folyvást verseket idézve.
Erzsébet híd, Attila út és Moszkva tér.
Aztán megint a Szilágyi fasor,
s újból az utcánk sarka, a lámpa alatt.
Elfogyott végül a szó is, akár a cigaretta,
s te rosszkedvűen, magad indultál vissza.
Azóta se gyalogoltam ennyit egy éjszaka.
És nem beszélünk egymással ennyit
az elkövetkező vagy negyven évben összesen.

DICSŐSÉG

Ó, a sóvárgott dicsőség
ó, sóvárgott mámore!
Jobban kínozt, mint az éhség,
bor nem bódít úgy soha.

Nincs olyan lázas kívánság,
nincs érzéki vágy olyan,
nincs helyette semmi váltság,
hogy ne gyötrődj untalan.

Ó, a sóvárgott dicsőség,
lelkünk legmélyebb zuga
rejt magában, semmi kétség,
aki nem sejt, ostoba.

SIRÁLYKERÉK

A hídkorlát fölött
forgó sirály-kerék,
vékony, fehér szárnyú,
küllőszárnyú sirályok.
Kenyeret dobok nekik,
ügyesen bukik rá,
elcsípi egyikük,
de száz másik röpül
rikoltozva felém:
forgó sirálykörhinta.
Fölkapnak fölöttem,
azután megfordulva

újra szemberöpülnek.
Kenyérdarabot dobok,
egy a csőrébe kapja,
de szemét rámszegezve
röpül felém a többi,
nyújtja felém a csőrét,
szembe röpül, majd felkap,
s a levegőben fordul.
Majd egy rábukik ismét
a kis kenyérdarabra,
légtornász mutatvánnyal
rácsap, megkaparintja,
s vijjogva fölröpül
az újabb fordulóra.

JÓZSEF ATTILA-VÁLTOZAT

(Ha szegényen, ha gazdagon)

*Adj emberséget az embernek,
mert élete nem filmszerep,
amit, ha egyszer eltévesztett,
még másodszorra jó lehet.*

Ne járjon a világban kábán,
önmagától mámorosan,
tanítsd: álljon a maga lábán,
tudja, hogy Isten merre van?

Ne rázza öklét s szórja átkát,
mert szegénynek látja hazáját.
(Lelépek, én ezt itt hagyom!)

Ha szegényen, ha gazdagon,
ne legyünk könnyű préda, gyarmat:
adj magyarságot a magyarnak!

ROSSZ IDŐKBEN

Kovács István születésnapjára

*Nem vitatkozik és nem kiabál;
szavát nem hallják a tereken.
A megroppant nádszálát nem töri el,
a pislákoló mécsbelet nem oltja ki,
míg csak győzelemre nem viszi az igazságot... ”
Izajás – Mt 12, 19-21*

Háborúban születünk,
rossz időkben nőttünk,
apánk katonakönyve
volt az örökségünk.
Anyánk szája elé tett
ujjával tanított,
hogy a szólás veszélyes,
tartsuk meg a titkot.
Talán ezért akartuk,
ellenében lázadva,
világgá kiáltani,
ami lelkünket nyomta.

Mikor ifjúságunkat
a vihar szétkergette,
kivetetten is velünk
maradt az Úr kegyelme.
A megroppant nádszálat
eltörni nem engedte,
a pislogó mécsbelet
szélárnyékba rejtette.
Addig ne hunyjanak ki,
a bennünk gyújtott lángok,
amíg győzelemre nem
viszi az igazságot.

MEGÉRKEZÉS

Mit akar? Ne! Undorít a sötét!
Vegye le a csuklyát a fejemről!
Az utolsó másodpercig látni akarok.

Mit akarok látni? Ezeket?
Vagy azt a pár lépést, ami ide vezet?

Mióta lépni tudok, minden lépésem
ide vezetett. Ha ott állnék megint,
a kezdeteknél... legfeljebb más úton
érkeznék meg ide.

Milyen hideg van
a mellkasomban,
a szívemet megöli a hideg,
alig kapok miatta levegőt.
Hogy lehet ilyen hideg júniusban?
Egész testemben vacogok.
Csak a hangom
ne reszkessen a végén.

Ez volt a parancs: Tegye a dolgát!
Zörögnek a kövön a vasak, megrándul a föld.
Éljen... a független... Magyarország!

VISZONTLÁTÁS

*Isten vándora szabadulása után Máriaremetére érkezik
(Regőczi István születésének 100. évfordulóján)*

Először az izületeim
kezdenek bizseregni,
a nyakszirtemtől le a vállamig,
ahogy árad belém az erőd,
és sejtről sejtire átjár,
mintha erős szesz
szívódna fel bennem.
Elér a szívemig,
s az megrendülten feldobog,
hideg, sótiszta űr
szorul a mellkasomba.
Ha nem figyelnék is,
ez az ujjongó szívdobogás

tudatná velem,
hogy itt vagyok
a közeledben újra.
Emelkedik és süllyed a mellkasom,
mint célszalaghoz érkező futóé.
Áradásoddal együtt dobog:
itt vagy. Te mindig itt vagy.
A térdeplőre leereszkedem,
köpenyed beborít.
Szeretnék így maradni mindörökre,
ahogy lehajtom eléd a fejem.

TEDD JÓVÁ

Hát persze, most csak ül ott,
áztatja a lábát a lavórban.
De mi lesz, hogyha megázik a lába,
aztán kiveszi és lépkedni kezd.
Odajön hozzám, és azt mondja nekem:
– Mit állsz itt? Mit lopod a napot?
Eredj, menj, tedd jóvá a világon
mindazt, amit a tél elrontott!
És akkor mehetek a füveket,
rügyeket bontogatni,
míg csak minden újra zöld lesz.
Az aztán a munka! Mit nem képzelsz!
És csinálni egész nap, egész éjjel.
Menni, ahogy gömbölyödik a föld,
ahol éppen mindig világos van,
mindenütt bontogatni, húzogatni!
Egyes egyedül. Mert volna, akivel

elmegyek én a világ végére is,
oda különösen, dolgozom akár
éjjel-nappal. De nélküle nehéz.
Márpedig az Úr mindenhová
csak engem szalaszt,
szó sincs arról, hogy mondjuk:
– Na és még kit vinnél magaddal?
Mert akkor mégis más. Elvinném
például az édesanyámat,
hogy amíg én a fűvet huzogatom,
ő vasalja ki a jeget a patakból,
vagy metssze le az égboltról
azt a téli, fekete felhőbundát.
Végigfuttatja az ég hasán
a jó, éles ollót, azután kifordítja,
ahogy a gereznáját húzzák le
a nyúlnak. És világos lesz egyből.
Rögtön megjön a kedvem
még a tavak kiolvasztásához is.
Pedig ahhoz mennyit kell lehelni!

ÉNEKELJENEK A CSILLAGOK

Mint egy leplet, kiterítette az eget,
és kifeszítette, mint a lakósátrat.
Nem készített semmihez vázlatot,
gondolatban tervezte meg a mindenséget.
Amit eltervezett lecsukott szemhéja mögött,
képzeletében pontosan működött.
Lehunyta a szemét és látta a teret,
utaztak benne a gondolatai,
követték és megelőzték egymást
és mindegyikből valami született.

Elképzelte a bolygósereget,
és valahány forma eszébe jutott,
képzelt mindenből milliányi fehér, fekete,
színes, kisebb-nagyobb változatot.
Mindről elgondolta, hogy mire jó,
milyen pályát fut be, mit vonz és mit taszít.
És hogy legyen, mindnek nevet adott.
Éber gondolatokkal álmodott,
és felébredve a tiszta papírra írta:
„Utasításomra énekeljenek a csillagok.”

TARTALOM

SZÁRAZFÖLDI TÉL (1960–1991)	5	Őszi szeretők.	30
SE NYUGALMAT, SE BIZTONSÁGOT 1960–64..7		Esőkergető	31
Ének	7	Kövek a patakban	31
Fohász utoljára	8	Nyugtalan kikötő	32
Varjak szállnak	8	Léted	32
Tópart hajnalban.	9	Vallomás félúton	33
Berzsenyihez	10	A fekete Mária	34
Mint a hajdani kóborok	11	Legyek	35
Ballada	12	Komolytalanul	35
Üres termék	13	ÍGY KÉSZÜL 1966–70	36
Vándorlások	14	Kormos szél.	36
Csontváry	17	A hegy	37
Se nyugalmat, se biztonságot. .	18	Mire jó?	38
Október	19	Erőnk	39
Hidegebb lesz	19	Ismerj rám	40
Fordított Kőmíves Kelemen .	20	Miféle világ ez?	41
Előleg a tavaszra	21	Szerelmem	42
Nagycsütörtök, nagypéntek. .	22	A hontalanság évszaka.	43
Töredék	22	Ünnepeink	44
Katáng	23	Kőfej.	46
Ismét az utaknak.	24	Vadrózsás domb	47
ÚJVÁROS 1964–68.	26	Ének	48
Szégyenem	26	Sorsközösség	49
Befogadni vagy kivetni	26	Hamlet	50
Visszatérő sorok	27	Kifutópályák	51
Búcsú	28	Vékony álom	52
Újváros	28	Így készül	53
Színes kép	29	Amíg a buszra várunk	54
Eső után	30	Rendjeleink.	55
		ALBATROSZ 1968–70	58
		Völégény	58

Szerkezet	59	Kompozíció	86
Kút, 1.	60	Vándorlások	
Kút, 2.	61	(Mennyit mentem)	86
Alapállás	62	A hátán fekszik	87
Fénykép	63	Névtelen levél	87
Idő	65	Kitüntetés	88
Három réteg	66	Történelmi forduló	88
Albatrosz	67	Életünk védelmében	89
Elhatárolódás	68	Mondóka	89
Változatok	69	Gyöngé és erős	90
Nacionálé	72	Isten	90
Határaink	73	A művészet	90
BESZÉD 1968–71.	77	Feladat	91
Személyiség	77	Járműverseny	91
Szógyűjtemény és példatár		Jellemzés	92
0–10 éves korig	77	ANYAGTANULMÁNY	
Tavaszi	79	1970–71.	93
Népdalok	79	Anyagtanulmány	
Töredék (Ó te mérges halál)	80	az „Elhatárolódás” című	
Beszéd	80	vershez	93
Jótanács	81	Természetrajz	96
Tévé	81	Álmok	100
Szociális kérdés	81	Eltávozott szavak	103
Vásár I.	82	SZÁRAZFÖLDI TÉL	
Vásár II.	82	1970–72.	105
„M”	82	Áttűnés	105
Szabályzat	83	Csend	105
Hellenizmus	83	Képek	106
Nemzetiségi kérdés	83	Van úgy	107
Ars poetica	84	Távolodók	107
ELEMEK 1968–72	85	Délután	108
Fény	85	Napló	109
Határkövek	85	Pastorale	109
Kép	86	Temetés	110
		Ajánlott énekek	111

Vég.....	112	A.....	135
Följegyzés.....	113	Elemeinkből.....	135
Rekviem, I.....	114	Ablak.....	135
Rekviem, II.....	115	A folyamszabályozó.....	136
Emlékvers.....	115	Nem tudom vinni már.....	136
Hiányos tánc.....	116	Üldözési mánia.....	137
Ki.....	119	Fennmaradás.....	138
Százazföldi tél.....	120	Arckép.....	139
VÁLASZTÁS 1973–75.....	122	Három strófa.....	140
Küzdelem.....	122	Szerencse.....	140
Töredékek az „Ördög politikája”-ból.....	122	ÚJRA MEG ÚJRA	
Két véletlen.....	123	1975–81.....	142
Reggel.....	124	Cseresznyeház.....	142
Előttörténet.....	125	Rigó.....	143
Mihály.....	126	Konyhai este.....	143
Öregség.....	126	Félálom.....	144
A föld alatt.....	127	Múzeumban.....	144
Kudarc.....	127	Kitépelt lámpadrót.....	145
Kiáltvány.....	128	Két reneszánsz vers.....	145
Jövő.....	128	Zárójel.....	146
Naplótöredék.....	129	Catenaccio.....	147
Választás.....	129	Félkegyelmű.....	147
Európa virágkorában.....	130	Költőzködés.....	148
Kezdet és vég.....	130	Boldogtalan.....	149
Eszme futtatás.....	131	Ahogy.....	149
Kertész.....	131	Semmi több.....	150
Két egymást követő perc között a szakadék.....	132	Távolság.....	152
Reggel a kertben.....	132	Nélkülük itthon.....	153
Mégis.....	133	Ha nem is úgy.....	153
Anteusz ébred.....	133	Végletek.....	154
Apám.....	134	A lélek néha.....	155
Tűrelmetlenség borít el.....	134	Hit.....	155
Dal.....	134	Anyám mindig tud valami újat.....	156
		Nézem.....	156

Újra meg újra	157	Üdvözetek	185
Három vándor	158	Oltalom	187
Betegnek látszol	159	Védtelen	188
Ruhák	159	Két töredék	189
Fohász betegen	160	Egy régi témára	189
NÉGYLEVELŰ 1980–84	161	Régi hibánk	190
Nagy kérdés	161	Apokalipszis	191
Jól kéne járni néha	161	Válasz	193
Egy örült naplójából	162	Mentem	193
Salátamag	162	Találkozás	195
Négylevelű	163	Ki hitte volna?	196
Zsoltár	165	Japánkakasunk halálára	198
Vallomás	167	Credo	199
Mezey Katalin, a komputer első saját költeménye	168	Ez marad.	202
Mezey Katalin, a komputer második saját költeménye ..	169	SORS 1984–86	204
Régi szerelmeim	171	Sors.	204
Testre szabott hazaszeretet ..	172	Sanzon	205
VÁLASZ 1980–84	173	Alagút	207
Azonosítás	173	Szerepek	207
Ha Krisztus még egy esztendőt megér	173	Emlék	208
Úgy halok meg	174	Fiatalasszony mondja	210
Ne tépjétek szét	174	Ahhoz	210
Nem titok	175	Amerre	211
Szellemidézés	176	Száz pengő	212
Honvagy Arany János után ..	177	Fa, útszélen	213
Lehet, nem olyan	178	A körön kívül	214
Attól félek	179	Kassák: Képarchitektúra, 1967	216
Nagy László	180	Hunyadi László	217
Sírató	180	Azelőtt és most	217
Búcsúszó	182	Ha volna hangszerem	218
Payer István halálára	183	Hiány	219
		Apám (Etettem volna)	219
		Ameddig élek	220
		Álom	220

Staféta.	221
Egy elveszett telefonszám űrügén.	221
Csigalassan.	223
Husziták.	224
Takáts Gyula születésnapjára.	224
Tűzhányó és Hold.	225
Átkozottak a telefonok.	225
Mágikus kapcsolat.	226
Anno.	227
Önvizsgálat.	228
Sors-jelentés.	229
Szentivánéji álmom.	230
Hiába.	230
Vándordalok.	231
Járnék a házban.	232
Kínai vers.	232
Sötét van.	233
Nappal és éjszaka.	233

HAMLET-VÁLTOZATOK

1984–88.	235
A legfőbb krimi.	235
Korunk hőse.	235
Megoldás.	236
Naplórészlet, 1984.	236
Ballada múlt idők szerelmeseiről.	239
Attól még.	240
Utolsó menedék.	241
A hatalom asztalhoz ül.	241
Parafrázis.	242
Önarckép vályúval.	244
Reggel (Verset írtam).	245
Nyugodt jövő.	246

Sok kicsi együtt.	247
Posztumusz találkozás.	248
Hamlet-változatok.	249
Levelek Candide-nak.	253
Arany János.	255

TITKOS SZOLGÁLAT

1988–91.	256
A történet kezdete.	256
Portré.	260
Ez az arc.	261
Olyan vagyok.	262
Bizonyosság.	262
Fénytörés.	263
Szárazpatak, 1988 augusztus.	265
Imádság.	266
Vers Ady maszkjában.	266
Titkos szolgálat.	267
Miért hallgatunk?	268
Némajáték.	269
Apám utoljára.	270
Ifjúság, mint felszedett sín.	271
Növénnyek nevére.	272
Állatok nevére.	273
Már nem jár át.	274
És szégyenlem, és zavarban vagyok.	274
Életkép.	275
Nemlenni.	276
A solymász.	277
Gyilkosságok.	278
Sovány tanulság.	279
Tebenned bízom.	279
Te vagy.	280
Írj orvosságot.	281
Mellékutcákon.	282

PÁRBESZÉD

(1991–2002)285

Párbeszéd287

Fohász288

Adj Uram némaságot288

Dal a véletlenről289

Ártalmatlan290

Bizonytalan290

Két őszi strófa291

Odakinn és idebenn292

Álmomban292

Kit szerettél jobban?293

Álarcos álarcos293

Egy ember ül294

Utazás294

Helyzetdal295

Id. Pieter Breughel: Ikarusz296

A kőfaragó297

Újra lejátszódik297

AKI MOST

ÉSZREVÉTTLENÜL299

Jeleket vélhetnék299

Aki most észrevétlenül300

A lélek temploma301

A bukott ember301

Búcsú (Nem ami fáj)302

Negyven felé302

Történet303

Kosza Rozália304

ASZTALFIÓK – LÍRA305

Nem305

Katakomba306

Hegyibeszéd307

Elemek308

Öntvények308

Nem önként309

Töredékek és torzító tükör310

Főhadiszállás ünnep után310

Hirdetés311

Magabiztos, győztes311

AKÁR A ROZSDÁS KÉSEKET313

Játszópajtása voltam313

Emlékek ingei313

Játszunk anyámmal314

Születésnap labdarózsák315

Akár a rozsdás késeket317

Új este ez, mindenben új318

A gyászset319

Ami tökéletes320

A NÉGY ELEM321

Két part321

1996322

Uram, aki323

Visszatérés324

Imádság fonala325

Isten a pusztulásra gondolt326

Az Isten – mint egy megunt
feleség327

A pénz328

A négy elem330

Földben talál332

HOLDÉNEK

(Gyerekversek)333

MADARAK RÖPÜLÉSE335

A cinke335

A rigó335

A varjak	336
A pacsirta	336
Téli mondogatók.	336
Hószakadás.	338
Vízi versek	338
Fölperzselt a kertet a fagy.	339
A kövér – a sovány	340
Három alvó.	341
Itt maradtam.	342
Szárítás	343
A rendőr bácsi.	344
Előjelek.	344
Ó, ebben a dolgoz házban.	345
A festő teraszán.	346
Ó, a macska	347
Nagyváros.	348
Holdének	348
Hej, legények	349
Asszonynap.	351
Járművek.	352
Anyáknappja az óvodában.	357
Ahogy fény-ezredéveket.	358
Felhő.	359
Mint az üveg.	359
Az autó orrát köszörüli a szél.	360
Versenyautózás a Holddal.	360
A luxusautó.	361
A Vágány utcában.	362
A legjobb ötletek.	363
A Mindent Leejtő néni.	364
Utálom	364
A „jógyerek” tizenhárom pontja	365
A kályha lakója	365
Apu autót vett.	366
Áprilisban	367

Amikor én autózom	368
Kilátótoronyban	369
Az egyik papucsom	369
Én is mosok és én is vasalok ..	370
Karácsony Kékestetőn, 1952.	370
Cinkeszóval teli.	371
Túl sok a lyukas zokni odaát.	372

BOLYGÓPÁLYÁK

2002–2010	375
-----------------	-----

HÁTTÉR

Háttér.	377
Muskátlí	378
Pannonhalma alatt	379
Mese.	380
Rómeó és Júlia	380
Elmentek szánkózni	380
Otthon	381
A legszebb lábnyom	382
Egy havas nap Pécsen	382
Aranyás csömör.	383
Hőségfekete	383
Buda tornyain.	384
A város	385

NEM SZEREP

Bolygópályák	387
Születésnap, ötvenes évek ..	388
Éppen, hogy nagykorú	389
Nem szerep.	390
Halottaim	391
Becsukódnak a gyerekek	391
Öregasszony mondja.	392
Itt, a folyó fölött	393

Anyósom nagybeteg	394	9. stáció:	
Múlt nyár	394	Krisztus harmadszor esik el	
Hopszasza	396	a kereszttel	425
Hat balatonfüredi gyermek		Hívtál, hiába nem hallottalak .	426
táncol	397		
Az arpinói rozsmaring	397		
FÉRFI ÉS NŐ	399	MILYEN VÉGLEG,	
Ellentét	399	MILYEN VÁRATLANUL	430
Kettős bordícséret	399	Az erős gondolkodás hézagai .	430
Férfi és nő	401	A Hold arcán	435
Forró papíruszok	401	József	437
Az igazi levél	402	A szél átlátszó léptei	438
Kettős arckép	403	Mennyei Jeruzsálem	439
A másikat becsapni	403	Milyen végleg,	
Beszélgetés	404	milyen váratlanul	439
Terített asztal	405	Berekfürdői gyászdalok	442
Álomversek	406	Én a világot nem bánom	445
Szavak és csendek	410	Ahogy álmodban	445
A fogoly Hermész	411	A Szent Márk bazilika	446
Hasonlat	412	Szilveszteri köszöntés	446
Voltál vagy nem voltál	414		
Variációk kanásztáncra	414	OKTÓBER HAZALÁTOGAT	447
Sokáig szolgáltam	415	Európai megfigyelő	447
URAM, HA NEM VEZETNÉL	417	Hogyan kell nevelni	
Az a kérdés	417	a gyereket	447
Testemben elrejtéd	417	Recept	448
Még mindig tervez	418	Az élet nem több	448
Uram, ha nem vezetnél	418	Ne hívd vendégül	449
Kinek az asztalán	420	Népdal	449
Távoli tűz	420	A fehér ember	450
Látja Isten	421	Ha nem tudsz lopni	452
Örökre rab	423	A senkiföldjén	452
1. stáció	424	Versek aranycsíkja	453
		Negyven év múlva	455
		Lelki gyakorlat	455
		Beszélgetés	456
		P. T. gyerekkora	457
		Október hazalátogat	458

Boldog	460	Ezüsttűz	478
A legkedvesebb szavak	461	ROSSZ IDŐKBEN	479
Hű pásztorok	462	Egy kiállítás képei	479
Előbb ízleltelek	462	Késekkel teli	480
TEDD JÓVÁ		Virtuális világ	481
(Új versek, 2010–2015)	465	Bűvös négyzet	481
VILLÁMBIZTOS	467	Az életemet	482
Amikor így	467	Mikes Kelemen úton	
A világért se	467	a vezérlő fejedelem szívével	
Reggel nyolckor	468	Grosbois-ba	483
Egy tányér cseresznyével	469	Ómega és alfa	486
Súlyzó	469	Ami felvitte a hegyre	488
Növekedés	470	Megbocsátatlan emlékek	489
Megszületni	471	Nem félti a fényét	490
A rajz születése	472	Nem elmúlás	491
Egyre gyorsabban	473	Nincs romlékonyabb	492
Akinek álom	473	Éjszakai kibeszélgetés	493
Néz rám a tükörből	473	Dicsőség	494
Év zárul, év nyílik	474	Sirálykerék	494
Zátonyok	474	József Attila-változat	495
Tükrök	475	Rossz időkbén	496
Villámbiztos	475	Megérkezés	497
Látogatás	476	Viszontlátás	498
Lábnyomok	477	Tedd jóvá	499
		Énekeljenek a csillagok	500

BETŰRENDES MUTATÓ

1. stáció	424	A Mindent Leejtő néni	364
1996.	322	A művészet	90
9. stáció: Krisztus harmadszor esik el a kereszttel.	425	A négy elem	330
A.	135	A pacsirta	336
A „jógyerek” tizenhárom pontja	365	A pénz	328
A bukott ember.	301	A rajz születése	472
A cinke	335	A rendőr bácsi.	344
A fehér ember	450	A rigó	335
A fekete Mária	34	A senkiföldjén.	452
A festő teraszán.	346	A solymász	277
A fogoly Hermész	411	A szél átlátszó léptei	438
A folyamszabályozó.	136	A Szent Márk bazilika	446
A föld alatt	127	A történet kezdete.	256
A gyászset	319	A Vágány utcában	362
A hatalom asztalhoz ül	241	A varjak	336
A hátán fekszik	87	A város	385
A hegy	37	A világért se	467
A Hold arcán	435	Ablak	135
A hontalanság évszaka.	43	Adj Uram némaságot	288
A kályha lakója	365	Ahhoz.	210
A kőfaragó	297	Ahogy álmodban.	445
A körön kívül	214	Ahogy fény-ezredéveket.	358
A kövér – a sovány	340	Ahogy.	149
A legfőbb krimi.	235	Ajánlott énekek.	111
A legjobb ötletek.	363	Akár a rozsdás késeket.	317
A legkedvesebb szavak.	461	Aki most észrevétlenül.	300
A legszebb lábnyom	382	Akinek álom	473
A lélek néha	155	Alagút.	207
A lélek temploma	301	Alapállás	62
A luxusautó.	361	Álarcos álarcos.	293
A másikat becsapni	403	Albatrosz.	67
		Állatok nevére.	273
		Álmok.	100

Álmomban	292	Az arpinói rozmaryng	397
Álom.	220	Az autó orrát köszörüli a szél.	360
Álomversek	406	Az egyik papucsom	369
Ameddig élek	220	Az élet nem több.	448
Amerre	211	Az életemet	482
Ami felvitte a hegyre	488	Az erős gondolkodás hézagai	430
Ami tökéletes	320	Az igazi levél	402
Amíg a buszra várunk	54	Az isten – mint egy megunt feleség	327
Amikor én autózom	368	Azelőtt és most	217
Amikor így	467	Azonosítás.	173
Anno.	227	Ballada múlt idők szerelmeseiről.	239
Anteusz ébred	133	Ballada	12
Anyagtanulmány az „Elhatárolódás” című vershez.	93	Becsukódnak a gyerekek	391
Anyáknapja az óvodában.	357	Befogadni vagy kivetni	26
Anyám mindig tud valami újat	156	Berekfürdői gyászdalok	442
Anyósom nagybeteg	394	Berzsenyihez	10
Apám utoljára	270	Beszéd.	80
Apám	134	Beszélgetés	404
Apám	219	Beszélgetés	456
Apokalipszis	191	Betegnek látszol	159
Áprilisban	367	Bizonyosság.	262
Apu autót vett.	366	Bizonytalan.	290
Arany János.	255	Boldog.	460
Aranyás csömör.	383	Boldogtalan	149
Arckép	139	Bolygópályák	387
Ars poetica	84	Búcsú	28
Ártalmatlan.	290	Búcsú	302
Asszonynapár.	351	Búcsúszó.	182
Átkozottak a telefonok	225	Buda tornyain.	384
Attól félek.	179	Bűvös négyzet	481
Attól még	240	Catenaccio	147
Áttűnés.	105	Cinkeszóval teli.	371
Az a kérdés	417	Credo	199

Cseresznyeház	142	Ének	7
Csigalassan	223	Énekeljenek a csillagok	500
Csontváry	17	Éppen, hogy nagykorú	389
Csönd	105	Erőnk	39
Dal a véletlenről	289	És szégyenlem, és zavarban vagyok	274
Dal	134	Eső után	30
Délután	108	Esőkergető	31
Dicsőség	494	Eszme futtatás	131
Egy elveszett telefonszám ürügén	221	Európa virágkorában	130
Egy ember ül	294	Európai megfigyelő	447
Egy havas nap Pécsen	382	Év zárul, év nyílik	474
Egy kiállítás képei	479	Ez az arc	261
Egy örült naplójából	162	Ez marad	202
Egy régi témára	189	Ezüsttűz	478
Egy tányér cseresznyével	469	Fa, útszélen	213
Egyre gyorsabban	473	Feladat	91
Éjszakai kibeszélgetés	493	Félálom	144
Elemekből	135	Felhő	359
Elemek	308	Félkegyelmű	147
Életkép	275	Fennmaradás	138
Életünk védelmében	89	Fény	85
Elhatárolódás	68	Fénykép	63
Ellentét	399	Fénytörés	263
Elementek szánkózni	380	Férfi és nő	401
Előbb ízleltelek	462	Fiatalasszony mondja	210
Előjelek	344	Fohász betegen	160
Előleg a tavaszra	21	Fohász utoljára	8
Előtörténet	125	Fohász	288
Eltávozott szavak	103	Fordított Kőműves Kelemen	20
Emlék	208	Forró papíruszok	401
Emlékek ingei	313	Főhadiszállás ünnep után	310
Emlékvers	115	Földben talál	332
Én a világot nem bánom	445	Följegyzés	113
Én is mosok és én is vasalok	370	Fölperzselt a kert a fagy	339
Ének	48	Gyilkosságok	278

Gyöngé és érő	90	Hunyadi László	217
Ha Krisztus még egy esztendő megér	173	Huszták	224
Ha nem is úgy	153	Hú pásztorok	462
Ha nem tudsz lopni	452	Id. Pieter Breughel: Ikarusz	296
Ha volna hangszerem	218	Idő	65
Halottaim	391	Ifjúág, mint felszedett sín	271
Hamlet	50	Így készül	53
Hamlet-változatok	249	Imádság fonala	325
Három alvó	341	Imádság	266
Három réteg	66	Írj orvosságot	281
Három strófa	140	Ismerj rám	40
Három vándor	158	Ismét az utaknak	24
Hasonlat	412	Isten a pusztulásra gondolt	326
Hat balatonfüredi gyermek táncol	397	Isten	90
Határaink	73	Itt maradtam	342
Határkövek	85	Itt, a folyó fölött	393
Háttér	377	Japánkakasuk halálára	198
Hegyibeséd	307	Járművek	352
Hej, legények	349	Járműverseny	91
Hellenizmus	83	Járnék a házban	232
Helyzetdal	295	Játszópajtása voltam	313
Hiába	230	Játszunk anyámmal	314
Hiány	219	Jeleket vélhetnék	299
Hiányos tánc	116	Jellemzés	92
Hidegebb lesz	19	Jól kéne járni néha	161
Hirdetés	311	Jótanács	81
Hit	155	József Attila-változat	495
Hívtál, hiába nem hallottalak	426	József	437
Hogyan kell nevelni a gyereket	447	Jövő	128
Holdének	348	Karácsony Kékestetőn, 1952	370
Honvág Arany János után	177	Kassák: Képarhitektúra, 1967	216
Hopszasza	396	Katakomba	306
Hószakadás	338	Katáng	23
Hősegekete	383	Kép	86
		Képek	106
		Kertész	131

Késekkal teli	480	Látogatás.	476
Két egymást követő perc között a szakadék	132	Legyek	35
Két őszi strófa	291	Lehet, nem olyan	178
Két part	321	Lelki gyakorlat	455
Két reneszánsz vers	145	Léted	32
Két töredék.	189	Levelek Candide-nak	253
Két véletlen.	123	„M”	82
Kettős arckép	403	Magabiztos, győztes	311
Kettős bordícséret	399	Mágikus kapcsolat.	226
Kezdet és vég.	130	Már nem jár át	274
Ki hitte volna?	196	Még mindig tervez	418
Ki	119	Megbocsátatlan emlékek.	489
Kiáltvány	128	Megérkezés	497
Kifutópályák.	51	Mégis	133
Kilátótoronyban	369	Megoldás	236
Kínai vers	232	Megszületni	471
Kinek az asztalán.	420	Mellékutcákon	282
Kit szerettél jobban?	293	Mentem	193
Kitépett lámpadrót	145	Mennyei Jeruzsálem	439
Kitüntetés.	88	Mese.	380
Komolytalanul	35	Mezey Katalin, a komputer első saját költeménye	168
Kompozíció	86	Mezey Katalin, a komputer második saját költeménye	169
Konyhai este	143	Miért hallgatunk?	268
Kormos szél.	36	Miféle világ ez?	41
Korunk hőse	235	Mihály	126
Kosza Rozália.	304	Mikes Kelemen úton a vezérő fejedelem szívével Grosbois-ba	483
Kőfej.	46	Milyen végleg, milyen váratlanul.	439
Költözködés	148	Mint a hajdani kóborok	11
Kövek a patakban	31	Mint az üveg.	359
Kudarc	127	Mire jó?	38
Kút, 1.	60	Mondóka	89
Kút, 2.	61		
Küzdelem	122		
Lábnymok.	477		
Látja Isten.	421		

Múlt nyár	394	Növények nevére.	272
Muskátli	378	Nyugodt jövő	246
Múzeumban	144	Nyugtalan kikötő	32
Nacionálé	72	Ó, a macska	347
Nagy kérdés	161	Ó, ebben a dolgos házban	345
Nagy László	180	Odakinn és idebenn	292
Nagycsütörtök, nagy péntek	22	Október hazlátogat	458
Nagyváros	348	Október	19
Napló	109	Oltalom	187
Naplórészlet, 1984	236	Olyan vagyok	262
Naplótöredék	129	Ómega és alfa	486
Nappal és éjszaka	233	Otthon	381
Ne hívd vendégül	449	Önarckép vályúval	244
Ne tépjétek szét.	174	Öntvények	308
Négylevelű	163	Önvizsgálat	228
Negyven év múlva.	455	Öregasszony mondja	392
Negyven felé	302	Öregség.	126
Nélkülük itthon	153	Örökre rab	423
Nem elmúlás.	491	Őszi szeretők.	30
Nem félti a fényét	490	P. T. gyerekkora.	457
Nem önként	309	Pannonhalma alatt	379
Nem szerep	390	Parafrázis.	242
Nem titok	175	Párbeszéd	287
Nem tudom vinni már	136	Pastorale	109
Nem	305	Payer István halálára	183
Némajáték	269	Portré	260
Nemlenni	276	Posztumusz találkozás	248
Nemzetiségi kérdés	83	Recept.	448
Népdal	449	Reggel a kertben	132
Népdalok	79	Reggel nyolckor	468
Névtelen levél	87	Reggel.	124
Néz rám a tükröből.	473	Reggel.	245
Nézem	156	Régi hibánk	190
Nincs romlékonyabb	492	Régi szerelmeim	171
Növekedés.	470	Rekviem, I.	114
		Rekviem, II.	115

Rendjeleink	55	Szociális kérdés	81
Rigó	143	Szógyűjtemény és példatár	
Rómeó és Júlia	380	0–10 éves korig	77
Rossz időkben	496	Születésnap, ötvenes évek	388
Ruhák	159	Születésnap labdarózsák	315
Salátamag	162	Takáts Gyula születésnapjára	224
Sanzon	205	Találkozás	195
Se nyugalmat, se biztonságot	18	Tavaszi	79
Semmi több	150	Távolság	152
Sirálykerék	494	Te vagy	280
Sírató	180	Tebenned bízom	279
Sok kicsi együtt	247	Tedd jóvá	499
Sokáig szolgáltam	415	Téli mondogatók	336
Sors	204	Temetés	110
Sors-jelentés	229	Terített asztal	405
Sorsközösség	49	Természetrajz	96
Sovány tanulság	279	Testemben elrejtet	417
Sötét van	233	Testre szabott hazaszeretet	172
Staféta	221	Tévé	81
Súlyzó	469	Titkos szolgálat	267
Szabályzat	83	Tópart hajnalban	9
Szárazföldi tél	120	Töredék	22
Szárazpatak, 1988 augusztus	265	Töredék	80
Száritás	343	Töredékek az „Ördög	
Szavak és csendek	410	politikájá”-ból	122
Száz pengő	212	Töredékek és torzító tükör	310
Szégyenem	26	Történelmi forduló	88
Szellemidézés	176	Történet	303
Személyiség	77	Túl sok a lyukas zokni odaát	372
Szentivánéji álom	230	Tükrök	475
Szerelmem	42	Türelmetlenség borít el	134
Szerencse	140	Tűzhányó és Hold	225
Szerepek	207	Úgy halok meg	174
Szerkezet	59	Új este ez, mindenben új	318
Szilveszteri köszöntés	446		
Színes kép	29		

Újra lejátsszódik.....	297	Varjak szállnak	8
Újra meg újra	157	Vásár, I.....	82
Újváros	28	Vásár, II.....	82
Uram, aki	323	Védtelen	188
Uram, ha nem vezetnél	418	Vég.....	112
Utálom	364	Végletek	154
Utazás.....	294	Vékony álom.....	52
Utolsó menedék	241	Vers Ady maszkjában.....	266
Üdvözetek	185	Versék aranycsíkja.....	453
Üldözési mánia	137	Versenyautózás a Holddal	360
Ünnepeink	44	Villámbiztos	475
Üres termék	13	Virtuális világ	481
Vadrózsás domb	47	Viszontlátás.....	498
Válasz	193	Visszatérés.....	324
Választás	129	Visszatérő sorok	27
Vallomás félúton.....	33	Vízi versek	338
Vallomás.....	167	Voltál vagy nem voltál.....	414
Változatok.....	69	Völegény.....	58
Van úgy	107	Zárójel	146
Vándordalok.....	231	Zátonyok	474
Vándorlások	14	Zsoltár	165
Vándorlások	86		
Variációk kanásztáncra	414		

6763/16

*A Magyar Napló Kiadó az 1795-ben alapított
Magyar Könyvkiadók és Könyvterjesztők Egyesülésének,
valamint az 1999-ben alapított Könyves Szövetségnek a tagja*
www.konyves-szovetseg.hu

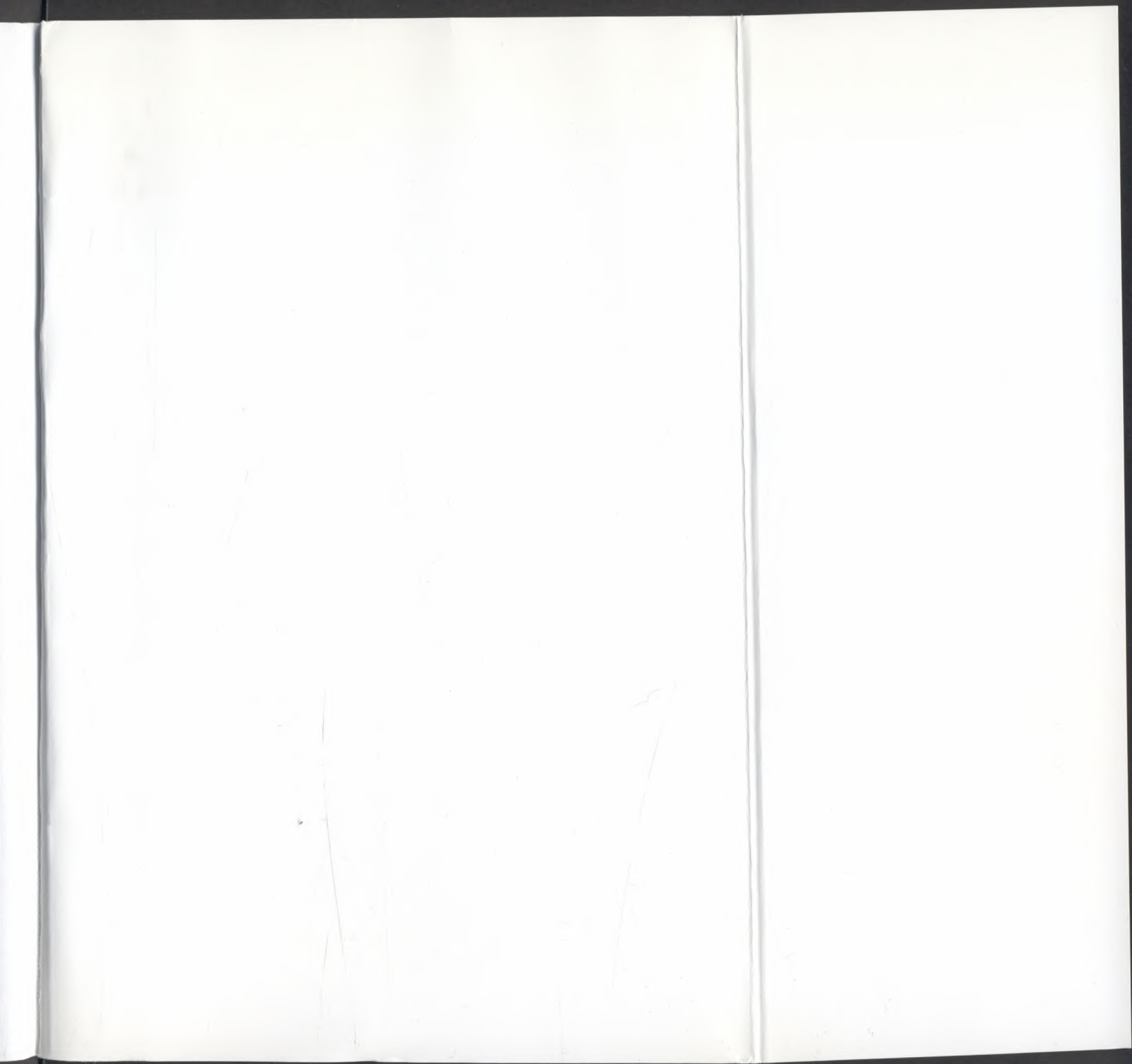
Magyar Napló Kiadó Kft.
1062 Budapest, Bajza u. 18.

www.magyarnaplo.hu

Felelős kiadó Oláh János

Felelős szerkesztő Zsiga Kristóf

Tipográfia, nyomdai előkészítés: Scriptor Kft.
Készült a Pannónia Nyomdában, Budapesten

MEZEY KATALIN
MEGJELENT KÖNYVEI:

Amíg a buszra várunk (versek, Magvető Kiadó, 1970), *Anyagtanulmány* (versek, Szépirodalmi Kiadó, 1978), *Zöld vadon* (elbeszélések, Szépirodalmi, 1979), *Csutkajutka meséi* (versek, mesék, Móra, 1983), *Élőfilm* (regény, Szépirodalmi, 1984), *Újra meg újra* (versek és színmű, Szépirodalmi, 1985), *Lyukak az osztálykönyvben* (ifj. regény, Móra, 1986), *Kivala Palkeó Nemlehet-országban* (meseregény, Móra, 1987, Új KÉZirat Kiadó, 1999), *Levelek baze* (regény, Móra, 1989, 1990), *Szárazföldi tél*, (vál. és új versek, Széphalom Könyvműhely, 1991), *A két egyforma királyfi* (színművek, KÉZirat, 1993), *Against and against* (versek, angol, ford. Kolumbán Miklós, Kézirat, 1995), *Paule Werbstedenn...* (meseregény, német, ford. Hans Skirecki, Új KÉZirat, 1999), *Párbeszéd* (versek, Felsőmagyarország Kiadó, 2002), *A kidöntött kerítés* (novellák, Széphalom, 2003), *Holdének* (gyerekversek, Széphalom, 2007), *Mezey Katalin válogatott versei* (Magyar Napló, 2008), *Bolygópályák* (versek, Széphalom, 2010), *Ismernek téged* (elbeszélések, kisregény, Magyar Napló, 2014), *Csutkajutka meséi és újabb történetek* (mesék, Magyar Napló, 2015)

Borítótér és grafika:
Oláh Máttyás László

Ára: 3500 Ft

9786155465659

„Ritka költő, még a legnagyobbak között is, aki olyan fogékony a mindennapi apró szenzációkra, mint Mezey Katalin. A napi élményeket úgy tudja versbe és verssé varázsolni, hogy felsőhajthatunk: ilyen a valóság, ez a valódiság és keresetlen őszinteség! Dörgő, meg-rázó, nagy eseményekkel valószínűleg semmit se tudna kezdeni, de a városi lakás, a bentről kifelé nézett természet, a család: kifogyhatatlan meglepetésekkel szolgálnak a költőnőnek. (...) Mezey Katalinnál nincs elvont emberiség, hanem a környezetébe tartozó emberi lények egyenként vagy kis csoportokban, minden fájdalommal és kevés örömmel. S az emberek körül ott röpd a sok levetett ing, mosatlan tányér, szobasarak gyűjtötte, szeretett hulladék. Rácáfol arra a régi tételre, hogy a líra személyi megnyilvánulás. Nem, itt már a líra csak közvetít a személyek között, és minden felolvad ebben az együttélésben, mely csupa izgatott rezgés, de végső lényegében csupa szeretet.”

(Weöres Sándor: *Mezey Katalin: Újra meg újra*)

„Megszerettem költészetét költői-emberi erényeiért, s hadd soroljam fel ezeket rendre. Először is: soha nem jön rá a költői diaré. Csak anynyi verset ír, amennyire ihletéből futja (...) Olyan spontán, mint kevesen; pontosabban: nála az egyedül-üdvözítő, az ihlet-elméjére-adta szótól a papírig semennyi a távolság, a vers egyenesen átömlik a papírra. (...) Megvesztegetőnek találom azt is, hogy nem becsüli le a költészet mesterfogásait, ismeri minden csínját-bínját, sőt a líra formái őstipográfiai történetét is (...) Mezey Katalin szemünk láttára megújuló költészete, mint a táltos léglökéses gép, felgyorsulóban – amint a kifutópálya elfogy alatta –, most, becses terhével az ezüst test: elválk a földtől és felemelkedik.”

(Határ Győző: *Mezey Katalin: Újra meg újra*)

„Nem emlékszem, mikor olvastam egy egész ciklusra való olyan verset, ami meg bír hatni. Külön-külön is és együtt is. (...) Megint eszembe jutott, amit gyakran elfelejték: a versek mégiscsak valók valamire. (Mármint hogy konkrét hasznuk van!)

(Kemény István: *Mezey Katalin: Párbeszéd*)

„Mezey Katalin költői – élményi, tárgyias, leíró, gondolati, intellektuális lírai – életműve: autentikus és megvilágosító sorsirodalom. És olyan nyelvművészeti formátum, amely egyben erkölcsi, közösségmentő, történelembefolyásoló jelentőségű építmény is. Szellemi és egzisztenciális tett – példa és tanítás. (...) Finom és erőteljes, halk, de elementárisan igéző kijelentés arról, amimég mindnyájunkat megmenthet a pusztulástól. Kegyelmi esély – a magunk kihívta végzet ellen.”

(Bertha Zoltán: *Hommage à Mezey Katalin*)

MEZEY KATALIN

AJÁNLOTT ÉNEKEK

M
28